

Raport

RAPORT

O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

W 2023 ROKU

www.warmia.mazury.pl

**Zarząd Województwa
Warmińsko-Mazurskiego**

Olsztyn 2024 r.

Spis treści

Spis treści	3
Wstęp.....	5
1. Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie warmińsko-mazurskim	8
2. Prace Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2022 roku.....	16
3. Kreowanie polityki rozwoju i zarządzanie strategiczne regionem.....	18
4. Gospodarka.....	26
4.1. Rynek pracy.....	26
4.2. Inteligentna gospodarka województwa warmińsko-mazurskiego	34
4.3. Społeczeństwo informacyjne.....	39
4.4. Obszary wiejskie	43
4.5. Turystyka	56
5. Społeczeństwo	70
5.1. Polityka społeczna	70
5.2. Sport	90
5.3. Kultura i edukacja.....	97
5.4. Zdrowie.....	113
5.5. Bezpieczeństwo publiczne.....	117
6. Współpraca	120
6.1. Współpraca międzynarodowa	120
6.2. Dialog społeczny i współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	132
6.3. Promocja.....	142
7. Infrastruktura i środowisko	160
7.1. Planowanie przestrzenne	160
7.2. Infrastruktura	164
7.3. Ochrona Środowiska.....	179
8. Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	188
9. Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027.....	192
Podsumowanie	196
Załącznik.....	202

Wstęp

Rok 2024 jest szóstym rokiem z kolei, w którym przygotowano *Raport o stanie Województwa Warmińsko-Mazurskiego*. Po raz pierwszy *Raport* został opracowany w 2019 r. i odnosił się do przedsięwzięć realizowanych w 2018 r.

Konieczność sporządzenia *Raportu* wynika z art. 34a ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, która zakłada, iż zarząd województwa co roku do 31 maja przedstawia sejmikowi województwa *Raport o stanie województwa*. Zgodnie z ustawą *Raport* obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego.

W *Raporcie o stanie Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 roku* przedstawiono syntetyczny opis najważniejszych działań, projektów, wydarzeń, a także inicjatyw wpisujących się w realizację polityk, programów, planów i strategii wdrażanych przez zarząd województwa w ubiegłym roku. Szczegółowe informacje w tym zakresie są natomiast prezentowane Sejmikowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego w cyklicznych sprawozdaniach z realizacji poszczególnych programów, planów i strategii, podczas sesji sejmiku.

Podobnie jak w latach ubiegłych, *Raport* został opracowany w oparciu o dane gromadzone przez departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz jednostki organizacyjne samorządu województwa warmińsko-mazurskiego. W dokumencie skoncentrowano się przede wszystkim na jakościowym opisie podejmowanych działań i inicjatyw, w mniejszym stopniu odniesiono się natomiast do kwestii finansowych. Szczegółowe informacje na temat wykonania budżetu województwa warmińsko-mazurskiego są bowiem przedstawione w rocznym sprawozdaniu finansowym za 2023 r., prezentowanym podczas tej samej sesji sejmiku, na której omawiany jest *Raport o stanie Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 roku*.

Struktura *Raportu* podzielona została na wstęp, dziewięciu rozdziałów merytorycznych, podsumowanie oraz załącznik z uchwałami Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2023 r.

Pierwszy rozdział przedstawia syntetyczny opis zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego, które zaszły w regionie w 2023 r. Ta część *Raportu* stanowi przekrojowe tło statystyczne, prezentujące zmiany w uwarunkowaniach zachodzących w ubiegłym roku w naszym regionie.

W rozdziale drugim zawarto zbiorcze informacje o pracach Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r. W tej części *Raportu* przedstawiono najważniejsze dane statystyczne opisujące prace zarządu województwa, w tym podano liczbę rozpatrzonych wniosków i podjętych uchwał, a także zaprezentowano informacje o zaakceptowanych materiałach sesyjnych. Dodatkowo rozdział ten zawiera informacje o realizacji planu prac Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 r.

W rozdziale trzecim zaprezentowano zadania podjęte w 2023 r. w zakresie kreowania polityki rozwoju i zarządzania strategicznego województwem warmińsko-mazurskim. W tej części raportu przede wszystkim przybliżono stan prac związanych z zakończeniem realizacji *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020)* oraz przedstawiono przedsięwzięcia mające na celu rozpoczęcie wdrażania programu *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (FEWiM 2021-2027)*. W rozdziale trzecim zaprezentowano również informacje o przygotowaniu, monitorowaniu i ocenie działań rozwojowych podjętych w ciągu minionego roku w województwie warmińsko-mazurskim.

W kolejnych rozdziałach *Raportu* przedstawiono opis realizacji polityk, programów, planów i strategii realizowanych przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ubiegłym roku w podziale na najważniejsze obszary społeczno-ekonomiczne. W tej części raportu skupiono się zatem na przedsięwzięciach realizowanych w zakresie rozwoju gospodarki, społeczeństwa, współpracy międzynarodowej oraz dialogu z organizacjami pozarządowymi, a także infrastruktury i środowiska.

Dwa ostatnie rozdziały *Raportu* poświęcono realizacji działań podjętych w 2023 r. w ramach dwóch programów regionalnych współfinansowanych z funduszy europejskich, tj. *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020* oraz programu *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027*. Oba programy stanowią główne źródło finansowania przedsięwzięć przewidzianych w strategii *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*, a także umożliwiają implementację w regionie założeń europejskiej polityki spójności.

Integralną część *Raportu o stanie Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 roku* stanowi załącznik, w którym przedstawiono wykaz uchwał przyjętych przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r. wraz z informacją o stanie ich realizacji.

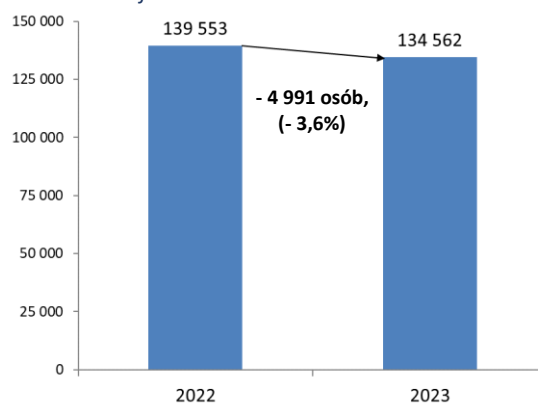
***SYTUACJA
SPOŁECZNO-GOSPODARCZA***

1. Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie warmińsko-mazurskim

W niniejszym rozdziale *Raportu* przedstawiono syntetyczny opis zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego, które zaszły w naszym regionie w minionym roku. W ten sposób zaprezentowano przekrojowe tło statystyczne województwa warmińsko-mazurskiego, porównując dane z 2023 r. z analogicznymi danymi z 2022 r. W tym celu posłużono się przede wszystkim danymi Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Statystycznego w Olsztynie oraz danymi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie. Chcąc przedstawić jak najbardziej aktualne informacje, wykorzystano wyłącznie dane z 2023 r., które były dostępne w trakcie sporządzania *Raportu*. Rozdział ten ma więc charakter poglądowy, ponieważ szczegółowe informacje, umożliwiające przedstawienie pełnych zmian w sytuacji regionu w 2023 r., będą udostępnione przez Główny Urząd Statystyczny dopiero w III i IV kwartale 2024 r.

W 2023 r. w województwie warmińsko-mazurskim zmniejszyła się liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw¹. Na koniec zeszłego roku sektor ten skupiał 134 562 pracowników, a ich liczba w stosunku do 2022 r. zmniejszyła się o 4 991 osób, tj. o 3,6% (największy spadek w kraju). W tym czasie spadki w liczbie pracowników sektora przedsiębiorstw odnotowano w 9 województwach, a wzrosty w 7 regionach, przy ogólnopolskim wzroście na poziomie 0,3%. W 2023 r., podobnie jak przed

Diagram 1. Liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim

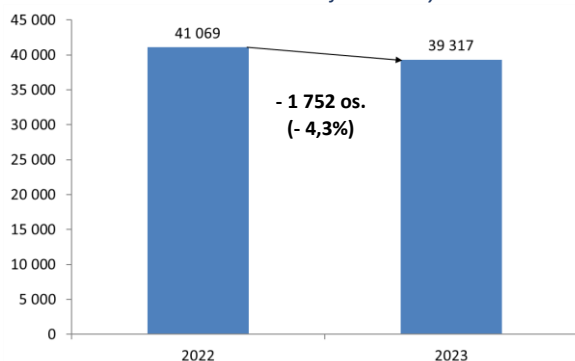

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

rokiem, osoby z Warmii i Mazur stanowiły 2,1% ogółu pracujących w kraju w sektorze przedsiębiorstw (12. miejsce spośród województw).

W 2023 r. spadkowi zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw towarzyszyła redukcja bezrobocia rejestrowanego. Na koniec 2023 r. na Warmii i Mazurach zarejestrowanych było 39 317 bezrobotnych, czyli o 1 752 osoby (tj. o 4,3%) mniej niż w 2022 r. W tym czasie

Diagram 2. Liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim zarejestrowanych w PUP

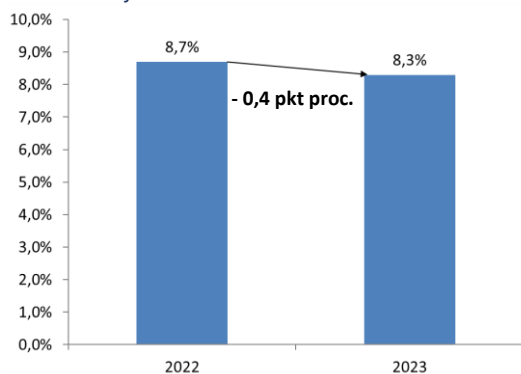
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹ W trakcie sporządzania *Raportu o stanie województwa* dostępne były wyłącznie dane dotyczące sektora przedsiębiorstw. Dane opisujące stan całej gospodarki w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 r. będą opublikowane przez GUS w IV kwartale 2024 r.

przeciętnie w kraju spadek liczby bezrobotnych wyniósł 3,0%, (z 812,3 tys. osób w 2022 r. do 788,2 tys. osób w 2023 r.). Zmniejszenie liczby bezrobotnych miało miejsce w 14 województwach (wzrost odnotowano tylko w województwie pomorskim i wielkopolskim). Pod względem tempa spadku bezrobocia nasz region zajęł 4 miejsce w skali całego kraju. W tym czasie największy spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych zaobserwowano w województwie lubelskim (tj. o 6,3%).

Diagram 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie

W minionym roku na Warmii i Mazurach zmniejszyła się wartość stopy bezrobocia rejestrowanego. Na koniec 2023 r. wyniosła ona 8,3% i w porównaniu do 2022 r. obniżyła się o 0,4 punktu procentowego. W analizowanym czasie stopa bezrobocia rejestrowanego przeciętnie w kraju wyniosła 5,1% i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 0,1 punktu procentowego. W 2023 r. pod względem stopy bezrobocia Warmia i Mazury zajęły 15. miejsce w kraju. Najwyższe natężenie bezrobocia odnotowano natomiast w województwie podkarpackim (8,6%).

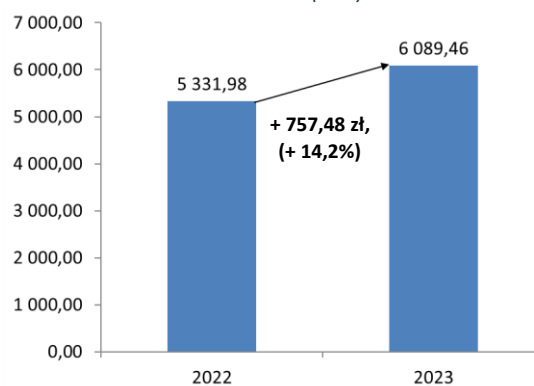
Najniższą wartością stopy bezrobocia rejestrowanego charakteryzowało się natomiast województwo wielkopolskie (3,0%). W 2023 r. wartość stopy bezrobocia na Warmii i Mazurach podobnie jak w latach poprzednich nadal stanowiła ponad 1,5-krotność średniej wartości ogólnopolskiej.

W 2023 r. do urzędów pracy zgłoszono 37 911 ofert pracy, czyli o 5 724 oferty mniej (tj. o 13,1% mniej) niż w 2022 r. W strukturze wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w regionie w dalszym ciągu przeważają oferty pracy niesubsydiowanej ze środków Funduszu Pracy. W 2023 r. stanowiły one 73,8% ofert zgłoszonych do urzędów pracy; dla porównania oferty pracy subsydiowanej stanowiły 26,2% ogółu wakatów.

W minionym roku na Warmii i Mazurach poprawiła się również sytuacja pod względem skali zwolnień grupowych pracowników. W 2023 r. pracodawcy informowali powiatowe urzędy pracy o możliwości dokonania zwolnień grupowych wobec 969 osób. Dla porównania w 2022 r. do powiatowych urzędów pracy zgłaszało możliwość zwolnienia 133 pracowników. Odnotowano zatem wzrost liczby osób przewidzianych do zwolnienia w stosunku do 2022 r. o 836 osób.

Między 2022 a 2023 rokiem zarówno na Warmii i Mazurach, jak i średnio w kraju, nastąpił wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw. Średnioroczna przeciętna pensja w tym sektorze na Warmii i Mazurach w 2023 r. kształtowała się na poziomie 6 089,46 zł brutto. W ujęciu rocznym stanowiło to nominalny wzrost o 757,48 zł, tj. o 14,2%.

Diagram 4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim (w zł)

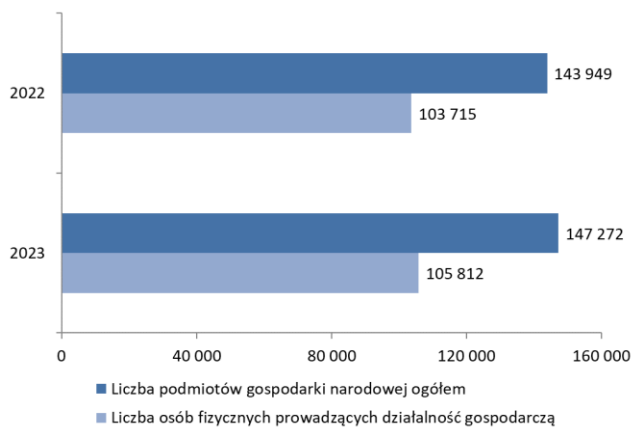

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W tym czasie przeciętny ogólnopolski wzrost płac wyniósł 790,72 zł, tj. 11,9%, przy czym największą procentową dynamikę wzrostu płac zaobserwowano na Warmii i Mazurach (14,2%), a najmniejszą na

Pomorzu (9,9%). Pensje wypłacane w województwie warmińsko-mazurskim są zdecydowanie niższe od wynagrodzeń ogólnopolskich. Średnio w kraju w 2023 r. w sektorze przedsiębiorstw przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 7 444,39 zł i było o ponad 1 354,93 zł większe niż średnie płace na Warmii i Mazurach. Płace w naszym regionie w ubiegłym roku stanowiły zatem 81,8% średniej krajowej, podczas gdy w 2022 r. relacja ta wyniosła 80,1%. Pod względem poziomu płac województwo warmińsko-mazurskie w 2023 r. zajęło ostatnie miejsce w kraju.

Diagram 5. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w województwie warmińsko-mazurskim

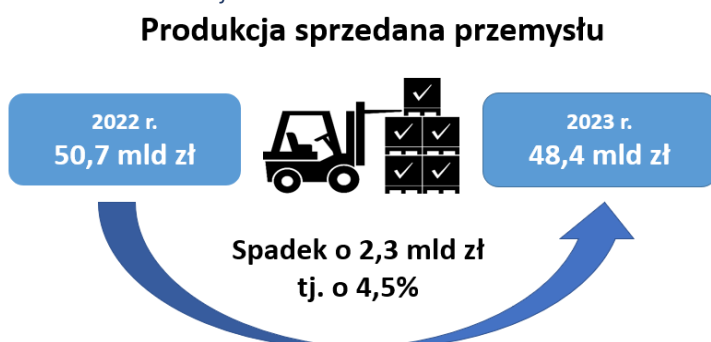

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W minionym roku na Warmii i Mazurach nieznacznie wzrosła liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Na koniec 2023 r. było to 147 272 firmy (12. miejsce w kraju). W 2022 r. liczba ta wyniosła natomiast 143 949 podmiotów (również 12. miejsce kraju). W ujęciu rocznym liczba firm w naszym regionie zwiększyła się zatem o 2,3% (tj. o 3 323 firmy) – 11. wzrost w skali kraju. W tym czasie liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w skali kraju zwiększyła się o 3,1%. Wzrost ten był zatem nieco większy od tego, jaki odnotowano na Warmii i Mazurach.

W minionym roku wśród mieszkańców Warmii i Mazur widoczny był rozwój przedsiębiorczości. W ujęciu rocznym nastąpił bowiem wzrost liczby osób fizycznych prowadzących własne firmy. W 2022 r. w województwie warmińsko-mazurskim w rejestrze REGON zarejestrowanych było 103 715 osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą. W 2023 r. liczba ta zwiększyła się do 105 812 osób, co stanowi wzrost w ujęciu rocznym o 2 097 osób, czyli o 2,0% – 10. miejsce w kraju. Przeciętnie w kraju wzrost ten był jednak wyższy i wyniósł 2,9%.

Diagram 6. Zmiana wartości produkcji sprzedanej przemysłu w województwie warmińsko-mazurskim

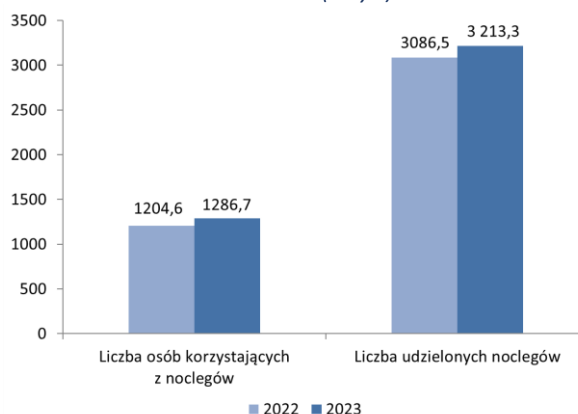
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2023 r. w województwie warmińsko-mazurskim widoczne było pogorszenie sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw, o czym świadczą między innymi wyniki osiągnięte przez sektor przemysłowy. Na Warmii i Mazurach wartość produkcji sprzedanej przemysłu, jaką odnotowano w ciągu dwunastu miesięcy ubiegłego roku, wyniosła 48,4 mld zł i w ujęciu rocznym zmniejszyła się nominalnie o 4,5%

(wobec wzrostu o 27,1% w 2022 r.). Przeciętnie w kraju produkcja sprzedana przemysłu w ciągu roku zmniejszyła się w cenach bieżących o 0,6%, przy czym spadki wartości odnotowano w połowie województw, natomiast w drugiej połowie – wzrosty.

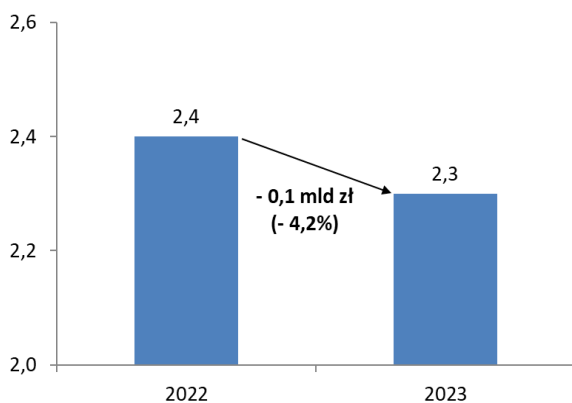
W ciągu minionego roku w województwie warmińsko-mazurskim o 6,8% zwiększyła się liczba turystów korzystających z noclegów. Był to czwarty największy wzrost w skali całego kraju, przy średniej ogólnopolskiej wynoszącej 5,8%. W 2023 r. na Warmii i Mazurach o 4,1% wzrosła liczba noclegów udzielonych turystom. W tym wypadku również był to czwarty najwyższy wzrost w skali całego kraju (przy średniej krajowej wynoszącej 3,2%). Tymczasem pod tym względem aż w siedmiu województwach odnotowano spadek. Między 2022 a 2023 rokiem liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów na Warmii i Mazurach zwiększyła się o 42,5%. Był to 2. najwyższy wzrost w kraju. Średni wzrost w Polsce w tym zakresie był blisko dwukrotnie niższy i wyniósł 21%.

Diagram 7. Liczba osób korzystających z noclegów oraz liczba udzielonych noclegów w województwie warmińsko-mazurskim (w tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Diagram 8. Nakłady inwestycyjne w województwie warmińsko-mazurskim (w mld zł)

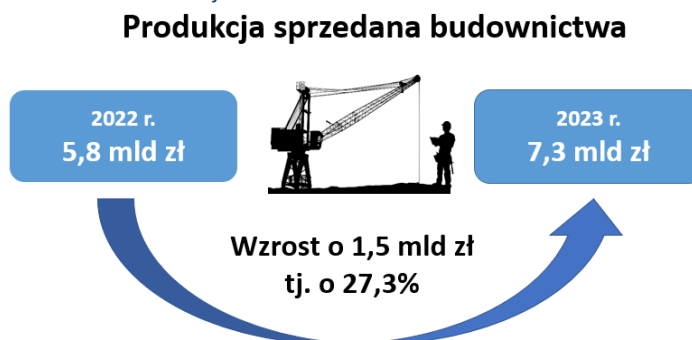

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na Warmii i Mazurach w zeszłym roku odnotowano spadek poziomu ponoszonych nakładów inwestycyjnych. W 2023 r. nakłady inwestycyjne w naszym regionie wyniosły 2,3 mld zł i w porównaniu do 2022 r. zmniejszyły się o 4,2% (wobec wzrostu o 32,6% w 2022 r.). W minionym roku województwo warmińsko-mazurskie było jednym z trzech regionów, w których w ujęciu rocznym odnotowano spadek wartości nakładów inwestycyjnych. W pozostałych regionach odnotowano wzrosty w tym zakresie, przy średniokrajowym przyroście na poziomie 14%.

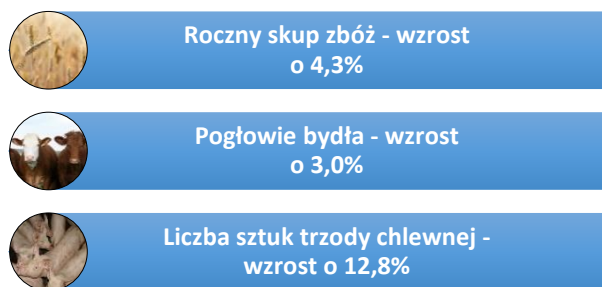
W minionym roku na Warmii i Mazurach odnotowano natomiast wzrost produkcji sprzedanej budownictwa. Jej wartość w regionie w 2023 r. wyniosła 7,3 mld zł, wobec 5,8 mld zł w 2022 r., co oznacza wzrost na poziomie 1,5 mld zł, tj. 27,3%. Był to najwyższy wzrost w skali kraju, przy średniej ogólnopolskiej wynoszącej 6,4%.

Diagram 9. Zmiana wartości produkcji sprzedanej budownictwa w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Diagram 10. Roczna dynamika produkcji rolnej w 2023 r. w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rok 2023 w województwie warmińsko-mazurskim charakteryzował się nieznacznym, najniższym w skali kraju zwiększeniem produkcji rolnej. W ujęciu rocznym skup zbóż w naszym regionie zwiększył się o 4,3% (16. miejsce w kraju, przy średniej ogólnopolskiej wynoszącej 24,1%). Wzrosty pod tym względem odnotowano we wszystkich 16 województwach, przy czym najwyższy w województwie dolnośląskim (39,6%), a najniższy na Warmii i Mazurach (4,3%).

W 2023 r. pogłowie bydła na Warmii i Mazurach zwiększyło się o 3,0% (5. miejsce w kraju), przy nieznacznym spadku ogólnopolskim, kształtującym się na poziomie 0,2%. Wzrosty w tym zakresie zaobserwowano w dziesięciu regionach (od 0,1% w województwie pomorskim do 4,2% w województwie zachodniopomorskim), natomiast spadki zaobserwowano w sześciu województwach (od 0,1% na Śląsku do 2,8% w Wielkopolsce).

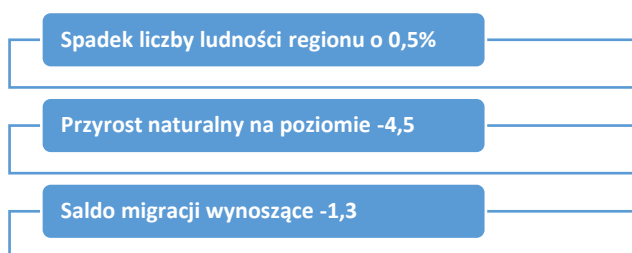
W ubiegłym roku region Warmii i Mazur znalazł się w grupie województw, w których zwiększyła się liczebność trzody chlewnej. W województwie odnotowano wzrost o 12,8% (9. miejsce w kraju). Najlepszy wskaźnik w tym zakresie odnotowano na Opolszczyźnie (wzrost o 54,7%) oraz na Ziemi Lubuskiej (wzrost o 53,3%). Tylko w dwóch województwach odnotowano spadek liczby sztuk trzody chlewnej – na Dolnym Śląsku (spadek o 15,3%) oraz w Wielkopolsce (spadek o 18,4%). W tym czasie przeciętnie w Polsce liczba trzody chlewnej zwiększyła się o 1,5%.

Rok 2023 był kolejnym rokiem, w którym nastąpiło pogorszenie sytuacji demograficznej województwa warmińsko-mazurskiego. Według stanu na koniec I półrocza 2023 r. województwo warmińsko-mazurskie zamieszkiwało 1 362,4 tys. osób, co stanowiło 3,6% ludności Polski. W stosunku do I półrocza 2022 r. liczba mieszkańców naszego regionu zmniejszyła się o blisko 7,5 tys. osób, czyli o 0,5%.

Pod względem rocznego spadku liczby ludności województwo warmińsko-mazurskie zajęło 11. miejsce w kraju. W 2022 r. spadek liczby ludności w ujęciu rocznym wyniósł jeszcze więcej, bo ponad 10 tys. osób. Problem depopulacji dotyczy jednak obszaru całego kraju. W I półroczu 2023 r. w porównaniu do I półrocza 2022 r. spadek liczby ludności nastąpił we wszystkich 16 regionach – od 0,01% w województwie pomorskim do 0,75% w województwie świętokrzyskim, przy ogólnopolskim spadku liczby ludności na poziomie 0,34%.

Depopulacja w województwie warmińsko-mazurskim spowodowana był dwoma czynnikami. Pierwszym z nich był ujemny przyrost naturalny, wyrażający różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów w przeliczeniu na 1000 osób. W I półroczu 2023 r. na Warmii i Mazurach kształtował się on na poziomie -4,5, przy średniej ogólnopolskiej -3,7. Pod tym względem nasze województwo w ubiegłym

Diagram 11. Zmiany demograficzne w województwie warmińsko-mazurskim (I półrocze 2022- I półrocze 2023)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

roku zajęło 8. miejsce w kraju. Dla porównania w I półroczu 2022 r. przyrost naturalny na Warmii i Mazurach przyjął mniej korzystną wartość, wynoszącą -5,0 (9. miejsce w kraju). W I półroczu przyrost naturalny przyjął ujemną wartość we wszystkich polskich regionach – od -1,4 w Małopolsce do -6,4 w województwie świętokrzyskim.

Drugim czynnikiem powodującym ubytek ludności Warmii i Mazur były migracje. W I półroczu 2023 r. saldo migracji w województwie warmińsko-mazurskim, przedstawiające różnicę między napływem a odpływem ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, było ujemne i wyniosło -1,3 (wobec -2,0 w I półroczu 2022 r.). Był to trzeci najbardziej niekorzystny wynik w skali kraju, ponieważ niższe wartości odnotowano jedynie w województwie świętokrzyskim (-1,9) oraz lubelskim (-2,0). Z naszego regionu wyprowadza się zatem znacznie więcej osób niż do niego przybywa. Saldo migracji liczone dla całego kraju w I półroczu 2023 r. było dodatnie i wyniosło 0,1, przy czym dodatnimi wartościami charakteryzowało się pięć województw. Podobnie jak w ubiegłym roku największe saldo migracji występowało w regionach sąsiadujących z województwem warmińsko-mazurskim, tj. na Mazowszu (1,9) i Pomorzu (1,6).

W 2023 r. w gospodarce województwa warmińsko-mazurskiego, pomimo wojny w Ukrainie oraz panującej inflacji, widoczne były pewne pozytywne zmiany. Przede wszystkim zmniejszyła się liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego. Jest to szczególnie istotna informacja, gdyż województwo warmińsko-mazurskie od lat boryka się z jedną z najbardziej niekorzystnych sytuacji zatrudnieniowych w skali całego kraju. Nastąpił również nieznaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, a także zwiększyły się wynagrodzenia oraz wzrosła wartość produkcji branży budowlanej. W minionym roku w regionie zauważalny był również wzrost liczby turystów, a także zwiększyła się liczba noclegów im udzielonych. Jest to szczególnie istotna zmiana, ponieważ turystyka stanowi ważny element gospodarki regionu. W ciągu minionego roku oprócz zmian pozytywnych, zaszły również zmiany niekorzystne, do których zaliczyć należy spadek liczby zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw, pogorszenie wyników branży przemysłowej, a także spadek nakładów inwestycyjnych. Dodatkowo problemem w województwie warmińsko-mazurskim nadal pozostaje zmniejszająca się liczba ludności. Proces ten jest wynikiem niskiego przyrostu naturalnego i dużej skali migracji. Depopulacja dotyka jednak wszystkie polskie województwa, a zmiany demograficzne na Warmii i Mazurach na tle innych regionów przebiegają w umiarkowanym tempie.

***PRACE
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA***

2. Prace Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 roku

W 2023 r. odbyło się 57 posiedzeń Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, podczas których rozstrzygano wnioski, podejmowano uchwały lub inicjowano uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Podsumowanie prac Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r. przedstawione zostały na diagramie nr 12.

Diagram 12. Prace Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Organizacyjnego.

W 2023 r. zarejestrowano jedno rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące uchwały sejmiku województwa nr L/767/23 z dnia 30.05.2023 r. w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej województwa warmińsko-mazurskiego. Od powyższego rozstrzygnięcia nadzorczego nie wniesiono skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie.

Przed każdą sesją radni otrzymywali sprawozdania marszałka województwa z prac Zarządu Warmińsko-Mazurskiego w okresie między sesjami Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W 2023 r. sporządzono 9 takich sprawozdań.

Plan Pracy Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 r. określony uchwałą nr XLV/669/22 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 29 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu Pracy Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego na rok 2023, został wykonany z następującymi zmianami:

- w związku z obchodami *Roku Mikołaja Kopernika* zwołano 21 stycznia 2023 r. dodatkową okolicznościową sesję Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
- przez wzgląd na wybory parlamentarne, które miały miejsce 15 października 2023 r., sesja Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego zaplanowana na 24 października została przesunięta na 7 listopada, skutkiem czego bezzasadne było zwoływanie sesji 28 listopada;
- z uwagi na zmiany w składzie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskim sesja Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego uprzednio planowana na 28 grudnia została przesunięta na 19 grudnia.

***KREOWANIE POLITYKI
ROZWOJU I ZARZĄDZANIE
STRATEGICZNE REGIONEM***

3. Kreowanie polityki rozwoju i zarządzanie strategiczne regionem

Kluczowym zadaniem Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest określanie głównych kierunków rozwoju województwa, wskazywanie zakresu, trybu oraz warunków wsparcia ze środków krajowych oraz Unii Europejskiej, a także monitorowanie i ewaluacja celów rozwojowych województwa.

Istotnym elementem zarządzania strategicznego jest implementacja na poziomie regionalnym europejskiej polityki spójności, co możliwe jest dzięki wykorzystaniu środków unijnych. Rok 2023 był jednocześnie ostatnim rokiem realizacji *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020)*, a zarazem pierwszym rokiem wdrażania programu *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (FEWiM 2021-2027)*.

W 2023 r. prowadzone były działania dążące do maksymalnego wykorzystania środków RPO WiM 2014-2020 w ostatnich miesiącach jego wdrażania. W celu absorpcji pozostałej alokacji Instytucja Zarządzająca (IZ) wykorzystywała w szerszym zakresie mechanizm czasowej nadkontraktacji w związku z planowaną notyfikacją Komisji Europejskiej o zmianach Programu.

Pozwoliło to na dofinansowanie projektów z list rezerwowych i zwiększenie alokacji ostatnich naborów, co umożliwiło zawarcie umów o dofinansowanie na wnioskowane kwoty. Ponadto we współpracy Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Pośredniczącej (WMARR S.A.) w maju 2023 r. ogłoszono i rozstrzygnięto dodatkowy nabór skierowany do przedsiębiorców. Było to konieczne z uwagi na rozwiązywanie umów przez beneficjentów powołujących się m.in. na konsekwencje wojny w Ukrainie oraz niestabilną sytuację gospodarczą.

Zdrowe życie, czysty zysk

Innym działaniem mającym na celu maksymalne wykorzystanie dotychczasowych środków unijnych było przyjęcie przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego 12 września 2023 r. projektu zmian RPO WiM 2014-2020. Zmiany te obejmowały przesunięcie środków z działań/poddziałań, w których zakończono nabory do tych, w których możliwa była jeszcze kontraktacja (np. na projekty z list rezerwowych), m.in. w zakresie odtwarzania gospodarczego dziedzictwa regionu, inwestycji w instytucje kultury oraz rewitalizację obszarów miejskich. Komitet Monitorujący RPO WiM 2014-2020 podjął 25 września 2023 r. uchwałę zatwierdzającą ww. propozycje zmian, a proces zmian zakończył się pozytywną decyzją Komisji Europejskiej z 17 listopada 2023 r. oraz uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 12 grudnia 2023 r.

Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego systematycznie monitoruje realizację *RPO WiM 2014-2020*. Stan realizacji programu na koniec 2023 r. przedstawiono w rozdziale 8. niniejszego *Raportu* – Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

Podczas gdy beneficjenci RPO WiM 2014-2020 kończyli swoje przedsięwzięcia, przygotowywano dokumenty wdrożeniowe, umożliwiające realizację FEWiM 2021-2027. Niezmiernie istotnym dokumentem w tym zakresie był *Szczegółowy Opis Priorytetów* zawierający uszczegółowienie zakresu wsparcia. Dokument ten został przyjęty przez zarząd województwa 8 marca 2023 r., a następnie był sukcesywnie aktualizowany przez cały rok. Jego uzupełnienie stanowi m.in. *Wykaz zidentyfikowanych projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach programu regionalnego na lata 2021-2027 Fundusze Europejskie*

dla Warmii i Mazur, który został przyjęty przez zarząd województwa 3 lipca 2023 r. i stopniowo uzupełniany o kolejne projekty. Innym dokumentem uzupełniającym szczegółowy opis priorytetów jest *Wykaz pojęć i definicji programu regionalnego na lata 2021-2027 Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur*, przyjęty przez zarząd województwa 4 kwietnia 2023 r. Dokument ten m.in. wykorzystują departamenty wdrożeniowe i Instytucje Pośredniczące w trakcie opracowywania kryteriów, dokumentacji naboru oraz oceny projektów. Służy on także wnioskodawcom do opracowania wniosków o dofinansowanie.

Innym działaniem podjętym w 2023 r. w zakresie realizacji FEWiM 2021-2027 było aneksowanie Kontraktu Programowego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Kontrakt ten stanowi umowę między województwem warmińsko-mazurskim a władzami państwa, określającą kierunki i warunki dofinansowania programu FEWiM 2021-2027. Dzięki renowacji Kontraktu Terytorialnego nasz region otrzymał dodatkowe środki w wysokości ponad 58 mln euro z budżetu państwa na finansowanie części wkładu krajowego do projektów realizowanych w ramach FEWiM 2021-2027.

W minionym roku finalizowane były również prace nad systemem zarządzania i kontroli FEWiM 2021-2027. Zadania związane z realizacją programu powierzono instytucjom pośredniczącym – Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Olsztynie (porozumienie z 29 marca 2023 r.) i Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie (umowa z 29 grudnia 2023 r.). Opracowano i zatwierdzono Opis Systemu Zarządzania i Kontroli Programu, Instrukcję Wykonawczą Instytucji Zarządzającej FEWiM 2021-2027, a także Instrukcję Wykonawczą Instytucji Pośredniczącej WUP.

Ważnym elementem prac umożliwiającym wdrażanie FEWiM 2021-2027 było opublikowanie *Harmonogramu naborów wniosków o dofinansowanie programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027*. Pierwsza wersja harmonogramu z marca 2023 r. zawierała 23 nabory współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Do końca roku harmonogram był systematycznie uzupełniany o nabory współfinansowane z EFS Plus oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Stan realizacji programu FEWiM 2021-2027 na koniec 2023 r. przedstawiono w rozdziale 9. niniejszego *Raportu* – *Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027*.

W realizacji FEWiM 2021-2027 znaczącą rolę odgrywa podejście terytorialne i narzędzia służące koncentracji wsparcia na wybranych obszarach problemowych. Są to między innymi (stosowane już

w latach 2014-2020) Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – ponownie kierowane do trzech największych ośrodków miejskich (Olsztyn, Elbląg i Ełk) i ich obszarów funkcjonalnych. W 2023 r. samorząd województwa warmińsko-mazurskiego ściśle współpracował ze związkami ZIT nad zakresem interwencji w ramach FEWiM 2021-2027. Podpisanie porozumień dotyczących realizacji ZIT w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 przewidziano na 2024 r.

W perspektywie budżetowej UE 2021-2027 województwo warmińsko-mazurskie nie tylko skoncentrowało się na działaniach w ramach ZIT, ale również mocno postawiło na współpracę JST na pozostałych Obszarach Strategicznej Interwencji zidentyfikowanych w strategii *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*. Wspólne, zintegrowane działanie gmin na większym obszarze daje większą szansę na szersze oddziaływanie, lepsze efekty interwencji i osiągnięcie faktycznej zmiany przestrzennej. W 2023 r. partnerstwa gmin i powiatów pracowały intensywnie nad swoimi strategiami i projektami strategicznymi. W ich przygotowaniu pomagali m.in. eksperci, którzy na zlecenie województwa opracowali wstępne analizy wykonalności projektów i udzielali wsparcia doradczego beneficjentom w ramach tzw. *project pipeline*. W wyniku powyższych działań samorząd województwa warmińsko-mazurskiego podpisał pierwsze porozumienie terytorialne – ze Związkiem Gmin i Powiatów Kanału Elbląskiego oraz Pojezierza Iławskiego. Dodatkowo zarząd województwa podjął 7 pre-uchwał dotyczące projektów własnych oraz zawarł 2 pre-umowy na realizację projektów strategicznych. Ponadto Departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przygotowywały również dokumentację na potrzeby projektów własnych realizowanych w ramach FEWiM 2021-2027.

W 2023 r. partnerstwa gmin i powiatów pracowały intensywnie nad swoimi strategiami i projektami strategicznymi. W ich przygotowaniu pomagali m.in. eksperci, którzy na zlecenie województwa opracowali wstępne analizy wykonalności projektów i udzielali wsparcia doradczego beneficjentom w ramach tzw. *project pipeline*. W wyniku powyższych działań samorząd województwa warmińsko-mazurskiego podpisał pierwsze porozumienie terytorialne – ze Związkiem Gmin i Powiatów Kanału Elbląskiego oraz Pojezierza Iławskiego. Dodatkowo zarząd województwa podjął 7 pre-uchwał dotyczące projektów własnych oraz zawarł 2 pre-umowy na realizację projektów strategicznych. Ponadto Departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przygotowywały również dokumentację na potrzeby projektów własnych realizowanych w ramach FEWiM 2021-2027.

W 2023 r. zakończono nabór propozycji inwestycji w obszarze publicznej infrastruktury badawczej do wsparcia w ramach programu regionalnego na lata 2021-2027. Uczelnie i instytucje naukowe z regionu zgłosiły 6 przedsięwzięć na łączną kwotę dofinansowania ok. 20,7 mln euro. Po ich ocenie formalnej i potwierdzeniu zgodności z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami a także uzyskaniu pozytywnej opinii Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności zarząd województwa 3 lipca 2023 r. przyjął *Listę zidentyfikowanych przedsięwzięć z zakresu infrastruktury badawczej przekazywanej do opinii strony rządowej, zgodnie z postanowieniami Kontraktu Programowego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego*. Następnie projekty zostały skierowane do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej w celu uzyskania opinii.

ORGANIZACJE BADAWCZE Z WARMII I MAZUR NA START

zgłosiły 6 przedsięwzięć na łączną kwotę dofinansowania ok. 20,7 mln euro. Po ich ocenie formalnej i potwierdzeniu zgodności z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami a także uzyskaniu pozytywnej opinii Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności zarząd województwa 3 lipca 2023 r. przyjął *Listę zidentyfikowanych przedsięwzięć z zakresu infrastruktury badawczej przekazywanej do opinii strony rządowej, zgodnie z postanowieniami Kontraktu Programowego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego*. Następnie projekty zostały skierowane do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej w celu uzyskania opinii.

Zatwierdzenie 5 grudnia 2022 r. programu *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027* skutkowało zakończeniem na początku 2023 r. prac *Grupy roboczej ds. programu regionalnego województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027*. Ostatnie spotkanie grupy odbyło się 18-19 stycznia 2023 r., podczas którego podsumowano dwuletni okres prac nad programem oraz wyniki jego negocjacji z Komisją Europejską. W skład grupy wchodził przedstawiciele przedsiębiorców, instytucji otoczenia biznesu, sektora nauki, organizacji pozarządowych, lokalnych grup działania, jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, w tym obszarów strategicznej interwencji, oraz

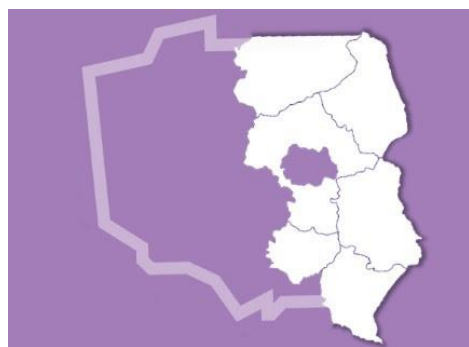
administracji państwowej, a także pracownicy merytorycznych departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz instytucji wdrażających *Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020*.

W 2023 r. zakończono również prace nad *Planem transportowym województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2030 (z perspektywą do 2050 r.)*, którego opracowanie stanowi podstawę do spełnienia warunku podstawowego dla Celu polityki 3 *Lepiej połączona Europa* w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 na poziomie regionalnym. Celem *Planu* jest identyfikacja bieżących oraz potencjalnych problemów

i potrzeb, a także określenie wizji rozwoju regionalnego systemu transportowego. W jego ramach sporządzano również listę proponowanych działań oraz przedstawiono propozycję kryteriów pomocnych w wyborze konkretnych projektów inwestycyjnych. Plan transportowy województwa warmińsko-mazurskiego został przyjęty przez zarząd województwa 25 września 2023 r.

Równolegle aktywnie uczestniczono w pracach nad dokumentami określającymi warunki realizacji programów europejskiej polityki spójności w latach 2021-2027, które są współfinansowane z funduszy europejskich. Prace te przede wszystkim polegały na przygotowywaniu wkładów oraz zgłaszaniu uwag do projektów wytycznych i rozporządzeń Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących programów regionalnych na lata 2021–2027 oraz Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Ponadto reprezentanci Instytucji Zarządzającej RPO WiM 2014-2020 i FEWiM 2021-2027 uczestniczyli w pracach Komitetów ds. Umowy Partnerstwa.

W 2023 r. województwo zaangażowane było również w proces programowania i realizacji programu *Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW 2021-2027)*. Prace w tym zakresie przede wszystkim odnosiły się do współpracy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej i innymi województwami zaangażowanymi we wdrażanie FEPW 2021-2027. Aktywność województwa w organach decyzyjnych (Komitet Monitorujący) i pomocniczych (Grupa robocza) programu Fundusze Europejskie dla Polski

Wschodniej 2021-2027 koncentrowała się głównie na zabezpieczeniu rzeczywistych potrzeb i interesów Warmii i Mazur m.in. w zakresie rozwoju sieci elektroenergetycznych, modernizacji infrastruktury drogowej oraz kolejowej, rozwoju transportu zbiorowego, a także aktywizacji przedsiębiorczości, w tym działań powiązanych z rozwojem sektora turystycznego.

Ponadto w 2023 r. województwo warmińsko-mazurskie uczestniczyło w procesie wdrażania oraz realizacji działań informacyjno-promocyjnych nowej edycji programów współpracy terytorialnej *Interreg*, obejmujących wszystkie subregiony województwa warmińsko-mazurskiego. W 2023 r. rozstrzygnięto pierwsze nabory wniosków w ramach dwóch programów współpracy transgranicznej: *Interreg Litwa-Polska 2021-2027* (obejmującego w tym czasie subregion etcki – obecnie także olsztyński) oraz *Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027* (obejmującego subregion elbłaski – obecnie

również olsztyński). Aktywność przedstawicieli województwa warmińsko-mazurskiego w pracach międzynarodowych grup roboczych i komitetów monitorujących koncentrowała się na kwestiach planistycznych oraz wdrożeniowych obejmujących wybór projektów z udziałem partnerów z województwa warmińsko-mazurskiego, wsparcie procesu generowania projektów o znaczeniu strategicznym (Program Litwa-Polska) oraz działaniach informacyjnych i konsultacyjnych wspierających beneficjentów z Warmii i Mazur w przygotowaniu projektów dobrej jakości. Równolegle realizowane były działania województwa w ramach uczestnictwa w krajowym Komitecie Konsultacyjnym Programów Transnarodowych i Międzyregionalnego *Interreg* oraz wspieraniu w województwie działań informacyjnych tej grupy programów tj. *Interreg Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa i Interreg Europa*.

Województwo kontynuowało również zakończone sukcesem starania o formalne włączenie subregionu olsztyńskiego do obszaru kwalifikowalnego obu ww. programów transgranicznych. Kwestia ta zyskała

finalnie poparcie Komisji Europejskiej wobec zaprzestania wszelkich form współpracy terytorialnej z Federacją Rosyjską, m.in. w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja, tj. jedynego programu współpracy transgranicznej obejmującego również subregion olsztyński. Potrzeba uzasadnionej rekompensaty utraconych możliwości rozwoju tej części województwa oraz przekierowania potencjałów współpracy w kierunku regionów południowego Bałtyku oraz Litwy spotkała się ze zrozumieniem partnerów krajowych i zagranicznych, w tym Komisji Europejskiej. W grudniu 2023 Komisja Europejska ostatecznie zatwierdziła zmiany obu programów współpracy transgranicznej, obejmujące m.in. zwiększenie ich budżetów oraz rozszerzenie obszarów kwalifikowalnych rozszerzonych o subregion olsztyński oraz łomżyński (w programie Litwa-Polska). Podjęto również pierwsze kroki lobbingowe mające na celu wsparcie obszarów pogranicza polsko-rosyjskiego w kolejnej perspektywie finansowej UE 2028+.

Ponadto w 2023 r. zorganizowano w Olsztynie dwudniową konferencję *Monitoring i ewaluacja oraz realizacja programów polityki spójności* z udziałem polskich i zagranicznych partnerów sieci wymiany doświadczeń IQ-Net, w ramach której współpracują 22 instytucje z 13 krajów.

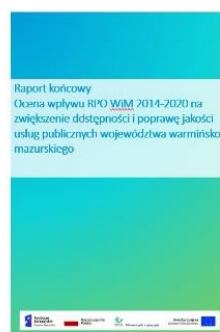
Istotnym narzędziem w procesie tworzenia polityki rozwoju, umożliwiającym ocenę skuteczności działań, jest ewaluacja. Umożliwia ona zarówno ocenę efektywności podejmowanych przedsięwzięć, jak i dostarcza cennych wskazówek do dalszego doskonalenia kierunków rozwoju. W 2023 r. zakończyła się realizacja 6 badań ewaluacyjnych dotyczących RPO WiM 2014-2020:

1. *Ocena wpływu RPO WiM 2014-2020 na zwiększenie dostępności i spójności transportowej województwa warmińsko-mazurskiego.* Głównym celem badania była ocena dotychczasowego oraz potencjalnego wpływu wsparcia udzielanego w ramach VII osi priorytetowej *Infrastruktura transportowa RPO WiM 2014-2020 na zwiększenie dostępności i spójności transportowej województwa warmińsko-mazurskiego.*
2. *Ewaluacja projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO WiM 2014-2020,* którego głównym celem była ocena dotychczasowego i potencjalnego wpływu projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO WiM 2014-2020 na poprawę jakości

życia społeczności zamieszkujących obszary problemowe w województwie warmińsko-mazurskim.

3. *Ocena wpływu RPO WiM 2014-2020 na poprawę środowiska przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów województwa warmińsko-mazurskiego.* Głównym celem badania była ocena dotychczasowego oraz potencjalnego wpływu wsparcia udzielanego w ramach V osi priorytetowej *Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów* RPO WiM 2014-2020 na zachowanie i ochronę środowiska przyrodniczego województwa warmińsko-mazurskiego, efektywność gospodarowania zasobami oraz dostosowanie do zmian klimatu.
4. *Ocena wpływu RPO WiM 2014-2020 na zwiększenie dostępności i poprawę jakości usług publicznych województwa warmińsko-mazurskiego.* Głównym celem badania była ocena dotychczasowego oraz potencjalnego wpływu wsparcia RPO WiM 2014-2020 udzielanego w ramach IX osi priorytetowej *Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych* na zwiększenie dostępności i poprawę jakości usług oferowanych mieszkańcom województwa warmińsko-mazurskiego.
5. *Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty RPO WiM 2014-2020.* Celem głównym badania była ocena postępu rzeczowego i rezultatów RPO WiM 2014-2020.
6. *Ewaluacja ex-post RPO WiM 2014-2020.* Celem głównym badania było podsumowanie i ocena wpływu RPO WiM 2014-2020 na rozwój społeczno-gospodarczy województwa warmińsko-mazurskiego.

W wyniku przeprowadzonych badań ewaluacyjnych sformułowane zostały 32 rekomendacje, które dotyczyły przygotowania programu regionalnego na przyszłą perspektywę finansową (2021-2027)².

W 2023 r. swoje prace kontynuowało Warmińsko-Mazurskie Forum Terytorialne, które zostało powołane 8 czerwca 2021 r. uchwałą zarządu województwa nr 30/316/21/VI. Warmińsko-Mazurskie Forum Terytorialne jest przestrzenią do dyskusji na temat kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego, z uwzględnieniem jego wymiaru terytorialnego. Forum skupia przedstawicieli

różnych środowisk uczestniczących w działaniach na rzecz rozwoju regionu. Umożliwia wymianę poglądów i doświadczeń, a także zapewnia przepływ wiedzy i informacji między różnymi podmiotami publicznymi i niepublicznymi zaangażowanymi w działania na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego. Dzięki temu forum stwarza warunki dla dyskusji strategicznej na temat polityki

² Wszystkie raporty z ewaluacji RPO WiM 2014-2020 (zawierające przyjęte rekomendacje) są dostępne na stronie <http://rpo.warmia.mazury.pl>

regionalnej województwa warmińsko-mazurskiego. Ponadto działalność Warmińsko-Mazurskiego Forum Terytorialnego jest jednym z kluczowych elementów systemu monitoringu strategii *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*. W 2023 r. odbyły się 3 posiedzenia forum, na których dyskutowano o sposobach poprawy jakości życia na Warmii i Mazurach, zmianach demograficznych i procesie depopulacji, a także debatowano o zróżnicowaniu przestrzennym rozwoju województwa i możliwościach niwelowania dysproporcji rozwojowych. Każdorazowo w posiedzeniach Warmińsko-Mazurskiego Forum Terytorialnego udział brało ok. 50 osób.

GOSPODARKA

4. Gospodarka

4.1. Rynek pracy

Rynek pracy jest szczególnym rodzajem rynku, ponieważ przedmiotem wymiany na nim jest ludzka praca. To sytuacja na rynku pracy w dużym stopniu determinuje zamożność społeczeństwa oraz poziom życia ludności. Zmiany na rynku pracy odzwierciedlają stan gospodarki, a także znacząco oddziałują na poziom rozwoju ekonomicznego w regionie. Rynek pracy jest zatem ważnym obszarem wsparcia polityk publicznych, które pozwalają osobom bezrobotnym, poszukującym pracy oraz zagrożonym bezrobociem zapewnić aktywność zawodową i zwiększyć szanse na zatrudnienie.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

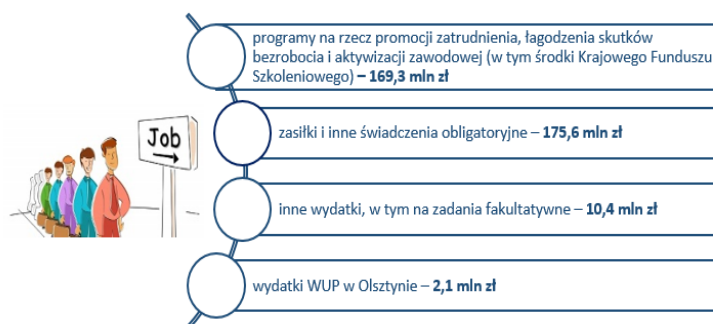
Jednostką organizacyjną samorządu województwa warmińsko-mazurskiego odpowiedzialną za kreowanie regionalnej polityki zatrudnienia jest Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie (WUP), który corocznie podejmuje szereg działań mających na celu poprawę sytuacji na regionalnym rynku pracy.

Obszary priorytetowe dla podejmowanych działań w 2023 r. zostały wyznaczone w *Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia* zatwierdzonym uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr 7/68/23/VII z 14 lutego 2023 r. Jest on dokumentem o charakterze operacyjnym, określającym i koordynującym regionalną politykę rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w krótkim okresie czasu. Stanowi uszczegółowienie zadań wynikających ze *Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2025 roku* przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr XIV/346/16 z 23 lutego 2016 r. Główne cele *Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2023 r.* dotyczyły wsparcia regionalnych pracodawców i ich pracowników w adaptacji do zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego, a także aktywizacji niewykorzystanych zasobów regionalnego rynku pracy zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami. W 2023 r. wyzwaniem stojącym przed regionalnym rynkiem pracy nadal było, lecz w nieco mniejszym stopniu niż w 2022r., sprostanie konsekwencjom wojny w Ukrainie.

W 2023 r. na działania na rzecz wzrostu zatrudnienia oraz zwiększania aktywności społecznej i zawodowej w województwie warmińsko-mazurskim z Funduszu Pracy wydano 357,4 mln zł (diagram nr 13). Było to blisko o 0,3% środków więcej niż w 2022 r.

Dzięki środkom Funduszu Pracy w 2023 r. zaktywizowano 12 784 bezrobotnych, tj. o 4 224 osoby mniej niż w 2022 r. Zgodnie

Diagram 13. Wydatki na rzecz wzrostu zatrudnienia i zwiększenia aktywności zawodowej w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie.

z przyjętymi kryteriami przyznany limit środków Funduszu Pracy został podzielony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie dla poszczególnych samorządów powiatowych. Podział uzyskał akceptację Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy oraz został zatwierdzony przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

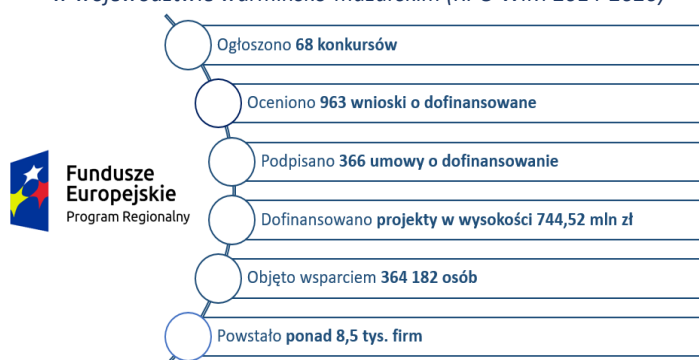
Miniony rok był ostatnim rokiem wdrażania w regionie działań aktywizacyjnych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER 2014-2020), skierowanych do osób młodych do 29 roku życia pozostających bez zatrudnienia. WUP w Olsztynie w tym zakresie pełnił rolę Instytucji Pośredniczącej. Zadania aktywizujące osoby do 29 roku życia realizowane były zarówno w procedurze pozakonkursowej (projekty wdrażane przez powiatowe urzędy pracy), jak i konkursowej. Rezultaty działań osiągnięte od początku realizacji programu do końca 2023 r. przedstawione zostały na diagramie nr 14.

Diagram 14. Realizacja działań na rzecz wsparcia ludzi młodych w województwie warmińsko-mazurskim (PO WER 2014-2020)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie.

Diagram 15. Realizacja działań w obszarze rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim (RPO WiM 2014-2020)

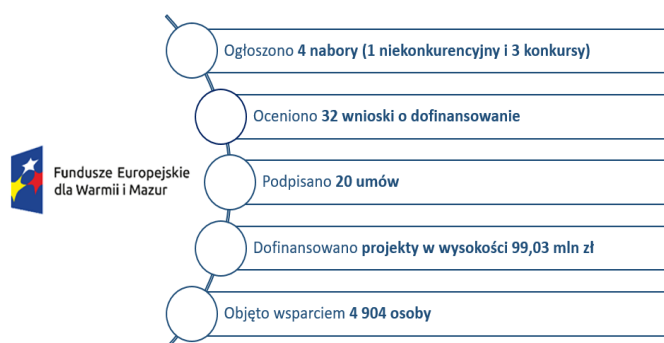

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie. nr 15.

W 2023 r. rozpoczęto realizację nowego programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027. WUP w Olsztynie pełni rolę Instytucji Pośredniczącej i jest odpowiedzialny za wdrażanie kompleksowych działań na rzecz aktywizacji zawodowej m.in. osób bezrobotnych, poszukujących pracy, ubogich pracujących, osób zwolnionych z pracy, obywateli państw trzecich oraz za profesjonalizację kadr instytucji rynku pracy. Działania na

W 2023 r. WUP w Olsztynie zakończył również realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020) w obszarze rynku pracy. Realizacja działań na rzecz wsparcia ludzi młodych w województwie warmińsko-mazurskim (PO WER 2014-2020) przedstawione zostały na diagramie

Diagram 16. Realizacja działań na rzecz aktywizacji zawodowej m.in. osób bezrobotnych, poszukujących pracy, ubogich pracujących, osób zwolnionych z pracy, obywateli państw trzecich oraz za profesjonalizację kadr instytucji rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim (FEWiM 2014-2020)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie.

rzecz aktywizacji zawodowej zaprezentowano na diagramie nr 16.

W regionie nadal odnotowuje się zapotrzebowania na pracę świadczoną przez cudzoziemców, jest ono jednak zdecydowanie mniejsze niż w roku ubiegłym. W wyniku wybuchu wojny na Ukrainie w 2022 r. widoczny był duży spadek składanych wniosków o wpis do ewidencji oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom. W 2023 r. powiatowe urzędy pracy w województwie warmińsko-mazurskim rozpatrzyły 9 623 takich wniosków – o 19 369 mniej, (tj. o 66,8%) niż w 2022 r. Obywatele wszystkich państw spoza Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego mogli ubiegać się również o zezwolenie na pracę sezonową. W 2023 r.

Diagram 17. Działania na rzecz zatrudnienia cudzoziemców na rynku pracy województwa w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie.

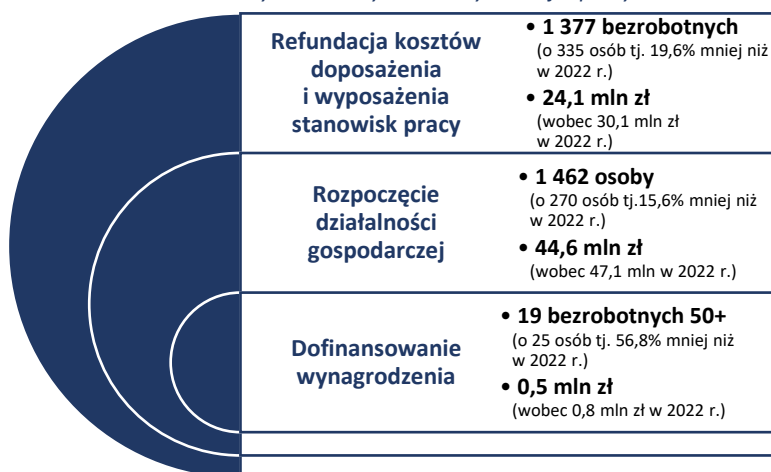
powiatowe urzędy pracy wydały 145 takich zezwoleń – spadek w porównaniu z ubiegłym rokiem o 125 zezwoleń. Najwięcej tego typu dokumentów - 52 (35,9% ogółu) - wydano obywatelom Uzbekistanu. Na pozostałe 64,1% zezwoleń składają się te, które otrzymali obywatele: Azerbejdżanu, Bangladeszu, Białorusi, Gruzji, Kazachstanu, Kirgistanu, Mongolii, Mołdawii, Turcji, Turkmenistanu, Ukrainy i Wietnamu. Ponadto w 2023 r. Wojewoda Warmińsko-Mazurski wydał 2 466 zezwoleń na pracę cudzoziemcom, o 38,5% (tj. 1 543) mniej niż w 2022 r., przy czym najwięcej zezwoleń otrzymali obywatele Bangladeszu (644 zezwoleń, co stanowiło 26,1% zezwoleń wydanych przez Wojewodę).

Oprócz dotychczasowych form otrzymania zezwolenia na pracę, w 2023 r. obywatele Ukrainy otrzymali prawo do rejestrowania się w powiatowych urzędach pracy, a pracodawcy zatrudniający uchodźców zyskali możliwość skorzystania z uproszczonej procedury powiadomień o powierzeniu pracy. Do końca 2023 r. za pośrednictwem portalu praca.gov.pl odnotowanych zostało 46 920 powiadomień o powierzeniu wykonywania pracy obywatelowi Ukrainy – wzrost w porównaniu z ubiegłym rokiem o 23 847 powiadomień.

Dodatkowo w 2023 r. w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Olsztynie i w Elblągu, będących wyspecjalizowanymi komórkami organizacyjnymi przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy, działały Punkty Kontaktowe. Uruchomiono je w 2022 r., w celu oferowania usług informacyjnych, które dotyczyły głównie zasad poruszania się po lokalnym rynku pracy, w tym możliwości zatrudnienia, przygotowania CV, rejestracji w powiatowym urzędzie pracy, założenia własnej firmy, możliwości wsparcia instytucjonalnego, obowiązujących wymogów ZUS-u oraz Urzędu Skarbowego, a także zasad zatrudniania obywateli Ukrainy. Z tej formy pomocy skorzystały 102 osoby – o 82 osoby mniej niż w 2022 r.

Zadania na rzecz rozwoju regionalnego rynku pracy nie skupiały się wyłącznie na osobach bezrobotnych, lecz w dużej mierze dotyczyły wspierania przedsiębiorców w tworzeniu nowych oraz utrzymaniu dotychczasowych miejsc pracy. Podejmowane działania, w ramach dostępnych rozwiązań ustawowych, poniesione koszty i uzyskane efekty przedstawione zostały na diagramie nr 18.

Diagram 18. Wsparcie przedsiębiorców w tworzeniu nowych oraz utrzymaniu dotychczasowych miejsc pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie.

W 2023 r. realizacja zadań wynikających z tarcz antykrzysowych polegała na końcowym rozliczaniu

środków wypłaconych przedsiębiorcom na ochronę miejsc pracy ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, kontroli prawidłowości wydatkowania środków oraz prowadzeniu postępowań zmierzających do odzyskania środków pobranych nienależnie. Pracownicy

Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie przeprowadzili 101 kontroli, w ramach których zweryfikowali 255 wniosków co przekłada się na 22 111 miejsc pracy. Według stanu na 31.12.2023 r. rozliczonych końcowo było 98,33% wniosków, z tego:

- art. 15g – dot. wsparcia dla przedsiębiorców na ochronę miejsc pracy związanych z przestojem lub obniżonym czasem pracy - rozliczono końcowo 905 wniosków,
- art. 15ga – dot. dofinansowania wynagrodzenia pracowników zatrudnionych przez jednostkę organizacyjną, której przysługuje tytuł prawny do zabytku (rozliczono jeden wniosek, który wpłynął do WUP w Olsztynie),
- art. 15gg – dot. dofinansowania wynagrodzenia pracowników nieobjętych postojem i zmniejszonym wymiarem czasu pracy - rozliczono 1 744 wniosków,
- art. 15gga – dot. dofinansowania wynagrodzenia pracowników w przedsiębiorstwach prowadzonych w określonych w Ustawie branżach - rozliczono 1 943 wnioski.

Do zakończenia zadania dotyczącego rozliczania końcowego przyznanego dofinansowania pozostało 78 wniosków.

W 2023 r. kluczowym obszarem działań, podobnie jak w roku 2022, było wsparcie rozwoju kompetencji zawodowych i społecznych mieszkańców (oraz cudzoziemców) sprzyjających aktywności zawodowej oraz zapobieganie coraz bardziej widocznym na rynku pracy lukom kompetencyjnym, utrudniającym rekrutację pracowników w wielu dziedzinach działalności gospodarczej. Zadania te realizowane były m.in. dzięki środkom Krajowego Funduszu Szkoleniowego, którego głównym celem jest dofinansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców, podejmowanego z inicjatywy lub za zgodą pracodawcy. Efektem udzielanego wsparcia jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki.

W podziale środków KFS dla urzędów pracy województwa warmińsko-mazurskiego uczestniczy zarząd województwa W 2023 r. samorzady powiatowe województwa warmińsko-mazurskiego, na

finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców, otrzymały środki w wysokości 7,5 mln zł, tj. o 1,4 mln zł (23%) więcej niż w 2022 r. Umożliwiło to aktywizację 3 665 osób, o 191 osób (5,5%) więcej niż w 2022 r.

w zidentyfikowanych zawodach deficytowych, a także na kształcenie ustawiczne w związku z zastosowaniem w firmach nowych procesów, technologii i narzędzi pracy oraz wsparcie kształcenia ustawicznego w obszarach/branżach kluczowych dla rozwoju powiatu/województwa wskazanych w dokumentach strategicznych/planach rozwoju.

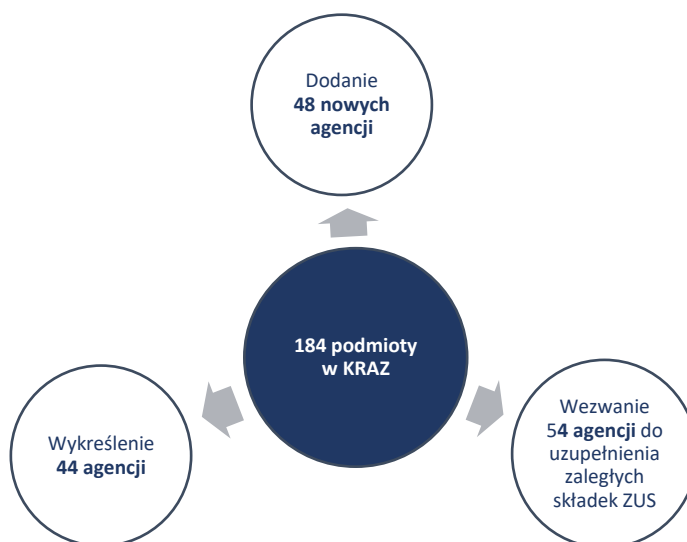
Najwięcej środków pracodawcy otrzymali na wsparcie zawodowe kształcenia ustawicznego

Z opracowanego w listopadzie 2023 raportu końcowego badania dotyczącego oceny efektywności wsparcia udzielonego w 2022 r. ze środków KFS na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wynika, że otrzymane wsparcie spełniło oczekiwania ponad 90% przedsiębiorców. Pracownicy, którzy skorzystali ze wsparcia KFS jednoznacznie oceniali je jako adekwatne do ich potrzeb a aż 95,1% przedstawicieli firm dostrzegło pozytywne zmiany w swojej firmie. Niemal 80% pracodawców dostrzegło poprawę jakości świadczonych przez siebie usług, które powiązano właśnie ze wsparciem otrzymanym z KFS.

Środki KFS otrzymał również Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, do zadań którego należy przede wszystkim promocja tego instrumentu na lokalnym rynku pracy oraz prowadzenia badań m.in. dotyczących oceny efektywności udzielonego wsparcia. W 2023 r. WUP w Olsztynie na te cele wydatkował 163,0 tys. zł, wobec 132,0 tys. zł w 2022 r.

Na mocy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie prowadzi rejestr agencji zatrudnienia. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wpis do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia (KRAZ) posiadały 184 podmioty – o 5 więcej niż w 2022 r. Działania podejmowane w 2023 r. w tym zakresie przedstawione zostały na diagramie nr 19.

Diagram 19. Rejestr agencji zatrudnienia w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie.

W 2023 r. po raz dziewiąty przeprowadzono badanie *Barometr zawodów*³, którego celem jest określenie popytu na pracowników w ciągu najbliższych 12 miesięcy (tj. w 2024 r.). Efektem pracy uczestników badania (pracowników powiatowych urzędów pracy oraz innych instytucji rynku pracy) jest prognoza sytuacji na lokalnym rynku pracy określająca relację pomiędzy popytem a podażą dostępnej siły roboczej.

Diagram 20. Zawody deficytowe na Warmii i Mazurach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie

Badanie to stanowi źródło informacji nie tylko dla urzędów pracy oraz samych zainteresowanych, lecz również dla szkół, które kształcą przyszłe kadry dla potrzeb województwa warmińsko-mazurskiego. Prognoza barometru na 2024 r. przewiduje występowanie na Warmii i Mazurach 168 grup zawodów. Wyróżniono 23 grupy zawodów deficytowych (w prognozie na 2023 r. były wskazane 24 grupy zawodów deficytowych). Wykaz zawodów deficytowych przedstawiony został na diagramie nr 20. W dalszym ciągu przeważać będzie grupa zawodów zrównoważonych (141 grup zawodów – wzrost o dwie grupy zawodów w porównaniu z poprzednim rokiem). Tegoroczną zmianą jest brak grupy zawodów nadwyżkowych (w poprzednim roku była to jedna grupa zawodów – ekonomiści). Wyniki badań są szeroko rozpowszechniane, m.in. podczas spotkań z przedstawicielami szkół branżowych w województwie oraz przedstawicielami instytucji zaangażowanymi w kształtowanie polityki edukacyjnej w regionie.

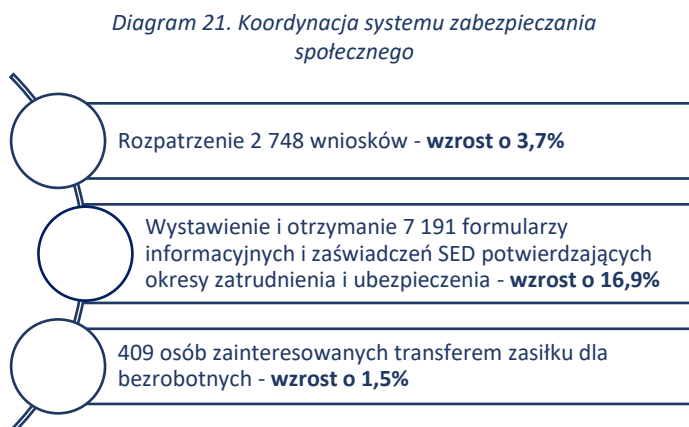
Zmieniający się rynek pracy, intensywne praktyki dążące do popularyzacji zawodów wpisujących się w ramy inteligentnych specjalizacji (IS) określonych dla regionu, skłaniają do szukania rozwiązań zmierzających do zwiększenia adekwatności działań instytucji rynku pracy i podniesienia ich efektywności.

Na znaczeniu zyskuje jakość usług świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia, a w szczególności poradnictwa zawodowego. W 2023 r. z usługi poradnictwa zawodowego świadczonej w WUP skorzystało łącznie 5 044 osób, tj. blisko 70% więcej niż w 2022 r., kiedy doświadczaliśmy skutków pandemii oraz wybuchu wojny w Ukrainie.

W województwie warmińsko-mazurskim realizowane jest również międzynarodowe pośrednictwo pracy prowadzone w ramach sieci EURES. Działania kadry EURES skupiały się zarówno na nawiązywaniu kontaktów z osobami poszukującymi pracy i bezrobotnymi (1 520 osób w 2023 r., wobec 1 072 osób w 2022 r.), jak i poszukujących pracowników (114 pracodawców w 2023 r. wobec 91 w 2022 r.). Finalnie w 2023 r. w ramach sieci EURES zrealizowano 381 zagranicznych ofert pracy z krajów UE (tj. o 153 mniej niż w 2022 r.).

³ *Barometr zawodów*, <https://wupolsztyn.praca.gov.pl/barometr-zawodow>, WUP, Olsztyn 2023.

Z upoważnienia marszałka województwa realizowano także zadania wynikające z międzynarodowej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń dla bezrobotnych. W 2023 r. rozpatrzono 2 748 wniosków osób zainteresowanych przyznaniem prawa do zasiłku dla bezrobotnych bądź uzyskaniem możliwości transferu zasiłku, a także uzyskaniem dokumentów potwierdzających okresy ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia w Polsce. Na diagramie nr 21 przedstawione zostały działania podjęte w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. wynikające z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń dla bezrobotnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie.

Przejawem poszukiwań przez instytucje rynku pracy nieszablonowych rozwiązań są inicjatywy podejmowane w ramach partnerstwa lokalnego koordynowanego przez WUP w Olsztynie pn. *PAKT dla Rozwoju Poradnictwa Zawodowego*. Partnerstwo opiera się na działalności siedmiu zespołów zadaniowych, których liderami są przedstawiciele WUP. Głównym celem funkcjonowania partnerstwa jest zintegrowanie środowisk zaangażowanych w rozwiązywanie problemów związanych z doradztwem zawodowym w województwie poprzez współpracę instytucji rynku pracy i edukacji, a także połączenie sił, pomysłów i przedsięwzięć prowadzących do podniesienia jakości i efektywności poradnictwa zawodowego na Warmii i Mazurach. Partnerstwo lokalne w roku 2023 skupiało 85 instytucji.

W ramach PAKT-u Wojewódzki Urząd Pracy zainicjował oraz koordynował realizację XIII edycji Warmińsko-Mazurskiego Tygodnia Kariery, który odbył się pod hasłem: *Przyszłość kompetencji – kompetencje przyszłości*. Inauguracją tego wydarzenia była zorganizowana 16 października 2023 r. konferencja pt. *(Nie) ludzkie oblicze sztucznej inteligencji. Szanse i wyzwania związane z rozwojem sztucznej inteligencji*, w której udział wzięły 234 osoby.

Konferencji towarzyszyła dyskusja panelowa na temat: *Co możemy zrobić, aby oswoić sztuczną inteligencję w naszej pracy i życiu?* z udziałem 4 prelegentów oraz uczestników konferencji.

Dzięki zaangażowaniu wielu partnerów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w ramach Warmińsko-Mazurskiego Tygodnia Kariery odbyły się również różnorodne wydarzenia: konferencje, seminaria, prelekcje, szkolenia, warsztaty, wycieczki, targi pracy, pokazy, wystawy, lekcje tematyczne, konkursy, turnieje, spotkania informacyjne, grupowe porady zawodowe, festyny, webinaria, dyżury eksperckie i wiele innych.

W przebieg Warmińsko-Mazurskiego Tygodnia Kariery WUP włączyło się w sumie 176 instytucji, które zorganizowały 394 różnorodne wydarzenia, z których skorzystało łącznie 21 309 osób.

Rok 2023 został ogłoszony przez Komisję Europejską - Europejskim Rokiem Umiejętności. Inicjatywy organizowane w ramach Europejskiego Roku Umiejętności mają na celu nadać nowy impuls uczeniu

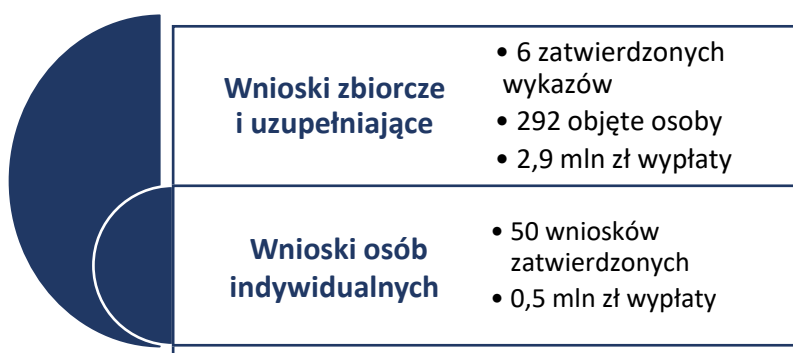

się przez całe życie, ale również docenić indywidualne kompetencje. Jednym z głównych celów było dopasowanie aspiracji poszczególnych osób i umiejętności do możliwości na rynku pracy, kładąc nacisk na transformację ekologiczną i cyfrową wraz ze zwiększeniem liczby osób na rynku pracy, a w szczególności kobiet i młodzieży.

W ramach Europejskiego Roku Umiejętności WUP w Olsztynie zainicjował i zrealizował wydarzenie pn. *Miasteczko Zawodów i Umiejętności – Warmia i Mazury 2023*. Wydarzenie to związane z kształceniem zawodowym i doskonaleniem umiejętności miało na celu promocję edukacji i szkolenia zawodowego w zawodach deficytowych na Warmii i Mazurach. Celem wydarzenia było dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, dlatego też idea wydarzenia skupiała się na zawodach deficytowych na Warmii i Mazurach. W spotkaniu udział wzięło łącznie 900 osób.

Samorząd województwa podejmuje również działania wynikające z zadań Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP), z którego środków wypłacane są roszczenia pracownicze w razie niemożności ich zaspokojenia przez pracodawcę z powodu braku jego wypłacalności. Ogółem w 2023 r. z FGŚP wypłacono 3,4 mln zł, wobec 1,1 mln zł w 2022 r. W minionym roku w wyniku prowadzonych działań windykacyjnych odzyskano kwotę 1 mln zł (wobec 1,5 mln zł w 2022 r.), a 3,7 mln zł należności umorzono na podstawie decyzji dysponenta Funduszu (wobec 4,9 mln zł w 2022 r.).

Diagram 22. Wypłaty z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie.

4.2. Inteligentna gospodarka województwa warmińsko-mazurskiego

Rozwój ekonomiczny Warmii i Mazur oraz budowanie nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki regionu są jednym z priorytetów działań zarządu województwa. Z tego względu w regionie realizowanych jest szereg przedsięwzięć, mających na celu rozwój czterech regionalnych inteligentnych specjalizacji, którymi są: drewno i meblarstwo, ekonomia wody, żywność wysokiej jakości oraz zdrowe życie.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Na Warmii i Mazurach rozwój inteligentnych specjalizacji umożliwiły przede wszystkim środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego Dzięki dotacjom RPO WiM 2014-2020 do

końca 2023 r. wsparto w sumie 681 przedsięwzięć o łącznej wartości około 657,2 mln zł. Środki skierowano na rozwój działalności B+R przedsiębiorców, kooperację biznesu z nauką, wsparcie firm w początkowej fazie rozwoju, usługi dla MŚP, nowoczesne usługi IOB, pakietowanie produktów i usług oraz wdrożenie wyników prac B+R.

W 2023 r. w ramach inicjatywy *WaMa Smart Lab* realizowanej przez województwo warmińsko-mazurskie kontynuowane były działania dedykowane trzem inteligentnym specjalizacjom regionu, tj.: *Drewno i Meblarstwo*, *Ekonomia Wody* oraz *Żywność Wysokiej Jakości*. Jej głównym celem jest stymulowanie współpracy pomiędzy przedstawicielami sektora nauki, biznesu i administracji, podnoszenie wiedzy i kompetencji głównych

interesariuszy systemu innowacji, a także bieżący monitoring ich potrzeb. W ramach inicjatywy *WaMa Smart Lab* prowadzono także działania promujące inteligentne specjalizacje regionu. W sumie w ramach tej inicjatywy w 2023 r. zorganizowano 6 spotkań warsztatowych, w tym 3 start up-owych oraz 3 konferencje podsumowujące. We wszystkich wydarzeniach uczestniczyło około 900 osób.

W ramach inicjatywy *WaMa Smart Lab Drewno i Meblarstwo* odbyły się 2 spotkania warsztatowe mające na celu wymianę doświadczeń i wiedzy m.in. na temat silnych i słabych stron, szans i zagrożeń a także kluczowych priorytetów rozwoju inteligentnej specjalizacji *Drewno i Meblarstwo* oraz źródeł finansowania innowacyjnych przedsięwzięć w ramach specjalizacji. W spotkaniach łącznie uczestniczyło 91 osób. Odbył się również 1 warsztat start up-owy dla osób studiujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Miał on za zadanie przygotować uczestników do projektowania kreatywnych rozwiązań w branżach wpisujących się w inteligentne specjalizacje. Poruszono także tematykę inkubowania pomysłów biznesowych w ramach specjalizacji *Drewno i Meblarstwo*. W spotkaniu brało udział 76 osób.

W 2023 r. zorganizowano również konferencję podsumowującą przedsięwzięcie w zakresie rozwoju branży drzewno-meblarskiej, podczas której miały miejsce rozmowy m.in. z ekspertami o przyszłości sektora w kontekście rozwoju generatywnej sztucznej inteligencji. Zaprezentowano również najciekawsze zagadnienia związane z cyfryzacją, robotyzacją, cyberbezpieczeństwem i przemysłem 5.0. W konferencji udział wzięło 78 osób.

Inicjatywa *WaMa Smart Lab Ekonomia Wody* umożliwiła natomiast zorganizowanie 2023 r. w cyklu trzech warsztatów poruszających tematykę:

- przemysłu 4.0;
- cyfryzacji;
- wpływu pandemii COVID-19 na branże związane z inteligentnymi specjalizacjami;
- dobrych praktyk współpracy biznesu, nauki, instytucji otoczenia biznesu;
- doświadczeń w wykorzystywaniu funduszy strukturalnych w ramach inteligentnych specjalizacji;
- potrzeb liderów inteligentnych specjalizacji w zakresie wsparcia ze strony samorządu województwa;
- źródeł finansowania inteligentnych specjalizacji z funduszy strukturalnych.

Przeprowadzono również warsztat start up-owy dla studentów uczących się na Warmii i Mazurach, mający na celu przygotowanie do projektowania kreatywnych rozwiązań w branżach ekonomii wody. Warsztat poruszał także tematykę inkubowania pomysłów biznesowych, wpisujących się w specjalizację. W spotkaniu uczestniczyło 52 studentów. Podsumowaniem inicjatywy była konferencja, podczas której omówiono dotychczasowy przebieg współpracy w ramach specjalizacji, sukcesy i porażki oraz istniejące bariery rozwoju. Była ona także okazją do zaprezentowania i wyróżnienia osób z województwa warmińsko-mazurskiego, które odniosły sukcesy w zakresie opracowania i wdrażania rozwiązań innowacyjnych w branżach związanych z ekonomią wody. W wydarzeniu brały udział 74 osoby.

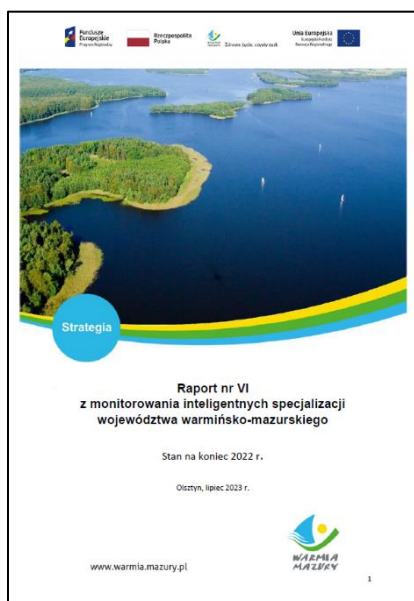

W ramach inicjatywy *WaMa Smart Lab Żywność Wysokiej Jakości* odbyły się dwa spotkania poświęcone omówieniu kluczowych aspektów biznesu, mogących pomóc przyspieszyć rozwój lokalnych firm i przekształcić je w liderów rynku. W trakcie spotkań uczestnicy mieli okazję wymienić się doświadczeniami oraz wziąć udział w warsztatach, które były okazją do zdobycia merytorycznej i praktycznej wiedzy. Uczestniczyły w nich 72 osoby.

Zorganizowano także warsztat start-upowy dedykowany 14 studentom zainteresowanym inkubacją pomysłów w ramach IS *Żywność Wysokiej Jakości*, mający na celu rozwój pomysłów biznesowych z zakresu specjalizacji w ramach platform startowych przy wykorzystaniu metod kreatywnych oraz współpracy uczestników.

We wrześniu 2023 r. miała miejsce konferencja dla interesariuszy inteligentnych specjalizacji *Żywność Wysokiej Jakości* poświęcona kluczowym zagadnieniom związanym z innowacjami i przyszłością żywności w województwie warmińsko-mazurskim. Wydarzenie zgromadziło ekspertów z dziedziny technologii żywności, przedstawicieli władz regionalnych oraz badaczy i przedsiębiorców z Polski. Program konferencji skupiał się na analizie aktualnych trendów, możliwościach finansowania innowacji oraz potencjale technologii w produkcji żywności. W wydarzeniu uczestniczyło 91 osób.

W 2023 r. opracowany został *Raport z monitorowania inteligentnych specjalizacji za 2022 r.* W dokumencie przedstawiono informacje o sytuacji gospodarczej Warmii i Mazur w przekroju różnych sektorów i branż, a także zaprezentowano dane na poziomie każdej z regionalnych inteligentnych specjalizacji badanych łącznie i każdej z osobna. W raporcie zawarto również informacje o poziomie oddziaływania wsparcia udzielanego inteligentnym specjalizacjom w ramach RPO WiM 2014-2020. Monitoring inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego powstaje co roku i służy cyklicznemu dostarczeniu informacji zwrotnej władzom regionu oraz ogółowi interesariuszy, czy strategia realizowana jest zgodnie z planem, czy osiągnęte są zakładane rezultaty i czy pojawiają się nowe obszary o potencjale tworzenia przewag konkurencyjnych regionu.

Zebrałe dane nie tylko umożliwiają obserwację rozwoju inteligentnych specjalizacji, ale też wskazują jednostkom naukowym kierunki, w które społeczność naukowa powinna się włączyć. Instytucjom otoczenia biznesu, samorządom lokalnym oraz organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców wyniki monitoringu dają natomiast możliwość pogłębienia wiedzy dotyczącej uwarunkowań i kierunków rozwoju specjalizacji sprzyjającej przygotowaniu właściwej oferty wsparcia dla biznesu. Do tej pory powstało 6 raportów z monitorowania inteligentnych specjalizacji regionu.

Współpraca na rzecz inteligentnego rozwoju podejmowana była także w ramach Regionalnego Forum Inteligentnych Specjalizacji przy Konwencji Marszałków RP, którego przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie są czynnymi uczestnikami. Celem Forum jest wymiana doświadczeń, informacji oraz upowszechnianie dobrych praktyk związanych z inteligentnymi specjalizacjami. W 2023 r. tematami spotkań były:

- wymiana doświadczeń regionów w zakresie prowadzenia procesu przedsiębiorczego odkrywania oraz monitorowania warunku podstawowego;
- dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji w ramach 1 celu polityki spójności 2021-2027;
- bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz łączności cyfrowej (CP1).

W 2023 r. uczestniczono także w spotkaniach Grupy Konsultacyjnej ds. Krajowej Inteligentnej Specjalizacji.

W 2023 r. samorząd województwa wraz z jednostkami naukowymi z regionu (Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie oraz Akademią Nauk Stosowanych w Elblągu) kontynuował współpracę w ramach członkostwa województwa warmińsko-mazurskiego w Europejskiej Sieci Współpracy Regionów w zakresie Badań i Innowacji (ERRIN).

ERRIN wspiera swoich członków we wspólnym podejściu do badań i innowacji, a także w tworzeniu skutecznych powiązań i kontaktów z innymi sieciami i organizacjami aktywnymi w obszarze badań

i innowacji na szczeblu europejskim. Do głównych korzyści członkostwa w sieci należy zaliczyć możliwość wymiany wiedzy, dobrych praktyk na poziomie UE, możliwość kształtowania polityk europejskich poprzez wspólne przygotowywanie opinii i stanowisk. Celem ERRIN jest tworzenie odpowiednich warunków do budowania partnerstw i konsorcjów projektowych. Ponadto ERRIN działa także jako partner projektów, które są tematycznie zgodne z jej profilem (przykładem takiego przedsięwzięcia jest projekt *RECIPROCITY*, w którym udział brał Uniwersytet Warmińsko-Mazurski). W ramach Europejskiej Sieci Współpracy Regionów w zakresie Badań i Innowacji działa obecnie 13 tematycznych grup roboczych. Udział w pracach grup roboczych ma charakter otwarty. Przedstawiciele województwa warmińsko-mazurskiego w 2023 r. brali udział w spotkaniach grup roboczych, jak również w spotkaniach matchmakingowych organizowanych dla konkursów w ramach Horyzontu Europa.

Działania na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji są także realizowane w ramach Sieci Dyrektorów Inteligentnych Specjalizacji Regionów Morza Bałtyckiego, której województwo warmińsko-mazurskie jest członkiem od 2019 r. Sieć ta skupia 11 regionów z 5 różnych krajów z obszaru Morza Bałtyckiego, reprezentowanych przez osoby odpowiedzialne za kształtowanie polityki inteligentnych specjalizacji. Jej celem jest wzmocnienie zdolności regionów do współpracy, dzielenia się wiedzą i doświadczeniem w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji i innowacji. W 2023 r. przedstawiciel regionu brał udział w spotkaniach sieci, podczas których szeroko omawiano kwestie podejścia do idei inteligentnej specjalizacji w przyszłej polityce spójności, dyskutowano również nad kolejnymi wspólnymi inicjatywami regionów w ramach sieci.

Współpraca w ramach Sieci Dyrektorów Inteligentnych Specjalizacji Regionów Morza Bałtyckiego odgrywała kluczową rolę doradczą i decyzyjną we wspieraniu rozwoju platformy pn. *Ekosystem inteligentnych specjalizacji Regionu Morza Bałtyckiego* (BSR S3 Ecosystem), prowadzonej przez szwedzki region Västerbotten w ramach projektu *Interreg*. W 2023 r. obszar zainteresowań sieci koncentrował się m.in. na tematyce związanej z nową inicjatywą Komisji Europejskiej *Regionalne Doliny Innowacji (Regional Innovation Valleys – RIV)*, a także konkursami w ramach Programu Współpracy Transnarodowej *Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 (BSR)*.

Przedstawiciel samorządu województwa warmińsko-mazurskiego brał również udział w posiedzeniu Rady Doradczej projektu *WELCOME2* realizowanego przez Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN. Instytut w ramach projektu prowadzi interdyscyplinarne badania nad wpływem środowiska na dobrostan ludzi i zwierząt. Finansowany ze środków UE projekt *WELCOME2* unowocześni potencjał badawczy instytutu i zapewni jego pełne uczestnictwo w Europejskiej Przestrzeni Badawczej (EPB). W projekt zaangażowane są również instytucje naukowe z Europy.

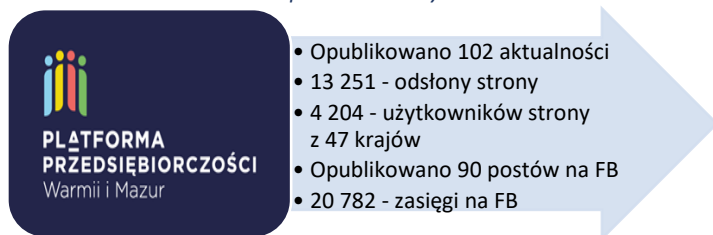
Diagram 23. Struktura Sieci Sieci Dyrektorów Inteligentnych Specjalizacji Regionów Morza Bałtyckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej.

Kolejną inicjatywą wspierania gospodarki w regionie jest funkcjonujący od 2019 r. serwis internetowy *Platforma Przedsiębiorczości Warmii i Mazur* (<https://biznes.warmia.mazury.pl/>), który powstał

Diagram 24. Funkcjonowanie serwisu internetowego i profilu w mediach społecznościowych w 2023 r.

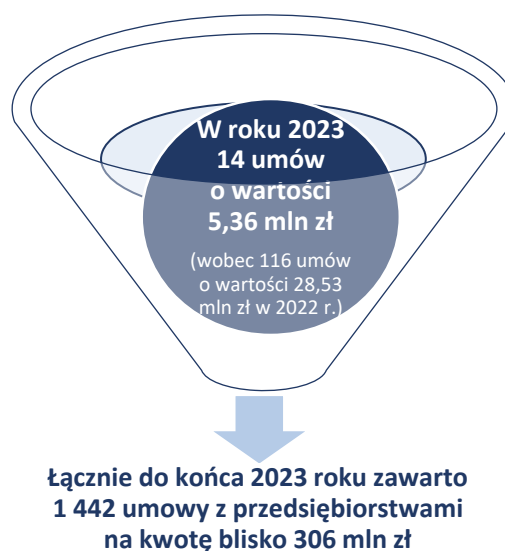
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej.

z myślą o przedsiębiorstwach z regionu, instytucjach otoczenia biznesu, osobach zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej oraz wszystkich osobach poszukujących informacji gospodarczych z województwa warmińsko-mazurskiego. Celem działania *Platformy* jest zebranie

w jednym miejscu najważniejszych informacji w obszarze przedsiębiorczości i przedstawienie ich w czytelnej i przystępnej formie. Efekty funkcjonowania serwisu przedstawiono na diagramie nr 24.

W 2023 r. zakończono realizację *Strategii inwestycyjnej instrumentów finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020)*. Od początku wdrażania przedsiębiorcy sektora MŚP z województwa warmińsko-mazurskiego zostali wsparci z w/w programu kwotą blisko 306 mln zł, podpisano 1442 umowy. Środki udzielane były w postaci pożyczek, poręczeń oraz wejść kapitałowych. Zakończenie działań związanych z realizacją *Strategii inwestycyjnej IF w ramach RPO WiM 2014-2020* umożliwiło płynne przejście do wdrażania zasobów zwróconych, jak także zakończenie przygotowań do wdrożenia instrumentów finansowych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 (*FEWiM 2021-2027*). Dlatego w zeszłym roku opracowano *Strategię Inwestycyjną z Biznesplanem wdrażania Instrumentów Finansowych w ramach FEWiM na lata 2023 – 2033*, Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego 28 grudnia 2023 r. podpisał z Bankiem Gospodarstwa Krajowego umowę w ramach której BGK został operatorem instrumentów finansowych *FEWiM 2021-2027*. Jest to umowa o najwyższej wartości w historii wdrażania środków europejskich w województwie warmińsko-mazurskim. Na wdrażanie instrumentów finansowych zaplanowano blisko 500 mln zł, z czego udział środków Unii Europejskiej to 425 mln zł. Dodatkowo został wynegocjowany wkład BGK w priorytecie 1 – gospodarka w wysokości blisko 75 mln zł. Zgodnie z przyjętymi wskaźnikami wsparciem objętych zostanie minimum 1336 przedsiębiorców oraz jednostki sektora publicznego. Produkty będą w szczególności kierowane do podmiotów znajdujących się w luce finansowej, które mają trudności z pozyskaniem finansowania komercyjnego. Środki finansowe udzielane będą w postaci pożyczek oraz pożyczek z umorzeniem.

Diagram 25. Realizacja Strategii Inwestycyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej.

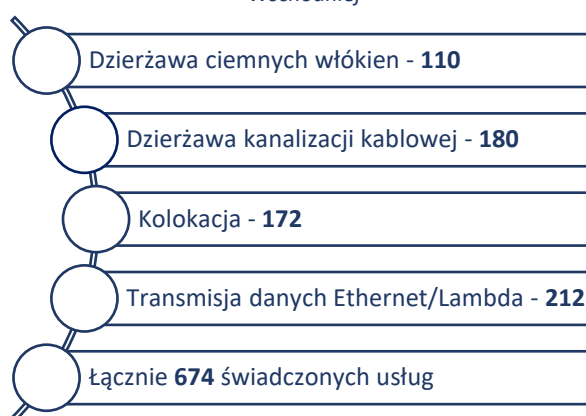
4.3. Społeczeństwo informacyjne

Dzisiejsze społeczeństwa coraz bardziej opierają swój rozwój na wykorzystywaniu informacji oraz nowych technologiach informatycznych. Dlatego niezwykle istotny jest rozwój usług i narzędzi teleinformatycznych oraz budowanie podstaw dla transformacji cyfrowej gospodarki Warmii i Mazur, w tym specjalistycznych kadr oraz promowanie umiejętności cyfrowych u mieszkańców.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Województwo warmińsko-mazurskie jest właścicielem infrastruktury szerokopasmowej powstałej w ramach projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo warmińsko-mazurskie współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Regionalna Sieć Szerokopasmowa (RSS) podniosła atrakcyjność obszarów dla operatorów telekomunikacyjnych świadczących usługę tzw. ostatniej mili. Tym samym zwiększyła możliwość dostępu do internetu dla instytucji publicznych, przedsiębiorstw i mieszkańców. Według stanu na koniec 2023 r. na usługi świadczone w oparciu

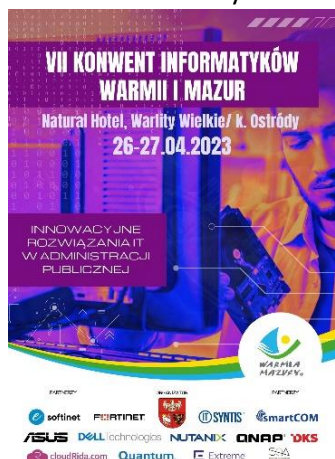
Diagram 26. Usługi świadczone w województwie warmińsko-mazurskim w ramach Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Społeczeństwa Informacyjnego.

o infrastrukturę RSS w województwie warmińsko-mazurskim zawarto 674 umowy szczegółowe, a ich klasyfikacja przedstawiona została na diagramie nr 26. W całym okresie funkcjonowania sieci główny składnik kosztów jej funkcjonowania stanowią opłaty za umieszczenie urządzeń w pasie drogowym, które w 2023 r. wyniosły ok. 5,3 mln zł – dzięki działaniom podejmowanym przez samorząd województwa roczne opłaty zostały obniżone z 12,6 mln zł w 2016 r. tj. o niemal 60%. W celu koordynacji działań i zarządzania infrastrukturą RSS, 7 listopada 2023 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął uchwałę w sprawie utworzenia 1 stycznia 2024 r. Warmińsko-Mazurskiego Centrum Nowych Technologii (WMCNT). Powołanie do życia WMCNT, jako wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej, ma na celu przygotowanie województwa warmińsko-mazurskiego do pełnienia roli operatora infrastruktury RSS oraz obsługę teleinformatyczną Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli, a w dalszej perspektywie innych jednostek organizacyjnych województwa. Kolejnym, równie istotnym zadaniem WMCNT, jest prowadzenie działań kształtujących rozwój społeczeństwa informacyjnego w regionie, m.in. poprzez akcje edukacyjne, tworzenie nowych i udoskonalenie istniejących e-usług, czy też promowanie nowych technologii nie tylko w życiu codziennym, ale także w warunkach funkcjonowania instytucji publicznych.

W kwietniu 2023 r. w Warlitach Wielkich koło Ostródy z inicjatywy samorządu województwa odbył się Konwent Informatyków Warmii i Mazur. Była to kolejna, VII już edycja wydarzenia. Głównym celem

konwentu było podniesienie kompetencji cyfrowych oraz integracja lokalnego środowiska z branży IT działającego w administracji publicznej. Tematem przewodnim wydarzenia było zapewnienie bezpieczeństwa systemów informatycznych. Była to także doskonała okazja do wymiany wiedzy i doświadczeń w tym zakresie. Jednostki samorządu terytorialnego, na mocy ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa, zobligowane są do zapewnienia odporności systemów informatycznych na działania naruszające poufność, integralność, dostępność i autentyczność danych oraz poprawność działania usług oferowanych przez obsługiwane systemy informatyczne, w oparciu o administrowane dane. Konwent był zatem odpowiedzią na potrzeby i wyzwania kadry odpowiedzialnej za wdrażanie i utrzymanie

systemów informatycznych w administracji samorządowej. Oprócz uzupełnienia wiedzy teoretycznej w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego uczestnicy mogli skorzystać z warsztatów oraz poznać innowacyjne rozwiązania programistyczne, informatyczne lub technologiczne dedykowane jednostkom samorządu terytorialnego.

Kolejną z inicjatyw w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego jest multimedialne stoisko technologiczne *Cyfrowy Zakątek*, którego celem jest promowanie poprzez formy multimedialne działań samorządu województwa warmińsko-mazurskiego oraz rozwój kompetencji cyfrowych. W ubiegłym roku stoisko prezentowane było m.in. podczas VIII Europejskiego Kongresu Samorządów w Mikołajkach, Olsztyn Green Festiwal, Konferencji WaMa Marketing oraz pikniku z okazji 25-lecia samorządu województwa warmińsko-mazurskiego. Każdy odwiedzający stoisko mógł zapoznać się z wiedzą z zakresu programowania i pilotażu dronów oraz rzeczywistości wirtualnej, a także wziąć udział w quizach i konkursach, czy też obejrzeć filmy wykonane w technologii 360°, które promują walory turystyczne regionu. Z pomocą najnowszych technologii, każdy odwiedzający *Cyfrowy Zakątek*, mógł poczuć się jak uczestnik Bitwy pod Grunwaldem, czy też zwiedzić olsztyńską starówkę, jeżdżąc na rolkach z Mikołajem Kopernikiem. Na stoisku zorganizowano także quizy o regionie i twórczości Mikołaja Kopernika, stworzono ponadto możliwość programowania dronów i tworzenia mini misji w oparciu o blokowy język programowania.

W 2023 r. po raz kolejny przystąpiono do ogólnopolskiej akcji *Dzień bezpiecznego Internetu*. Obecnie Internet stał się nieodłącznym elementem życia dzieci i młodzieży, dlatego ważne jest ciągłe budowanie ich świadomości. Edukacja w ramach *Dnia bezpiecznego Internetu* miała na celu przede wszystkim propagowanie działań na rzecz bezpiecznego dostępu dzieci i młodzieży do zasobów internetowych, zaznajomienie rodziców, nauczycieli i wychowawców z problematyką bezpieczeństwa online oraz promocję pozytywnego wykorzystywania Internetu.

Działania w tym zakresie były prowadzone podczas wyjazdów do małych gmin i szkół, które są zagrożone wykluczeniem cyfrowym. Wydarzenie oprócz przekazania wartościowych, merytorycznych treści, pozwoliło zaznajomić grono nauczycielskie z nowymi narzędziami IT, aplikacjami, które mogą wykorzystywać w bieżącej pracy oraz działaniach edukacyjnych.

W 2023 r. realizowano inicjatywę *Drony dla lepszego jutra*. Była to kontynuacja wcześniejszych działań na rzecz promowania i edukowania w zakresie technologii dronowych. Z uwagi na ogromny potencjał w wykorzystaniu dronów w różnych sektorach życia inicjatywa miała na celu zaakcentować wszystkie zalety bezzałogowych statków powietrznych, promować najnowsze rozwiązania oraz realnie wpływać na otwartość wobec rozwoju technologicznego. Podczas 3 bloków tematycznych zostały poruszone zagadnienia dotyczące wykorzystania dronów w promocji i marketingu, rolnictwie, geodezji oraz inspekcjach, a także w akcjach poszukiwawczo-ratunkowych. Nowym elementem były dyskusje panelowe z ekspertami. Taka forma pozwoliła skupić się na istotnych kwestiach oraz indywidualnych potrzebach i zainteresowaniach uczestników. Ostatni blok tematyczny został wypełniony praktycznymi ćwiczeniami – każdy mógł pod okiem doświadczonego pilota spróbować swoich sił w sterowaniu dronem oraz dowiedzieć się o kwestiach technicznych prezentowanych modeli dronów.

Obchodzona w zeszłym roku 550-ta rocznica urodzin wielkiego astronoma była okazją do kolejnej edycji konkursu Informatyczno-technologicznego pt. *Szlakiem Mikołaja Kopernika*. W ramach konkursu pod hasłem *Eksploruj z Kopernikiem* uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych podjęli nowatorskie działania twórcze i naukowo-badawcze inspirowane interdyscyplinarną postawą Mikołaja Kopernika: myśl-badaj-odkrywaj. Inicjatywa miała zachęcić młodzież do rozwijania i wykorzystania innowacyjnych narzędzi IT, a tym samym nauczyć młode pokolenie analitycznego, projektowego podejścia do nauki, kreatywnego tworzenia oraz współdziałania w grupie. Wśród nagrodzonych projektów znalazły się treści video, rysunki cyfrowe, druk 3d, strony www, gry, programy interaktywne, aplikacje oraz prototyp robota.

W 2023 r. na podstawie zawartych porozumień samorząd województwa uruchomił ponad 110 usług dla 70-ciu jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych. Świadczone e-usługi to m.in. możliwość publikacji informacji na dostępnej publicznie stronie internetowej www.warmia.mazury.pl oraz w *Regionalnym Biuletynie Informacji Publicznej*, możliwość archiwizacji danych na przestrzeni dyskowej Samorządowego Ośrodka Przetwarzania Danych, udostępnienie zasobów informatycznych na potrzeby usługi hostingowej oraz współdzielony kalendarz - dostępna publicznie usługa do planowania i zarządzania czasem.

W 2023 r. samorząd województwa otrzymał dofinansowanie w ramach konkursu grantowego *Cyfrowe Województwo*. Głównym celem i założeniem konkursu było wsparcie rozwoju cyfrowego instytucji samorządowych oraz zwiększenie cyberbezpieczeństwa. Dofinansowanie w wysokości 1 mln zł pozwoliło na refundację wydatków poniesionych na wdrożenia rozwijające potencjał Urzędu Marszałkowskiego w zakresie realizacji dedykowanych e-usług publicznych, rozwiązało bieżące problemy z ich dostępnością oraz skróciły czas realizacji zadań w warunkach kryzysu spowodowanego pandemią COVID-19. Projekt został dofinansowany w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

W 2023 r. to kontynuowano współpracę z Ambasadorami Kompetencji Cyfrowych – gronem nauczycieli ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, którzy dzięki wyjątkowemu zaangażowaniu i pasji realizują misję: zdobywanie kompetencji przyszłości. Ambasadorzy promują i wspierają uczniów w wykorzystaniu nowych technologii w edukacji i życiu codziennym, ale przede wszystkim inspirują młodych ludzi do dalszego rozwoju i poszukiwania pasji w dziedzinie IT.

W 2023 r. w okresie trwałości pozostał projekt *Nowe usługi infrastruktury informacji przestrzennej województwa warmińsko-mazurskiego* współfinansowanego ze środków RPO WiM 2014-2020. Jego celem

jest agregowanie i publikowanie danych przestrzennych oraz umożliwienie ich ujednoliconej prezentacji w skali całego województwa. Realizacja projektu pozwoliła także na wdrożenie nowych e-usług oraz powstanie nowej infrastruktury. Finalnie

projekt dostarczył 26 dojrzałych e-usług, w tym pięciu na piątym poziomie dojrzałości. W przypadku trzech e-usług, w tym świadczonych przez Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, nastąpiło podniesienie poziomu ich dojrzałości. Wdrożone e-usługi stanowią skuteczne narzędzie pozyskiwania i wykorzystywania danych geoprzestrzennych dla użytkowników, w tym inwestorów. Zrealizowane e-usługi były przedmiotem analizy potrzeb interesariuszy i uzyskały w większości potwierdzenie ze strony grupy przyszłych odbiorców.

4.4. Obszary wiejskie

Realizacja przedsięwzięć zmierzających do rozwoju obszarów wiejskich i poprawy warunków życia ludności tam mieszkającej są jednym z głównych priorytetów działalności samorządu województwa warmińsko-mazurskiego. Dzieje się tak, ponieważ około 40% mieszkańców naszego regionu stanowi ludność wiejska. Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom w 2023 r. z inicjatywy Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjęto szereg działań mających na celu rozwój obszarów wiejskich w naszym regionie. Działania te miały zarówno przyczynić się do aktywizacji i promocji obszarów wiejskich, jak i rozwoju rolnictwa, które nadal pozostaje ważną gałęzią regionalnej gospodarki.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Aktywizację i promocję obszarów wiejskich umożliwia m.in. realizacja konkursu *Małe Granty Sołectkie Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego*, którego celem jest promowanie działań z zakresu modernizacji terenów wiejskich, wspieranie przedsięwzięć inwestycyjnych wpływających na zwiększenie poziomu zaangażowania społeczności lokalnych na obszarach wiejskich oraz rozwój demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego. W 2023 r. dofinansowano 42 przedsięwzięcia na łączną kwotę około 804 tys. zł z budżetu województwa warmińsko-mazurskiego (dla porównania w 2022 r. dofinansowano 39 przedsięwzięć na kwotę 650 tys. zł). Środki finansowe samorządu województwa przeznaczone zostały na realizację małych inwestycji między innymi takich jak: modernizacja przystanków, budowa altan, wiat, wędzarni, grilli, zagospodarowanie centrów wsi, przestrzeni publicznej do odpoczynku itp.

Diagram 27. Informacja o konkursie *Małe Granty Sołectkie w 2023 r.*

42 przedsięwzięcia

**804 tys. zł
z budżetu
województwa**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Diagram 28. Informacja o konkursie *Aktywna Wieś Warmii, Mazur i Powiśla w 2023 r.*

14 przedsięwzięć

273 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Wsparciu obszarów wiejskich służy także inicjatywa samorządu województwa *Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć...* Jej głównym celem jest wzrost aktywności i integracji społeczności obszarów wiejskich, zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz swojego sołectwa, a także poprawa warunków życia mieszkańców wsi. W inicjatywie uczestniczy 115 sołectw z 58 gmin województwa warmińsko-mazurskiego. W ramach

programu organizowane są szkolenia i warsztaty dla grup odnowy wsi i ich liderów, koordynatorów gminnych, władz gmin oraz moderatorów, wyjazdy studyjne, konkursy, wydarzenia służące nawiązywaniu partnerstw pomiędzy sołectwami, działania promocyjno-informacyjne. Dodatkowo w zeszłym roku w ramach niniejszej inicjatywy ogłoszony został konkurs *Aktywna Wieś Warmii, Mazur i Powiśla*. W 2023 r., w ramach konkursu dofinansowano 14 przedsięwzięć na kwotę blisko 273 tys. zł. Dla porównania w 2022 r. było to 15 przedsięwzięć na kwotę 225 tys. zł.

Diagram 29. Konkurs dla organizacji pozarządowych w zakresie aktywizacji społeczności lokalnej na obszarach wiejskich w 2023 r.

8 zadań

60 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W ramach otwartego konkursu dla organizacji pozarządowych i podmiotów uprawnionych w zakresie aktywizacji społeczności lokalnych na obszarach wiejskich, w 2023 r. dofinansowano 8 zadań na łączną kwotę 60 tys. zł (w 2022 r. było to 9 zadań na kwotę taką samą, jak w bieżącym roku). W ramach konkursu wykonano zadania z zakresu wspierania wsi tematycznych oraz wpływające na poprawę estetyki miejscowości wiejskich

w województwie warmińsko-mazurskim.

Realizowano także konkurs *Granty Marszałka dla Kół Gospodyń Wiejskich*. Jego celem było promowanie działań z zakresu modernizacji terenów wiejskich oraz budowanie silnego kapitału społecznego. W 2023 r. w ramach konkursu dofinansowano 30 zadań na kwotę blisko 220 tys. zł (w 2022 r. były to 22 zadania na kwotę 100 tys. zł). Pozwoliło to na zakup sprzętu AGD, namiotów, grilli, garnków i naczyń, akcesoriów ułatwiających pracę w kuchni i umożliwiających estetyczne podawanie potraw, ekspozytorów do przetworów i innych produktów oraz strojów ludowych.

Diagram 30. Konkurs Granty Marszałka dla Kół Gospodyń Wiejskich w 2023 r.

**Koła Gospodyń
Wiejskich**

30 zadań

220 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Diagram 31. Konkurs Granty Marszałka dla Rodzinnych Ogródków Działkowych w 2023 r.

10 jednostek

225 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W 2023 r. po raz trzeci realizowano inicjatywę *Granty Marszałka Województwa dla Rodzinnych Ogródów Działkowych*. Jej celem było stworzenie możliwości poprawy infrastruktury technicznej i rekreacyjnej Rodzinnych Ogródów Działkowych prowadzonych przez stowarzyszenia ogrodowe. W ramach trzeciej edycji grantów udzielono wsparcia finansowego ze środków własnych budżetu województwa w wysokości ponad 225 tys. zł 10 jednostkom

samorządu terytorialnego realizującym zadania własne o charakterze bieżącym lub inwestycyjnym istotne dla społeczności Rodzinnych Ogródków Działkowych (w 2021 r. było to 137 tys. zł przekazane 10 jednostkom, w 2022 r. było to 119,4 tys. zł dla 8 jednostek).

W 2023 r. po raz pierwszy w ramach otwartego konkursu dla organizacji pozarządowych i podmiotów uprawnionych w zakresie tworzenia warunków ochrony i rozwoju owadów zapylających w społecznościach lokalnych na obszarach wiejskich województwa dofinansowano 4 zadania na łączną kwotę 103,63 tys. zł.

W 2023 r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zatwierdził regulamin oraz ogłosił pierwszą edycję konkursu pn. *Sadzenie drzew i krzewów miododajnych*, jako sposób na ochronę bioróżnorodności w województwie warmińsko-mazurskim „w trosce o owady zapylające”. Wsparcie finansowe ogółem w wysokości 151,2 tys. zł udzielone zostało 26 gminom w formie dotacji celowej na zakup drzew i krzewów miododajnych. W ten sposób powstały skwery, alejki oraz zielone wyspy, które służą zarówno jako pożytek dla owadów zapylających, jak również mieszkańcom naszego województwa, jako miejsca odpoczynku.

W 2023 r. zorganizowano *Samorządowe Forum Sołtysów na Warmii i Mazurach* dla około 1500 osób. Wydarzenie to było okazją do wspólnego świętowania obchodów Dnia Sołtysa oraz wyrażenia wdzięczności za zaangażowanie i pracę sołtysów na rzecz społeczności lokalnych, a także stanowiło przestrzeń do refleksji nad dalszymi działaniami służącymi rozwojowi obszarów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego. Oprócz tego w 2023 r. zorganizowano Forum Odnowy Wsi *Odnowa Wsi z Mikołajem Kopernikiem*. W

wydarzeniu wzięło udział około 130 osób, w szczególności: liderzy i członkowie grup odnowy wsi, sołtysi i osoby wyróżniające się w społecznościach, władze gminne, koordynatorzy gminni, moderatorzy, instytucje i organizacje wspierające rozwój obszarów wiejskich, eksperci oraz jednostki naukowe. Forum było okazją do spotkania się osób zaangażowanych we wdrażanie inicjatywy samorządu, wymiany doświadczeń, upowszechniania wiedzy w zakresie planowania rozwoju lokalnego z uwzględnieniem potencjału ekonomicznego, społecznego i środowiskowego danego obszaru.

W 2023 r. zarząd województwa realizował szereg działań, które na celu miały promocję żywności regionalnej, tradycyjnej, naturalnej. Takie działania to jeden z priorytetów samorządu województwa, ponieważ żywność wysokiej jakości to jedna z inteligentnych specjalizacji regionu. W 2023 r. na rzecz promowania żywności wysokiej jakości podejmowano następujące działania:

- W ramach XXII edycji ogólnopolskiego konkursu *Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów* zorganizowano w Olsztynie etap regionalny (czerwiec 2023 r.). Do konkursu zgłoszono 19 produktów i 6 potraw. Nominowano 5 produktów i 1 potrawę do nagrody Perła 2023. Krajowa Kapituła Konkursu przyznała ostatecznie tę nagrodę 3 produktom i jednej potrawie. Perły zostały wręczone na wielkim finale konkursu podczas targów *Smaki Regionów* w Poznaniu w październiku 2023 r.
- Konkurs *Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów* był jednym z elementów wydarzenia pn. *Dziedzictwo Kulinarne Warmii i Mazur. Targi Żywności Regionalnej, Naturalnej i Tradycyjnej* (przy udziale finansowym Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich). Celem tego przedsięwzięcia była promocja żywności wysokiej jakości oraz produktów regionalnych i wytwarzanych w tradycyjny sposób na Warmii i Mazurach. W ramach tej imprezy odbyły się: pokazy przygotowania potraw regionalnych, kiermasz tradycyjnych produktów, gdzie swoje produkty zaprezentowało ponad trzydziestu wystawców. Dodatkowo odbyła się debata o rozwoju regionalnego dziedzictwa kulinarnego oraz pokaz kulinarny, podczas którego powstały regionalne potrawy w nowej odsłonie: chłodnik szczawiowy z pokrzywą, salsa z ogórka małosolnego, wędzona sielawa i opalony ser oraz ziołowe kluseczki.
- Uczestnictwo województwa warmińsko-mazurskiego w targach *Smaki Regionów* w Poznaniu, gdzie tradycyjną, regionalną żywność lokalną zaprezentowało 10 wystawców z województwa warmińsko-mazurskiego (wrzesień-październik 2023 r.)
- Prowadzenie strony internetowej dziedzictwokulinarne.pl.

Celem stworzenia strony internetowej było dostarczenie bieżących informacji na temat *Sieci Dziedzictwo Kulinarne Warmia Mazury*, w tym aktualnych wydarzeń realizowanych w ramach sieci, jak również umożliwienie użytkownikom złożenia wniosku o przystąpienie do sieci, promowanie członków sieci oraz udostępnienie wszelkich niezbędnych dokumentów,

statystyk i harmonogramów związanych z działalnością sieci. Dodatkowa aktywna promocja produktów i usług kulinarnych odbywa się poprzez kanały social media: Facebook i Instagram.

W dniach 21 - 22 listopada 2023 r. zorganizowana została konferencja *Żywność wysokiej jakości na Warmii i Mazurach – dobre praktyki, oczekiwania i wyzwania*. Konferencja dotyczyła żywności wysokiej jakości, tradycyjnej, lokalnej i regionalnej. Spotkanie miało na celu m.in: promocję nowej marki Warmii i Mazur – *Sieć Dziedzictwo Kulinarne Warmia Mazury*, przekazanie informacji na temat dobrych praktyk w zakresie produkcji, sprzedaży i promocji żywności regionalnej, tradycyjnej, naturalnej czy wspieranie tworzenia się powiązań pomiędzy rolnikami zajmującymi się rolnictwem zrównoważonym, tradycyjnym i/lub ekologicznym jako producentami surowców żywnościowych, przedsiębiorstwami lokalnymi zajmującymi się przetwórstwem żywności oraz właścicielami obiektów gastronomicznych, które prowadzą działalność na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Podczas wydarzenia odbył się pokaz kulinarny z aktywnym udziałem uczestników konferencji, przeprowadzony przez znanego szefa kuchni. W ramach konferencji zorganizowana została debata – oczekiwania producentów wobec żywności wysokiej jakości. Pierwszego dnia odbyły się wykłady na temat: *Jak promować markę żywności wysokiej jakości, Sprzedaż bezpośrednia i komunikacja z klientem w branży gastronomicznej* oraz *Dlaczego ważne jest znakowanie żywności – etykieta źródłem wiedzy o produkcji*. Bardzo dużym zainteresowaniem wśród uczestników cieszyły się warsztaty w grupach na temat: gościnności w gastronomii, motywacji, wypalenia zawodowego, prowadzenia social mediów, tworzenia własnej strony www i jej obsługi.

Udział w wydarzeniu wzięło około 120 osób. Główną grupą docelową byli producenci i przetwórcy żywności lokalnej, naturalnej, tradycyjnej, regionalnej i ekologicznej i restauratorzy z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, przedstawiciele instytucji państwowych, samorządowych, szkół, Lokalnych Grup Działania, Grup Rybackich.

Podczas konferencji 31 podmiotów z regionu otrzymało certyfikaty *Sieci Dziedzictwo Kulinarne Warmia Mazury* wraz z tabliczkami z logiem sieci.

W ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie:

- w zakresie upowszechniania i ochrony konsumenta dofinansowano 1 ofertę na kwotę 10 tys. zł;
- w zakresie żywności i ochrony dziedzictwa kulinarnego dofinansowano 6 ofert na kwotę 70 tys. zł.

Diagram 32. Informacja o konkursie dla organizacji pozarządowych

**7 projektów
organizacji**

80 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Dzięki wsparciu organizacji pozarządowych zrealizowano szereg wydarzeń, dzięki którym upowszechniano wiedzę dotyczącą żywności regionalnej, tradycyjnej, naturalnej wysokiej jakości. Zorganizowano m.in. festiwale, konkursy kulinarne, warsztaty i kiermasze, a także przeprowadzono wiele działań edukacyjnych.

- Zorganizowano cykl warsztatów kulinarnych dla Kół Gospodyń Wiejskich (III edycja). Były one prowadzone przez profesjonalnego kucharza, który w ramach każdego z warsztatów przeprowadził część szkoleniową w formie prelekcji oraz część praktyczną w formie przygotowywania potraw przez uczestników na stanowiskach gastronomicznych. W ramach zeszłorocznej edycji warsztatów wzięło udział ponad 100 uczestników. Uczestnicy szkolili się z zakresu przygotowania potraw regionalnych oraz koncepcji *zero waste*.
- W 2023 r. ogłoszono 2 nabory w konkursie *Organizacja wydarzeń regionalnych promujących żywność naturalną, tradycyjną i lokalną oraz dziedzictwo kulinarne Warmii i Mazur w 2023 r.* Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego pierwszy nabór zatwierdził uchwałą nr 5/42/23/VI z dnia 30 stycznia 2023 r., a drugi uchwałą nr 18/238/23/VI z 18 kwietnia 2023 r. Celem obu edycji konkursu była promocja i upowszechnianie produkcji żywności regionalnej, lokalnej, naturalnej, tradycyjnej w województwie warmińsko-mazurskim. Beneficjentami w konkursie mogły być gminy wiejskie, miejsko-wiejskie lub miejskie, które położone są na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

W wyniku ogłoszenia pierwszego naboru wpłynęło 10 wniosków na łączną kwotę dofinansowania – 177,35 tys. zł. Do dofinansowania zarekomendowanych zostało 7 wniosków na kwotę 138,6 tys. zł. W wyniku ogłoszenia drugiego naboru wpłynęły 3 wnioski na łączną kwotę dofinansowania 60 tys. zł. Do dofinansowania zarekomendowane zostały 2 wnioski na łączną kwotę pomocy 40 tys. zł. Wydarzenia, które uzyskały wsparcie w obu edycjach konkursu zostały ujęte w *Kalendarzu imprez regionalnych promujących żywność naturalną, tradycyjną, lokalną i regionalną województwa warmińsko-mazurskiego w 2023 r.*

Diagram 33. Informacja o konkursie *Kalendarz imprez regionalnych promujących żywność naturalną, lokalną i regionalną*

9 dofinansowanych wniosków

178 600 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

- Przygotowano 2 artykuły promujące wysokiej jakości żywność lokalną, tradycyjną i regionalną, które opublikowano w czasopiśmie:
  - *Smak i Tradycja, Magazyn Informacyjny Polskiej Izby Produktu Regionalnego* - artykuł: *W tradycji jest smak regionu.*
  - *Poradnik Radnego i Sołtysa na 2023 rok*, wydawany przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów – artykuł: *Zasmakuj kulinarnych skarbów Warmii i Mazur.*
- Zrealizowano projekt *Akademia Smaków Warmii i Mazur* – zajęcia edukacyjno-szkoleniowe dla Kół Gospodyń Wiejskich. W jego ramach dla Kół Gospodyń Wiejskich zorganizowano szkolenie na temat historii kulinarnej Warmii, Mazur i Powiśla, wykorzystania lokalnych produktów i niemarnowania żywności oraz cykl 19 warsztatów kulinarnych na terenie wszystkich powiatów województwa warmińsko-mazurskiego. W ramach projektu przygotowano również publikację *Przewodnik po smakach Warmii i Mazur.*

- Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwałą nr 19/261/23/VI z 24 kwietnia 2023 r. powołał oraz przyjął Regulamin *Sieci Dziedzictwo Kulinarne Warmia Mazury*, następnie opracowano logo wraz z księgą wizualizacji znaku. Tym samym rozpoczęto prace nad rozwijaniem nowej marki województwa i rekrutacją podmiotów zewnętrznych do sieci. Celem przedsięwzięcia jest:
  - rozwój i promocja żywności naturalnej, tradycyjnej, lokalnej, regionalnej, ekologicznej opartej na lokalnych/regionalnych zasobach surowców, pochodzących z województwa warmińsko- mazurskiego;
  - rozwój krótkich łańcuchów dostaw żywności;
  - zachowanie, ochrona i dbałość o dziedzictwo kulinarne Warmii, Mazur i Powiśla;
  - współpraca oraz wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy członkami sieci;
  - promocja, wsparcie i rozwój członków sieci;
  - wzmocnienie tożsamości lokalnej/regionalnej Warmii, Mazur i Powiśla;
  - zapewnienie konsumentom/turystom regionalnej oferty kulinarnej;
  - podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez rozwój jego oferty kulinarnej;
  - wzmocnienie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw;
  - zwiększanie zainteresowania konsumentów i producentów żywnością naturalną wysokiej jakości;
  - upowszechnianie i podnoszenie wiedzy na temat historii i tradycji kulinarnej Warmii, Mazur i Powiśla.

Na podstawie opinii wydanej przez *Zespół opiniodawczo-doradczy ds. Sieci Dziedzictwo Kulinarne Warmia Mazury* oraz rekomendacji Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Zarząd Województwa Warmińsko - Mazurskiego zatwierdził podmioty wchodzące w skład *Sieci Dziedzictwo Kulinarne Warmia Mazury* na okres kolejnych dwóch lat kalendarzowych (2024 i 2025 r.) w kategoriach: sprzedaż, gastronomia, producenci i przetwórcy, edukacja. Pełna lista członków sieci dostępna jest na stronie <https://dziedzictwokulinarne.pl/>

W związku z utworzeniem nowej marki województwa i jej promocją zaprojektowano nowy znak graficzny (logo) wraz z księgą znaku. Grupą docelową nowego znaku są przedsiębiorcy produkujący żywność tradycyjną i regionalną, konsumenci, mieszkańcy regionu oraz turyści, a znak funkcjonuje na opakowaniach, w internecie, w materiałach drukowanych, papeterii,

w telewizji. Nowe logo stanowi instrument promocji sieci *Dziedzictwo Kulinarne Warmia Mazury* - regionalnej marki służącej oznakowaniu produktów i potraw wytwarzanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, mających charakter żywności regionalnej, lokalnej, tradycyjnej. Prowadzono listę produktów tradycyjnych, na którą w 2023 r. nie zostały wpisane nowe produkty, gdyż nikt nie wystąpił z wnioskiem o wpis. Aktualnie na liście znajduje się 47 produktów z województwa warmińsko-mazurskiego.

- W 2023 r. po raz pierwszy zrealizowano wydarzenie *Obchody Światowego Dnia Walki z Marnowaniem Jedzenia i Światowego Dnia Żywności na Warmii i Mazurach*. Grupą docelową byli producenci żywności, konsumenci, instytucje (MOPS, GOPS, organizacje pozarządowe, szkoły), mieszkańcy regionu, turyści, seniorzy, przedstawiciele samorządów z województwa warmińsko-mazurskiego. Celem wydarzenia było przeprowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu upowszechnianie wśród konsumentów i producentów wiedzy na temat przeciwdziałania marnowaniu żywności (upowszechnianie zasady 4P: planuj, przetwarzaj, przechowuj i podziel się) obejmującej zorganizowanie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego konferencji, eventów oraz cyklu szkoleń stacjonarnych dla dzieci (w różnych grupach wiekowych) i seniorów.

Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w minionym roku realizował także *Program upowszechniania znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt wśród rolników województwa warmińsko-mazurskiego na rok 2023*. W tym zakresie przeprowadzono m.in. szkolenia powiatowe i gminne, wizytacje, informowano i prowadzono konsultacje z rolnikami na temat dobrostanu zwierząt, zorganizowano konferencję stacjonarną w Nowym Mieście Lubawskim pn. *Aktualne problemy w ochronie zdrowia zwierząt gospodarskich*, opracowano i udostępniono artykuły prasowe, newsy na stronie internetowej oraz opracowano i rozpowszechniono broszurę informacyjną.

W ubiegłym roku po raz pierwszy realizowano konkurs o nagrodę Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego pn. *Laur Agrobiznesu – 2023*, którego celem było wyróżnienie najbardziej aktywnych osób z terenu województwa warmińsko-mazurskiego związanych zawodowo z rolnictwem, rybactwem, sektorem rolno spożywczym, w tym przedsiębiorców, których działania, osiągnięcia i aktywność w branży rolniczej zostały dostrzeżone i wyjątkowo docenione w kraju i za granicą.

Ponadto, w oparciu o porozumienie Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z Centralnym Ośrodkiem Badania Odmian Roślin Uprawnych oraz Warmińsko-Mazurską Izbą Rolniczą przeprowadzono Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe dla gatunków roślin uprawnych o dużym znaczeniu gospodarczym na obszarze województwa, wpisanych do krajowego rejestru lub znajdujących się we wspólnotowym katalogu odmian. Na tej podstawie opracowano *Listę Odmian Zalecanych* do uprawy na terenie województwa dostępną na stronach: <https://wrocikowo.coboru.gov.pl/lzo>; oraz <https://warmia.mazury.pl/obszary-wiejskie/aktualnosci/9012-lista-odmian-roslin-zalecanych-do-uprawy-w-regionie>.

W ubiegłym roku w województwie warmińsko-mazurskim podejmowano również przedsięwzięcia mające przyczynić się do rozwoju rybactwa w regionie. W tym zakresie dokonano okresowego sprawdzenia wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki przez uprawnionych do rybactwa. Łącznie skontrolowano 116 obwodów rybackich (wobec 118 w 2022 r.), przy czym wydano jedynie pozytywne oceny (wobec 1 oceny negatywnej w roku poprzednim). Dodatkowo w 2023 r. wydano 45 decyzji administracyjnych zezwalających na odstępstwa od zakazów połowu ryb w okresach ochronnych i wymiarach ochronnych do celów zarybieniowych i badawczo-naukowych.

Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich nie byłby możliwy bez wsparcia finansowego z Unii Europejskiej. Samorząd województwa warmińsko-mazurskiego, w ramach posiadanych kompetencji, stara się rozwiązywać trudne problemy wsi i rolnictwa. Podejmowanych jest szereg działań zmierzających do pełnego i zarazem racjonalnego wykorzystania wszystkich środków pomocowych przyznanych regionowi.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, wydłużonego o dwa lata w ramach tzw. „okresu przejściowego”, samorząd województwa warmińsko-mazurskiego kontynuuje wdrażanie działań związanych z poprawą podstawowych usług i odnowy wsi na obszarach wiejskich oraz ze wsparciem dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER.

Dodatkowo w 2023 r. ogłoszono nowe nabory wniosków na zarządzanie zasobami wodnymi, w ramach których przewidziane jest wsparcie inwestycji mających na celu ograniczenie odpływu wody i zwiększenie możliwości retencjonowania wody.

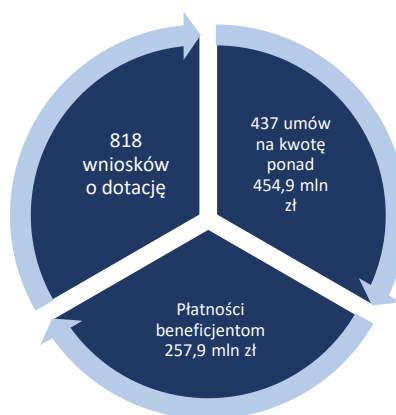
Samorząd województwa warmińsko-mazurskiego w 2023 r. nadal realizował działania objęte PROW 2014-2020, którymi były:

- *Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa* (budżet 6,39 mln euro);
- *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich* (budżet 109,49 mln euro);
- *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER* (budżet 47,80 mln euro).

Z uwagi na fakt, że rolnictwo jest oparte na zasobach wodnych, a ich dostępność jest czynnikiem warunkującym produktywność gleby, właściwym jest wsparcie inwestycji mających na celu poprawę gospodarki wodnej na terenach rolniczych. *Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa* w zakresie zarządzania zasobami wodnymi przewiduje dofinansowanie zadań związanych z budową lub przebudową urządzeń wodnych i hydrotechnicznych na ciekach, które służyć mają ograniczeniu odpływu i zwiększeniu możliwości retencjonowania wody.

Planowane inwestycje dotyczyć będą robót budowlanych na ciekach i zbiornikach wodnych zlokalizowanych na gruntach rolnych lub leśnych, poprawiających bilans wody i zwiększających jej dostępność dla rolnictwa i leśnictwa. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w ramach realizowanego działania do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego złożono 27 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę ponad 15,7 mln zł. Realizacja planowanych przedsięwzięć przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie oraz gminy przewidziana jest na rok 2024, a rozliczenie tych projektów nastąpi do połowy 2025 r.

Diagram 35. Realizacja działania *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

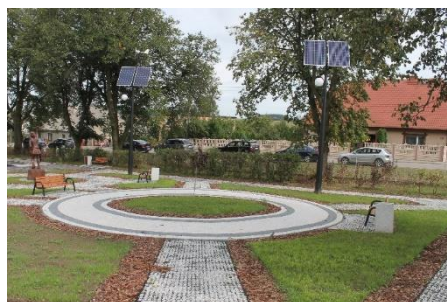
W ramach *Podstawowych usług i odnowy wsi na obszarach wiejskich* objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, według stanu na 31 grudnia 2023 r., do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego złożono 818 wniosków o przyznanie

pomocy, łącznie podpisano 437 umów na kwotę ponad 454,9 mln zł. Płatności wyniosły ponad 257,9 mln zł. Stan wdrażania działania przedstawiony został na diagramie nr 35.

- Biorąc pod uwagę ogromne potrzeby samorządów lokalnych w zakresie budowy lub modernizacji dróg lokalnych, największe wsparcie skierowano właśnie na infrastrukturę drogową. W ramach trzech ogłoszonych naborów wniosków, według stanu na 31 grudnia 2023 r., w województwie warmińsko-mazurskim zawarto 267 umów o przyznaniu pomocy na kwotę wsparcia ponad 222 mln zł. Zrealizowane płatności przekroczyły kwotę 140,1 mln zł. łącznie dofinansowaniem objęto 134 km dróg powiatowych i ponad 273 km dróg gminnych, z których korzysta blisko 200 tys. użytkowników.
- Ponadto w zakresie gospodarki wodno-ściekowej odbyły się trzy nabory wniosków. Wsparcie skierowano na budowę, przebudowę i wyposażenie obiektów budowlanych służących zaopatrzeniu w wodę lub odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków oraz na zakup i montaż urządzeń oraz instalacji kanalizacyjnych lub wodociągowych. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w województwie warmińsko-mazurskim zawarto 127 umów o przyznaniu pomocy na realizację tego typu inwestycji. Wartość podpisanych umów przekroczyła 210 mln zł. Do końca 2023 r. zrealizowano płatności na ponad 97 mln zł. Dofinansowaniem objęto łącznie blisko 243 km sieci wodociągowych, 345 km kanalizacji sanitarnej, 480 przydomowych i 24 gminnych oczyszczalni ścieków, 14 ujęć wody oraz 40 stacji uzdatniania wody.
- Z funduszy programu pomoc obejmuje również budowę lub przebudowę targowisk lub obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w województwie warmińsko-mazurskim zawarto 14 umów o przyznaniu pomocy na kwotę 11,6 mln zł. Dotychczas zrealizowano 13 obiektów o wartości ponad 10,5 mln zł.
- Działanie *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich* umożliwiło także wsparcie finansowe przedsięwzięć w zakresie:
  - ochrony zabytków i budownictwa tradycyjnego;
  - inwestycji w obiekty pełniące funkcje kulturalne;
  - kształtowania przestrzeni publicznej.

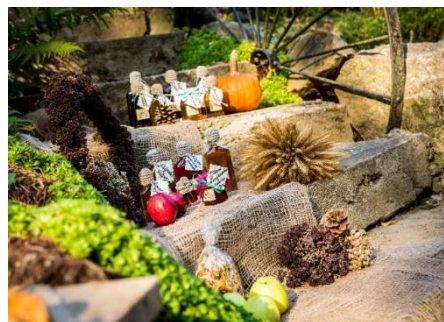
Na wyżej wymienione typy operacji, według stanu na 31 grudnia 2023 r., w województwie warmińsko-mazurskim zawarto 29 umów o przyznanie pomocy na kwotę ponad 10,4 mln zł. Zrealizowano wszystkie inwestycje i wypłacono środki finansowe na łączną kwotę 10,2 mln zł. Od początku realizacji przedsięwzięcia dofinansowaniem objęto 14 świetlic wiejskich pełniących funkcje kulturalne, 6 obiektów zabytkowych, w tym cmentarz, izbę

pamięci i wieżę ciśnień oraz 11 wiejskich centrów miejscowości w postaci parków, placów zabaw i terenów rekreacyjno-spacerowych.

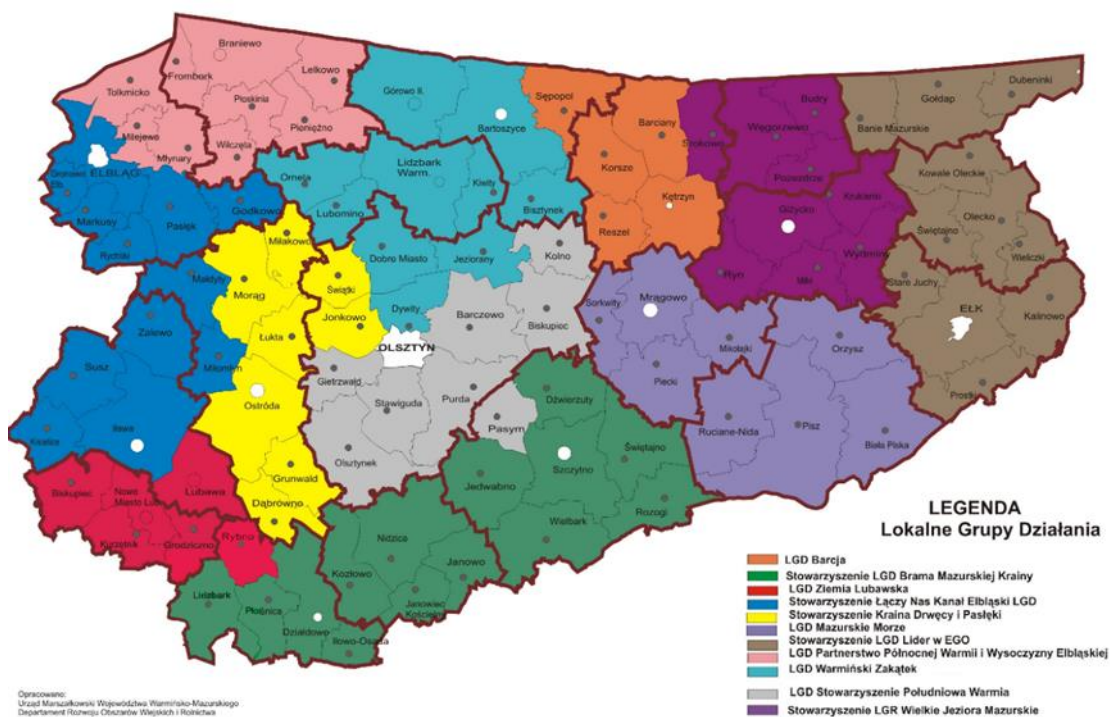
Kolejnym przedsięwzięciem ukierunkowanym na rozwój obszarów wiejskich i poprawy warunków życia ludności tam mieszkającej była realizacja PROW 2014-2020 w ramach *Wsparcia dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER*. Były to działania lokalne i przede wszystkim zaplanowane przez samych mieszkańców. Pomysł na przedsiębiorczość i aktywność społeczną bez ludzi z pasją nie jest możliwy. To lokalni liderzy wspierają i inicjują wszelkie działania. Za pośrednictwem Lokalnych Grup Działania mieszkańcy z obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju realizują własne inicjatywy.

Ponad 50% środków przeznaczonych na wdrażanie tych strategii skierowano na tworzenie nowych miejsc pracy. Dotychczasowe doświadczenie samorządu województwa warmińsko-mazurskiego, jako instytucji wdrażającej programy unijne, służące pozyskiwaniu funduszy w wyżej wymienionych zakresach, pokazuje, że jest to najskuteczniejsza forma tzw. „pobudzenia obszarów wiejskich”, zmieniająca oblicze warmińsko-mazurskiej wsi na lepsze.

Łączna wysokość środków na *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER*, w tym: wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (poddziałanie 19.2), wdrażanie projektów współpracy (poddziałanie 19.3) oraz wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji (poddziałanie 19.4) w województwie warmińsko-mazurskim z budżetu Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) wyniosła ponad 47,8 mln euro, tj. ponad 191,2 mln zł.

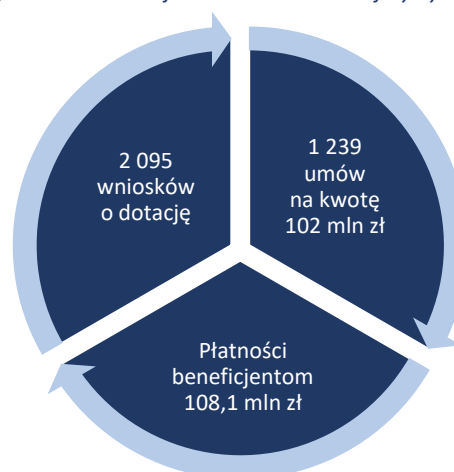
Rys. Lokalne Grupy Działania funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

W ramach inicjatywy LEADER, według stanu na 31 grudnia 2023 r., w województwie warmińsko-mazurskim wpłynęło łącznie 2 048 wniosków o przyznanie pomocy (poddziałanie 19.2). samorząd województwa warmińsko-mazurskiego zawarł z beneficjentami łącznie 1 191 umów o przyznanie pomocy na kwotę ponad 132 mln zł. Płatności na rzecz Beneficjentów wyniosły ponad 119,5 mln zł. Na *Przygotowanie i realizację projektów współpracy* (poddziałanie 19.3), samorząd województwa warmińsko-mazurskiego podpisał z Lokalnymi Grupami Działania 11 umów o wartości 5,1 mln zł na realizację projektów międzyregionalnych i międzynarodowych. Ponadto Lokalne Grupy Działania otrzymały wsparcie na swoje funkcjonowanie (poddziałanie 19.4) w wysokości ponad 17 mln zł w ramach działania 19.4.

Diagram 36. Realizacja RLKS w ramach inicjatywy LEADER

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Podsumowując dotychczasową realizację PROW 2014-2020 w ramach *Wsparcia dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER*, można śmiało powiedzieć, że beneficjenci z województwa warmińsko-mazurskiego w pełni wykorzystali szansę, jaką dały środki unijne. Za pośrednictwem 11 Lokalnych Grup Działania z powodzeniem wdrażany jest szeroko rozumiany rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS). Oznacza to, że za pośrednictwem Lokalnych Grup Działania z obszaru objętego lokalną strategią rozwoju beneficjenci realizują swoje przedsięwzięcia polegające m.in. na podejmowaniu lub rozwijaniu działalności gospodarczej, realizacji szkoleń lub kursów zawodowych, pozwalających na zwiększenie atrakcyjności na rynku pracy. Dodatkowo samorządy lokalne oraz organizacje pozarządowe tworzą i poprawiają niekomercyjną infrastrukturę rekreacyjną, kulturalną i turystyczną oraz dbają o zachowanie dziedzictwa lokalnego. Wiele inicjatyw dotyczy wspierania współpracy między podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą na terenach wiejskich w zakresie świadczenia usług turystycznych, rozwijania rynków zbytu produktów lub usług lokalnych oraz promowania obszaru objętego daną Lokalną Strategią Rozwoju.

Jednocześnie, z 1 stycznia 2023 r., rozpoczął się już kolejny okres programowania funduszy unijnych. Wsparcie finansowe będzie przyznawane w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR) i będzie obejmowało dwie interwencje:

- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (LEADER),
- Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi.

Pierwszym etapem wdrażania PS WPR było ogłoszenie w 2023 r. konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Celem konkursu był wybór Lokalnych Strategii Rozwoju, które będą realizowane przez Lokalne Grupy Działania w latach 2023-2027 przy udziale środków z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Złożonych przez Lokalne Grupy Działania w konkursie 11 nowych strategii zostało pozytywnie ocenionych i wybranych do realizacji w województwie warmińsko-mazurskim. Na podstawie zawartych pod koniec 2023 r. umów

ramowych Lokalne Grupy Działania otrzymały do rozdysponowania kwotę niemal 31 mln euro na realizację celów zawartych w tych strategiach.

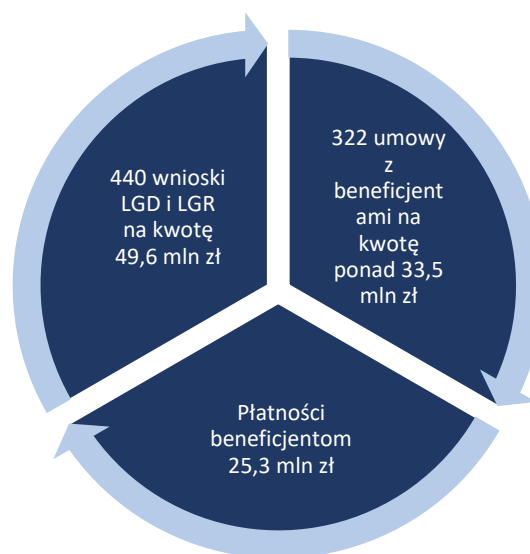

Na Warmii i Mazurach realizowany jest również *Program Operacyjny Rybactwo i Morze na lata 2014-2020*. Program ten realizowany jest we współpracy z Lokalnymi Grupami Rybackimi (LGR) i Lokalnymi Grupami

Działania (LGD) z województwa warmińsko-mazurskiego przy udziale środków finansowych z Funduszu Morskiego i Rybackiego w wysokości 6,3 mln euro (ok. 25 mln zł). W sumie od początku realizacji *Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014-2020* na Warmii i Mazurach do końca 2023 r.:

- LGR i LGD złożyły do zarządu województwa 440 wniosków o dofinansowanie na kwotę 49,6 mln zł,
- zarząd województwa zawarł z beneficjentami 322 umowy o dofinansowanie na realizację projektów o łącznej wartości 33,5 mln zł,
- z 289 złożonych wniosków o płatność na kwotę 28,5 mln zł, rozliczono 267 projektów na łączną kwotę 25,3 mln zł.

Diagram 37. Realizacja Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszaru Wiejskich.

Dzięki tym środkom wzrosła dostępność oraz zakres usług dla lokalnej społeczności i turystów poprzez rozwój działalności gospodarczej przedsiębiorców oraz wzrost inwestycji prowadzonych przez samorządy lokalne i instytucje publiczne. Zwiększyła się liczba obiektów i wyposażenia infrastruktury

turystyczno-rekreacyjnej użytku publicznego, takich jak: pomosty, zewnętrzne ścieżki zdrowia, miejsca organizacji imprez plenerowych, a także urządzeń umożliwiających wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Tak szeroki zakres wsparcia był możliwy dzięki realizacji celów ujętych przez LGR i LGD w Lokalnych Strategiach Rozwoju. W oparciu o zapisy *Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014-2020* były nimi m.in. następujące cele:

- podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury;
- wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenie miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury;
- wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym operacje na rzecz łagodzenia zmiany klimatu;
- propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego;

- powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym oraz zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalnością morską.

Innymi działaniami podejmowanymi w 2023 r. na rzecz rozwoju i promocji obszarów wiejskich w województwie warmińsko-mazurskim było również wsparcie współorganizacji różnych wydarzeń, w tym:

- współorganizacja *Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych w Olsztynie* (ufundowanie nagród oraz dofinansowanie wyżywienia i noclegów);
- współorganizacja *Wystawy Hodowlanej Koni Zimnokrwistych w Janowie* (ufundowanie nagród);
- współorganizacja *Młodzieżowego Czempionatu Koni Zimnokrwistych w Kętrzynie* (ufundowanie nagród).

4.5. Turystyka

Turystyka stanowi istotny element gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego. Warmia i Mazury należą bowiem do czołówki regionów o niepowtarzalnych walorach przyrodniczych, posiadając jednocześnie liczne zabytki historyczne. Atrakcje te sprawiają, że corocznie Warmię i Mazury odwiedzają rzesze turystów krajowych i zagranicznych. Dlatego też Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego po okresie panującej pandemii koronawirusa podjął szereg działań zmierzających do rozwoju turystyki w regionie.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Analiza trendów wskazuje, że wciąż rosnącym zainteresowaniem cieszyć się będą oferty związane z turystyką rowerową. Dlatego pojawia się konieczność zapewnienia dostępu do kompleksowej informacji o miejscach i obiektach przy szlakach rowerowych spełniających podstawowe kryteria dostępności dla turysty rowerowego na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego.

Rekomendowanie miejsc przyjaznych rowerzystom (MPR) jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby rowerzystów, dla których jednolity i porównywalny system jest istotnym wyznacznikiem jakości produktu turystycznego. Regionalny system rekomendacji miejsc przyjaznych rowerzystom wzmocni również wizerunek województwa warmińsko-mazurskiego jako obszaru atrakcyjnego i przyjaznego uprawianiu turystyki rowerowej. Inicjatywa skierowana jest do przedstawicieli obiektów noclegowych, atrakcji turystycznych, obiektów gastronomicznych, informacji turystycznych oraz pozostałych obiektów usługowych, które zlokalizowane są w województwie warmińsko-mazurskim.

W 2023 r. odbył się drugi nabór do systemu rekomendacji miejsc przyjaznych rowerzystom. Wynikiem tej akcji było dołączenie do systemu 18 kolejnych miejsc i z końcem 2023 r. w województwie funkcjonowało 46 obiektów, mogących posługiwać się rekomendacją MPR. Harmonogram naborów odbywa się poza wysokim sezonem turystycznym. W 2023 r. w okresie wrzesień - grudzień zgłoszonych zostało kolejnych 18 obiektów, które zostały zweryfikowane w I kwartale 2024 r. W

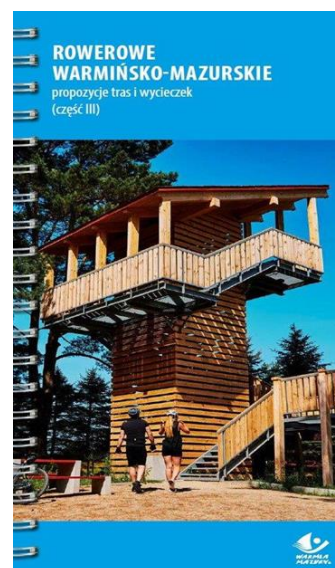
przypadku potwierdzenia zgodności zgłoszonych obiektów z zasadami naboru – dane do nich uzupełnią informacje dostępne na stronie internetowej mazury.travel w dedykowanej zakładce dotyczącej szlaków, miejsc, tras i wycieczek w województwie warmińsko-mazurskim. W ramach niniejszego działania przeprowadzona została kampania promocyjna w Internecie oraz radio – akcja informacyjno-promocyjna na antenie stacji Meloradio Warmia i Mazury.

W zakresie działań na rzecz rozwiązań rowerowych, w 2023 r. województwo warmińsko-mazurskie współpracowało z Gremi Media S.A. przy drugiej edycji Polish Bicycle Summit, w ramach akcji społecznej *Rowerem przez Polskę*, realizowanej przez dziennik *Rzeczpospolita. Życie Regionów*. Jest to inicjatywa, zgodnie z którą na łamach gazety oraz w serwisie internetowym *regiony.pl* autorzy zachęcają do aktywnej turystyki rowerowej. Akcja społeczna *Rowerem przez Polskę* zachęca do aktywnej turystyki rowerowej i korzystania z tego ekologicznego środka transportu. W ramach projektu prowadzone są dyskusje o niskoemisyjnej polityce transportowej miast i regionów, w tym w szczególności polityce rowerowej. Akcja ma za zadanie edukowanie, rozmawianie o współdzieleniu przestrzeni miejskiej, pokazywanie dobrych praktyk i zachęcanie do odwiedzenia polskich i europejskich tras rowerowych.

Po raz drugi w Światowy Dzień Roweru Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zaprosił środowiska rowerowe regionu i kraju na Forum Rowerowe na Warmii i Mazurach, które miało miejsce w Wilkasach w pobliżu Mazurskiej Pętli Rowerowej (czerwiec 2023r.). Celem wydarzenia było promowanie dobrych praktyk w rozwijaniu turystyki rowerowej i wymiana informacji na temat trendów towarzyszących jej rozwojowi. Na forum poruszane są ciekawe tematy rowerowe poprzez prelekcje, dyskusje oraz prezentacje blogerów rowerowych. Imprezie co roku towarzyszy rajd rowerowy. Organizacja w 2023 r. Forum Rowerowego powiązana była z uroczystą inauguracją Mazurskiej Pętli Rowerowej. Stanowiło to doskonałą okazję do zaprezentowania nowego szlaku szerokiemu gronu uczestników forum, którymi byli przedstawiciele samorządów lokalnych, organizacji i klubów turystycznych, środowisk i miłośników aktywności rowerowej, blogerów.

Z uwagi na dynamiczny wzrost zainteresowania turystyką rowerową został zaktualizowany i wydany drukiem przewodnik rowerowy pod nazwą *Rowerowe Warmińsko-Mazurskie - propozycje tras i wycieczek (część II)*, w którym opisano 10 tras rowerowych. W ramach kontynuacji serii opracowano i wydano drukiem także *część III*, zawierającą propozycje kolejnych 10 tras. Opisane trasy poszerzają ofertę, prowadzą do ciekawych miejsc przez tereny niezwykle atrakcyjne turystycznie i przyrodniczo. W ramach wydanych publikacji o tematyce rowerowej zostały również zaktualizowane i wydrukowane mapy zrywki. W 2023 r. publikacja pn. *Rowerowe Warmińsko-Mazurskie propozycje tras i wycieczek cz. II i III* została zgłoszona do udziału w 31 edycji Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej organizowanej przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. Przegląd przewiduje ogólnopolski konkurs na książkę krajoznawczą i turystyczną w sześciu określonych regulaminem kategoriach oraz promocję publikacji nadesłanych do udziału w konkursie. Przegląd pozwala na wyłonienie najbardziej wartościowych dla branży turystycznej publikacji na rynku księgarskim oraz popularyzuje wydawnictwa promujące turystykę i krajoznawstwo w Polsce.

Po roku 2021 i 2022, które były zdominowane obostrzeniami związanymi z pandemią, w 2023 r. szerzej i pełniej można było rozwinąć działania na rzecz rozwoju i promocji Szlaku Kopernikowskiego. Głównym celem stała się rozbudowa oferty turystycznej na szlaku oraz w obszarze jego oddziaływania. Aby zintensyfikować działania służące rozbudowie oferty, do końca 2023 r. podpisano w sumie 44 listy intencyjne z samorządami, instytucjami kultury i organizacjami, w tym władzami województwa pomorskiego i kujawsko-pomorskiego. Celem współpracy partnerskiej stało się przede wszystkim

popularyzowanie i rozpowszechnianie dorobku Mikołaja Kopernika poprzez włączanie się we współorganizację konferencji i spotkań. Współpraca już w 2023 r. przyniosła efekty w postaci wspólnego projektu trzech regionalnych organizacji turystycznych: Warmińsko-Mazurskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, Kujawsko-Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej oraz Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej. Zrealizowano zadanie pn. *Kopernik 550 Droga do gwiazd. Budujemy markę Szlaku Kopernikowskiego* z dofinansowaniem ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki.

- W 2023 r. z okazji Roku Mikołaja Kopernika, dążąc do uatrakcyjnienia oferty turystycznej na Szlaku Kopernikowskim podjęto współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego z województwa warmińsko-mazurskiego oraz artystami, w celu utworzenia wzdłuż szlaku serii malowideł wielkoformatowych. Murale z wizerunkiem Mikołaja Kopernika powstały w 2023 r. we Fromborku, Pieniężnie, Lidzbarku Warmińskim, Olsztynku oraz Nowym Mieście Lubawskim i w nowatoski sposób popularyzują postać wielkiego astronoma oraz jego związek z Warmią, Mazurami i Powiślem.
- W ubiegłym roku przygotowano także stoisko promocyjne Szlaku Kopernikowskiego podczas 26. Pikniku Naukowego Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik na terenie stadionu Narodowego w Warszawie. Szczególną popularnością cieszyło się stanowisko z możliwością własnoręcznego wybicia monety oraz wykonania przypinki z Kopernikiem. Podadto stoisko aktywizujące szczególnie najmłodszych adeptów pogłębiających wiedzę z zakresu historii i astronomii pojawiło się, jak co roku, podczas Warmińskiej Nocy Perseidów w Parku Centralnym oraz towarzyszyło podczas Olsztyn Green Festival na plaży miejskiej w Olsztynie.

Ciekawą cykliczną inicjatywą jest również Konkurs Fotograficzny *Szlak Kopernikowski w obiektywie*, którego głównym celem jest promocja miejsc i obiektów Szlaku Kopernikowskiego w województwie warmińsko-mazurskim, związanych z życiem i działalnością Mikołaja Kopernika. Konkurs ogłoszono 19 lutego, świętując w ten sposób urodziny wielkiego astronoma, patrona Szlaku Kopernikowskiego. Konkurs ma charakter otwarty i jest adresowany do osób zajmujących się fotografią profesjonalnie bądź amatorsko. W 2023 r. do konkursu zgłoszono 51 prac (podobnie jak w 2022 r., w którym wpłynęły 54 prace), z których wyłoniono laureatów trzech pierwszych miejsc oraz wyróżnienia. Pula nagród przyznanych w konkursie wyniosła 10 tys. zł brutto.

- Tradycyjnym technikom promocyjnym towarzyszy działanie w oparciu o nowe technologie. Formą takiej promocji jest opracowana na smartfony aplikacja oraz wspierany przez nią program lojalnościowy *COPERNICOIN*. W tym zakresie kontynuowano współpracę z gminą Frombork oraz Narusa Leśna Przystań we Fromborku, gdzie również podczas pikniku z okazji Światowego Dnia Ptaków Wędrownych oraz Międzynarodowego Dnia Astronomii gościło stoisko promocyjne Szlaku Kopernikowskiego. Pozyskano również nowego partnera programu - Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku.

Wysiłki marketingowe skoncentrowane były również na opracowaniu i druku publikacji związanych ze Szlakiem Kopernikowskim. W ramach tego zadania zostały przygotowane następujące publikacje:

- komiks pt. *Wędrówki z Mikołajem Kopernikiem* - w podtytule komiksowy przewodnik historyczno-kulturowy w ilości 620 egz.,
- zeszyt edukacyjny dla dzieci z elementami do kolorowania pt. *Zagadki Mikołaja Kopernika* w ilości 11,5 tys. egz.

Ponadto zlecono usługę zaprojektowania i opracowania graficznego oraz składu wydawnictwa w polskojęzycznej wersji elektronicznej pt. *Śladami Mikołaja Kopernika*, promującego Szlak Kopernikowski w województwie warmińsko-mazurskim.

Obszarem działania Rady Naukowo-Programowej ds. Szlaku Kanału Elbląskiego jest województwo warmińsko-mazurskie. Organ ten liczy 29 członków, którzy reprezentują jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe, środowisko naukowe oraz instytucje mające wpływ na rozwój szlaku. Są to m.in. Żegluga Ostródzko-Elbląska, Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, Związek Gmin Kanału Elbląskiego i Pojezierza Iławskiego, Stowarzyszenie *Łączy Nas Kanał Elbląski*, PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej. W 2023 r. odbyło się jedno posiedzenie Rady w Centrum Spotkań Europejskich Światowid w Elblągu, podczas którego omówiono stan techniczny urządzeń hydrotechnicznych na Kanale Elbląskim w kontekście sezonu żeglugowego oraz zagadnienie pn. *Szlak Kanału Elbląskiego w świetle najnowszych trendów wpływających na kreowanie oferty turystycznej, przedstawienie wyników prac oraz rekomendacje na przyszłość*.

W 2023 r. w ramach upubliczniania i realizowania kierunków strategicznych rozwoju i promocji turystyki zorganizowano konferencję *Kształtowanie oferty turystycznej regionu Warmii i Mazur* skierowaną do branży turystycznej. Jej celem było stworzenie warunków do podnoszenia kompetencji kadr w turystyce, w szczególności w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii oraz planowania sprzedaży z uwzględnieniem nowych trendów w turystyce. Konferencja jest wydarzeniem cyklicznym odbywającym się od 2014 r., a w 2023 r. odbyła się jej X edycja. Po trzech latach organizacji wydarzenia w formule on-line, wynikającej z obawy organizatorów o bezpieczeństwo uczestników po sytuacji zagrożenia

epidemicznego, w 2023 r. konferencja odbyła się w formie stacjonarnej. Udział w niej wzięło 114 uczestników. Tematyka obejmowała m.in. praktyczne zastosowanie technologii wirtualnych w marketingu turystycznym regionu, oczekiwania turystów i trendy w turystyce, czy też tak ważną kwestię, jak oferta turystyczna dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2023 r. przeprowadzony został monitoring gospodarki turystycznej województwa warmińsko-mazurskiego z wykorzystaniem Barometru Turystycznego. Za jego pomocą pozyskiwane są informacje niezbędne do monitoringu ruchu turystycznego w regionie. W szczególności dotyczy to liczby turystów nocujących w województwie – nieewidencjonowane noclegi na jachtach oraz w tzw. domach letnich. Dane

uzyskane z Barometru Turystycznego, uzupełnione o ogólnodostępne badania statystyczne, pozwalają m.in. na określenie bieżącej sytuacji na regionalnym rynku turystycznym, określenie wpływu czynników zewnętrznych na sektor, a także wskazania do ewentualnej konieczności aktualizacji wskaźników przyjętych w *Strategii rozwoju turystyki województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. W 2023 r. w gromadzeniu danych za pomocą Barometru Turystycznego uczestniczyły przede wszystkim punkty Informacji Turystycznej. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje ponad 40 Informacji Turystycznych. Z usług tych punktów skorzystało łącznie 118 185 turystów, w tym 101 863 krajowych oraz 16 322 zagranicznych. Badanie turystów zagranicznych opiera się o wybrane kraje europejskie (15 państw), z których Warmię i Mazury odwiedza największa liczba osób. Barometr jest narzędziem pozwalającym na filtrowanie danych również w zakresie płci wśród odwiedzających nasz region. Na przykład, z danych pozyskanych z barometru wynika, że mężczyźni stanowili 49,13% ogólnej liczby turystów krajowych, a kobiety 50,87%. Zgodnie ze statystykami zawartymi w barometrze największą grupę turystów zagranicznych wciąż stanowią turyści z Niemiec (indywidualni – 4 906, grupowi – 2 911, w sumie – 7 817), na drugim miejscu są turyści z Czech (indywidualni – 464, grupowi – 165, w sumie – 629), na trzecim miejscu turyści z Litwy (indywidualni – 442, grupowi – 102, razem – 544). Wśród gości zagranicznych 48,65% stanowiły kobiety, 51,35% – mężczyźni.

W ramach monitorowania gospodarki turystycznej zlecono przeprowadzenie badania ruchu turystycznego w województwie warmińsko-mazurskim. W okresie badania od maja do września 2023 r. w województwie warmińsko-mazurskim odnotowano 3 742 484 unikalnych turystów i odwiedzających. Oznacza to wzrost o 10,5% w porównaniu z analogicznym okresem 2022 r. Liczba wizyt wygenerowanych przez te unikalne osoby wyniosła 3 803 636 z czego wynika, iż 1,6% użytkowników zdecydowało się odwiedzić województwo warmińsko-mazurskie więcej niż raz w badanym okresie. Wśród wszystkich unikalnych użytkowników w 2023 r., turyści stanowili 68,1%, natomiast odwiedzający 31,9%. Ponownie zauważamy dominację turystów krajowych, których liczba wzrosła o 15,5% w porównaniu do poprzednich okresów. Dodatkowo zanotowano znaczący wzrost liczby turystów zagranicznych, aż o 43,6%.

Diagram 38. Informacja o konkursie Pamiątka Regionu Warmii i Mazur

81 prac konkursowych   **7 801 osób odwiedzających**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Turystyki i Sportu.

W 2023 r. samorząd województwa po raz kolejny ogłosił konkurs na *Pamiątkę regionu Warmii i Mazur*. Konkurs ma na celu rozwój turystyki oraz promowanie tradycyjnego, lokalnego rzemiosła i działalności artystycznej. Pamiątka regionu ma być wynikiem inspiracji kulturą i tradycją regionu Warmii i Mazur. To także promocja postaci Mikołaja Kopernika, który część swego życia spędził na Warmii. Aby upamiętnić wielkiego astronoma, wyodrębniono w ramach konkursu kategorię *Mikołaj Kopernik wybrał Warmię*.

W odpowiedzi na konkurs w 2023 r. wpłynęło 81 prac z całej Polski. W kategorii *Pamiątka regionu Warmii i Mazur* zgłoszono 47 prac, natomiast w kategorii poświęconej Mikołajowi Kopernikowi – 34 prace. Zwieńczeniem konkursu była wystawa wszystkich prac w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie. Wystawę można było oglądać przez cały październik 2023 r. Odwiedziło ją 7801 osób (wobec 6 625 osób w 2022 r.).

Diagram 39. Informacja o konkursie Łączy nas turystyka

13 gmin województwa warmińsko-mazurskiego

226,3 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Turystyki i Sportu.

W 2023 r. dla gmin z województwa warmińsko-mazurskiego zorganizowano piątą edycję konkursu grantowego *Łączy nas turystyka*. Jego ideą jest rozwój infrastruktury turystycznej poprzez budowę, rozbudowę, doposażenie, odnowę lub modernizację ogólnodostępnej oraz niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej województwa warmińsko-mazurskiego. W ramach konkursu wpłynęły 23 wnioski (wobec 18 wniosków w 2022 r.). Województwo warmińsko-mazurskie zawarło 13 umów (wobec 12 umów w 2022 r.) i udzieliło pomocy finansowej w formie dotacji celowej w łącznej wysokości 226,3 tys. zł (wobec 167,1 tys. zł w 2022 r.) trzynastu gminom na realizację następujących zadań:

1. gmina Kurzętnik – *Zagospodarowanie stacji wodnej dla kajaków w Kurzętniku,*
2. gmina Dobre Miasto – *Doposażenie istniejącej przystani kajakowej przy pałacu w Smolajnach na szlaku kajakowym rzeki Łyny,*
3. gmina Nowe Miasto Lubawskie – *Doposażenie infrastruktury turystycznej poprzez montaż tablic edukacyjno-informacyjnych przy ścieżkach rowerowych znajdujących się na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie,*

4. gmina Rozogi – *Wytyczenie szlaku przyrodniczo-historycznego na pograniczu mazursko-kurpiowskim w gminie Rozogi,*
5. gmina Ostróda – *Remont pomostu rekreacyjnego w miejscowości Kątno na szlaku Kanału Elbląskiego,*
6. gmina Srokowo – *Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy Srokowo poprzez poprawę jakości architektury turystycznej i przestrzeni publicznej na Kompleksie Rekreacyjno-Sportowym w Leśniewie nad jeziorem Rydzówka,*
7. gmina Stawiguda – *Podniesienie atrakcyjności turystycznej plaży w Tomaszowie nad Jeziorem Wulpińskim,*
8. gmina Budry – *Młyńska historia kołem się toczy,*
9. gmina Węgorzewo – *Dostawa i montaż 4 szt. wiat turystycznych na plaży w miejscowości Kal i w Kolonii Rybackiej,*
10. gmina Miłomłyn – *Rozbudowa wiaty rekreacyjnej w Dębince na cele turystyczne,*
11. gmina Olsztynek – *Budowa wiaty rekreacyjnej na trasie szlaku turystycznego w miejscowości Lichtajny w ramach zadania inwestycyjnego pod nazwą Budowa małej architektury w miejscowości Lichtajny,*
12. gmina Biskupiec (pow. olsztyński) – *Podniesienie atrakcyjności turystycznej plaży w Rukławkach,*
13. gmina Ława – *Turystycznym Szlakiem Autorytetów do Grodziska w Karasiu.*

W 2023 r. zorganizowano także konkurs Agro-Eko-Turystyczny *Zielone lato* adresowany do podmiotów prowadzących działalność turystyczną na terenach wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego. Ideą przedsięwzięcia jest popularyzacja dobrych praktyk i przykładów przedsiębiorczości w prowadzeniu obiektów agroturystyki w regionie. W tym roku do konkursu przystąpiły dwa obiekty w kategorii wypoczynek na wsi. Przyznano następujące nagrody:

- I miejsce - Willa Dwa Jeziora w miejscowości Kal pod Węgorzewem – nagroda finansowa w wysokości 6 tys. zł
- II miejsce - Cichosza Miłomłyn Domki Letniskowe na Mazurach w Miłomłynie – nagroda finansowa w wysokości 5 tys. zł.

Obiekty konkursowe stanowią doskonałe przykłady prowadzenia działalności agroturystycznej w duchu slow tourismu, czerpiące inspiracje z regionalnego dziedzictwa, lokalnej kultury i malowniczego położenia swoich obiektów na wiejskich terenach Warmii i Mazur.

W 2023 r. zakończyły się prace nad rozliczeniem projektu *CBCykle* którego finalizacją było złożenie Raportu końcowego do Centrum Projektów Europejskich Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020. W 2022 r. województwo warmińsko-mazurskie zakończyło współpracę z Ministerstwem Turystyki Rządu Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej w ramach projektu *CBCykle: Transgraniczne trasy rowerowe dla promocji i zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego*, który był realizowany w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020. Głównym celem projektu była budowa 34-kilometrowej trasy rowerowej na terenie obwodu królewieckiego na odcinku Zielonogradsk-Swietłogorsk. Beneficjentem Wiodącym było Ministerstwo Kultury i Turystyki Obwodu Kaliningradzkiego, a województwo warmińsko-mazurskie pełniło w nim rolę partnera, podobnie jak

Europejska Fundacja Ochrony Zabytków z Gdańska, Administracja Gminy Miejskiej Zielonogradsk, Pionierskiej i Swiętłogorsk oraz Administracja Obiektów Drogowych Obwodu Kaliningradzkiego. W następstwie rosyjskiej agresji wojskowej na Ukrainę w lutym 2022 r. zawieszono umowę finansową pomiędzy Polską, Rosją i Komisją Europejską. Zaplanowana na 2022 r. wizyta studyjna w województwie warmińsko-mazurskim została zorganizowana bez udziału strony rosyjskiej. Obyła się 3-4 czerwca 2022 r. Jej celem, obok wymiany doświadczeń w tworzeniu produktów turystycznych opartych na turystyce rowerowej, była także prezentacja dobrych praktyk związanych z wykorzystaniem do tego obiektów dziedzictwa kulturowego, z uwzględnieniem zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W wizycie udział wzięło 50 przedstawicieli środowisk ściśle związanych z tematyką turystyki rowerowej. Realizacja projektu zakończyła się 18 czerwca 2022 r.

Samorząd województwa warmińsko-mazurskiego corocznie wspiera rozwój turystyki w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych organizacji pozarządowych. W 2023 r. konkurs obejmował realizację zadań z zakresu:

Diagram 40. Wsparcie rozwoju turystyki w ramach konkursu dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych

9 zadań

170 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Turystyki i Sportu.

- wdrożenia działań służących przygotowaniu wydarzeń w ramach obchodów 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika,
- wdrożenia działań kreatywnych (np. kampanie w mediach społecznościowych, e-marketing, współpraca z blogerami i youtuberami, itp.) pozwalających na pozycjonowanie regionu jako atrakcyjnej destynacji turystycznej.

Dofinansowano 9 zadań na kwotę 170 tys. zł (wobec 8 zadań na kwotę dofinansowania 170 tys. zł w 2022 r.). Dzięki przekazanym środkom, zrealizowano zadania o łącznej wartości 192,5 tys. zł. (dotacje stanowiły 88,30 % wartości realizowanych zadań). W 2023 r. dofinansowywane były

następujące zadania:

- *Rozwój turystyki na Warmii i Mazurach poprzez promocję Szlaku Kopernikowskiego, samej postaci Mikołaja Kopernika i jego działalności w trakcie pobytu w warmińskich zamkach realizowane przez Działdowskie Bractwo Rycerskie,*
- *Śladami Mikołaja Kopernika na zamkach gotyckich realizowane przez Stowarzyszenie Gmin Polskie Zamki Gotyckie,*
- *Sekretne życie Mikołaja Kopernika: Projekt audiowizualny realizowane przez Fundację Centrum Nowoczesnej Turystyki,*
- *Z Kopernikiem na rowerze - przewodnik rowerowy po województwie warmińsko-mazurskim realizowane przez Fundację Mazury Garbate PRO BONO HUMANIS,*

- *Mapka USE-IT Olsztyn na urodziny Kopernika* realizowane przez Stowarzyszenie Olsztyn 2.0,
- *Utrzymanie i modernizacja oznakowania turystycznego szlaku rowerowego Warmińska Łynostrada* realizowane przez Oddział Warmińsko-Mazurski Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Olsztynie,
- *Z góry na Mazury – miejsca, których nie znacie - cykl wycieczek wirtualnych z przewodnikami* realizowane przez Fundację Skarbiec Mazurski,
- *Mazury Zachodnie w sieci* realizowane przez Zachodniomazurską Lokalną Organizację Turystyczną,
- *Szlakiem Mikołaja Kopernika* realizowane przez Fundację Szansa Dla Niewidomych.

Województwo warmińsko-mazurskie pełni także funkcję członka wspierającego Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast Cittaslow. Do zadań w tym zakresie należy prowadzenie Sekretariatu Polskiej Sieci Miast Cittaslow i związane z tym działania: bieżąca współpraca z miastami członkowskimi sieci, realizacja w 2023 r. procedury certyfikacji nowych miast pretendujących do członkostwa (Biała Piska oraz Golub-Dobrzyń) i recertyfikacja miast członkowskich (Barczewo, Dobre Miasto, Gołdap).

Współpracowano również z biurem Międzynarodowej sieci w Orvieto w zakresie bieżącej działalności stowarzyszenia (uczestnictwo w spotkaniach Międzynarodowego Komitetu Koordynującego, Zgromadzeniu Ogólnym Cittaslow International) oraz promocji sieci krajowej w mediach społecznościowych, Internecie. W 2023 r. w ramach niniejszej współpracy zorganizowano międzynarodowy konkurs dotyczący Mikołaja Kopernika i jego odkryć. Podczas Zgromadzenia Ogólnego Cittaslow w Parmie (Włochy) w czerwcu 2023 r. uroczystie ogłoszono wyniki konkursu, a także przygotowano stoisko promujące Szlak Kopernikowski oraz Warmię i Mazury.

W styczniu 2023 r. w Olsztynie odbyło się spotkanie Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow, podczas którego wręczono wyróżnienia za zasługi dla rozwoju sieci Cittaslow w regionie. Wraz z Polską Krajową Siecią Cittaslow oraz Stowarzyszeniem *Polskie Miasta Cittaslow* zorganizowano posiedzenie Międzynarodowego Komitetu Koordynującego Cittaslow. Spotkanie odbyło się 15 kwietnia 2023 r. w zamku w Reszlu. W czerwcu 2023 r. wspólnie z gminą Orneta współorganizowano Festiwal Miast Cittaslow – największe krajowe wydarzenie promujące ideę miast „dobrej jakości życia”, podczas którego stoiska promocyjne przygotowują wszystkie miasta członkowskie.

Władze województwa warmińsko-mazurskiego w 2023 r. realizowały również szereg innych przedsięwzięć, inicjatyw i projektów, mających na celu promocję walorów przyrodniczych i oferty turystycznej Warmii, Mazur i Powiśla. W 2023 r. z inicjatywy Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego organizowano następujące działania:

- *Promocja regionu poprzez kampanie w mediach społecznościowych, mające na celu promocję szlaków turystycznych, zabytków i atrakcji turystycznych Warmii i Mazur.*

Wykupiono dwie kampanie promocyjne, promujące województwo warmińsko-mazurskie w mediach społecznościowych (Facebook i Instagram). Pierwsza z nich dotyczyła promocji Warmii i Mazur w największych miastach Polski (Kraków, Wrocław, Warszawa, Gdańsk) i dotarła do ponad 800 tys. odbiorców. Drugą kampanią była promocja atrakcji turystycznych Szlaku Kopernikowskiego i postaci Mikołaja Kopernika. Kampania zgromadziła łącznie ponad milion użytkowników Facebooka oraz Instagrama.

- *Przeprowadzenie kampanii internetowej (na temat największych atrakcji Warmii i Mazur) promującej region w kraju oraz za granicą w popularnych serwisach internetowych i mediach społecznościowych.*

Kampania odbyła się na bazie przeprowadzonych w dniach 16-18 czerwca Żeglarskich Mistrzostw Polski Influencerów w Węgorzewie, w których udział wzięli czołowi twórcy internetowi social mediów: YouTube'a, TikToka i Instagrama w Polsce. Ich relacje z mistrzostw obiegły cały polski Internet, a województwo warmińsko-mazurskie było partnerem tego wydarzenia.

- *Publikacja promocyjnych artykułów prasowych.*

Opublikowano artykuły w prasie regionalnej, zarówno w wersji drukowanej, jak i cyfrowej. Celem przeprowadzonych działań było popularyzowanie atrakcji i miejsc ciekawych turystycznie w regionie. W skład działań promocyjnych wchodziła także popularyzacja regionu poprzez sport i wsparcie wyróżniających się sportowców z Warmii i Mazur na arenie międzynarodowej. Artykuły ukazały się w *Gazecie Olsztyńskiej*, na stronie internetowej wykonawcy oraz w jego mediach społecznościowych.

- *Reklama regionu w ogólnopolskim radiu.*

Przeprowadzono trwającą miesiąc (od 15 maja do 15 czerwca) kampanię w następujących stacjach radiowych: Eska Olsztyn, Plus Olsztyn, Eska Kraków, Plus Kraków, Eska Wrocław. W ramach realizowanych działań zlecono przygotowanie i emisję spotu radiowego (jingla) promującego region na obszarze największych aglomeracji w Polsce. Kampania miała na celu promocję atrakcji turystycznych na Warmii i Mazurach, Szlaku Kopernikowskiego, a także utrwalanie pozytywnego wizerunku regionu.

- *Wojewódzkie Obchody Światowego Dnia Turystyki*

Wojewódzkie Obchody Światowego Dnia Turystyki zorganizowano 27 września 2023 r. w zamku biskupów warmińskich w Lidzbarku Warmińskim (Muzeum Warmińskie). Wydarzenie to miało na celu podsumowanie mijającego sezonu turystycznego, który stał pod znakiem promocji postaci wielkiego astronoma Mikołaja Kopernika w związku z obchodami jubileuszowego Roku Mikołaja Kopernika, ogłoszonego dla uczczenia 550. rocznicy jego urodzin oraz 480. rocznicy śmierci. W trakcie uroczystej gali przyznano liczne wyróżnienia samorządom lokalnym, organizacjom turystycznym, przedsiębiorcom, artystom itp.

- *Promocja województwa warmińsko-mazurskiego i sieci miast Cittaslow podczas targów i eventów.*

Przedstawiciele województwa warmińsko-mazurskiego w dniach 3-5 marca 2023 r. wzięli udział w XIV edycji Międzynarodowych Targów Turystyki i Czasu Wolnego we Wrocławiu. Podczas wydarzenia wraz z partnerami z Polskiej Sieci Miast Cittaslow (Olsztynek, Dobre Miasto, Braniewo, Ornetą) promowano Szlak Kopernikowski oraz walory turystyczne regionu.

- *Promocja atrakcji turystycznych regionu w środkach komunikacji publicznej.*

W drugim kwartale 2023 r. wykupiono miesięczną kampanię promującą region w pojazdach użytkowanych przez MPK Kraków. W ramach działania zakupiono 140 plakatów o wymiarach 90 cm x 30 cm w wagonach tramwajowych, zachęcających do odwiedzenia Warmii i Mazur. Celem działania była promocja regionu w aglomeracji krakowskiej, z którą jest połączenie lotnicze z Portem Lotniczym Olsztyn-Mazury w Szymanach. Drugą kampanię wykupiono we Wrocławiu, w którym w komunikacji publicznej dokonano zakupu 170 plakatów zachęcających do przylotu na Warmię i Mazury. Plakaty o wymiarach 90 cm x 30 cm były umieszczone w tramwajach na okres 30 dni (cały kwiecień).

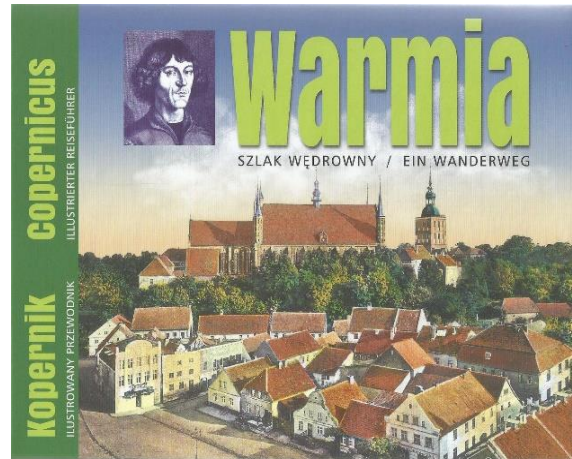
- *Dostawy książek oraz przygotowanie i dodruk publikacji turystycznych.*

Zakupiono podstawowe wydawnictwa promocyjne (foldery promujące atrakcje i produkty turystyczne Warmii i Mazur) zgodnie z bieżącymi potrzebami promocyjnymi Departamentu Turystyki i Sportu:

- folder pt. *Atrakcje Turystyczne Warmii i Mazur* w polskiej wersji językowej w liczbie 3 tys. egz.,
- przewodnik rowerowy pt. *Rowerowe Warmińsko-Mazurskie. Propozycje tras i wycieczek, część III* w liczbie 2 tys. egz.

W ramach dostawy książek zakupiono:

- ilustrowany przewodnik autorstwa Wojciecha Kujawskiego opisujący szlaki Warmii i Mazur pt. *Warmia. Kopernik. Szlak wędrowny* w wersji językowej polsko-niemieckiej.

- *Dostawa materiałów promocyjnych z logo Warmii i Mazur, z logo Cittaslow, a także wyposażenia promocyjnego.*

Zrealizowano dostawę materiałów promocyjnych z logo regionu oraz sieci miast Cittaslow według bieżących potrzeb promocyjnych Departamentu Turystyki i Sportu i wydarzeń w regionie. Wśród zamówionych materiałów promocyjnych były m.in.: długopisy, parasole, notesy, zakreślacze, zapięcia rowerowe, toby termiczne, koszulki polo, saszetki (nerki), latarki.

W ciągu roku na potrzeby działań promocyjnych zrealizowano dostawę materiałów wyposażenia stoisk w postaci:

- ścianki LED o wymiarach 3 m x 2,5 m w liczbie 3 sztuk,
- ścianki LED o wymiarach 1 m x 2,5 m w liczbie 2 sztuk,
- podświetlane lamy w liczbie 2 sztuk.

SPOŁECZEŃSTWO

5. Społeczeństwo

5.1. Polityka społeczna

Polityka społeczna jest jednym z priorytetów działań samorządu województwa warmińsko-mazurskiego. Podejmowanie przedsięwzięć w tym zakresie wpływa na poprawę integracji i aktywności społecznej mieszkańców, co zwiększa potencjał rozwojowy województwa we wszystkich obszarach życia społecznego. Realizacja polityki społecznej pozwala rozwiązywać problemy społeczne, wyrównywać poziom życia mieszkańców województwa, stwarza osobom z niepełnosprawnościami lepsze warunki do rehabilitacji zawodowej i społecznej, zapobiega procesom wykluczenia społecznego oraz pomaga osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Jednostką organizacyjną samorządu województwa warmińsko-mazurskiego odpowiedzialną za kreowanie polityki społecznej na Warmii i Mazurach jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, który corocznie podejmuje szereg działań mających na celu poprawę sytuacji osób zagrożonych ryzykiem wykluczenia społecznego.

Realizacja polityki społecznej w województwie warmińsko-mazurskim opiera się na założeniach *Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030*, będącej kluczowym dokumentem programowym i istotnym narzędziem w realizacji regionalnej polityki społecznej. Strategia w sposób kompleksowy i długofalowy określa cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki niezbędne do podjęcia działań. Jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby i ma służyć rozwojowi kapitału ludzkiego i społecznego województwa. Celem przyświecającym strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa.

Strategia polityki społecznej powstała w 2021 r. dzięki partycypacji i zaangażowaniu przedstawicieli wielu instytucji i podmiotów działających w obszarze jej realizacji. Ma ona charakter interdyscyplinarny, a jej wdrażanie wymaga współpracy administracji rządowej i samorządowej, biznesu oraz wielu partnerów, w tym m.in: jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej, instytucji oświaty, kultury i edukacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego oraz organizacji pozarządowych.

W 2023 r. realizacja zapisów *Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030* odbywała się w oparciu o następujące programy wojewódzkie i działania:

- **Monitoring wdrażania w latach 2021-2022 *Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030***

W 2023 r. prowadzony był monitoring, na podstawie którego opracowano raport opisujący najważniejsze działania realizowane w latach 2021-2022 w ramach *Strategii polityki społecznej*

województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030. W raporcie przedstawiono także osiągnięte wartości wskaźników, a także najistotniejsze wnioski z realizacji celów operacyjnych. W ten sposób dokument stanowi zbiór danych i informacji obrazujących najważniejsze przedsięwzięcia i inicjatywy podjęte w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej. Raport został przyjęty przez zarząd województwa 19 września 2023 r.

- **Warmińsko-Mazurski Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023-2025**

3 lipca 2023 r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął *Warmińsko-Mazurski Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023-2025*. Głównym celem dokumentu jest określenie kierunków i źródeł finansowania rozwoju usług społecznych oraz usług zdrowotnych na poziomie regionalnym. Założenia planu wynikają z przeprowadzonej diagnozy realizacji i zapotrzebowania na świadczenie usług społecznych w poszczególnych grupach objętych interwencją, tj. rodzina, w tym piecza zastępcza, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym, osoby w kryzysie bezdomności oraz obywatele państw trzecich, w tym migranci. Potrzeba opracowania regionalnego planu deinstytucjonalizacji usług wynikała z krajowej *Strategii Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)* przyjętej 15 czerwca 2022 r. przez Radę Ministrów.

- ***Organizacja szkoleń kadr jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej województwa warmińsko-mazurskiego***

Organizowanie szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej jest zadaniem ustawowym realizowanym przez samorząd województwa określonym w ustawie o pomocy społecznej oraz ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. W 2023 r. zorganizowano 2 szkolenia dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej oraz kadry centrów usług społecznych. Tematem szkoleń był dialog motywujący. Łącznie przeszkolono 122 osoby.

- **Projekt niekonkurencyjny Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pt. *Spójna Polityka Społeczna Warmii i Mazur***

14 grudnia 2023 r. została podpisana umowa o dofinansowanie realizacji projektu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pt. *Spójna Polityka Społeczna Warmii i Mazur* w ramach Działania 04.13. Wysokiej jakości system włączenia społecznego, programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus i budżetu państwa.

Celem projektu jest uspołnienie polityki włączenia społecznego realizowanej w regionie Warmii i Mazur, jak również wypracowanie mechanizmu jej sprawniejszej koordynacji i lepszego przepływu informacji pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym oraz różnymi podmiotami wewnątrz województwa. Projekt zakłada działania w zakresie usług społecznych, pomocy społecznej, ekonomii społecznej i aktywnej integracji, służące poprawie efektywności i koordynacji działań w zakresie włączenia społecznego, realizowane na poziomie województwa. Powyższe działania zostały podzielone na 4 główne zadania:

- 1. Badania, analizy i programowanie polityki społecznej w regionie;
- 2. Wsparcie doradcze w planowaniu i wdrażaniu usług społecznych;
- 3. Szkolenia;
- 4. Koordynacja ekonomii społecznej w regionie.

Efektom Projektu będzie objęcie wsparciem 914 pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, z czego 869 podniesie swoje kwalifikacje. Wartość projektu wynosi 18,3 mln zł, a jego okres realizacji to: 01.10.2023-31.12.2028 r.

• **Program Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027**

Działania podejmowane w ramach programu *Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027* mają wpływ na zwiększenie udziału osób starszych w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym regionu. Przyczyniają się tym samym do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, sprzyjają integracji i współpracy podmiotów publicznych oraz pozarządowych.

Efektom wdrażania programu oraz wieloletniej partnerskiej, systemowej współpracy samorządu województwa warmińsko-mazurskiego z Federacją Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa z Olsztyna, a także z wieloma innymi organizacjami, samorządami i instytucjami jest funkcjonowanie Społecznej Rady Seniorów Województwa Warmińsko-Mazurskiego II kadencji. Rada jest ciałem o charakterze inicjatywnym, doradczym i konsultacyjnym. Główny cel jej działania to tworzenie warunków do wykorzystania potencjału środowisk senioralnych poprzez ich reprezentowanie, wzmacnianie i integrowanie. Po nowelizacji ustawy o samorządzie województwa w 2023 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął Statut Społecznej Rady Seniorów. W 2023 r. odbyły się cztery posiedzenia Rady, w tym jedno posiedzenie wyjazdowe w Nidzicy. Członkowie Rady Seniorów odwiedzili pierwszy w naszym regionie oddział geriatryczny w Szpitalu Powiatowym w Nidzicy. Obecnie rada liczy 31 członków.

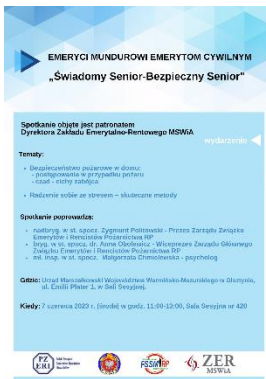
Działalność rady seniorów była promowana podczas obchodów 25-lecia samorządu województwa warmińsko-mazurskiego. Podczas wydarzenia obecni byli przedstawiciele rady, którzy chętnie odpowiadali na pytania osób zainteresowanych, rozdawali ulotki i plakaty promujące m.in. tworzenie gminnych rad seniorów. Wydarzenie było doskonałą okazją do zapoznania mieszkańców Olsztyna i regionu z działalnością rady.

19 kwietnia 2023 r. w Olsztynie odbyło się seminarium dotyczące zjawiska samobójstw w środowisku osób starszych. W wydarzeniu udział wzięło około 70 osób, w tym: przedstawiciele władz samorządowych i gminnych, kierownictwo ośrodków pomocy społecznej, centrów usług społecznych, powiatowych centrów pomocy rodzinie, domów pomocy społecznej oraz środowisk seniorskich. Na seminarium przedstawiono statystyki policyjne w tym zakresie oraz przybliżono zachowania samobójcze wśród osób starszych.

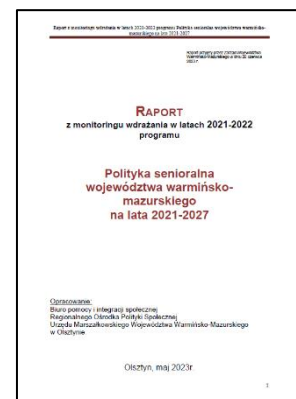

Ponadto zaprezentowano film pt. *W tym wieku można być szczęśliwym*, po którym odbyła się dyskusja z bohaterkami filmu.

W czerwcu 2023 r. w Olsztynie odbyło się spotkanie z cyklu *Emeryci mundurowi – emerytom cywilnym* pn. *Świadomy senior – bezpieczny senior*, zainicjowane przez Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA i zorganizowane we współpracy z samorządem województwa oraz Społeczną Radą Seniorów Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Spotkanie dotyczyło bezpieczeństwa seniorów i było dedykowane mieszkańcom regionu, w szczególności osobom starszym. Wśród gości byli przedstawiciele Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA oraz emerytowani funkcjonariusze służb mundurowych z Warszawy, którzy przybliżyli zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa seniorów.

Pod koniec czerwca 2023 r. przyjęto raport z monitoringu wdrażania w latach 2021-2022 programu *Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027*. Raport opracowano na podstawie informacji otrzymanych z urzędów i instytucji realizujących poszczególne polityki sektorowe w regionie. Ponadto został powołany zespół ds. monitorowania programu. Zadaniem zespołu było monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności działań wdrażanych w ramach realizacji Programu.

W październiku 2023 r. zorganizowano konferencję z okazji obchodów Międzynarodowego Dnia Osób Starszych. Tematem przewodnim były działania międzypokoleniowe. Wśród zaproszonych gości byli przedstawiciele Młodzieżowego Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, którzy opowiedzieli o sobie oraz o swoich działaniach międzypokoleniowych podejmowanych wspólnie z seniorami z regionu. W drugiej części konferencji rozstrzygnięto konkurs na *Aktywnego Seniora/Seniorkę oraz Najlepszą Inicjatywę Seniorską Warmii i Mazur*. Uczestnikami konferencji byli przedstawiciele władz lokalnych, ośrodków pomocy społecznej, centrów usług społecznych, organizacji pozarządowych oraz środowiska senioralnego (łącznie ok. 150 osób).

• **Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny**

Jest to inicjatywa z zakresu polityki prorodzinnej upowszechniana przez samorząd województwa od 1999 r. Co roku na przełomie maja i czerwca w całym regionie odbywają się obchody tego wydarzenia, których przygotowanie aktywizuje i integruje społeczności lokalne.

W 2023 r. odbyły się *XXV jubileuszowe Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny*, które przebiegały pod hasłem przewodnim *Razem tworzymy Rodzinę*. Konferencję inauguracyjną, która odbyła się 27 maja 2023 r. na Zamku Krzyżackim w Ostródzie, obok samorządu województwa współorganizowało miasto Ostróda i powiat ostródzki. Towarzyszyła jej impreza masowa obejmująca festyn rodzinny na nabrzeżu Jeziora Drwęckiego oraz koncert Majki Jeżowskiej w Amfiteatrze w Ostródzie.

25-lecie Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny obchodzone w całym województwie. W wielu gminach zorganizowano festyny i pikniki rodzinne, a także warsztaty i zawody sportowe. Były one okazją do wspólnego spędzenia czasu wolnego, a przede wszystkim sprzyjały wzmocnieniu więzi rodzinnych i społecznych. Jubileuszowe Dni Rodziny zakończył 18 czerwca 2023 r., współorganizowany przez miasto Olsztyn, koncert finałowy w wykonaniu zespołu Arka

Noego w Amfiteatrze im. Czesława Niemena w Olsztynie oraz festyn rodzinny w olsztyńskim Parku Centralnym.

Konferencję podsumowującą 25. *Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny* zorganizowano we współpracy z Radą ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Odbędzie się ona 18 października 2023 r. w Auli Widowiskowo-Konferencyjnej im. Anny Wasilewskiej w Olsztynie. Zaprezentowano wówczas najciekawsze inicjatywy, jakie odbyły się w związku z obchodami Dni Rodziny. Była to również okazja do nagrodzenia laureatów konkursów, organizowanych w ramach Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny: Wojewódzkiego Konkursu Literackiego, Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego oraz Grafiki Komputerowej, a także Konkursu *Ośmiu Wspaniałych* promującego młodzieżowy wolontariat.

W obchody jubileuszowych Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny w 2023 r. włączyły się 84 jednostki z całego województwa. Były to zarówno gminy miejskie, jak i wiejskie oraz 13 powiatów. Z roku na rok popularność tego przedsięwzięcia

rośnie. Współorganizatorami lokalnych obchodów Dni Rodziny są nie tylko jednostki administracji publicznej, ale także placówki edukacyjne, ośrodki kultury, ośrodki pomocy społecznej czy centra pomocy rodzinie. Włączają się w nie także inne instytucje publiczne tj. urzędy pracy czy służby mundurowe oraz organizacje społeczne. W związku z jubileuszem tego wydarzenia, jaki obchodzono w 2023 r., po raz pierwszy wydany został Biuletyn Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Włączają się w nie także inne instytucje publiczne tj. urzędy pracy czy służby mundurowe oraz organizacje społeczne. W związku z jubileuszem tego wydarzenia, jaki obchodzono w 2023 r., po raz pierwszy wydany został Biuletyn Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, w którym m.in. zaprezentowano relacje z wydarzeń zorganizowanych w ramach 25 edycji Dni Rodziny.

- **Program Warmia i Mazury dla Dużej Rodziny**

Samorząd województwa warmińsko-mazurskiego od 2014 r. realizuje program pn. *Warmia i Mazury dla Dużej Rodziny*, którego celem jest wsparcie rodzin wielodzietnych.

Działania programu skierowane są do rodzin, których status został potwierdzony wydaniem Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, czyli rodzin (także zastępczych i rodzinnych domów dziecka), składających się z rodziców (rodzica), którzy mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Istotą programu jest wprowadzenie systemu ulg i zniżek dla rodzin wielodzietnych, oferowanych przez partnerów, którymi są podmioty usługowe i kulturalne działające na terenie naszego województwa. Członkom rodzin wielodzietnych przysługują liczne uprawnienia, m.in. w postaci tańszych biletów wstępu na wydarzenia kulturalne czy zniżek na dodatkowe zajęcia edukacyjne. Ponadto program stwarza dostęp do korzystniejszej oferty rekreacyjnej, turystycznej i innej. Program w pewnym stopniu pomaga odciążyć rodzinne budżety. Stanowi zachętę do kreatywnego, kulturalnego i wspólnego spędzania wolnego czasu, a także jest okazją do promocji naszego regionu, jako miejsca przyjaznego rodzinom wielodzietnym.

Warmia i Mazury
dla Dużej Rodziny

Stwórzmy razem dobry klimat dla rodziny!
Przyłącz się do Programu!

www.warmia.mazury.pl

Partnerem programu może stać się każdy podmiot z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, oferujący system ulg i zniżek na świadczone usługi lub oferowane działania i inicjatywy prorodzinne. W jego realizację do tej pory włączyło się 43 partnerów, wśród których znajdują się podmioty prywatne oraz jednostki samorządowe.

- **Warmińsko-Mazurski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2027**

W 2023 r. sejmik województwa uchwalił nowy 5-letni program z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, który w sposób kompleksowy określa kierunki działania, służące wsparciu rodzin i rozwojowi pieczy zastępczej. Kierunki interwencji koncentrują się na wzmacnianie kapitału społecznego województwa m.in. poprzez rozwój usług społecznych sprzyjających aktywizacji i pracy z rodziną, szczególnie w odniesieniu do grup zagrożonych wykluczeniem.

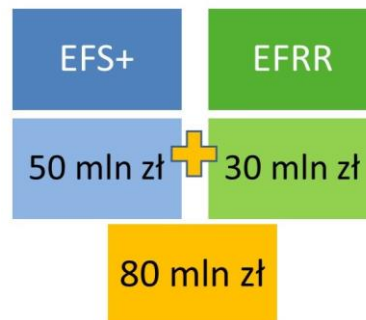
W ramach realizacji programu podejmowanych jest wiele inicjatyw, takich jak konferencje, szkolenia, kampanie informacyjne, mających na celu m.in. wdrożenie działań ukierunkowanych na wspieranie rodzin w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.

Przykładem takiego działania jest organizowana co roku *Warmińsko-Mazurska Konferencja z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego*, mająca na celu wsparcie i poprawę funkcjonowania rodzicielstwa zastępczego oraz skupienie uwagi instytucji pracujących na rzecz dziecka na potrzebach rodzinnej pieczy zastępczej. W 2023 r. zorganizowano VIII. edycję konferencji, podczas której wyróżniono rodziny zastępcze z terenu całego województwa statuetkami okolicznościowymi *Diament Dobroci i Serca*.

Innym przykładem jest projekt strategiczny pn. *Wsparcie pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2023-2027*. Beneficjentami projektu są powiaty i miasta na prawach powiatu, natomiast jednostkami realizującymi Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej i Centra Pomocy Społecznej. Podstawę działań projektowych stanowi idea deinstytucjonalizacji, która w przypadku pieczy zastępczej oznacza rozwijanie jej rodzinnych form. Istotą projektu jest objęcie wsparciem wszystkich podmiotów systemu pieczy zastępczej, czyli dzieci umieszczonych w pieczy (instytucjonalnej i rodzinnej), opiekunów i kandydatów na opiekunów oraz kadry jednostek organizacyjnych systemu pieczy zastępczej. Większość środków przewidzianych na realizację projektu jest przeznaczona na zapewnienie uczestnikom wsparcia specjalistycznego, m.in. diagnoz i konsultacji lekarskich, psychologicznych, a także terapii i treningów umiejętności społecznych, organizacji grup wsparcia, wyjazdów edukacyjnych i wypoczynkowych oraz szkoleń i doradztwa. Ważnym elementem projektu jest również wsparcie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej oraz promocja rodzicielstwa zastępczego. Pozostała część środków, pozwoli na budowę, dostosowanie, modernizację oraz adaptację pomieszczeń na potrzeby mieszkań treningowych, rodzinnych domów dziecka oraz jednostek poradnictwa specjalistycznego.

WARTOŚĆ PROJEKTU

- **Projekt *Kooperacja – efektywna i skuteczna***

Od 2018 r. samorząd województwa realizował partnerski projekt *Kooperacja – efektywna i skuteczna*, dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 2.5 *Skuteczna pomoc społeczna* POWER 2014-2020. Projekt realizowany był przez 6 województw do końca listopada 2023 r. Łączna wartość projektu wynosiła ponad 35 mln zł, z czego dofinansowanie dla województwa warmińsko-mazurskiego to blisko 4,5 mln zł. Celem było wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych na rzecz wsparcia osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, popularyzacja deinstytucjonalizacji oraz centrów usług społecznych. Działania podejmowane w roku 2023 przedstawione zostały na diagramie nr 41.

W ramach popularyzacji centrów usług społecznych w 2023 r. przeprowadzono szereg działań. Jednym z nich były superwizje⁴ grupowe dla pracowników ośrodków pomocy społecznej (OPS)

⁴ Superwizja pracowników polega na ich ustawicznym rozwoju poprzez m.in.: wzmocnienie kompetencji zawodowych, udzielenie wsparcia, sprzyjanie ich rozwojowi zawodowemu oraz przekazanie umiejętności radzenia sobie ze stresem, co zapobiega wypaleniu zawodowemu, zdobywanie umiejętności pozwalających na prawidłowe identyfikowanie trudności w pracy, ich źródeł oraz sposobów rozwiązywania, zwiększenie pracy zespołowej oraz efektywności współpracy z przedstawicielami innych podmiotów działających w obszarze usług społecznych, wzmocnienie umiejętności komunikowania się z osobami korzystającymi z usług społecznych, współpracownikami i instytucjami oraz otoczeniem, w którym wykonują pracę, podnoszenie skuteczności pracy.

i centrów usług społecznych (CUS), które były przeprowadzone dla 19 jednostek w łącznej liczbie 150 godzin.

Realizowano również szkolenia zgodne z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 30 marca 2020 r. w sprawie szkoleń dla pracowników centrum usług społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 664). Szkolenia były prowadzone on-line w ramach trzech modułów:

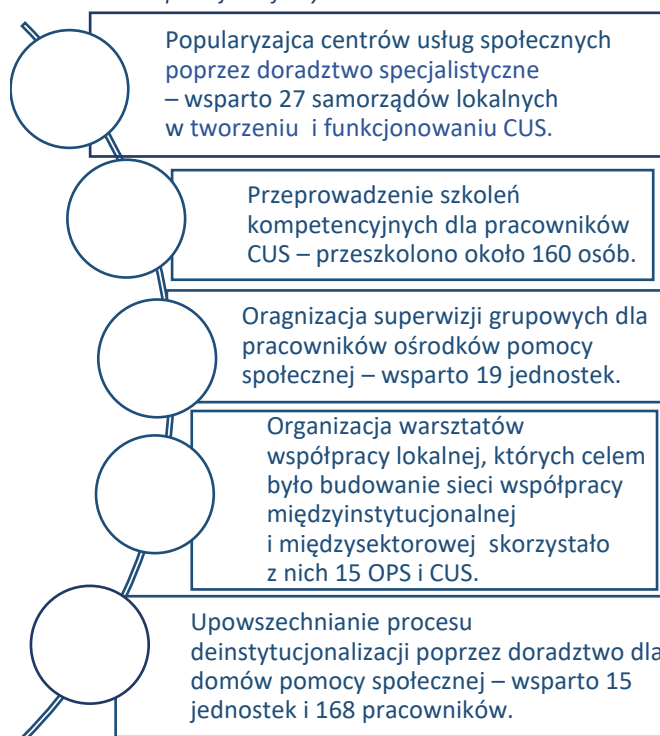
- I: Zarządzanie i organizacja usług społecznych – 60 godz.,
- II: Opracowanie i realizacja indywidualnych planów usług społecznych – 52 godz.,
- III: Organizacja społeczności lokalnej – 57 godz.

Ukończenie tych szkoleń stanowi jeden z wymogów zatrudnienia na stanowiskach dyrektora centrum usług społecznych, organizatora usług społecznych, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych oraz organizatora społeczności lokalnej, według Ustawy z 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

W ramach działań projektu *Kooperacja – efektywna i skuteczna* prowadzone było doradztwo specjalistyczne z zakresu: doradztwo motywacyjne, wspierające i wzmacniające w zakresie gotowości do tworzenia i funkcjonowania CUS, dotyczące opracowania diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych oraz doradztwo specjalistyczne w zakresie tworzenia i funkcjonowania centrów usług społecznych dla organizatorów usług społecznych, organizatorów społeczności lokalnej i koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych. Z doradztwa skorzystało łącznie 27 jednostek.

Wśród prowadzonych działań należy wymienić również warsztaty współpracy lokalnej w obszarze usług społecznych dla CUS i OPS z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Celem było budowanie sieci współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej, niezbędnej w procesie realizacji usług społecznych w środowiskach lokalnych i ich deinstytucjonalizacji. Warsztaty przeprowadzone były dla 15 OPS/CUS w łącznej liczbie 60 godzin.

Diagram 41. Działania podjęte w ramach projektu *Kooperacja – efektywna i skuteczna w 2023 r.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ROPS.

Pracujący w projekcie animatorzy współpracy lokalnej uczestniczyli w spotkaniach informacyjnych mających na celu wspieranie już funkcjonujących centrów usług społecznych oraz zachęcanie ośrodków pomocy społecznej do przekształcania się w CUS.

W celu upowszechniania procesu deinstytucjonalizacji zorganizowano doradztwo specjalistyczne dla domów pomocy społecznej z województwa warmińsko-

mazurskiego. Doradztwo dotyczyło m.in. roli DPS w procesie deinstytucjonalizacji, opieki długoterminowej czy budowania systemu profesjonalnych środowiskowych i domowych usług społecznych – wsparciem objęto 15 jednostek i 168 pracowników. Od początku realizacji projektu do listopada 2023 r. poniesiono koszty ogółem w wysokości ponad 4 mln zł, z czego w samym 2023 r. ponad 595 tys. zł. Realizację projektu zakończono

30 listopada 2023 r.

- **Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026**

W ramach programu w 2023 r. ze środków PFRON, będących w dyspozycji samorządu województwa, dofinansowano kwotą 1,4 mln zł roboty budowlane w 3 obiektach służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób z niepełnosprawnościami.

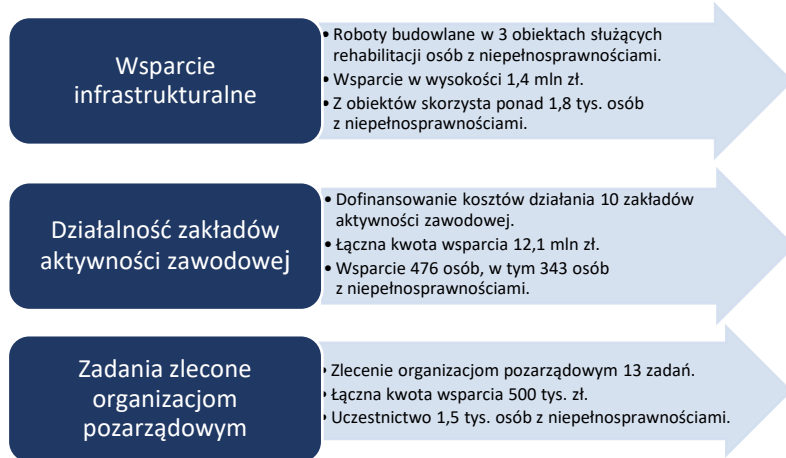
Realizacja zadania stworzyła podopiecznym lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji w miejscu zamieszkania. Ze złożonych wniosków o dofinansowanie tych zadań i sprawozdań wynika, że z nowo powstałych lub rozbudowanych w tym okresie obiektów skorzysta prawie 1,8 tys. osób z niepełnosprawnościami.

W 2023 r. w ramach wyrównywania szans w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami dofinansowano koszty tworzenia Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Kętrzynie na łączną kwotę 2,4 mln zł oraz koszty działania wszystkich 10 zakładów aktywności zawodowej funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (Zakłady Aktywności Zawodowej w Giżycku, Elblągu, Kamionku Wielkim, Olsztynie, Biskupcu, Ostródzie, Bartoszcach, Pieszku, Nidzicy i Kętrzynie) na łączną kwotę 12,1 mln zł (tj. o ok. 3 mln zł więcej niż w 2022 r.). Na dofinansowanie złożyły się środki PFRON będące w dyspozycji samorządu województwa w wysokości 11,5 mln zł (o ok. 3 mln zł więcej niż w 2022 r.) oraz środki budżetu samorządu w wysokości 582,5 tys. zł (o 17,5 tys. zł mniej niż w 2022 r.).

Na koniec 2023 r. Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ) zatrudniały 476 osób, w tym 343 osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz 133 osoby personelu (w stosunku do 2022 r. liczba zatrudnionych wzrosła o 54 osoby). Dzięki dofinansowaniu, osoby z niepełnosprawnościami zatrudnione w tych zakładach, obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej, przygotowują się do życia w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia w miarę indywidualnych możliwości.

Diagram 42. Realizacja wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ROPS.

Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami zatrudnienia w Zakładach Aktywności Zawodowej sprawia, że stają się one bardziej samodzielne i zaradne życiowo. Uzyskują niezależność finansową, co wpływa korzystnie na sytuację materialną całej rodziny.

W 2023 r. dwunastu organizacjom pozarządowym zlecono, ze środków PFRON, 13 zadań dotyczących rehabilitacji zawodowej oraz społecznej osób z niepełnosprawnościami, na łączną kwotę 500 tys. zł (o 30 tys. zł więcej niż w 2022 r.). Całkowita wartość realizowanych zadań wyniosła 595 tys. zł. W projektach łącznie uczestniczyły 1 522 osoby z niepełnosprawnościami (wobec 985 osób w 2022 r.).

Podjęte działania umożliwiły tym osobom szerszy udział w życiu społecznym i integrację ze środowiskiem, co może przyczynić się do poprawy jakości życia tych osób i członków ich rodzin.

• **Warmińsko-Mazurski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2023-2030**

Zarząd województwa 5 grudnia 2023 r. podjął uchwałę Nr 54/818/23/VI w sprawie przyjęcia *Warmińsko-Mazurskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2030*. Nowy program dedykowany rozwojowi ekonomii społecznej zasadniczo nie odbiega od *Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2021-2025*, który funkcjonował dotychczas, jednakże ramy czasowe zaplanowanych działań na poziomie regionu zostały wydłużone do 2030 r. Ponadto obszar ekonomii społecznej postrzegany jest szerszej, wielopłaszczyznowo, ponieważ gospodarka społeczna związana jest z wieloma dziedzinami życia społecznego, gospodarczego, kulturowego i edukacyjnego, która może w sposób kluczowy wpływać na rozwój regionu i społeczności lokalnej. Nowy program wyznacza główne cele, priorytety i kierunki kompleksowych działań w obszarze ekonomii społecznej, które przede wszystkim skupiają się na wsparciu przedsiębiorczości społecznej, sprzyjają zatrudnieniu i integracji społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz służą zwiększeniu popytu i podaży usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej w środowisku lokalnym, a także upowszechnianiu ekonomii społecznej. Struktura regionalnych działań będzie wdrażana przy zastosowaniu środków

finansowych pochodzących zarówno z funduszy europejskich, środków budżetu państwa, ale także środków pochodzących z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Działania programu w 2023 r. były realizowane ze m.in. ze środków projektu *Ekonomia Społeczna na Warmii i Mazurach* oraz *Spójna Polityka Społeczna Warmii i Mazur* realizowanych w ramach Poddziałania 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie RPO WiM 2014-2020.

• **Projekt pozakonkursowy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pt. *Ekonomia Społeczna na Warmii i Mazurach***

Projekt realizowany był od 1 kwietnia 2021 r. do 30 września 2023 r. w ramach Poddziałania 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie RPO WiM 2014-2020. Głównym celem projektu był rozwój ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach poprzez koordynację działań inicjujących i rozwijających współpracę podmiotów i instytucji regionalnych i lokalnych.

Diagram 43. Informacja o projekcie *Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach*

526 osób

1 mln 951 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ROPS.

Grupę docelową stanowili pracownicy lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. W 2023 r. 261 uczestników rozpoczęło udział w projekcie. Ogółem w latach 2021-2023 wsparciem objęto 526 osób. Na działania w zakresie koordynacji ekonomii społecznej w regionie wydatkowano środki w wysokości 1 mln 951 tys. zł.

Najważniejsze wydarzenia w ramach projektu w 2023 r. obejmowały:

- Zorganizowanie 2 posiedzeń Warmińsko-Mazurskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (WMKRES):
  - W związku z wejściem w życie ustawy o ekonomii społecznej z dnia 5 sierpnia 2022 r., marszałek województwa na mocy obowiązujących przepisów zobowiązany był w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy powołać przedstawicieli WMKRES. Pierwsze uroczyste posiedzenie tego gremium odbyło się 17 marca 2023 r., podczas którego nastąpiło wręczenie nominacji na członków komitetu.

- W połowie czerwca 2023 r. zorganizowano posiedzenie wyjazdowe WMKRES połączone z wizytą studyjną. Członkowie odwiedzili m. in. szkołę prowadzoną w Jabłońskim przez Stowarzyszenie Dobry Start z Gołdapi, Punkt Informacji

Turystycznej prowadzony przez Fundację Rozwoju Regionu Gołdap oraz wzięli udział w warsztatach relaksacyjno-animacyjnych pn. *Z głów w Chmurach* realizowanych przez Fundację Kultywator w Mączach koło Ełku.

- Na początku września 2023 r. odbyło się spotkanie WMKRES, podczas którego nastąpiła prezentacja założeń zaktualizowanego *Warmińsko-Mazurskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2030* oraz prezentacja wyników badania *Potencjał warmińsko-mazurskich podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w latach 2023-2030* przez realizatora badania.
- Organizacja seminarium w marcu 2023 r. dla przedstawicieli powiatowych/miejskich zespołów ds. ekonomii społecznej na poziomie regionalnym pt. *Usługi społeczne – jak zaplanować ich rozwój w JST*. Wydarzenie skierowane było do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, a także przedstawicieli sektora edukacji i biznesu oraz ośrodków wsparcia ekonomii społecznej. Spotkanie odbyło się w podmiocie ekonomii społecznej, tj. w Kuźni Społecznej w Olsztynie. Celem spotkania była popularyzacja działań związanych z rozwojem usług społecznych oraz ich deinstytucjonalizacją.
- Opracowanie monitoringu z wdrażania działań *Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2021-2025*. W jego ramach przygotowano raport dotyczący działalności Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej oraz przeprowadzono Monitoring Spółdzielni Socjalnych. Wyniki monitoringu w postaci raportów za 2022 r. umieszczone są na stronie internetowej es.warmia.mazury.pl.
- Zorganizowanie trzech spotkań monitoringowych Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej: w Dobrym Mieście, Elblągu, Ełku.

- Organizacja spotkania monitoringowego Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) połączonego ze spotkaniem przedstawicieli Lokalnych Grup Działania (LGD) w marcu 2023 r. w Garncarskiej Wiosce. Głównym celem spotkania było stworzenie przestrzeni dla współpracy oraz zapewnienia spójności działań OWES oraz LGD.

- Organizacja 2-dniowego spotkania sieciującego przedstawicieli Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w marcu 2023r. w Olsztynie.
- Organizacja 2-dniowej wizyty studyjnej w kwietniu 2023 r. w województwa pomorskiego dla przedstawicieli podmiotów reintegracyjnych z województwa warmińsko-mazurskiego.

- Organizacja 2-dniowej wizyty studyjnej dla przedstawicieli środowiska naukowego do województwa pomorskiego w maju 2023 r.
- Przeprowadzenie dwudniowego spotkania Regionalnej Platformy Współpracy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej (wrzesień) w Worlinach, którego głównym celem było dalsze wzmacnianie sieci kooperacji podmiotów reintegracyjnych oraz wymiana doświadczeń i informacji o współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów reintegracyjnych w obszarze usług społecznych. Podczas dwudniowego wydarzenia uczestnicy zapoznali się z prelekcjami o szerokim spektrum tematycznym w obszarze ekonomii społecznej i solidarnej. W wydarzeniu udział wzięło 95 przedstawicieli podmiotów reintegracyjnych. W 2023 r. Platforma zrzeszała 99 podmiotów ekonomii społecznej.

- Organizacja konferencji podsumowującej realizację wieloletniego projektu samorządu województwa pn. *Ekonomia Społeczna na Warmii i Mazurach* (wrzesień) w Muzeum Bitwy Pod Grunwaldem w Stębarku. W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele środowiska biznesu, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, instytucji rynku pracy oraz środowiska szkolnego i nauki. Nie zabrakło również przedstawicieli władz.

Podczas konferencji nastąpiło również wręczenie Certyfikatu Znak Promocyjnego Ekonomii Społecznej *Zakup Prospołeczny* pięciu podmiotom ekonomii społecznej z regionu, tj.:

- Spółdzielni Socjalnej Fajna i Twoja w Węgorzowie,
- Spółdzielni Socjalnej Po Sąsiedzku w Bisztyнку,
- Stowarzyszeniu Dobry Start w Gołdapi,
- Fundacji ŻAK Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
- Fundacji ART ECO w Wydminach.

Łącznie znak promocyjny ekonomii społecznej *Zakup Prospołeczny* posiada 26 podmiotów ekonomii społecznej z regionu (o 3 podmioty więcej niż w 2022 r.).

- Kontynuowanie współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w środowisku szkolnym i akademickim poprzez dystrybucję edukacyjnej gry planszowej *Ekonomia społeczna* oraz zajęcia edukacyjne w szkołach i na uczelniach:
  - W marcu i kwietniu 2023 r. specjalista ds. budowania współpracy biznes-nauka-ekonomia społeczna przeprowadził zajęcia ze studentami Katedry Konkurencyjności Gospodarki Instytutu Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.
  - Na początku 2023 r. odbyły się zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem gry planszowej z przedsiębiorczości społecznej dla klas średnich w Zespole Szkół Ekonomiczno-Handlowych w Olsztynie oraz dla klas maturalnych w XI Liceum Ogólnokształcącym i Technikum Ekonomiczno-Informatycznym w Olsztynie.

- W czerwcu 2023 r. zorganizowano w Ełku turniej terenowej gry miejskiej z zakresu ekonomii społecznej. W realizację przedsięwzięcia zaangażowany był podmiot ekonomii społecznej – Fundacja Wsparcia Nauki i Biznesu. Głównym celem organizacji wydarzenia było promowanie i popularyzowanie znaczenia sektora ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorczości społecznej, wśród uczniów szkół średnich. W turnieju gry miejskiej wzięło udział łącznie 7 drużyn po 4 osoby (26 uczniów oraz 2 opiekunów).
- W czerwcu 2023 r. oraz wrześniu zorganizowano trzy jednodniowe wizyty studyjne dla laureatów konkursu *Ambasador Ekonomii Społecznej* z 2022 r. W czerwcu uczniowie dwóch szkół: Zespołu Szkół nr 6 im. Macieja Rataja w Ełku oraz Szkoły Podstawowej w Perłach wraz z opiekunami udali się na wizyty studyjne do podmiotu ekonomii społecznej *Republika Ściborska – Biegący Wilk* w powiecie gołdapskim, gdzie znajduje się największy zespół muzeów i ogrodów ziołowych na Mazurach.

We wrześniu 2023 r. uczniowie Zespołu Szkół Zawodowych im. Jana Liszewskiego w Braniewie udali się na wizytę studyjną do Przedsiębiorstwa Społecznego *Garncarska Wioska* w Kamionce koło Nidzicy. Głównym celem wizyty było poznanie dobrych praktyk funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.

- Zorganizowanie dwudniowego spotkania we wrześniu 2023 r. w Olsztynie dla 21 przedstawicieli JST z ekspertem z zakresu stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.

- Organizacja we wrześniu 2023 r. doradztwa pt. *Stres i wypalenie zawodowe*. Z 5-godzinnego doradztwa skorzystało 18 przedstawicieli podmiotów reintegracyjnych.
- Organizacja we wrześniu 2023 r. dwudniowej wizyty studyjnej dla 18 przedstawicieli JST do podmiotów ekonomii społecznej z województwa pomorskiego oraz zachodniopomorskiego.
- Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w postaci sfinansowania stoisk sprzedażowych i wystawienniczych: podczas XX Jarmarku Jakubowego w Olsztynie (lipiec 2023) oraz XVII Elbląskiego Święta Chleba (sierpień 2023 r.).

- Popularyzowanie działań z obszaru ekonomii społecznej poprzez zlecenie realizacji spotu filmowego zrealizowanego przez podmiot, który promuje przedsiębiorczość społeczną.

Emisja spotu w Telewizji Olsztyn trwała od 16 sierpnia do 14 września 2023 r.

- W związku z udziałem zespołu projektu *Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach* w obchodach 25-lecia samorządu (24 września) zostało zorganizowane stoisko wystawiennicze promujące ekonomię społeczną. Wydarzenie było doskonałą okazją do zapoznania mieszkańców Olsztyna i regionu z ideą ekonomii społecznej.

- Realizacja badania pn. *Potencjał warmińsko-mazurskich podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w latach 2023-2030* na zlecenie ROPS przez Lokalne Badania Społeczne. Głównym celem badawczym była ocena potencjału warmińsko-mazurskich podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, pod kątem realizacji usług społecznych, zgodnie z *Warmińsko-Mazurskim Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji*. Na podstawie badania dokonana została identyfikacja zasobów i potencjału aktywnych przedsiębiorstw ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w kontekście możliwości realizacji usług społecznych w latach 2023-2030.
- Prowadzenie strony internetowej es.warmia.mazury.pl, spełniającej warunki dostępności dla osób z niepełnosprawnościami zgodnie z WCAG 2.0.

- **Warmińsko-Mazurski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2021-2026**

W ramach programu w 2023 r. wykonano następujące zadania:

- Zorganizowano szkolenie dla członków zespołów interdyscyplinarnych pn. *Etapy pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej i stosującymi przemoc domową*. Łącznie przeszkolono 120 osób – członków zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych oraz osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,

- Przeprowadzono *Akcję Otwarte Drzwi*, w ramach której w dzień wolny od pracy, tj. w sobotę 9 grudnia 2023 r., placówki oraz instytucje niosące pomoc osobom doznającym przemocy domowej były otwarte i służyły pomocą oraz informacją wszystkim zainteresowanym, którzy ze względu na codzienne obowiązki w dni powszednie nie mogli skorzystać z pomocy. W inicjatywę włączyło się 97 instytucji (83 instytucje w 2022 r.). Tego typu działania wzmacniają w środowiskach lokalnych przekonanie, że są miejsca, w których zawsze otrzymają pomoc.
  - Zorganizowano szkolenie dotyczące zmian do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (aktualnie przemocy domowej), w którym udział wzięli przedstawiciele różnych instytucji pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. W ramach szkolenia zaprezentowano aspekty prawne w świetle wprowadzonych nowelizacji oraz istotne elementy wpływające na zmiany w funkcjonowaniu zespołów interdyscyplinarnych. W szkoleniu udział wzięło 130 osób.
  - Zorganizowano konferencję (w ramach wojewódzkich obchodów kampanii *Biała wstążka* poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet) mającą na celu upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania przemocy domowej. Poruszono tematykę zjawiska wtórnej wiktymizacji kobiet doznających przemocy domowej, prawa wobec przemocy domowej oraz źródeł jej występowania. Wyróżnieni zostali także Kawalerowie Białej Wstążki, tj. mężczyźni, którzy zasłużyli się w pomocy kobietom doświadczającym przemocy. W 2023 r. przyznano trzy takie wyróżnienia.
  - Przekazano 29,5 tys. zł dwóm organizacjom pozarządowym na realizację 3 zadań w ramach otwartego konkursu ofert w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym: 13 tys. zł Stowarzyszeniu *Wychowanie dla Przyszłości* na realizację zadania *Stop Przemocy Rówieśniczej w Szkole* oraz 16,5 tys. zł *Fundacji Mazurymedia* na realizację oraz rozpowszechnienie spotów informacyjno-edukacyjnych (audiowizualnych): *Przemoc po sąsiedzku. Mówię Nie!, Ofiara przemocy. Mówię Nie!, Sprawca przemocy. Mówię Nie!, Odcienie przemocy – Mówię nie!* oraz *Cyberprzemoc - Mówię nie!*. Łącznie z zadań skorzystało 85 tys. osób.
- **Warmińsko-Mazurski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026**
 W ramach programu w 2023 r. podejmowano działania zmierzające do szerokiej współpracy z samorządami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień. Zrealizowano, m.in. następujące zadania:
    - Przekazano 131,4 tys. zł siedmiu organizacjom pozarządowym na realizację zadań w ramach otwartego konkursu ofert w obszarze profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia psychicznego, z których łącznie skorzystało 103,9 tys. osób, w tym 84,8 tys. osób to odbiorcy kampanii medialnej przeprowadzonej przez Fundację Mazurymedia (kampania *ABC alkozagrożeń*). Zrealizowane zadania obejmowały tematykę profilaktyki

i rozwiązywania problemów uzależnień zarówno od alkoholu, jak i od innych substancji psychoaktywnych.

- Dofinansowano zadanie realizowane przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku: *Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w województwie warmińsko-mazurskim*. W szkoleniach indywidualnych wzięło udział 15 osób, natomiast w 23 placówkach przeprowadzono superwizję programów terapeutycznych (łącznie 236 godzin superwizji).
- We współpracy z pracownią doradczo-badawczą EDBAD z Łodzi przeprowadzono badanie pn. *Diagnoza stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży szkół podstawowych i średnich województwa warmińsko-mazurskiego*. Badanie umożliwiło ocenę stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, w tym m.in.: problemów uzależnień, przemocy, depresji, myśli i prób samobójczych, z uwzględnieniem przyczyn i ich częstotliwości, a także charakterystykę osób borykających się z danym problemem. Zidentyfikowano również obszary wymagające pracy z kadrami pedagogicznymi w zakresie występowania zaburzeń zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży oraz dokonano oceny lokalnego systemu wsparcia osób po próbie samobójczej.
- We współpracy z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom przeprowadzono szkolenie dla kadr pedagogicznych pn. *Dialog motywujący – skuteczne wsparcie w procesie wychowawczym*, którego celem było przygotowanie kadr pedagogicznych do realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień w środowiskach szkolnych. W ramach szkolenia przeprowadzono warsztaty dotyczące dialogu motywującego i zasad efektywnej współpracy z uczniem. W szkoleniu udział wzięło 37 nauczycieli oraz pedagogów szkolnych.
- Zorganizowano wojewódzką konferencję pn. *Rola samorządu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom*, w której udział wzięli głównie przedstawiciele samorządów lokalnych i współpracujących z nimi instytucji zajmujących się obszarem profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. W ramach konferencji wygłoszono wykłady obejmujące następujące tematy: społeczne konsekwencje spożywania napojów alkoholowych, zalecenia WHO w sprawie konsumpcji alkoholu, możliwości gmin w ograniczaniu dostępności alkoholu na przykładzie miasta Olsztyna, budowanie gminnego systemu profilaktyki na przykładzie miasta Iławy. W konferencji udział wzięło 87 osób.

- Zorganizowano pn. *E-uzależnienia – wyzwania dla współczesnej rodziny*, kierowaną do przedstawicieli samorządów lokalnych, nauczycieli oraz pedagogów szkolnych, a także innych osób i instytucji współpracujących w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Omówiono m.in. zagadnienia z zakresu: profilaktyki uzależnień, zdrowia psychicznego w świecie cyfrowym, e-uzależnień i wrażliwości środowiskowej. W konferencji udział wzięły 142 osoby.

- Zorganizowano szkolenie dla nauczycieli oraz pedagogów szkolnych pn. *Prewencja zachowań suicydalnych dzieci i młodzieży*. Omówiono m.in. następujące bloki tematyczne: zachowania samobójcze jako proces, psychologiczny portret osoby z grupy ryzyka, czynniki ryzyka dla zachowań samobójczych, procedury reagowania i terapia osoby w ryzyku samobójczym, identyfikacja czynników skłaniających do samobójstwa oraz terapia. W szkoleniu uczestniczyło 80 osób.
- We współpracy z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom zorganizowano naradę szkoleniową pełnomocników/koordynatorów gminnych ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, podczas której omówiono m.in. wyniki badań z raportu Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej *Jak wspierać młodzież w niestabilnym świecie? Wyzwania i rekomendacje dla wychowania, profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego po trudnych latach 2020-2022*. Podczas spotkania poruszono również tematykę dotyczącą badań i programów profilaktyki zintegrowanej jako wsparcie w racjonalnej realizacji zadań profilaktycznych samorządu i szkoły, a także omówiono system rekomendacji programów profilaktycznych jako wsparcie w podnoszeniu jakości pracy wychowawczo-profilaktycznej szkół, działania profilaktyczno-interwencyjne dla młodzieży upijającej się lub używającej innych nielegalnych substancji psychoaktywnych. W naradzie wzięło udział 53 przedstawicieli gmin województwa warmińsko-mazurskiego.
- Zorganizowano szkolenie dla pracowników ROPS z zakresu profilaktyki uzależnień. Szkolenie obejmowało następujące tematy: szkody zdrowotne i społeczne spożywania alkoholu, czynniki ryzyka i czynniki chroniące młodzież przed piciem alkoholu oraz rola rodziców w działaniach profilaktycznych, rodzina z problemem alkoholowym i sytuacja psychologiczna dziecka wychowującego się w takiej rodzinie, przemoc domowa w rodzinach z problemem alkoholowym, szkody zdrowotne spożywania alkoholu w czasie ciąży (FAS/FASD). W szkoleniu udział wzięło 67 osób.
- Zorganizowano spotkanie pracowników ROPS z przedstawicielem Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Olsztynie – kierownikiem oddziału promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej. Spotkanie obejmowało tematykę z zakresu: *Nowe narkotyki w innej perspektywie* i miało na celu

uzupełnienie wiedzy oraz przekazanie praktycznych wskazówek dotyczących zagrożeń stwarzanych przez te substancje. W spotkaniu uczestniczyło 80 osób.

- Zorganizowano szkolenie skierowane do sędziów rodzinnych i kuratorów sądowych pn. *Sytuacja dziecka przebywającego w pieczy zastępczej oraz dotkniętego FASD*. Uczestnicy zgłębili wiedzę z zakresu teorii przywiązania Johna Bowlby'ego. Omówione zostały również zagadnienia dotyczące diagnozy i terapii spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych (FASD). Elementem szkolenia były warsztaty oparte na studium przypadku dzieci przebywających w pieczy zastępczej, podczas których uczestnicy identyfikowali style przywiązania i doświadczenia traumatyczne w życiorysach dzieci. W spotkaniu udział wzięło 50 uczestników.
- W porozumieniu z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU) zorganizowano szkolenie dla przedstawicieli Państwowej Inspekcji Sanitarno-Epidemiologicznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Szkolenie miało na celu omówienie problemów wynikających z używania przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych oraz możliwości przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym. Zaprezentowano wyniki badania ESPAD (używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną), które stanowią m.in. źródło informacji o zachowaniach ryzykownych dzieci i młodzieży i mogą być wykorzystywane do tworzenia planów i strategii długofalowych oddziaływań profilaktycznych i ich ewaluacji. Przedstawiono również najważniejsze zadania KCPU, do których należy prowadzenie działalności w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami. W szkoleniu udział wzięło 80 pracowników.
- Przekazano 339,7 tys. zł Wojewódzkiemu Zespołowi Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie na doposażenie oraz modernizację, w tym: 230 tys. zł na wykonanie prac remontowo-instalacyjnych w Oddziale Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych z Pododdziałem Leczenia Zespołów Abstynencyjnych po Substancjach Psychoaktywnych, 59,7 tys. zł na pokrycie kosztów zakupu sprzętu i wyposażenia do Pododdziału Leczenia Zespołów Abstynencyjnych po Substancjach Psychoaktywnych oraz 50 tys. zł na pokrycie kosztów prac remontowo-instalacyjnych pododdziału.
- Przekazano 98,3 tys. zł Szpitalowi Psychiatrycznemu Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie na doposażenie oraz modernizację, w tym: 62,3 zł na zakup 207 lamp wewnętrznych typu LED i ich montaż w Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia od Alkohol i Współuzależnienia w Giżycku oraz 36 tys. zł na doposażenie ośrodka w niezbędny sprzęt do pomieszczeń, kuchni i otoczenia.
- Przekazano 148,6 tys. zł Ośrodkowi Rehabilitacji Uzależnionych DOREN im. Berty Trusiewicz w Różewcu na remont dachu budynku terapii oraz remont pomieszczenia w budynku gospodarczym, w którym powstanie siłownia dla pacjentów Ośrodka.
- Przekazano 50 tys. zł Fundacji FAMA na wyposażenie utworzonego przez Jednostkę Centrum Integracji Społecznej FAMA w Szczytnie. W celu podniesienia jakości usług świadczonych przez Centrum, w ramach ww. środków, zakupiono m.in.: laptopy, urządzenia wielofunkcyjne czy rzutnik multimedialny oraz doposażono pracownie dla uczestników CIS.

5.2. Sport

Województwo warmińsko-mazurskie tworzy warunki dla rozwoju sportu w regionie w celu wzmocnienia aktywności sportowej mieszkańców oraz promocji województwa przez działalność sportową. Formy wsparcia są różne, ale każda z nich pośrednio lub bezpośrednio trafia do stowarzyszeń, organizacji i klubów sportowych umożliwiając im funkcjonowanie i prowadzenie działalności. Elementem wsparcia są nie tylko środki finansowe, ale także pomoc organizacyjna, patronaty i inne dotychczas stosowane formy. Na szczególną uwagę zasługują działania ukierunkowane na zwiększenie uczestnictwa w aktywności sportowej mieszkańców regionu oraz wyrównywanie szans dostępu do tej aktywności osobom ze środowisk wiejskich, słabo rozwiniętych ekonomicznie, osobom niepełnosprawnym oraz osobom starszym.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wspiera upowszechnianie różnorodnych form aktywności sportowej w różnych środowiskach i grupach społecznych między innymi poprzez:

- rozbudowę infrastruktury sportowej,
- dotacje przyznawane w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań województwa w zakresie sportu,
- promocję województwa poprzez sport.

Infrastruktura sportowa

Zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców regionu, samorząd województwa w 2023 r. stworzył możliwość ubiegania się o wsparcie finansowe realizacji zadań własnych samorządów lokalnych w zakresie poprawy i rozwoju infrastruktury sportowej. Ogłoszono konkurs pn. *Małe granty na infrastrukturę sportową w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 r.*, który miał na celu:

- poprawę stanu i rozwój infrastruktury sportowej w województwie warmińsko-mazurskim,
- zwiększenie dostępności obiektów sportowych dla mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego,
- budowę nowych obiektów sportowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Założenia konkursu uwzględniały budowę, modernizację, remonty obiektów sportowych oraz zakup wyposażenia obiektów sportowych na terenie gmin/powiatów w województwie warmińsko-mazurskim. Na podstawie rekomendacji zarządu województwa, sejmik przyznał dofinansowanie 29 gminom oraz powiatom na łączną kwotę 825 tys. zł (w 2022 r. dofinansowanie na kwotę 800 tys. zł przyznano 28 gminom oraz powiatom).

W toku realizacji konkursu 4 gminy (gmina Lidzbark, gmina Kurzętnik, gmina Sorkwity i gmina Wielbark) zrezygnowały z realizacji swoich zadań.

Diagram 45. Informacja o konkursie *Małe granty na infrastrukturę sportową – przyznane środki*

**29 gmin i powiatów
województwa
warmińsko-mazurskiego**

825 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Turystyki i Sportu.

W związku z bardzo dużym zainteresowaniem konkursem i potrzebami gmin oraz powiatów w zakresie poprawy stanu infrastruktury sportowej, samorząd województwa przeznaczył dodatkowe środki w wysokości ok. 110 tys. zł. Dzięki temu możliwe było udzielenie pomocy finansowej gminom i powiatom na realizację 6 zadań (w 2022 r. ze środków dodatkowych wsparto 9 zadań na kwotę 200 tys. zł). Przy podziale środków wzięto pod uwagę wnioski złożone w ramach konkursu *Małe granty na infrastrukturę sportową w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 r.* W toku realizacji konkursu 2 gminy (gmina miejska Lidzbark Warmiński i gmina miejska Ostróda) zrezygnowały z realizacji swoich zadań.

Upowszechnianie sportu we współpracy z organizacjami pozarządowymi

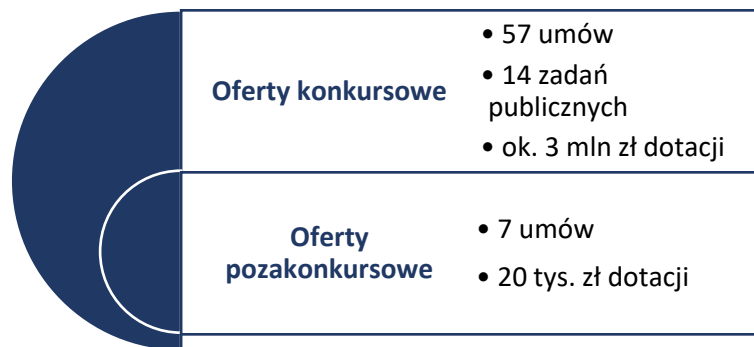

Istotny element upowszechniania sportu w regionie stanowi coroczny otwarty konkurs samorządu województwa z zakresu rozwoju kultury fizycznej. Głównymi partnerami w realizacji zadań województwa w zakresie sportu były i są organizacje sportowe: Warmińsko-Mazurska Federacja Sportu, Warmińsko-Mazurski Szkolny Związek Sportowy, Warmińsko-Mazurskie Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe, Organizacja Środowiskowa AZS Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz

Warmińsko-Mazurska Federacja Sportu Osób Niepełnosprawnych.

W 2023 r. w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym podpisano 57 umów z organizacjami pozarządowymi na realizację 14 zadań publicznych z zakresu rozwoju kultury fizycznej na łączną kwotę dotacji około 3 mln zł (w 2022 r. podpisano o 11 umów więcej i realizowano 16 zadań publicznych). Dzięki przekazanym dotacjom zrealizowano zadania o łącznej wartości ok. 5,33 mln zł (wobec 5,16 mln zł w 2022 r.), przy czym dotacje stanowią 55,8% wartości realizowanych zadań. W realizacji wzięto udział łącznie 141 wolontariuszy (w 2022 r. 346).

Diagram 42. Konkurs ofert na wykonanie zadań publicznych Samorządu Województwa w zakresie rozwoju kultury fizycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Turystyki i Sportu.

Sport powszechny i wyczynowy

Proponowane przez Samorząd Województwa zadania z zakresu rozwoju kultury fizycznej w 2023 r. dotyczą sportu powszechnego i wyczynowego oraz obejmują różne środowiska i grupy społeczne.

W obszarze sportu powszechnego Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizuje zadania dotyczące sportu:

- w środowisku szkolnym,
- w środowisku akademickim,

- w środowisku wiejskim i małych miast,
- osób niepełnosprawnych,
- osób starszych.

W 2023 r. na sport powszechny przeznaczono 816,9 tys. zł (tj. o 8,1% mniej niż w 2022 r.), co stanowiło 27,5% ogólnej kwoty dotacji. Dzięki temu podpisano 30 umów (wobec 37 umów w 2022 r.) z organizacjami pozarządowymi o łącznej wartości 1,24 mln zł (z czego dotacje stanowiły 65,9% wartości realizowanych zadań).

Na bazie sportu powszechnego samorząd województwa buduje siłę sportu wyczynowego. Samorząd docenia i wspiera sport wyczynowy, na różnych jego poziomach, poczynając od sportu dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo po sport osób dorosłych, a szczególnie sport olimpijski i paraolimpijski.

W ramach przyznanych dotacji w obszarze sportu wyczynowego realizowane są następujące zadania:

- wspieranie wojewódzkiego szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo,
- wspieranie wojewódzkich ośrodków szkolenia sportowego,
- szkolenie zawodników i ich udział we współzawodnictwie sportowym w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzysk głuchych,
- wspieranie przygotowań i udziału w zawodach wybitnych reprezentantów województwa, przygotowujących się do igrzysk olimpijskich, mistrzostw świata i Europy,
- wspieranie szkolenia i przygotowań zawodników środowiska wiejskiego i małych miast do startów w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych.

W 2023 r. na sport wyczynowy przeznaczono ponad 2,15 mln zł (tj. o ok. 2,5% więcej niż w 2022 r.), co stanowiło 72,5% ogólnej kwoty dotacji. Dzięki temu podpisano 27 umów (wobec 31 umów w 2022 r.) z organizacjami pozarządowymi o łącznej wartości 4,1 mln zł (z czego dotacje stanowiły 52,7% wartości realizowanych zadań w obszarze sportu wyczynowego).

Stypendia sportowe

Samorząd województwa docenia i wspiera sportowców z regionu realizując zadania związane z przyznaniem nagród oraz stypendiów sportowych. Pozwala to wesprzeć najbardziej uzdolnionych sportowców z Warmii i Mazur. Nagradzani są zawodnicy osiągający sukcesy we współzawodnictwie sportowym oraz trenerzy i inne osoby wyróżniające się osiągnięciami w działalności na rzecz rozwoju sportu w regionie.

W 2023 r. przyznano 52 stypendia sportowe dla osób fizycznych na łączną kwotę 274 tys. zł (dla porównania w 2022 r. przyznano 50 stypendiów na kwotę 236 tys. zł). Wśród stypendystów w 2023 r. znaleźli się m.in. uczestnicy Igrzysk Olimpijskich, medaliści mistrzostw świata i Europy.

Diagram 46. Sport powszechny

Diagram 47. Sport wyczynowy

Zakup usług promocyjnych

Samorząd województwa dokonuje zakupu usług promocyjnych podczas imprez i inicjatyw sportowych o szczególnym znaczeniu promocyjnym. Są to imprezy o najwyższej randze, których zadaniem jest promocja województwa w kraju i za granicą, a także budowanie przewagi konkurencyjnej regionu. Wydarzenia te charakteryzują się często zasięgiem międzynarodowym i ogólnopolskim, profesjonalną obsługą medialną, a tym samym są rozpoznawalne w kraju i za granicą.

W 2023 r. samorząd zakupił 36 usług promocyjnych na łączną kwotę 2 mln zł. Dla porównania w 2022 r. zakupiono 35 usług promocyjnych na łączną kwotę 1,9 mln zł.

Dzięki tym działaniom nasze województwo jako marka, w 2023 r. miało możliwość promowania się podczas:

- rozgrywek Plus Ligi piłki siatkowej mężczyzn;
- rozgrywek Superligi piłki ręcznej kobiet;
- rozgrywek Ekstraklasy piłki halowej mężczyzn i 1 ligi piłki halowej kobiet;
- 79. Rajdu Polski, rundy samochodowych Rajdowych Mistrzostw Europy FIA 2023,
- Pucharu Europy w triathlonie;
- rozgrywek tenisa stołowego: Lotto Superligi mężczyzn, 1 ligi mężczyzn, 1 ligi kobiet;
- Mistrzostw Świata Cheerleaders ICU;
- rozgrywek I ligi koszykówki kobiet;
- rozgrywek Ligi Centralnej piłki ręcznej mężczyzn;
- rozgrywek I ligi piłki nożnej kobiet;
- zawodów biegowych Warmia Run Challenge;
- zawodów triathlonowych w Suszu;
- rozgrywek Pucharu Polski w piłce ręcznej kobiet;
- Finału Mistrzostw Polski w siatkówce plażowej;
- turnieju Grand Prix Polski Orlen Beach Tour Olsztyn 2023;
- rozgrywek Polskiej Futbol Ligi 1;
- IX Międzynarodowego Turnieju Piłki Nożnej Ostróda CUP;

Diagram 48. Usługi promocyjne województwa

**36 usług
promocyjnych**

2 mln zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Turystyki i Sportu.

- wyścigów rowerowych z cyklu Milko Mazury MTB;
- telewizyjnej gali boksu zawodowego;
- ogólnopolskiego finału turnieju piłki nożnej *Piłkarska Kadra Czeka*;
- turnieju PreZero Grand Prix Polskiej Ligi Siatkówki;
- turnieju piłki ręcznej kobiet w Elblągu;
- międzynarodowego turnieju piłki ręcznej kobiet w Czechach;
- Gali Sportów Walki z serii Olympia Fight Night;
- Memoriału Zbigniewa Ludwichowskiego;
- turnieju Ligi Mistrzów w futsalu;
- rozgrywek Ekstraligi piłki nożnej kobiet;
- turnieju piłki siatkowej mężczyzn Copernicus Volleyball Cup;
- IV Międzynarodowego Turnieju o Puchar Burmistrza Pisz - Masuria Cup;
- XXIX Mityngu Brydża Sportowego o Błękitną Wstęgę Wielkich Jezior Mazurskich;
- mityngu lekkoatletycznego Jurand Cup;
- biegu Perła Warmii z Kopernikiem;
- Otwartego Turnieju Par w Brydżu Sportowym w ramach Grand Prix Województwa Warmińsko-Mazurskiego;

- turnieju tańca Very Merry Dancefloor z Kopernikiem w tle;
- meczów piłki siatkowej mężczyzn;
- XXII Międzynarodowego Halowego Turnieju Baseballu Działdowo Cup 2023.

Gala Sportu

Samorząd województwa jest organizatorem cyklicznej uroczystości Gala Sportu, na której nagradzani są najlepsi zawodnicy, trenerzy oraz działacze sportowi z Warmii i Mazur. Jest to wydarzenie, które podsumowuje sportowy rok w regionie. Gala Sportu 2023 odbyła się 27 kwietnia 2023 r. w Warmińsko-Mazurskiej Filharmonii. Podczas uroczystości samorząd województwa wyróżnił najlepszych sportowców z regionu, trenerów prowadzących szkolenie oraz osoby pracujące i działające na rzecz rozwoju sportu, co przedstawiono na diagramie 49.

Podczas gali sportu marszałek województwa przyznał także 52 stypendia sportowe zawodnikom za osiągnięte wyniki sportowe w międzynarodowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym 2022 r. (w 2022 r. przyznano 50 stypendiów sportowych i 67 nagród pieniężnych w łącznej kwocie 134 tys. zł, (w 2022 r. przyznano 63 nagród pieniężnych na łączną kwotę 122 tys. zł).

Wśród nagrodzonych sportowców z województwa warmińsko-mazurskiego w 2023 r. znaleźli się m.in. reprezentanci Polski, medaliści mistrzostw świata i mistrzostw Europy. Przyznano również trzy wyróżnienia specjalne dla sportowych osobowości 2023 r., przyznawane w trzech kategoriach:

- 1) sportowe odkrycie roku,
- 2) trener roku sportu młodzieżowego,
- 3) sportowiec roku.

Ponadto podczas *Gali Sportu 2023*:

- wręczono 2 Odznaki Honorowe za Zasługi dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego, które otrzymali Alicja Rutecka oraz Zbigniew Czapla,
- wyróżniono 37 zawodników sportu młodzieżowego – medalistów Mistrzostw świata i Europy w kategorii młodzieżowca, juniora i juniora młodszego,
- wyróżniono 5 gmin, z których kluby sportowe zdobyły największą liczbę punktów w klasyfikacji Ogólnopolskiego Systemu Sportu Młodzieżowego w 2022 r., wykazywały się aktywnością w zakresie upowszechniania sportu oraz tworzenia warunków do uprawiania sportu; klasyfikacja wyglądała następująco: 1. miasto Olsztyn, 2. miasto Elbląg. 3. gmina miejska Giżycko. 4. gmina miejska Ostróda. 5. gmina miejska Kętrzyn,
- wyróżniono 5 najwyżej sklasyfikowanych w Ogólnopolskim Systemie Sportu Młodzieżowego w 2022 r. w następującej kolejności:
  1. Klub Sportowy AZS Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
  2. YC NAUTICUS,

3. MTP KORMORAN,
4. MKS TRUSO Elbląg,
5. Klub Sportowy Orzeł Elbląg.

Gala odbyła się z udziałem władz samorządowych województwa, parlamentarzystów, olimpijczyków oraz mediów. Uroczystości towarzyszył występ *Orkiestry Jazzowej Warmińsko-Mazurskiej Filharmonii*.

Wsparcie imprez i wydarzeń sportowych

W 2023 r. samorząd województwa włączył się w organizację wielu imprez sportowych, w tym imprez o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, których organizatorami były m.in. organizacje pozarządowe. Wiele imprez zostało wspartych zakupem pucharów, medali i drobnego sprzętu sportowego. Były to m.in:

- Ogólnopolskie Zawody Strzeleckie,
- I Międzynarodowy Turniej Baseball 5 o Puchar Działdowa,
- Mistrzostwa Polski w tańcach standardowych i latynoamerykańskich,
- Żuri Coppa Talenti,
- Grand Prix Polski Teamów,
- Ogólnopolski Turniej Par,
- Młodzieżowe Mistrzostwa Warmii i Mazur 3x3,
- Nocny Bieg z Kopernikiem,
- Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego w Olsztynie,
- 26. Rajd Warmiński - Toyota 2023, Memoriał Anny Wasilewskiej,
- Lotnicze Regaty Żeglarskie,
- Eliminacje Mistrzostw Polski Pojazdów Zabytkowych, 45. Rotor Rajd,
- 35. Mityng Warmiński w Brydżu Sportowym,
- Biegi Grunwaldzkie,
- Otwarte Mistrzostwa Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Kajakarstwie,
- Ogólnopolski Festiwal Tańca Breakmania,
- Warmińsko-Mazurska liga zapaśnicza Zrzeszenia LZS w stylu wolnym pod Patronatem Honorowym Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Grand Prix Górowa Hławeckiego w tenisie stołowym,
- XXVII Zawody Balonowe im. Bogusława Stankiewicza w Pasłęku,
- Rajd Replica and Classic,
- 12 Lubawska Dycha,
- Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej Mężczyzn i Kobiet Marka Cekały o Puchar Komendanta Głównego Policji,
- Turniej Piłki Nożnej w Różnowie,
- Mistrzostwa Warmii i Mazur w Bilarda Sportowego o Puchar Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego z okazji Narodowego Święta Niepodległości,
- Olsztyński Bieg Niepodległości,
- Otwarte Mistrzostwa Okręgu Warmińsko-Mazurskiego i Podlaskiego PTT Turniej Tańca Warmia i Mazury 2023,

- Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej,
- Bieg Niepodległości w Rybnie,
- Gala PZMOT.

Wśród dyscyplin, w których zawodnicy naszego regionu osiągają największe sukcesy są m.in.: lekka atletyka, żeglarstwo, taekwondo olimpijskie, łyżwiarstwo szybkie tor krótki, tenis stołowy, kajakarstwo, pływanie, a w dyscyplinach zespołowych: piłka ręczna, piłka siatkowa, piłka nożna.

5.3. Kultura i edukacja

Kultura i edukacja mają fundamentalne znaczenie w rozwoju intelektualnym, zdobywaniu wiedzy, kształtowaniu charakteru czy tożsamości regionalnej mieszkańców. Zarówno obecne, jak i przyszłe pokolenia powinny czerpać jak najwięcej korzyści z rozwoju kultury i edukacji, na co wpływa także ochrona i kultywowanie dziedzictwa kulturowego. Przyjmuje się, że dziedzictwo kulturowe stanowi element promocji regionu i może przyczynić się do jego rozwoju gospodarczego. Dlatego też samorząd województwa podejmuje stale szereg działań, które przyczyniają się do dalszego rozwoju kultury i edukacji.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Realizacja działań w sferze kultury opiera się o uchwalony przez zarząd województwa *Program wsparcia rozwoju kultury województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. Jego celem jest określenie głównych zadań administracji samorządowej województwa oraz podległych mu jednostek w tej dziedzinie. Program określa podstawowe elementy planistyczne regionalnej polityki kulturalnej. Należy do nich konieczność ochrony dziedzictwa kulturowego i rozwijanie regionalnej tożsamości w oparciu o dorobek pokoleń mieszkańców Warmii i Mazur. Program ma także zwrócić uwagę na potrzebę inspirującego i wspierającego podejścia administracji regionu do aktywności kulturalnej jego mieszkańców, traktowanej także jako jedno z kół zamachowych rozwoju regionu. Priorytetami programu są:

- Opieka nad zabytkami i dziedzictwem kulturowym jako podstawy rozwoju i upowszechniania kultury oraz dostosowanie infrastruktury kulturalnej (a także zarządzania nią) do współczesnych standardów i trendów światowych.
- Rozwój edukacji w zakresie kształtowania kompetencji kulturowych i wspieranie społecznej aktywności kulturalnej rozumianej zarówno jako tworzenie kultury, jak i uczestnictwo w kulturze.
- Promocja województwa poprzez kulturę oraz promocja kultury regionu służąca wzrostowi jego atrakcyjności i konkurencyjności.

W 2023 r. sejmik województwa przyjął *Program opieki nad zabytkami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2024-2027*. Program ten jest kontynuacją *Programu opieki nad zabytkami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2020-2023*. Głównym zamierzeniem programu jest wskazanie potencjału dziedzictwa kulturowego regionu jako czynnika wpływającego na realizację planów rozwojowych województwa w zakresie wzrostu konkurencyjności gospodarki oraz jakości życia mieszkańców. Jego realizacja przyczyni się do stworzenia warunków dla kreowania i realizowania działań z zakresu opieki i ochrony zabytków.

Na zadania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami samorząd województwa w 2023 r. przeznaczył 1,5 mln zł (o 500 tys. zł więcej niż w 2022 r.). Efekty ogłoszonego konkursu przedstawione zostały na diagramie nr 50.

Rok 2023 obfitował w liczne wydarzenia i przedsięwzięcia kulturalne organizowane w regionie. Spośród nich warto wymienić takie jak:

- *Rok Mikołaja Kopernika.* W związku z przypadającą w 2023 roku 550. rocznicą urodzin i 480. rocznicą śmierci Mikołaja Kopernika sejmik województwa rok 2023 ustanowił *Rokiem Mikołaja Kopernika*. Z tej okazji samorząd województwa wraz z instytucjami kultury i placówkami oświatowymi w ciągu minionego roku zorganizował wiele

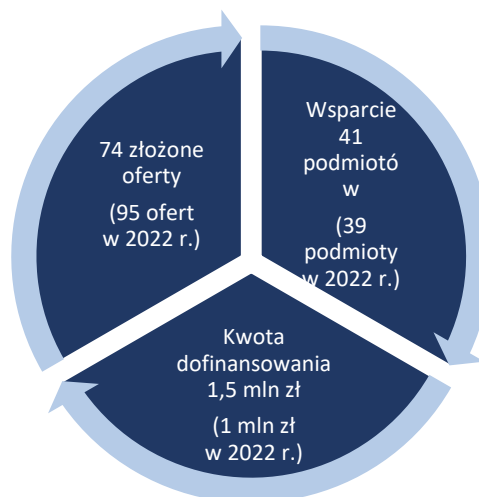
wydarzeń i projektów. Swoim zasięgiem objęły one całe województwo i były adresowane do dzieci i dorosłych. Jednym z najbardziej spektakularnych wydarzeń była prapremiera musicalu *Kopernik*. Miała ona miejsce w rocznicę śmierci astronoma na Wzgórzu Katedralnym we Fromborku. Musical opracował i zrealizował zespół Opery Krakowskiej pod dyrekcją Piotra Sułkowskiego. Samorząd województwa wsparł finansowo również liczne wydawnictwa poświęcone

- *25-lecie samorządu województwa.* W 2023 r. świętowano jubileusz *25-lecia samorządu województwa*. Z tej okazji 24 września zorganizowano na olsztyńskim Starym Mieście piknik, podczas którego zaprezentowały się jednostki organizacyjne samorządu województwa.

Na mieszkańców i turystów czekały koncerty, konkursy, pokazy, bezpłatne badania profilaktyczne oraz degustacja bretońskich naleśników. Przedsięwzięcie zwieńczył koncert w olsztyńskim amfiteatrze.

Diagram 50. Wsparcie Samorządu Województwa na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Kultury i Edukacji.

- *Wojewódzka Inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa na Warmii i Mazurach 2023 pod hasłem Żywe dziedzictwo – Tradycje od pokoleń.* Wydarzenie zorganizowano 8 września 2023 r. w Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku. Z tej okazji zorganizowano prelekcję na temat *Mikołaj Kopernik – radości i smutki ostatnich lat.* Ponadto odbyło się zwiedzanie Muzeum Mikołaja Kopernika z przewodnikiem oraz pamiątkowe wybicie monety *Europejskie Dni Dziedzictwa 2023.*

- *Galeria Marszałkowska* funkcjonująca w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego przy ul. Emilii Plater 1 w Olsztynie oraz w terminalu Portu Lotniczego w Szymanach. *Galeria* jest wyjątkowym miejscem łączącym artystów z odbiorcami sztuki, a równocześnie miejscem promocji sztuki współczesnej we wszystkich jej przejawach i formach. Tworzy własną przestrzeń artystyczną służącą artystom i odbiorcom, a jednocześnie wpływa pozytywnie na wizerunek Urzędu Marszałkowskiego. W 2023 r. zaprezentowano 21 wystaw (malarstwo, grafika, plakaty fotograficzne oraz prace konkursowe i dzieła plenerowe).

Dzięki specyfice galerii prace artystów naszego regionu mogły także obejrzeć osoby przychodzące do urzędu w celu załatwiania spraw. Wystawy prezentowane w terminalu Portu Lotniczego Szymany były natomiast dostępne dla podróżnych z kraju i ze świata.

- *I Plener Warmiński.* Inicjatywa stanowi nowy początek, a zarazem jest kontynuacją rozpoczętej w 2009 r. tradycji, gdy miała miejsce pierwsza edycja pleneru malarskiego *Grunwald-Art*. Część obrazów stworzonych podczas 14 lat trwania inicjatywy *Grunwald-Art* zostało wystawionych w *Galerii Sztuki Grunwaldzkiej* (w dawnym budynku Muzeum Bitwy pod Grunwaldem). W ten sposób został zakończony etap tworzenia grunwaldzkiej kolekcji dzieł przedstawiających bitwę lub nią inspirowanych.

I edycja *Pleneru Warmińskiego* symbolicznie uwolniła artystów od tematyki bitwy pod Grunwaldem. W 2023 r. Plener Warmiński odbył się w zrewitalizowanym przedzamczu rezydencji Biskupów Warmińskich oraz pośród murów Hotelu Krasicki w Lidzbarku Warmińskim. W plenerze wzięło udział dziesięciu artystów. Wystawa poplenerowa miała miejsce w Hotelu Krasicki (Sala Dantyszek), a następnie została zaprezentowana w *Galerii Marszałkowskiej*.

I edycja *Pleneru Warmińskiego* symbolicznie uwolniła artystów od tematyki bitwy pod Grunwaldem. W 2023 r. Plener Warmiński odbył się w zrewitalizowanym przedzamczu rezydencji Biskupów Warmińskich oraz pośród murów Hotelu Krasicki w Lidzbarku Warmińskim. W plenerze wzięło udział dziesięciu artystów. Wystawa poplenerowa miała miejsce w Hotelu Krasicki (Sala Dantyszek), a następnie została zaprezentowana w *Galerii Marszałkowskiej*.

- *Dni Grunwaldu*, które odbyły się w dniach 12-16 lipca 2023 r. Oprócz XXV inscenizacji bitwy uczestnicy wydarzenia mogli zwiedzić wioskę średniowieczną, obozy rycerskie, a także zobaczyć turnieje rycerskie oraz posłuchać koncertu muzyki inspirowanej epoką średniowiecza. Organizatorami wydarzenia byli samorząd województwa, Muzeum Bitwy pod Grunwaldem i Fundacja Grunwald.

- 10. *Edycja WAMA Film Festival*, która odbyła się 3-7 października 2023 r. Głównymi organizatorami wydarzenia byli Instytut Kosmopolis oraz Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie. Podstawowym założeniem festiwalu było promowanie wartości związanych ze wspólnym funkcjonowaniem różnych grup etnicznych, społecznych czy religijnych. W ramach festiwalu odbył się m.in.: pokaz filmu *Miałem Farta (o życiu i twórczości Jerzego Hoffmana)* oraz występ amerykańskiego wokalisty i pianisty muzyki soulowej i jazzowej Stana Breckenridgen'a.

- *VII edycja Arena Festival film&music 2023*, odbyła się na przełomie czerwca i lipca 2023 r. w Amfiteatrze w Ostródzie. Jest to największy cykliczny festiwal muzyki filmowej w północno-

wschodniej Polsce, organizowany przez dwie instytucje kultury samorządu województwa warmińsko-mazurskiego: Warmińsko-Mazurską Filharmonię im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie oraz Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie. Pierwszym koncertem festiwalu była *Muzyka Gwiazd*, drugim – *Śpiewać każdy może - poznaj twórczość wybitnego kompozytora Stanisław Syrewicza*. Wydarzeniu towarzyszyła Orkiestra Symfoniczna Filharmonii

Warmińsko-Mazurskiej.

- *Warmińsko-Mazurski Fundusz Filmowy (WMFF)* to z jednej strony odpowiedź na oczekiwania środowiska twórców, bardzo często goszczących w naszym regionie i realizujących tu filmy

fabularne, seriale telewizyjne, filmy dokumentalne i animacje. Z drugiej strony fundusz umożliwia promocję województwa wśród turystów oraz inwestorów polskich i zagranicznych, a przede wszystkim wśród filmowców, przyczyniając się także do poprawy atrakcyjności Warmii i Mazur. Celem ubiegłorocznego konkursu było wspieranie produkcji filmowych, które swoją tematyką lub miejscem obejmowały województwo warmińsko-

mazurskie, bądź też których twórcy związani byli z naszym regionem. Wsparcie otrzymują najlepsze projekty wyłonione przez komisję konkursową. W ósmym konkursie ogłoszonym przez

WMFF dofinansowanie na łączną kwotę 632 tys. zł następujące filmy: *Mazurska letnia opowieść*, *Brąswałd obrazy z niepamięci*, *Jesteście gotowi*, *Samulowscy*. WMFF, wspierając finansowo poszczególne filmy, jest również ich koproducentem.

- *XXVIII Dni Bretanii na Warmii i Mazurach*, które odbyły się w dniach 13 listopada – 1 grudnia 2023 r. Dni Bretanii to cykliczne wydarzenie, dzięki któremu przybliżana jest kultura tej celtyckiej

krainy. Zorganizowano koncert zespołu Birinig Express oraz przedstawiono *RebondiR* bretońskiej grupy teatralnej. Zorganizowano również wieczór literacki, prelekcję na temat polskiej emigracji we Francji po upadku powstania listopadowego, a także dyskusje z gośćmi z Francji. Odbyły się także spotkania, podczas których rozmawiano o projektowaniu i aranżowaniu wnętrz zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialności

ekologicznej i opieką nad zabytkami.

- *XXIV Ogólnopolski Konkurs Ceramiczny CERAMIONY*, zorganizowany został w listopadzie 2023 r. przez Centrum Spotkań Europejskich *Światowid* w Elblągu. *CERAMIONY* w ciągu ostatnich lat stały się ważnym wydarzeniem artystycznym, ciesząc się niesłabnącym zainteresowaniem. Wydarzenie to jest prezentacją dorobku dzieci, młodzieży i dorosłych w dziedzinie ceramiki, w tym także osób niepełnosprawnych. W 2023 r. w konkursie udział wzięło 36 placówek, w tym szkoły, ośrodki kultury, warsztaty terapii zajęciowej, organizacje pozarządowe oraz osoby prywatne z całej Polski. Prace oceniało profesjonalne jury złożone z artystów plastyków. 12 grudnia 2023 r. w Galerii Sztuki Regionalnej odbył się wernisaż wystawy pokonkursowej oraz ceremonia wręczenia nagród.

- *23. edycja Międzynarodowego Festiwalu Tańca Baltic Cup w Elblągu*. Wydarzenie zostało zorganizowane w dniach 20-22 października 2023 r. przez Centrum Spotkań Europejskich *Światowid*. To jeden z największych w Polsce międzynarodowych festiwali tańca, w którym każdorazowo biorą udział pary taneczne stanowiące europejską czołówkę. W 2023 r. w mistrzostwach wzięło udział 98 zawodników - 49 par nominowanych do udziału w zawodach przez swoje federacje narodowe.

- IV edycja Plenerowego Festiwalu Teatr Jaracza na Zamkach Gotyckich. Odbył się w dniach 15 czerwca – 30 sierpnia i obejmował 15 pokazów w 8 różnych miejscach: na dziedzińcu olsztyńskiego zamku, dziedzińcu teatru, na zamkach w Szczytnie, Ostródzie, Kętrzynie, Nidzicy, Lidzbarku Warmińskim i w Muzeum Michała Kajki w Ogródku sześciu spektakli Teatru im. Stefana Jaracza.

W ramach festiwalu zaprezentowano:

- *Na tropach Smętka. Pieśń ziemi ma wiele głosów,*
- *Prawiek i inne czasy,*
- *Więzi rodzinne,*
- *Lekarz na telefon,*
- *Coraz bardziej zielona gęś,*
- *Miłość czysta u kąpieli morskich.*

Spektakle Teatru Jaracza w niecodziennych przestrzeniach były ofertą atrakcyjną zarówno dla mieszkańców regionu, jak i turystów. Zapewniły dostęp do propozycji kulturalnych na wysokim poziomie artystycznym i stanowiły uatrakcyjnienie oferty turystycznej. Łączna frekwencja wyniosła 99%, a we wszystkich pokazach festiwalowych uczestniczyło 1 740 osób.

- Europejskie Dni Dziedzictwa odbyły się w dniach 9-10 i 16-17 września 2023 r. pod hasłem przewodnim *Żywe dziedzictwo – tradycje od pokoleń*. Zeszyt roczne hasło związane było z jubileuszem 20-lecia uchwalenia konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, a także 10-leciem *Krajowej listy niematerialnego dziedzictwa kulturowego*. Dziedzictwo kulturowe, czyli odziedziczone po poprzednich

pokoleniach przedmioty, tradycje, wierzenia, wartości i wiedza, które kolejne generacje uznają za cenne i – prowadząc twórczy dialog z przeszłością – nadają im znaczenia spajające społeczność. Dziedzictwo kulturowe daje poczucie tożsamości i więzi, których kluczowym elementem jest komunikacja – możliwość przekazania idei i wartości na odległość, zarówno w przestrzeni, jak i w czasie. Uczestnicy Europejskich Dni Dziedzictwa mieli okazję wyruszyć w sentymentalną podróż, pełną wydarzeń promujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym.

- *VII Forum Kultury Warmii i Mazur ...po słonecznej stronie ulicy*, które odbyło się 14 września 2023 r. Forum stanowi cykliczną okazję do spotkania ludzi kultury, artystów związanych z Warmią i Mazurami. Do udziału w Forum zapraszani są artyści i ludzie związani z kulturą, sztuką i edukacją, którzy dzięki swojej działalności rozślawiają Warmię i Mazury. W 2023 r. Forum odbyło się pod hasłem *Wytańczyć świat – olsztyński fenomen*, a jego bohaterami byli ludzie, którzy uczynili z tańca sposób na życie i osiągnęli w nim mistrzowski poziom.

- *49. Ogólnopolskie Spotkania Zamkowe Śpiewajmy Poezję* zorganizowano w dniach 22-24.06.2023 r. Głównym celem Spotkań Zamkowych jest edukacja artystyczna młodzieży, promocja różnorodnych form twórczości poetyckiej i ich związków z muzyką, inspiracja młodych talentów do poszukiwań artystycznych, rozwijanie umiejętności młodych wykonawców. W 2023 r. koncerty konkursowe zaprezentowano w Auli

Widowiskowo-Konferencyjnej im. Anny Wasilewskiej natomiast koncert laureatów na terenie Amfiteatru im. Czesława Niemena w Olsztynie.

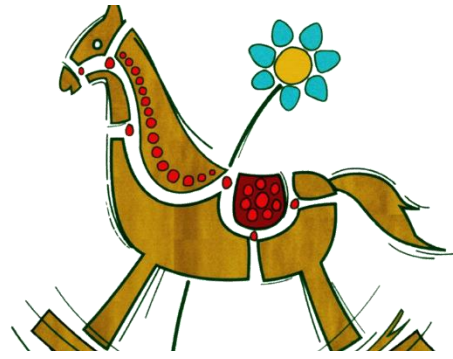
- Jubileusz 110-lecia istnienia *Muzeum Budownictwa Ludowego – Park Etnograficzny w Olsztynku*. Z okazji obchodów, muzeum w 2023 r. m.in.: wydało publikację jubileuszową, zorganizowało konferencję naukową pt. *Nie-oczywiste i Muzeum. Zbiory-praktyki – percepcje* połączoną z objazdem studyjnym po regionie oraz przygotowało wystawę plenerową pt. *Lustra czasu*. Powstał film promujący Muzeum oraz został zorganizowany konkurs plastyczny i fotograficzny *#110 lat historii*.

- *Warmińsko-Mazurskie Dożynki Wojewódzkie*, odbyły się 17 września 2023 r. Wydarzenie organizowano w Muzeum Budownictwa Ludowego - Parku Etnograficznym w Olsztynku. Ideą inicjatywy była popularyzacja dziedzictwa kulturowego i tradycji regionalnych oraz najciekawszych dziedzin plastyki ludowej, a także prezentacja bogactwa plonów i promocja dorobku kulturowego wsi

województwa warmińsko-mazurskiego. Na wydarzenie złożyły się: przemarsz korowodu dożynkowego, msza święta w amfiteatrze oraz wręczenie odznaczeń. Rozstrzygnięto konkursy na najpiękniejszy wieniec dożynkowy oraz stoisko dożynkowe kół gospodyń wiejskich. Wydarzeniu towarzyszyły kiermasz tradycyjnej żywności i rękodzieła oraz degustacje potraw regionalnych.

- 46. *Międzynarodowy Jarmark Folkloru*, odbył się 5-6 sierpnia 2023 r. Była to największa impreza folklorystyczna w Polsce północno-wschodniej, prezentująca różnorodność kulturową tej części Europy. Organizatorem wydarzenia było Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie. Jarmark zgromadził wielbicieli kultury ludowej z Polski i zagranicy – twórców, rzemieślników i rękodzielników, śpiewaków i muzykantów. Swój kunszt śpiewaczy, taneczny, muzyczny prezentowali wykonawcy z Polski oraz państw ościennych. Podczas wydarzenia typowane były zespoły i soliści z województwa warmińsko-mazurskiego na *Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu nad Wisłą*. W kiermaszu wzięło udział 185 twórców, w tym 16 wystawców z Litwy i Ukrainy. W przeglądzie konkursowym wzięło udział 16 zespołów śpiewaczych, 17 solistów śpiewaków, 4 solistów instrumentalistów, 3 kapele oraz 4 wykonawców w kategorii Mistrz-Uczeń.

- *50-lecie Planetarium we Fromborku*, którego organizatorem było Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku. W ramach wydarzenia, które miało miejsce 5 czerwca 2023 r. zorganizowano sześć specjalnych projekcji połączonych z prezentacją filmu dokumentalnego z początków istnienia planetarium. Jednocześnie muzeum udostępniło wystawę map nieba ze zbiorów własnych o tytule *Spacer po niebie*. Dodatkowo w Parku Astronomicznym zorganizowano turniej rodzinny o puchar Kopernika.

- *Obchody 75-lecia istnienia Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku*. W ramach jubileuszu zorganizowano wystawę czasową prezentującą zabytki i obiekty zachowane w muzeum z pierwszych lat jego istnienia, które znalazły się na pierwszej wystawie poświęconej Mikołajowi Kopernikowi zorganizowanej w 1948 r. Ponadto z tej okazji Muzeum wydało banknot pamiątkowy, został nagrany film pt. *75 lat Muzeum Mikołaja Kopernika*, a także wydano publikację *75 lat Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku. Katalog zbiorów*.
- *Jubileuszowa wystawa czasowa pt. Copernici tempus et studium. Czas i praca Kopernika*. Wystawa powstała w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie z okazji 550. rocznicy urodzin i 480. rocznicy śmierci wielkiego astronoma. Ekspozycja była dostępna dla zwiedzających od 21 marca do 30 września. Myślą przewodnią wystawy była refleksja nad czasem i pracą, a jej namacalnym wymiarem wykonana przez Mikołaja Kopernika tablica astronomiczna na ścianie w krużganku. Na ekspozycji zaprezentowano ok. 140 obiektów pochodzących nie tylko ze zbiorów Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, ale także muzealia wypożyczone z Muzeum Sztuki Dekoracyjnej w Pradze, Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie, Muzeum Farmacji Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz Biblioteki Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej *Hosianum*.

Oprócz wydarzeń kulturalnych, samorząd województwa podjął również szereg działań mających na celu rozwój/modernizację infrastruktury kulturalnej. W 2023 r. województwo dofinansowało

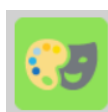
inwestycje realizowane przez samorządowe instytucje kultury w łącznej kwocie 27,372 mln zł. Dzięki wsparciu powyższemu m.in.:

- Zakończona została inwestycja pn. *Remont i modernizacja budynku CEiIK przy ul. Parkowej 1 w Olsztynie*. Wykonano termomodernizację budynku wraz z niezbędnymi robotami budowlanymi wewnątrz i na zewnątrz budynku.
- Teatr im. Aleksandra Sewruka w Elblągu zakończył realizowaną od 2018 r. inwestycję pn. *Rozbudowa, przebudowa i remont Teatru im. Aleksandra Sewruka w Elblągu od ul. Teatralnej* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Głównym celem projektu było dostosowanie teatru do nowoczesnej działalności kulturalnej poprzez przebudowanie i wyremontowanie istniejących powierzchni oraz dobudowanie nowych. Rzeczowo inwestycja zakończyła się w grudniu 2023 r.
- Realizowano projekt *Termomodernizacja Pałacu Dohnów siedziby Muzeum im. J.G. Herdera w Morągu*. W ramach zadania wykonano m.in. termomodernizację ścian zewnętrznych, docieplenie ścian oddzielających strych od części ogrzewanej, docieplenie ścian lukarn w pomieszczeniach ogrzewanych, docieplenie podłogi poddasza nieużytkowego, docieplenie dachu, termomodernizację stolarki okiennej i drzwiowej, wymianę drzwi zewnętrznych piwnic na stolarkę energooszczędną, kompleksową wymianę instalacji c.o. oraz grzejników. Ponadto wykonano prace budowlane i konserwatorskie niezbędne do funkcjonowania obiektu.
- Kontynuowano projekt *Konserwacja i restauracja XIV-wiecznego zamku w Lidzbarku Warmińskim - perły architektury gotyckiej w Polsce - III etap* przez Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie. Projekt dofinansowano z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021 w ramach Programu *Kultura*. Wykonano prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane wraz z nadzorami nad tymi pracami poprzez zagospodarowanie terenów międzymurzy i suchej fosy, rewaloryzacją mostu zamkowego nad suchą fosą, prace konserwatorskie i restauratorskie murów obronnych, iluminację zamku – II etap, adaptację do celów działalności muzealnej dawnej kuchni, sanitariatów sierocińca i pomieszczeń w narożniku północno-zachodnim, adaptacja do celów edukacyjnych dawnej sali kinowej oraz prace konserwatorskie niższej kondygnacji piwnic w narożniku południowo-wschodnim, wykonanie oświetlenia wewnątrz oraz oświetlenia awaryjnego i ewakuacyjnego, wykonanie instalacji systemu sieci monitoringu wizyjnego, prace konserwatorskie polichromii w sali kredensu na pierwszym piętrze.
- Rozpoczęto realizację projektu *Utworzenie Europejskiego Centrum Copernicus we Fromborku*. Przedsięwzięcie to, realizowane przez Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku, jest finansowane ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027. Centrum Copernicus ma zdefiniować nową kategorię instytucji muzealnej, zarówno opowiadającej historię, jak i w historię aktywnie się angażującej oraz edukującej poprzez kulturę i rozrywkę. W 2023 r. została opracowana dokumentacja niezbędna do uzyskania pozwolenia na budowę oraz dokumentacja aplikacyjna.
- Ponadto samorząd zapewnił środki na wkład własny do projektów polegających na doposażeniu w środki trwałe umożliwiające instytucjom kultury prowadzenie nowoczesnej działalności, w tym:

- Centrum Edukacji i Inicjatyw Kultury w Olsztynie - 283 tys. zł,
- Centrum Spotkań Europejskich w Elblągu – 212 tys. zł,
- Centrum Polsko-Francuskie Cotes d’Armor – Warmia i Mazury w Olsztynie – 56 tys. zł,
- Teatr im. S. Jaracza w Olsztynie – 67 tys. zł,
- Teatr im. A. Sewruka w Elblągu – 596 tys. zł,
- Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie – 73 tys. zł,
- Wojewódzka Bibliotek Publiczna im. E. Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie – 54 tys. zł,
- Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie – 410 tys. zł,
- Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie – 140 tys. zł,
- Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku – 171 tys. zł.

Na realizację zadań z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego realizowanych w 2023 r. przeznaczono 435 tys. zł. Na konkurs wpłynęło 178 ofert, z czego do dofinansowania wybrano 47 zadań na kwotę 435 tys. zł. W 2022 r. było to natomiast 49 zadań na kwotę 444 tys. zł.

Diagram 51. Konkurs na realizację zadań z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego

47 zadań

435 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Kultury i Edukacji.

Na konkurs z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego dot. wsparcia publikacji popularyzujących i upowszechniających wiedzę o historii i kulturze regionu, w 2023 r. wpłynęło 17 ofert, z czego do dofinansowania wybrano 4 zadania na kwotę 65 tys. zł. Natomiast w 2022 r. wpłynęło 11 ofert, z czego do dofinansowania wybrano 5 zadań na kwotę 56 tys. zł.

Na zadania z zakresu działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych przeznaczono 200 tys. zł. łącznie wpłynęło 26 ofert, z czego do dofinansowania wybrano 22 zadania na kwotę 200 tys. zł. Natomiast w 2022 r. przeznaczono 160 tys. zł; łącznie wpłynęły 24 oferty, z czego do dofinansowania wybrano 17 zadań na kwotę 155,6 tys. zł.

W 2023 r. samorząd województwa ufundował również liczne stypendia artystyczne i naukowe, a także przyznał nagrody w dziedzinie kultury. Były to m.in.:

- *Warmińsko-Mazurska Nagroda Humanistyczna im. W. Kętrzyńskiego* przyznawana od 2006 r. osobom mającym wybitne osiągnięcia twórcze z zakresu nauk humanistycznych o trwałym znaczeniu dla regionu Warmii i Mazur. W 2023 r. to odznaczenie otrzymała dr hab. Teresa Borawska.
- *Nagrody Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego dla nauczycieli szkół oraz placówek prowadzonych przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.* W 2023 r. wpłynęło 5 wniosków, a nagrodą uhonorowano 4 nauczycieli. Nagrody zostały wręczone podczas uroczystych akademii zorganizowanych z okazji Dnia Edukacji Narodowej w Olsztynie i Elblągu.
- *Nagroda Naukowa Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego.* Jest ona przyznawana przy współpracy z Olsztyńskim Forum Naukowym, za szczególne osiągnięcia naukowe, mające istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. Nagroda ma na celu promowanie prac łączących walory naukowe z ich użytecznością w praktyce, wyróżnianie przedstawicieli olsztyńskiego środowiska naukowego, których dorobek znajduje praktyczne zastosowanie oraz pobudzanie zainteresowania jednostek gospodarczych wynikami badań

olsztyńskich ośrodków naukowych. W 2023 r. nagrodę przyznano dr Alinie Żróbek-Różańskiej i dr. Markowi Ogryzkowi za badania: *Opracowanie metody usprawniającej działania ośrodków pomocy i urzędów gmin w zakresie monitorowania, planowania i inicjowania działań profilaktycznych poprzez diagnozę, analizę i wizualizację badanych zjawisk w środowisku GIS.*

- **Stypendia artystyczne Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego**, które przyznawane są w trybie konkursowym osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury oraz opieką nad zabytkami. Wsparcie finansowe, przyznawane jest na określone projekty artystyczne, a kwota stypendium wynosi 8 000 zł. W 2023 r. w ramach konkursu wpłynęły 82 wnioski, a stypendium przyznano 12 osobom na łączną kwotę 96 tys. zł. Dla porównania w 2022 r. przyznano 16 stypendiów na łączną kwotę 96 tys. zł.

Diagram 52. Informacja o stypendiach artystycznych Marszałka Województwa

82 złożonych wniosków
Stypendium dla 12 osób
po 8 000 zł

96 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Kultury i Edukacji.

- **Stypendia naukowe Marszałka Województwa za bardzo dobre wyniki w nauce oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne** przyznawane studentom w następujących dziedzinach:
  - nauk społecznych: ekonomia i finanse,
  - nauk ścisłych i przyrodniczych,
  - nauk medycznych i nauk o zdrowiu,
  - nauk inżynierijno-technicznych,
  - pozostałych dziedzinach nauki/sztuki, w tym pozostałe dyscypliny nauki w dziedzinie nauk społecznych.

Stypendium w dziedzinie ekonomii i finansów nosi imię *Marka Baumana – Skarbnika Województwa Warmińsko-Mazurskiego w latach 2000-2019*. Pozostałe stypendia określa się jako stypendia Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Na konkurs w 2023 r. wpłynęło 158 wniosków. Przyznano jedno stypendium im. Marka Baumana oraz 25 stypendiów Marszałka Województwa. Ich łączna wartość wyniosła 125 tys. zł. Dla porównania, w 2022 r. przyznano 2 stypendia im. *Marka Baumana* oraz 25 stypendiów Marszałka Województwa, a ich łączna wysokość wyniosła 99,5 tys. zł.

Diagram 53. Informacja o stypendiach naukowych Marszałka Województwa

158 złożonych wniosków
Stypendium dla 26 osób

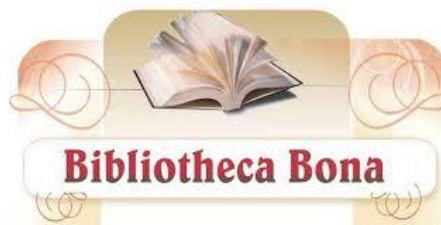
125 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Kultury i Edukacji.

- **Nagrody Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony dóbr kultury oraz szczególne zaangażowanie w pracę na rzecz kultury.** Nagroda ma na celu wyróżnienie i uhonorowanie osób i podmiotów

w uznaniu ich dorobku, oryginalnego charakteru osiągnięć lub wspieranie i promocję istotnej działalności dla twórczości artystycznej w sposób szczególny przyczyniający się do upowszechniania lub ochrony kultury. W 2023 r. przyznano 13 nagród na łączną kwotę 100 tys. zł.

- *Bibliotheca Bona* – nagroda pod patronatem marszałka województwa przyznawana od 2008 r. najlepszym bibliotekom publicznym w województwie, w kategorii bibliotek miejskich, miejsko-gminnych i gminnych. Jest symbolem pomysłowości i kreatywności dyrektorów bibliotek, których działalność zasługuje na wyróżnienie.

W 2023 r. nagrodę *Bibliotheca Bona* otrzymała Gminna Biblioteka Publiczna w Kowalach Oleckich.

- *Wawrzyn – Literacka Nagroda Warmii i Mazur 2022* – jedyna nagroda literacka w regionie, przyznawana od 2005 r. pod patronatem honorowym marszałka województwa. W 2023 r. Wawrzyn Czytelników otrzymała książka *Młynarski. Światowe życie* Michała Ostrowskiego. Natomiast Wawrzyn – Literacka Nagrodę Warmii i Mazur otrzymała książka *Żywoł i śmierć pana Hersha Libkina z Sacramento w stanie Kalifornia* Ishbel Szatraskiej.

- *Laur Najlepszym z Najlepszych* to wyróżnienie Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego, przyznawane osobom, instytucjom lub firmom z regionu, które wyróżniły się na forum krajowym lub międzynarodowym, osiągnęły sukces i zostały docenione przez niezależne gremia lub przyczyniły się do promocji regionu w kraju oraz na świecie. W 2023 r. podczas jubileuszowej 20. gali w Auli im. Anny Wasilewskiej wręczono wyróżnienia w dziesięciu kategoriach oraz trzy diamentowe laury za ponadprzeciętne osiągnięcia i inicjatywy na rzecz środowiska lokalnego. W sumie w 2023 r. wyróżniono 33 podmioty.

Oprócz przedsięwzięć kulturalnych, samorząd województwa podejmuje również szereg działań na rzecz rozwoju edukacji w regionie. Świadczy o tym m.in. wsparcie finansowe takich projektów edukacyjnych jak:

- *Współpraca z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim - Międzywydziałowa Szkoła Przedsiębiorczości (MSP)* zorganizowana przez powołaną w tym celu *Akademię Biznesu UWM*. Projekt został pozytywnie odebrany zarówno przez doktorantów, studentów UWM, jak i przedsiębiorców. Wpisuje się on w cele i priorytety strategii *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego* w zakresie konkurencyjnej gospodarki. Ta innowacyjna w skali

kraju forma edukacji ukierunkowana jest na proaktywną, przedsiębiorczą postawę opartą na wiedzy na temat odpowiedzialnego budowania silnej marki firmy, zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju. Słuchacze poprzednich edycji ukończyli MSP z w pełni przygotowanym biznesplanem przedsięwzięć gospodarczych. W 2023 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przeznaczył 85 tys. zł na realizację II semestru V edycji funkcjonowania szkoły.

- *Współpraca z Centrum Popularyzacji Nauki i Innowacji Kortosfera Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego* przy realizacji Dni Nauki i Sztuki, przekazując na ten cel 25 tys. zł. Włączono się również do wspólnej realizacji studiów podyplomowych Master of Business Administration (MBA) prowadzonych przez Wydział Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Dofinansowanie wyniosło 70 tys. zł. Wszystkie powyższe zadania realizowane są zgodnie z *Porozumieniem o współpracy* pomiędzy województwem warmińsko-mazurskim, a Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, zawartym 8 listopada 2021 r. w Olsztynie.

- W 2023 r. samorząd województwa przekazał 515 tys. zł (tj. o 98 tys. zł więcej niż w 2022 r.) 21 jednostkom samorządowym w formie dotacji celowych na realizację zadań z zakresu kultury. Większość udzielonych przez samorząd województwa dotacji wspiera cyklicznie powtarzające się imprezy kulturalne oraz działania związane z kulturą. Wspierane są działania bibliotek, centrów kultury, centrów sztuki, orkiestr kameralnych, muzeów oraz zespołów pieśni i tańca.

- Samorząd województwa przekazał dotację 13 Powiatowym Bibliotekom Pedagogicznym oraz Miejskiej Bibliotece Pedagogicznej. Pomoc finansowa udzielona na dofinansowanie funkcjonowania Bibliotek Pedagogicznych wyniosła 2,43 mln zł (kwota pomocy finansowej w porównaniu do 2022 r. wzrosła o 30 tys. zł).

Samorząd województwa wspiera rozwój edukacji w regionie poprzez działalność szkół, dla których jest organem prowadzącym, a także realizując przedsięwzięcia z zakresu doskonalenia zawodowego kadry nauczycielskiej, edukację ekologiczną oraz lekcje biblioteczne. W 2023 r. w ramach powyższych działań podjęto następujące inicjatywy:

- *Szkoła Policealna im. prof. Zbigniewa Religi w Olsztynie* w 2023 r. przystąpiła do projektu własnego samorządu województwa warmińsko-mazurskiego w ramach naboru pt. *Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych*. Celem projektu jest upowszechnianie idei uczenia się przez całe życie poprzez kształtowanie oferty edukacyjnej i lepsze dostosowanie regionalnego rynku edukacyjno-szkoleniowego dla potrzeb pracodawców

Diagram 55. Realizacja konkursu ofert dla jednostek samorządu terytorialnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Kultury i Edukacji.

Diagram 56. Realizacja konkursu ofert dla bibliotek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Kultury i Edukacji.

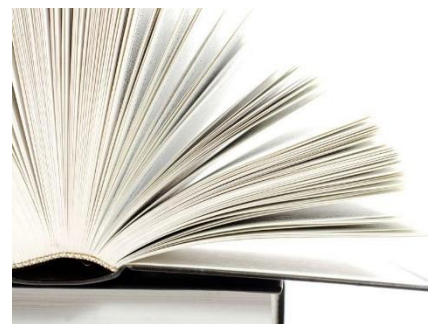
i pracowników. W projekcie realizowane są dwa modele: wsparcie opiekuna nieformalnego w opiece długoterminowej oraz opracowanie zestawu pożądanych kompetencji opiekuna, a także współpraca szkoły z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie identyfikacji deficytowych umiejętności w regionalnej inteligencji specjalizacji *Zdrowe życie*.

- *Szkoła Policealna im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu* podjęła współpracę z Centralną Komisją Egzaminacyjną w ramach standaryzacji zadań praktycznych egzaminu zawodowego w zawodzie opiekun medyczny.
- *Szkoła Policealna im. Mikołaja Kopernika w Ełku* zorganizowała jubileusz 50-lecia istnienia szkoły, który połączono z nadaniem szkole imienia Mikołaja Kopernika. Dodatkowo doposażono zaplecze dydaktyczne w zakresie pomocy naukowych w oparciu o wymagania zawarte w podstawie programowej w zakresie zawodów wpisujących się w nową regionalną specjalizację *Zdrowe życie*.
- *Zespół Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim* przystąpił do realizacji projektu *Ekopracownia – zielone serce szkoły*. W ramach projektu stworzono ekopracownię klimatyczną. Wykonano także prace adaptacyjno-remontowe. Projekt został sfinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w kwocie 75 tys. zł oraz ze środków własnych szkoły w kwocie 8 tys. zł

Samorząd województwa wspiera rozwój edukacji w regionie również poprzez doskonalenie zawodowe kadry nauczycielskiej, edukację ekologiczną oraz lekcje biblioteczne przeprowadzane dla nauczycieli przedmiotów i nauczycieli bibliotekarzy.

- *Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie* zaangażował się w ogólnopolską kampanię *Szkoła bez ocen*, organizując konferencję wojewódzką oraz konferencje gminne i powiatowe. W roku szkolnym 2022/2023 nastąpiła zmiana organizacyjna ośrodka polegająca na przeniesieniu jego filii z Olecka do Ełku.
- *Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu* w roku szkolnym 2022/2023 organizował m.in.: event z okazji jubileuszu 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika *A cóż piękniejszego nad niebo...* w ramach działań realizowanych na rzecz Programu *Być jak Kopernik...* Jednostka realizowała także zadania na rzecz poprawy efektów kształcenia w szkołach uzyskujących niesatysfakcjonujące wyniki na egzaminach zewnętrznych w ramach Programu Poprawy Efektywności Kształcenia. Ośrodek koordynował działania ogólnopolskiej sieci współpracy *Laboratoria Przyszłości*.
- W ramach finansowania doksztalania i doskonalenia zawodowego nauczycieli do szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez samorząd województwa przekazano w 2023 r. 4 szkołom i 4 placówkom oświatowym środki w kwocie 119 tys. zł. Środki te zostały wydatkowane w 91,6%.
- Olsztyńskie i Elbląskie Centra Edukacji Ekologicznej, działające w ramach ośrodków doskonalenia nauczycieli, dzięki dotacjom z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie, przy współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska, realizowały w placówkach oświatowych naszego województwa zadania z zakresu edukacji ekologicznej. Łączna kwota środków na edukację ekologiczną w 2023 r. wyniosła 182 tys. zł (80 tys. zł w 2022 r.) w tym:

- dla Olsztyńskiego Centrum Edukacji Ekologicznej – 118 tys. zł (wobec 40 tys. zł w 2022 r.),
- dla Elbląskiego Centrum Edukacji Ekologicznej – 64 tys. zł (wobec 40 tys. zł w 2022 r.).
- *Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie* realizowała liczne projekty edukacyjne kierowane do środowiska oświatowego naszego regionu m.in.: projekt edukacyjny, w ramach którego m.in.:
  - Zorganizowano konkurs *Kopernik 2023* na prezentację multimedialną pt. *WszechŚWIAT KOPERNIKA*, którego uczestnikami byli uczniowie kl. IV-VIII szkół podstawowych województwa warmińsko-mazurskiego. W konkursie udział wzięło 74 uczniów i 30 nauczycieli z 26 szkół województwa. Finał konkursu miał miejsce w Planetarium i Obserwatorium Astronomicznym w Olsztynie 15 maja 2023 r.
  - Przygotowano interaktywną grę edukacyjną on-line pt. *Mikołaja Kopernika droga do sfer niebieskich* do realizacji zajęć w szkole podstawowej.
  - Przygotowano prezentację dorobku uczniów i nauczycieli Szkoły Podstawowej nr 19 im. Mikołaja Kopernika w Olsztynie. W galerii Bakałarz oraz w holu biblioteki miała miejsce ekspozycja ukazująca działalność placówki w nawiązaniu do postaci Patrona szkoły.
  - Opracowano pięć zestawień tematycznych poświęconych życiu i działalności astronoma, które są dostępne na stronie internetowej biblioteki.
- *Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu* w roku szkolnym 2022/2023 przeprowadziła 226 zajęć edukacyjnych dla uczniów i przedszkolaków, w których wzięło udział 4 230 osób. Ponadto w jednostce zrealizowano 49 szkoleń stacjonarnych i online dla nauczycieli, w których wzięło udział 369 nauczycieli.

Biblioteka włączając się w obchody 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika uczestniczyła w organizacji takich wydarzeń jak *Urodzinowa grywalizacja*, *Święto Mamy pod gwiazdami*, czy ogólnopolski konkurs *Ten Genialny Kopernik!* Placówka zorganizowała kilkudniowy projekt polsko-litewski dedykowany Polakom za granicą pt. *Kopernik-Kreatywność-Kooperacja* dofinansowany przez samorząd województwa.

Diagram 57. Instytucje kultury nadzorowane przez Samorząd Województwa

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego niezmiennie nadzoruje 12 instytucji kultury, których wykaz przedstawiono na diagramie nr 57.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Kultury i Edukacji.

Diagram 58. Jednostki oświaty nadzorowane przez Samorząd Województwa

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego niezmiennie nadzoruje 8 jednostek oświaty, których wykaz przedstawiono na diagramie nr 58.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Departamentu Kultury i Edukacji.

5.4. Zdrowie

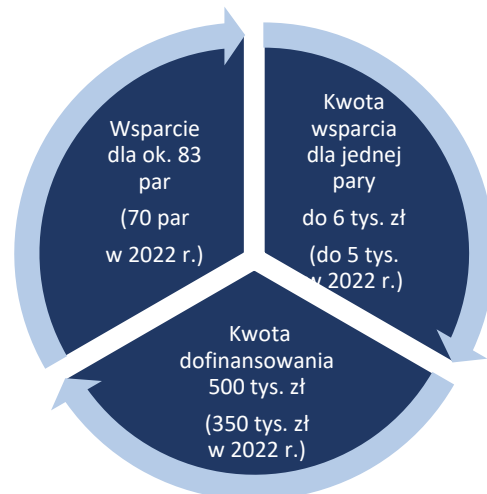
Polityka samorządu województwa nakierowana jest na działania sprzyjające rozwojowi nowoczesnej i dostępnej dla każdego opieki zdrowotnej, uwzględniającej strukturę demograficzną społeczeństwa, w tym problem starzejącego się społeczeństwa. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 zaplanowane zostały również działania z zakresu ochrony zdrowia obejmujące przedsięwzięcia mające na celu zachowanie dobrego stanu zdrowia i wydłużenie wieku aktywności zawodowej wśród mieszkańców województwa (Oś priorytetowa X *Regionalny rynek pracy*) oraz ułatwienie dzieciom z rodzin zagrożonych ubóstwem dostępu do opieki zdrowotnej (Oś priorytetowa XI *Włączenie społeczne*). Kontynuację działań w zakresie ochrony zdrowia podjęto w FEWiM 2021-2027 w ramach Priorytetu VII, IX i X.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

W województwie prowadzone są działania w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego. W latach 2022-2023 w wyniku realizacji *Programu Polityki Zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego* urodziło się 24 dzieci. W 2023 r. na kontynuację programu przeznaczono środki w wysokości 500 tys. zł, które umożliwiły objęcie wsparciem 83 pary i uzyskano potwierdzonych klinicznie 40 ciąż. Ze względu na specyfikę programu efekty realizacji znane będą w trzecim kwartale 2024 r.

W 2023 r. kontynuowano realizację przyjętego w 2022 r. *Programu polityki zdrowotnej dla mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie wsparcia diagnostyki i leczenia niepłodności z wyłączeniem metod medycznie wspomaganey reprodukcji*. W efekcie realizacji *Programu* w latach 2022-2023 urodziło się 2 dzieci (bliźnięta), narodziny kolejnego dziecka spodziewane są w 2024 r. W 2023 r. na realizację tego działania przeznaczono 150 tys. zł, które miały umożliwić wsparcie finansowe 50 parom w wysokości do 3 tys. zł. Realizator zakwalifikował 26 par. Zarząd województwa podjął decyzję o kontynuacji programu w 2024 r.

Diagram 59. Informacja o Programie Polityki Zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Zdrowia.

W celu podniesienia świadomości zdrowotnej społeczeństwa w budżecie województwa w 2023 r. zaplanowano kwotę 542 tys. zł na realizację zadań z zakresu edukacji, promocji i profilaktyki zdrowotnej (tj. o 327 tys. zł więcej niż w 2022 r.). O przyznanie dotacji z budżetu województwa na działania obejmujące edukację, promocję i profilaktykę zdrowotną wśród mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego ubiegały się organizacje pozarządowe oraz podmioty lecznicze, dla których organem tworzącym jest samorząd województwa. Z 44 złożonych ofert dotacje zostały przyznane 21 podmiotom na realizację 38 programów zdrowotnych. W 2023 r. na ten cel wydatkowano łącznie 394,5 tys. zł. Dla porównania, w 2022 r. z 29 złożonych ofert, dotacje na kwotę 205,5 tys. zł przyznane zostały 20 podmiotom na realizację 27 programów zdrowotnych.

W 2023 r. z budżetu województwa zrealizowano dwie profilaktyczno-edukacyjne inicjatywy *Biała sobota*. Inicjatywy te obejmowały bezpłatne badania w zakresie zapobiegania nowotworom skóry. Na ten cel przeznaczono 12 tys. zł. Realizatorem akcji był Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

Diagram 60. Realizacja konkursu ofert dla organizacji pozarządowych

**38 programów
zdrowotnych
(21 podmiotów)**

394,5 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Zdrowia.

Samorząd województwa, realizując zadanie dotyczące kształcenia podyplomowego lekarzy i lekarzy dentyistów oraz organizacji i nadzoru nad przebiegiem staży podyplomowych, zawarł w 2023 r. 48 umów na realizację staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentyistów z podmiotami do tego uprawnionymi (w 2022 r. zawarto 44 umowy). Zapewniono także, zgodnie z ramowym programem stażu podyplomowego lekarza i lekarza dentyisty, realizację szkoleń z zakresu transfuzjologii klinicznej, profilaktyki zakażeń HIV, diagnostyki i leczenia AIDS, ratownictwa medycznego oraz orzecznictwa lekarskiego, bioetyki i prawa medycznego.

Na terenie województwa w 2023 r. staż podyplomowy odbywało łącznie 245 stażystów, w tym: 220 lekarzy i 25 lekarzy dentyistów (w 2022 r. staż odbyło 210 stażystów, w tym: 182 lekarzy i 28 lekarzy dentyistów). Na podstawie uzyskanych danych z podmiotów leczniczych aktualizowano listę podmiotów uprawnionych do prowadzenia staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentyistów. Na koniec 2023 r. na ww. liście wpisanych było 50 podmiotów uprawnionych do prowadzenia staży z 287 miejscami stażowymi.

Diagram 61. Realizacja staży w województwie warmińsko-mazurskim

**48 umów
na realizację staży**

**220 lekarzy i 25
lekarzy dentyistów**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Zdrowia.

W 2023 r. wydano ósme zaktualizowane opracowanie *Przewodnika o dostępnych formach: opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, aktywizacji zawodowej i opieki w stanach kryzysu psychicznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin oraz ofiar sytuacji kryzysowych w województwie*

warmińsko-mazurskim. Wersja elektroniczna Przewodnika została zamieszczona na stronie internetowej Urzędu.

Samorząd województwa prowadzi 14 podmiotów leczniczych w formie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, wśród których są:

4 szpitale specjalistyczne	3 szpitale psychiatryczne	2 szpitale rehabilitacyjne	5 jednostek niebędących szpitalami
<ul style="list-style-type: none"> Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy w Olsztynie Warmińsko-Mazurskie Centrum Chorób Płuc w Olsztynie 	<ul style="list-style-type: none"> Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny ZOZ w Węgorzewie Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ we Fromborku 	<ul style="list-style-type: none"> Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny w Górowie Iławeckim Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce 	<ul style="list-style-type: none"> Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych Doren w Różewcu Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Reszlu Ośrodek Rehabilitacyjno-Terapeutyczny dla Dzieci i Młodzieży w Elblągu Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Olsztynie

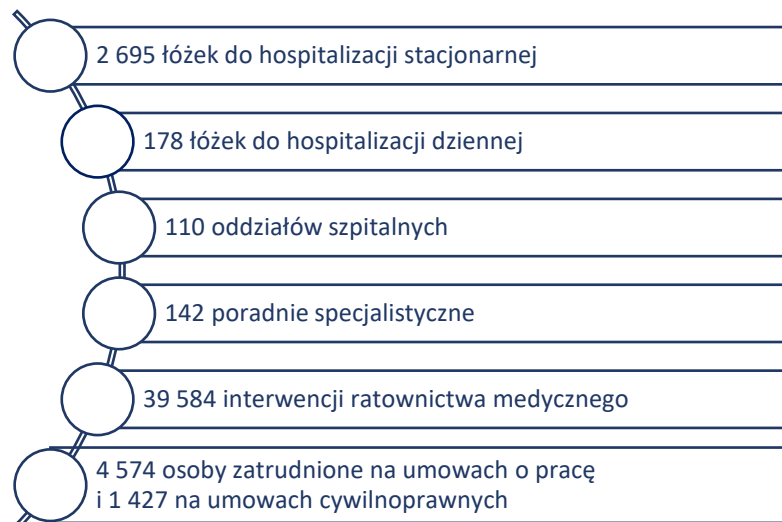
Diagram 62 przedstawia dane dotyczące działalności wojewódzkich jednostek ochrony zdrowia.

W 2023 r. zrealizowano szereg inwestycji, dzięki którym w sposób znaczący poprawiły się warunki i możliwości leczenia pacjentów. Łączne nakłady inwestycyjne w 2023 r. w wojewódzkich jednostkach ochrony zdrowia przekroczyły wartość 40 mln zł, z czego kwota 28 mln zł pochodziła z budżetu samorządu województwa. Zrealizowano następujące inwestycje:

- Dostosowanie budynku głównego Szpitala do wymagań ppoż.* Celem projektu było dostosowanie budynku do wymogów przepisów przeciwpożarowych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Olsztynie.

- Kardiologiczne leczenie inwazyjne najwyższej jakości-zakup nowoczesnego aparatu angiograficznego na potrzeby Pracowni Hemodynamiki.* Zadanie realizowane przez Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa

Diagram 62. Dane dotyczące wojewódzkich jednostek ochrony zdrowia w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Zdrowia.

Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, w ramach Osi priorytetowej 13 Odporna i zdrowa gospodarka przyszłości, Działania 13.2 Ochrona zdrowia.

- *Rozbudowa Bazy Rehabilitacyjnej, która umożliwi pobyt dzieci wraz z opiekunami* – projekt realizowany jest od 2020 r. do chwili obecnej w Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym dla Dzieci w Ameryce. Inwestycja ta pozwoli na stworzenie lepszych warunków pobytu pacjentów, a w szczególności umożliwi im pobyt wraz z opiekunami, a dzięki rozbudowie pozwoli także na przygotowanie dodatkowego miejsca dla rehabilitacji ambulatoryjnej. Projekt realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2014-2020, Osi priorytetowej 9 – Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, Działania 9.1 – Infrastruktura ochrony zdrowia.
- *Adaptacja budynku poszkolnego na potrzeby Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Psychiatrycznego dla Dorosłych w Węgorzewie*. Projekt realizowany od 2021 r. Wykonane prace przyczynią się do polepszenia warunków bytowych pacjentów. Inwestycja ta jest w całości finansowana ze środków własnych województwa.
- *Zakup ambulansu noworodkowego wraz z inkubatorem i wyposażeniem medycznym* - zadanie realizowane przez Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie.

5.5. Bezpieczeństwo publiczne

Samorząd województwa inwestuje w bezpieczeństwo publiczne w regionie. Poprawa infrastruktury, wyposażenie w sprzęt i środki transportu, a także działania służące wzrostowi efektywności i skuteczności służb wpływają pozytywnie na wysoki poziom zapewniania bezpieczeństwa mieszkańców Warmii i Mazur.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

W 2023 r. samorząd województwa przekazał 200 tys. zł. na Fundusz Wsparcia Policji z przeznaczeniem na pokrycie kosztów związanych z zakupem pojazdów służbowych oznakowanych oraz pakietu serwisowego do tych pojazdów na potrzeby garnizonu warmińsko-mazurskiego. Na wsparcie Komendy Wojewódzkiej Policji w 2022 r. przekazano o 100 tys. zł mniej niż w 2023 r.

Na Fundusz Wsparcia Straży Granicznej przekazano kwotę 200 tys. zł. z przeznaczeniem na pokrycie kosztów zakupu pojazdów typu ATV (typu quad) wraz z wyposażeniem, szaf na uzbrojenie oraz urządzeń do serwisowania kół w pojazdach służbowych wraz z wyposażeniem. Analogiczną kwotę na wsparcie Straży Granicznej przekazano także w 2022 r.

Na Fundusz Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej samorząd województwa przekazał 200 tys. zł z przeznaczeniem na pokrycie kosztów związanych z zakupem samochodów pożarniczych na potrzeby Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej. Analogiczną kwotę przekazano także w 2022 r.

Diagram 63. Wsparcie Samorządu Województwa dla służb bezpieczeństwa publicznego

Źródło: opracowanie na podstawie danych Biuro ds. Obronnych i Bezpieczeństwa Publicznego.

W 2023 r. udzielono również wsparcia finansowego jednostkom OSP z 26 gmin województwa warmińsko-mazurskiego. Prawie 1,8 mln zł przeznaczono na doposażenie w sprzęt przeciwpożarowy, remont i budowę obiektów, a około 45 tys. zł wydatkowano na zakup nagród konkursowych. W porównaniu do 2022 r. kwota ta była wyższa o 700 tys. zł. W 2023 r. dotacje w łącznej wysokości 700 tys. zł z przeznaczeniem na budowę, rozbudowę i modernizację remiz otrzymało 15 gmin. Natomiast 7 gmin otrzymało dotacje o łącznej wysokości 190 tys. zł na zakup sprzętu ratowniczego, a 8 gmin dzięki dotacjom o łącznej wysokości 400 tys. zł zakupiło samochody ratowniczo-gaśnicze, a gmina wiejska Ostróda otrzymała 500 tys. zł. na budowę kompleksu szkoleniowo-treningowego dla Ochotniczych Straży Pożarnych i Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych w miejscowości Górka.

W 2023 r. zarząd województwa udzielił 6 dotacji celowych organizacjom pozarządowym z zakresu ratownictwa wodnego. Ich celem było zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych Warmii i Mazur (na Wielkich Jeziorach Mazurskich, Zalewie Wiślanym, akwenach powiatu ełckiego, iławskiego, ostródzkiego, mrągowskiego, braniewskiego i in.). Dotacje celowe w łącznej wysokości 450 tys. zł przeznaczono na wsparcie realizacji następujących zadań:

- zapewnienie stanu gotowości ratowniczej:
  - pełnienie stałych dyżurów ratowników wodnych,
  - prowadzenie patroli na obszarach wodnych,
  - utrzymanie i funkcjonowanie pracy biura koordynującego działania ratowników,
  - ubezpieczenie ratowników zatrudnionych w organizacjach ratowniczych oraz ratowników wolontariuszy, sprzętu, mienia,
  - opłaty za media,
  - doposażenie grup ratowniczych w środki transportu lądowego i wodnego, sprzęt i ekwipunek niezbędny do prowadzenia działań ratowniczych,
  - prowadzenie dokumentacji technicznej,
  - aktualizacja i doskonalenie wiedzy i umiejętności ratowników w zakresie wykonywanych zadań związanych z ratownictwem wodnym – doskonalenie kadry ratowniczej,
- prowadzenie działań ratowniczych,
- utrzymanie gotowości operacyjnej sprzętu ratowniczego,
- prowadzenie dokumentacji wypadków.

Diagram 64. Wsparcie zadań z zakresu ratownictwa wodnego

**6 dotacji
na realizację 6 zadań**

450 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego Urzędu.

WSPÓŁPRACA

6. Współpraca

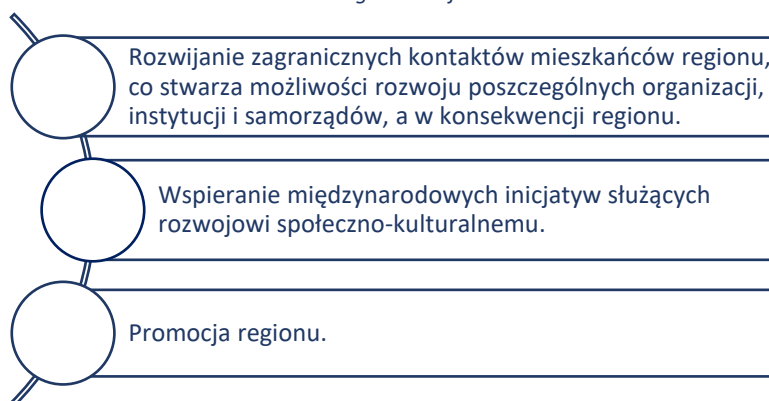
6.1. Współpraca międzynarodowa

Efektywna współpraca stanowi jeden z priorytetów działalności samorządu województwa. Poszukiwanie synergii w relacjach międzyludzkich, jak i międzyinstytucjonalnych jest naturalnym sposobem wzmocnienia zasobów każdego człowieka oraz każdej organizacji. Dlatego też zarząd województwa podejmuje szereg działań, mających na celu budowanie szeroko pojętej współpracy.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Za koordynację realizacji priorytetów współpracy zagranicznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Uchwała Nr VIII/141/19 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 17 czerwca 2019 r.) odpowiada Departament Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Uwarunkowania oraz cele współpracy międzynarodowej wymagają bezpośredniej realizacji wielu przedsięwzięć, a także współdziałania na licznych płaszczyznach z innymi komórkami Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostkami organizacyjnymi Województwa. Wybrane cele realizacji zadań wynikających z priorytetów współpracy zagranicznej przedstawione zostały na diagramie nr 65.

Diagram 65. Cele realizacji zadań wynikających z Priorytetów współpracy zagranicznej

Źródło: opracowanie na podstawie danych Departamentu Współpracy Międzynarodowej

Istotnym elementem prorozwojowym jest znaczenie obecności województwa w różnych wydarzeniach służących wymianie doświadczeń, stąd w 2023 r. zaangażowanie w VIII Europejski Kongres Samorządów w Mikołajkach, którego hasło przewodnie brzmiało *Nowa solidarność dla nowej epoki*. W kongresie uczestniczyło 1 791 osób z 33 krajów, w tym goście z regionów partnerskich województwa warmińsko-mazurskiego oraz personel dyplomatyczny i konsularny.

Znaczące jest również reprezentowanie województwa w różnych forach międzynarodowych. Do 15 października 2023 r. członkiem polskiej delegacji do Europejskiego Komitetu Regionów był marszałek województwa warmińsko-mazurskiego. Uczestniczył on w pracach dwóch komisji: Obywatelstwa, Sprawowania Rządów, Spraw Instytucjonalnych i Zewnętrznych (CIVEX) oraz Zasobów Naturalnych (NAT).

Europejski Komitet Regionów to unijna instytucja, która została powołana do życia w 1994 r. na mocy Traktatu z Maastricht. W jej skład wchodzi 329 przedstawicieli europejskich regionów i miast, a jego rolą jest reprezentowanie na forum unijnym przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych.

Wśród podejmowanych w 2023 r. działań wyróżnić można:

- Seminarium wyjazdowe Komisji CIVEX Europejskiego Komitetu Regionów pt. *Dezinformacja – regionalny i lokalny wymiar globalnego wyzwania*, które odbyło się 11 maja 2023 r. w Elblągu. Dyskusje prowadzone były w dwóch sesjach tematycznych: *Unia Europejska na celowniku dezinformacji* oraz *Dezinformacja vs. Demokracja – przeciwdziałanie manipulowaniu informacją na poziomie lokalnym*. Celem wydarzenia była wymiana doświadczeń i prezentacja najlepszych praktyk samorządów lokalnych i regionalnych UE w zakresie walki z dezinformacją oraz wzmacniania odporności społeczności lokalnych na propagandę i dezinformację. W seminarium wzięli udział przedstawiciele władz samorządowych z kilkunastu krajów Unii Europejskiej (Belgia, Czechy, Cypr, Estonia, Francja, Hiszpania, Irlandia, Litwa, Łotwa, Niemcy, Polska, Rumunia, Słowenia, Węgry, Włochy), dyplomaci, eksperci z zakresu stosunków międzynarodowych oraz dziennikarze (łącznie 70 osób).
- W dniach 5-6 lipca 2023 r. marszałek województwa, Gustaw Marek Brzezin, wziął udział w 156. Sesji Plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów. Pierwszego dnia odbyła się debata na temat roli władz lokalnych i regionalnych w obronie demokracji z udziałem Wiceprzewodniczącej Komisji Europejskiej ds. wartości i przejrzystości Věry Jourové oraz Przewodniczącego Komisji Specjalnej ds. Obcych Ingerencji i Dezinformacji oraz Wzmocnienia Uczciwości w Parlamencie Europejskim Raphaëla Glucksmanna. Tuż po debacie zgromadzenie przyjęło jednogłośnie opinię przygotowaną przez marszałka województwa pt. *Rola władz lokalnych i regionalnych w przeciwdziałaniu dezinformacji i obcym manipulacjom informacjami i ingerencjom w informację*.

Kontynuacją działań w tematyce przeciwdziałania dezinformacji była konferencja zatytułowana *Dezinformacja kontra Demokracja*, która odbyła się 12 maja 2023 r. w Olsztynie. Wydarzenie skierowane było do przedstawicieli samorządów lokalnych z województwa warmińsko-mazurskiego, a jego celem było poszerzenie kompetencji w zakresie skutecznych narzędzi przeciwdziałania manipulowaniu informacjami oraz budowania odpornych społeczności lokalnych. Podczas wydarzenia przedstawione zostały przykłady działań podejmowanych na rzecz walki z dezinformacją na poziomie lokalnym i regionalnym.

W marcu 2023 r. Województwo Warmińsko-Mazurskie zakończyło roczną prezydencję w Euroregionie Bałtyk (ERB). Marszałek województwa warmińsko-mazurskiego przekazał przewodnictwo burmistrzowi regionalnej gminy Bornholm. Euroregion Bałtyk jest trwałą politycznie i dobrze ugruntowaną instytucją współpracy w południowo-wschodniej części Regionu Morza Bałtyckiego. Od swoich początków Euroregion dążył do osiągnięcia celów takich jak: poprawa warunków życia jego mieszkańców, promocja związków i kontaktów wśród lokalnych społeczności oraz podejmowanie działań na rzecz bardziej zrównoważonego rozwoju w regionie. Województwo warmińsko-mazurskie aktywnie działa w organizacji od 1999 r. Od 2022 r. w skład Euroregionu Bałtyk wchodzi 8 organizacji członkowskich z czterech krajów położonych nad Morzem Bałtyckim: Danii, Litwy, Polski i Szwecji. Regionalna Gmina Bornholm wyznaczyła następujące priorytety współpracy na 2023 r.:

- wzmocnienie platformy współpracy ERB – przygotowania do zapewnienia ERB osobowości prawnej (jako Europejskiemu Ugrupowaniu Współpracy Terytorialnej) oraz uroczyste obchody 25. rocznicy powstania ERB;
- program Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027 – aktywny udział w Komitecie monitorującym programu.
- niebieski i zielony wzrost – działania Grupy ERB ds. Wody oraz powołanie nowego zespołu zadaniowego ERB ds. zielonej transformacji (gospodarka o obiegu zamkniętym oraz energia odnawialna);
- młodzież – promocja współpracy młodzieżowej w Euroregionie Bałtyk, w tym w szczególności działalności Rady Młodzieżowej ERB.

Województwo warmińsko-mazurskie koordynowało w 2023 r. działania na rzecz nadania Euroregionowi nowej formy prawnej poprzez utworzenie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT). Prace polegały na opracowaniu projektów dokumentów założycielskich: Konwencji i Statutu oraz negocjowaniu ich ostatecznej treści z partnerami współpracy i władzami państwowymi.

W 2023 r. zrealizowano wydarzenia przybliżające odbiorcom zagranicznym związki Mikołaja Kopernika z Warmią i województwem warmińsko-mazurskim, podkreślające bogactwo kulturowe oraz piękno naszego regionu wraz z informacjami na temat życia wielkiego astronoma na naszych ziemiach. Odbyły się one we Francji, Włoszech i Rumunii:

- *Śladami Mikołaja Kopernika – Polska, niebo i księżyc* w Ambasadzie RP w Paryżu (wrzesień),
- *Pożegnanie lata* w Ambasadzie RP w Rzymie (wrzesień),
- konferencja popularnonaukowa, pokaz muzyczno-taneczny inspirowany życiem Kopernika oraz wernisaż wystawy *Nicolaus Copernicus. L'uomo universale* w Museo dei Brettii e degli Enotri w regionie Kalabria (październik; we współpracy z Ambasadą RP w Rzymie).
- uroczystość nadania Planetarium w Krajowej (Rumunia) imienia Mikołaja Kopernika oraz otwarcie wystawy *Copernikus* (listopad).

W marcu 2023 r. nastąpiło podpisanie deklaracji woli współpracy między województwem warmińsko-mazurskim a Okręgiem Dolj. Kontakty z rumuńskim partnerem ugruntowało podpisane w grudniu 2023 r. *Porozumienie o współpracy*. Warto zaznaczyć, że w 2023 r. przypadała 30-ta rocznica podpisania *Układu między RP a Rumunią o przyjaznych stosunkach i współpracy*.

We wrześniu 2023 r. delegacja samorządu województwa wzięła udział w uroczystym otwarciu *Muzeum książki i emigracji rumuńskiej (pisarzy na wygnaniu)*. Gośćmi honorowymi uroczystości byli pisarze i uczeni, których dorobek literacki i naukowy wzbogacił zbiory nowego Muzeum. Odebrali oni okolicznościowe statuetki i listy z podziękowaniem za wkład w dziedzinie nauki i kultury Rumunii.

W czerwcu 2023 r. odbyło się doroczne posiedzenie Komitetu Sterującego Współpracy Zdecentralizowanej Departamentu Côtes d'Armor i Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W obradach wzięli udział m.in: przedstawiciele Departamentu Côtes d'Armor, Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Przewodnicząca Komisji Współpracy Międzynarodowej Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Przewodniczący Stowarzyszenia Côtes d'Armor – Warmia i Mazury oraz Koordynator Stowarzyszenia Côtes d'Armor – Warmia i Mazury. Na spotkaniu podsumowano wydarzenia zrealizowane w 2022 r. oraz przedstawiono plany na 2023 r. Przebywając na Warmii i Mazurach, delegacja z Departamentu Côtes D'Armor miała okazję zwiedzić także Mrągowo, realizujące inwestycje z funduszy UE, które interesowały partnerów z francuskiego regionu. Francuscy partnerzy odwiedzili Ekomarinę i Amfiteatr. Podczas spotkania burmistrz zaprezentował koncepcję marki Festiwalowe Mrągowo, w tym Pikniku Country oraz kalendarz imprez.

W lipcu 2023 r. Województwo Warmińsko-Mazurskie gościło Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego Franka Bayarda. Wizyta związana była z uroczystymi obchodami 613. rocznicy Bitwy pod Grunwaldem oraz jubileuszem 25-lecia rekonstrukcji historycznej tego wydarzenia. Wielki Mistrz na Polach Grunwaldzkich przedstawił wystąpienie, w którym poruszył kwestie związane z rozliczeniem wydarzeń z historii stosunków polsko-niemieckich, wzajemnym wybaczeniem oraz podejmowaniem inicjatyw pogłębiających wzajemne relacje.

W 2023 r. Departament Współpracy Międzynarodowej odpowiadał, podobnie jak w latach ubiegłych, za organizację dwóch konkursów, w ramach których samorząd województwa warmińsko-mazurskiego przyznaje dotacje na realizację zadań i przedsięwzięć o międzynarodowym charakterze.

Zorganizowano VI edycję konkursu pn. *WM dla WM. Wsparcie współpracy międzynarodowej JST w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 r.* Celem konkursu jest wspieranie zaangażowania samorządów lokalnych z województwa w realizację przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym, w szczególności budujących nowe i wzmacniających już istniejące międzynarodowe partnerstwa samorządowe. W ramach konkursu wybrano do

Diagram 66. Projekty zrealizowane w ramach Konkursu pn. *WM dla WM. Wsparcie współpracy międzynarodowej JST w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 r.*

9 projektów

58,8 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Współpracy Międzynarodowej.

dofinansowania 9 projektów na łączną kwotę 60 tys. zł, z czego zrealizowano 9 projektów na kwotę 58,8 zł.

Zorganizowano również otwarty konkurs ofert w obszarze integracji europejskiej i współpracy międzynarodowej na wykonanie zadań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Konkurs jest doskonałym narzędziem intensyfikacji aktywności lokalnych społeczności z Warmii i Mazur na arenie międzynarodowej. Dzięki wsparciu samorządu województwa realizowane są projekty m.in. z obszaru współpracy organizacji z zakresu kultury i edukacji oraz sportu. Projekty angażują różne grupy, w tym w szczególności kobiety, osoby starsze, młodzież, zarówno z obszarów miejskich, jak i wiejskich. Na realizację 12 projektów przeznaczono kwotę 100 tys. zł, z czego zrealizowano 12 projektów na łączną kwotę 100 tys. zł.

Diagram 67. Wsparcie integracji europejskiej i współpracy międzynarodowej w ramach konkursu dla organizacji pozarządowych

12 projektów

100 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Współpracy Międzynarodowej.

Departament Współpracy Międzynarodowej zorganizował konferencję pt. *Jak to się robi. Współpraca ponadnarodowa organizacji pozarządowych*, która 19 kwietnia zgromadziła ponad 70 przedstawicieli NGO z całego regionu. Wydarzenie składało się z dwóch części. Podczas pierwszego bloku przedstawiciele wybranych organizacji pozarządowych zaprezentowali dobre praktyki w zakresie współpracy międzynarodowej. Drugi blok konferencji zatytułowany *Szanse i wyzwania we współpracy ponadnarodowej* miał formę panelu dyskusyjnego. Paneliści rozmawiali o korzyściach wynikających ze współpracy, sposobach pozyskiwania partnerów, źródłach finansowania współpracy, wykorzystywaniu pomysłów pozyskanych w ramach współpracy, wzmacnianiu i kreowaniu współpracy ponadnarodowej organizacji pozarządowych w województwie warmińsko-mazurskim. Omówiono ponadto efekty współpracy ponadnarodowej organizacji społecznych dla społeczności regionu i praktyczne doświadczenia organizacji społecznych Warmii i Mazur we współpracy ponadnarodowej.

Samorząd województwa warmińsko-mazurskiego od pierwszych chwil inwazji Rosji na Ukrainę zaangażował się w pomoc partnerskiemu Obwodowi Rówieńskiemu. W 2023 r. Samorząd województwa udzielał pomocy rzeczowej społeczności regionalnej Obwodu Rówieńskiego. Przekazano karetkę, zestawy komputerowe oraz sprzęt elektroniczny wykrywający zagrożenia (dron), który będzie wykorzystywany przez strażaków do patrolowania granicy ukraińsko-białoruskiej. Ponadto dwóm gminom – Wydminom i Iławie – przyznano dotacje celowe na organizację letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży z Ukrainy. Dzięki temu prawie 80 dzieci i młodzieży spędziło atrakcyjne i bezpieczne wakacje na Warmii i Mazurach.

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie pozyskał grant z Inicjatywy Środkowoeuropejskiej na realizację projektu *Training Ukrainian firefighters – saving Ukrainian lives (Szkoląc ukraińskich strażaków – ratując ukraińskie życia)*. Głównym celem projektu była organizacja szkolenia (odbyło się ono w lipcu), które przygotowało słuchaczy do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, obsługi i konserwacji sprzętu gaśniczego oraz do dobrego zarządzania jednostką. Ochotnicy

z Obwodu Rówieńskiego przeszli m.in. trening w komorze dymowej, wzięli udział w zajęciach z obsługi pneumatycznego sprzętu ratowniczego czy z obsługi sprzętu do działań poszukiwawczo-ratowniczych, który w Ukrainie po rosyjskich ostrzałach miast i wsi jest obecnie często wykorzystywany. Program szkolenia uzupełniały wyjazdy terenowe do jednostek OSP działających na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Projekt został przygotowany i zrealizowany przez Departament Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie we współpracy z oddziałem wojewódzkim Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Olsztynie, która udostępniła ośrodek szkoleniowy, a także przygotowała program szkolenia i zaangażowała swoich specjalistów. Projekt był kolejną z inicjatyw zrealizowanych wspólnie przez samorząd województwa warmińsko-mazurskiego i Obwód Rówieński, które w 2023 r. obchodziły 20-lecie formalnej współpracy.

Szczegółowe dane dotyczące współpracy międzynarodowej województwa dostępne są w *Informacji o realizacji współpracy międzynarodowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r.* – corocznym materiale informacyjnym, podsumowującym działania samorządu województwa podjęte w danym roku na arenie międzynarodowej⁵.

Na skuteczną współpracę międzynarodową wpływa funkcjonowanie Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli. Podstawowymi celami działania Biura Regionalnego są: ochrona interesów regionu Warmii i Mazur w instytucjach Unii Europejskiej, promocja regionu oraz działanie na rzecz integracji regionu ze strukturami Unii Europejskiej. Wszystkie wydarzenia realizowane przez Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli organizowane są w imieniu Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Marcina Kuchcińskiego.

⁵ Dokument dostępny jest również na stronie internetowej: https://warmia.mazury.pl/images/Departamenty/Departament_Wspolpracy_Miedzynarodowej/informacja_o_wspolpracy_na_lata/INFORMACJA_ROCZNA_2023.pdf

W swojej działalności Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli koncentruje się na zadaniach informacyjnych, kontaktach z instytucjami Unii Europejskiej, wspieraniu władz lokalnych i regionalnych, wspieraniu instytucji i podmiotów oraz organizowaniu wizyt studyjnych, konferencji, obsłudze delegacji oraz działaniach w ramach inicjatywy Dom Polski Wschodniej w Brukseli.

W ramach realizacji zadań informacyjnych, prowadzona jest –

wspólnie przez wszystkie biura działające w ramach inicjatywy Dom Polski Wschodniej w Brukseli – strona internetowa www.eastpoland.eu. Znajdują się tam informacje na temat bieżącej działalności instytucji unijnych, a także działań DPW podejmowanych na forum europejskim. W 2023 r. łączna liczba wizyt na stronie [eastpoland.eu](http://www.eastpoland.eu) wyniosła ponad 15 tys. Ponadto od 2017 r. Dom Polski

Wschodniej publikuje średnio raz w miesiącu newsletter dotyczący aktualnych wydarzeń w Brukseli oraz kwartalne monitoringi legislacyjne monitorujące następujące polityki: przemysłową, rozwoju obszarów wiejskich, zdrowotną, badań i innowacji oraz polityki spójności. Adresatami newslettera są instytucje z województw Polski Wschodniej. Newsletter przekazywany jest w formie elektronicznej (e-mail), a swoim zasięgiem obejmuje kilkuset odbiorców. W 2023 r. przygotowano i rozesłano 12 newsletterów. Dodatkowo Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r. na bieżąco monitorowało następujące zagadnienia: Wspólna Polityka Rolna, Polityka Spójności, ochrona środowiska, przedsiębiorczość, nauka oraz badania i rozwój, zdrowie. W 2023 r. przygotowano 17 monitoringów dotyczących następujących polityk: polityka badań i innowacji, polityka spójności, polityka zdrowotna, polityka przemysłowa, polityka rozwoju obszarów wiejskich.

Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli w roku 2023, oficjalnie ogłoszonym *Rokiem Mikołaja Kopernika*, skupiło znaczną część swojej działalności na promocji regionu Warmii i Mazur poprzez postać wybitnego uczonego. Biuro Regionalne w Brukseli zorganizowało lub współorganizowało wraz ze swoimi partnerami szereg spotkań i wydarzeń poświęconych Mikołajowi Kopernikowi:

- *Rewolucje Kopernikowskie - warmińskie życie Mikołaja Kopernika* – najważniejsze brukselskie wydarzenie dedykowane postaci Mikołaja Kopernika, zorganizowane 30 marca w siedzibie Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Królestwie Belgii z inicjatywy województwa warmińsko-mazurskiego. Podczas wydarzenia, któremu towarzyszyła wystawa oraz wykład pt. *Warmińskie życie Mikołaja Kopernika*, gościom zaprezentowano m.in. drugie wydanie *De revolutionibus* z 1566 r. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli we współpracy z Ambasadą RP w Królestwie Belgii, Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku oraz Gabinetem Marszałka Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W wydarzeniu uczestniczyło ok. 150 osób, w tym pracowników instytucji UE, organizacji międzynarodowych, europarlamentarzystów, przedstawicieli polskich i zagranicznych biur regionalnych, Polonii, a także przedstawicieli międzynarodowej społeczności.
- Wizyta prasowa pt. *Śladami Mikołaja Kopernika* dla grupy 5 belgijskich oraz holenderskich dziennikarzy/blogerów (22-27 kwietnia). Wydarzenie zorganizowane zostało przez Biuro

Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli we współpracy z Zagranicznym Ośrodkiem Polskiej Organizacji Turystycznej w Brukseli, regionalnymi organizacjami turystycznymi oraz departamentami turystyki Urzędów Marszałkowskich Województw Warmińsko-Mazurskiego, Kujawsko-Pomorskiego oraz Pomorskiego, przez które przebiega Szlak Mikołaja Kopernika. Na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego goście zwiedzili Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku, Muzeum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, a także Lidzbark Warmiński, Frombork oraz Lubawę.

- Z okazji Dnia Polskiego oraz Święta Alei Tervueren (7 maja) w Brukseli Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego we współpracy z Olsztyńskim Planetarium i Obserwatorium Astronomicznym przygotowało pokazy i animacje dotyczące kosmosu, a także życia i dokonań Mikołaja Kopernika na Warmii. W wydarzeniu wzięło udział ok. 3 tys. osób.
- 24 maja w siedzibie Biura Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w Brukseli odbyła się konferencja i spotkanie networkingowe pt. *Historie sukcesu Programu Kosmicznego UE. Spotkanie networkingowe w Roku Mikołaja Kopernika*. Wydarzenie współorganizowane przez Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli, Biuro NCBR w Brukseli – Business & Science Poland oraz Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE zgromadziło przedstawicieli europejskich MŚP, branżowych pracowników instytucji unijnych oraz naukowców zainteresowanych rozwojem technologicznym. Uczestnicy konferencji zapoznali się z informacjami na temat programów COPERNICUS, Galileo/EGNOS, systemów bezpiecznej łączności IRIS2EU, GOVSATCOM oraz SSA. Podczas wydarzenia przedstawiono strategię kosmiczną na rzecz bezpieczeństwa i obrony, a także doświadczenia i sukcesy w ramach projektów kosmicznych. W gronie prelegentów był również Profesor Andrzej Krankowski z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, który zaprezentował wykład na temat europejskiego interferometru LOFAR na przykładzie współpracy krajów Morza Bałtyckiego i Północnego. Konferencji towarzyszyła wystawa pt. *Warmińskie życie Mikołaja Kopernika* oraz krótki wykład o jego życiu i pracy w naszym regionie, który wygłosił Gustaw Marek Brzezina - Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W wydarzeniu wzięło udział ok. 60 osób.
- W lipcu 2023 r., podczas Sesji Plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów, Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli zaprezentowało w siedzibie EKR wystawę pt. *Warmińskie życie Mikołaja Kopernika*, przybliżając tym samym postać słynnego Warmiaka przedstawicielom samorządów ze wszystkich regionów Unii Europejskiej.
- Na przełomie czerwca i lipca 2023 r. Biuro Regionalne w Brukseli, we współpracy z Zagranicznym Ośrodkiem Polskiej Organizacji Turystycznej w Brukseli oraz biurami Regionalnymi Województw Kujawsko-Pomorskiego i Pomorskiego, przygotowało wystawę pt. *Śladami Mikołaja Kopernika*, która została zaprezentowana na ogrodzeniu Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Królestwie Belgii oraz Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Hadze. Wystawę poświęcono miastom leżącym na Szlaku Mikołaja Kopernika, upamiętniającym postać wielkiego uczonego oraz jego związki regionami, w których szlak został wytyczony. Województwo warmińsko-mazurskie reprezentowane było przez miasta: Olsztyn, Frombork oraz Lidzbark Warmiński.

- Wydarzenie pt. *Śladami Mikołaja Kopernika – Polska, niebo i księżyc* zorganizowane we współpracy Biura Regionalnego w Brukseli z polskimi placówkami dyplomatycznymi odbyło się 14 września w Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Paryżu. Podczas wydarzenia zaprezentowano wystawę pt. *Warmińskie życie Mikołaja Kopernika* oraz wystąpienie na temat życia i dokonań wybitnego astronoma na naszych ziemiach. W wydarzeniu wzięło udział ponad 100 osób.
- 25 września Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli, we współpracy z Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku oraz europoseł Tomaszem Frankowskim, zorganizowało w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli wydarzenie pt. *Warmińskie życie Mikołaja Kopernika*. W wydarzeniu wzięło udział ok. 60 osób.
- 17 i 18 listopada Biuro Regionalne w Brukseli, we współpracy z Konsulatem Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli oraz organizacją pozarządową BeKaP – Brukselskim Klubem Polek, zorganizowało dwa spotkania autorskie, poświęcone życiu i dokonaniom Mikołaja Kopernika. Wydarzenia odbyły się z udziałem Wojciecha Orlińskiego, autora książki pt. *Kopernik. Rewolucje*. Pierwsze ze spotkań pt. *Rozmowy o Koperniku 550 lat później* odbyło się 17 listopada w Brukseli i uczestniczyło w nim ok. 60 osób. Drugie spotkanie z udziałem ok. 90 osób odbyło się 18 listopada w Szkole Polskiej im. gen. Stanisława Maczka przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą w Antwerpii.
- 15 grudnia przy współpracy Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli z Ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w Królestwie Belgii, Konsulatem Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli oraz PAIH Amsterdam, zorganizowano Wigilię Polonijną połączoną z 20-leciem działalności Biura Regionalnego w Brukseli, przypadającym na rok 2023. Wydarzenie było jednocześnie oficjalnym zamknięciem obchodów Roku Mikołaja Kopernika w Brukseli. W wydarzeniu uczestniczyło ok. 150 osób.
- Przy współpracy Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli z Zagranicznym Ośrodkiem Polskiej Organizacji Turystycznej w Brukseli ukazała się seria 6 artykułów oraz 2 wywiadów dla turystycznej prasy belgijskiej (francusko- oraz niderlandzkojęzycznej), promujących region Warmii i Mazur poprzez postać Mikołaja Kopernika.

Ponadto:

- Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli we współpracy z Departamentem Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zorganizowało 12 grudnia w Olsztynie roku regionalną konferencję pt. *Dezinformacja kontra Demokracja*, skierowaną do przedstawicieli lokalnych samorządów z terenu Warmii i Mazur. W wydarzeniu wzięło udział ok. 40 osób.
- 24 września Biuro Regionalne Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli we współpracy z Departamentem Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wzięło udział w Pikniku Samorządowym w Olsztynie. Podczas wydarzenia aktywnie promowano działalność Biura w Brukseli, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Regionów, a także program ERASMUS+.

W ramach działalności Domu Polski Wschodniej w Brukseli, czyli działalności 5 województw Polski Wschodniej – Lubelskiego, Podkarpackiego, Podlaskiego, Świętokrzyskiego i Warmińsko-Mazurskiego, w 2023 r. zorganizowano również szereg przedsięwzięć i inicjatyw, tj.:

- Organizacja 2 spotkań eksperckich z cyklu *Kawa z ekspertem* adresowanych do odbiorców z regionów Polski Wschodniej, dotyczących następujących zagadnień:
  - *Działalność Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych,*
  - *Instytucje unijne, czyli jak zacząć swoją karierę w UE.*
- *Rewolucje Kopernikowskie - warmińskie życie Mikołaja Kopernika* – szczegółowy opis wydarzenia znajduje się w części niniejszego dokumentu dotyczącej działań Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli w ramach obchodów *Roku Mikołaja Kopernika*. Wydarzenie zorganizowano w ramach działań wspólnych Domu Polski Wschodniej w Brukseli.
- Dzień Polski w Brukseli (7 maja) – przedstawiciele 5 województw zrzeszonych w Domu Polski Wschodniej w Brukseli promowali ofertę turystyczną, kulturalną i naukową regionów Polski Wschodniej. Wydarzenie zorganizowano we współpracy Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Królestwie Belgii, Polskiej Macierzy Szkolnej w Belgii, Stałego Przedstawicielstwa Polski przy NATO, Instytutu Polskiego w Brukseli, Zagranicznego Ośrodka Polskiej Organizacji Turystycznej w Brukseli, Sztabu Pomocy Belgia, a także brukselskich przedstawicielstw polskich regionów. W wydarzeniu skierowanym do Polonii i mieszkańców Brukseli wzięło udział ok. 3 tys. osób.
- Dom Polski Wschodniej w Brukseli włączył się kolejny raz we współorganizację Dnia Polskiego w jednostce NATO (SHAPE) w belgijskiej miejscowości Mons (12 maja). Celem wydarzenia było upamiętnienie Święta Konstytucji 3 Maja oraz promocja Polski i jej walorów w międzynarodowym środowisku. Podczas wydarzenia goście zwiedzali m.in. stoiska polskich województw zrzeszonych w Domu Polski Wschodniej, a także województw: Kujawsko-Pomorskiego, Łódzkiego, Mazowieckiego, Zagranicznego Ośrodka Polskiej Organizacji Turystycznej w Brukseli. Przedstawiciele DPW promowali aktywnie walory turystyczne regionów Polski Wschodniej, szlak rowerowy Green Velo, a także bieg *Polish Run*, którego organizatorem jest Dom Polski Wschodniej. Wydarzenie skierowane było do międzynarodowej społeczności pełniącej delegaturę w jednostce NATO, przedstawiciele służb Ministerstwa Obrony Narodowej i polskich regionów oraz Polonii. Udział w wydarzeniu wzięło ponad tysiąc osób.
- Wizyta studyjna dziennikarzy w Brukseli pt. *Fundusze unijne u źródeł – czyli skąd tak naprawdę pochodzą unijne środki?* (24-25 maja). Przedstawiciele lokalnych mediów z regionów Polski Wschodniej wzięli udział w wizycie studyjnej, której celem było poszerzenie wiedzy z zakresu podziału funduszy unijnych, a także systematyzacja informacji na temat aktualnych wydarzeń dotyczących polityki regionalnej oraz budżetu Unii Europejskiej. Podczas dwudniowej wizyty zaproszeni dziennikarze uczestniczyli w 155. Sesji Plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów podczas której m.in. przeprowadzili wywiady z marszałkami województw: Warmińsko-Mazurskiego, Lubelskiego i Podkarpackiego, wzięli aktywny udział w panelu

eksperckim dotyczącym funduszy unijnych oraz w debacie pt. *Rola Regionów w Naprawie Ukrainy*. W wydarzeniu uczestniczyło ok. 25 osób.

- 7. edycja zawodów biegowych *Polish Run* w Brukseli na dystansie 10 km zorganizowana przez Dom Polski Wschodniej w Brukseli we współpracy z Ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w Królestwie Belgii i Zagranicznym Ośrodkiem Polskiej Organizacji Turystycznej w Brukseli (2 września). Celem wydarzenia była zagraniczna promocja Polski, ze szczególnym uwzględnieniem regionów Polski Wschodniej, a także propagowanie działań na rzecz zdrowego i sportowego trybu życia. W dniu zawodów przedstawiciele województw Polski Wschodniej promowali także walory turystyczne regionów na wspólnym stoisku promocyjnym. Wydarzenie skierowane było do mieszkańców Belgii i krajów sąsiadujących, przedstawiciele instytucji europejskich oraz dyplomatów. W 2023 r. na zawody biegowe *Polish Run* zarejestrowało się 328 osób.
-
- Z inicjatywy Biura Regionalnego Województwa Podlaskiego w ramach działań wspólnych Domu Polski Wschodniej w Brukseli zorganizowano w Brukseli konferencję pt. *XYLO Worlds: przemysł, gospodarka i medycyna oparta na zasobach naturalnych* (24 października). Wydarzeniu, współorganizowanemu przez Centrum Sztuki i Nauki o Drewnie XYLOPOLIS, Biuro Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w Brukseli oraz Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, towarzyszył koncert Karoliny Cichej, kompozytorki, wokalistki i multiinstrumentalistki pochodzącej z Województwa Podlaskiego (25 października).
  - Celem konferencji była m.in. dyskusja na temat drewna jako surowca przyszłości w nowoczesnym budownictwie oraz innych dziedzinach inżynierii, przybliżenie uczestnikom zasad nowoczesnej gospodarki leśnej, dbającej o zachowanie naturalnych zbiorników leśnych i pomników przyrody, kształtującej jednocześnie potencjał biznesowy obrotu drewnem, zapoznanie z wynikami prac badawczych nad substancjami zawartymi w grzybach drzewnych, które mogłyby stanowić podstawę nowoczesnych leków oraz promocja utworzenia Centrum Sztuki i Nauki o Drewnie XYLOPOLIS. Konferencja skierowana była do przedstawicieli władz samorządowych szczebla regionalnego, ekspertów ze świata nauki, biznesu i architektury oraz przedstawicieli instytucji i stowarzyszeń europejskich zajmujących się szeroko rozumianą tematyką leśnictwa i gospodarki drzewnej. W konferencji wzięło udział 45 osób. W koncercie uczestniczyło 137 osób.
  - Przekazanie koordynacji nad działaniami wspólnymi Domu Polski Wschodniej w Brukseli przez województwo podlaskie województwu świętokrzyskiemu, połączone ze spotkaniem wigilijnym w siedzibie Domu Polski Wschodniej w Brukseli (29 listopada). Wydarzenie było skierowane m.in. do przedstawicieli Parlamentu Europejskiego, Komisji Europejskiej, Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE, Europejskiego Komitetu Regionów, Ambasady RP w Królestwie Belgii, Przedstawicielstwa PKP w Brukseli, przedstawiciele NATO, Biura Promocji Nauki POLSCA PAN w Brukseli, delegacji urzędów marszałkowskich województw Polski Wschodniej, biur regionalnych w Brukseli. W wydarzeniu uczestniczyło 115 osób.
  - W 2023 r. odbyły się dwa posiedzenia Grupy Roboczej Domu Polski Wschodniej w Brukseli. Uczestniczyli w nich przedstawiciele Domu Polski Wschodniej oraz pracownicy urzędów marszałkowskich województw lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego

i warmińsko-mazurskiego. Pierwsze spotkanie odbyło się 2 marca, uczestniczyło w nim 20 osób. Celem spotkania było m.in. omówienie sprawozdania z działalności Domu Polski Wschodniej w Brukseli za 2022 r. oraz Planu Działań DPW na rok 2023. Drugie posiedzenie odbyło się 24 sierpnia z udziałem 20 osób. Celem drugiego posiedzenia Grupy Roboczej było m.in. omówienie sprawozdania z realizacji i aktualizacja Planu Działań Domu Polski Wschodniej w Brukseli w 2023 r., przedstawienie propozycji oraz dyskusja na temat Planu Działań na rok 2024 oraz planu działań strategicznych Domu Polski Wschodniej na lata 2023-2027.

Szczegółowe informacje dotyczące działalności Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli prezentowane są w corocznym sprawozdaniu zatwierdzanym przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Sprawozdanie z działalności Biura za okres listopad 2022 - listopad 2023 zostało przedstawione podczas LV Sesji Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego 19 grudnia 2023 r.

6.2. Dialog społeczny i współpraca z organizacjami pozarządowymi

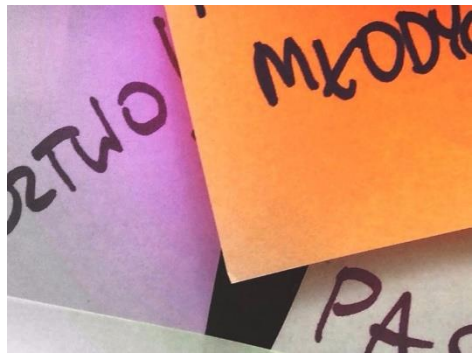
Samorząd województwa od początku swojego funkcjonowania współpracuje z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przy realizacji zadań publicznych (podmioty zwane w dalszej treści łącznie: organizacjami pozarządowymi).

Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie, na dzień 31 grudnia 2023 r. w województwie warmińsko-mazurskim zarejestrowane było ogółem 5 660 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 966 fundacji – łącznie 6 626 podmiotów (o 429 więcej niż w 2022 r.). Włączając do powyższej liczby kościoły katolickie (644), inne kościoły i związki wyznaniowe (114), to podmiotów społecznych w regionie jest ponad 7 tys.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywała się na podstawie uchwalonych przez sejmik województwa programów współpracy. W 2023 r. obowiązywały:

- 1) *Program współpracy samorządu województwa warmińsko-mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 r.* przyjęty Uchwałą Nr XLIII/625/22 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 października 2022 r.
- 2) *Program współpracy samorządu województwa warmińsko-mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2022-2027* przyjęty Uchwałą Nr XXXII/480/21 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 listopada 2021 r.

W 2023 r. współpraca samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi odbywała się w 17 obszarach tematycznych (priorytetach):

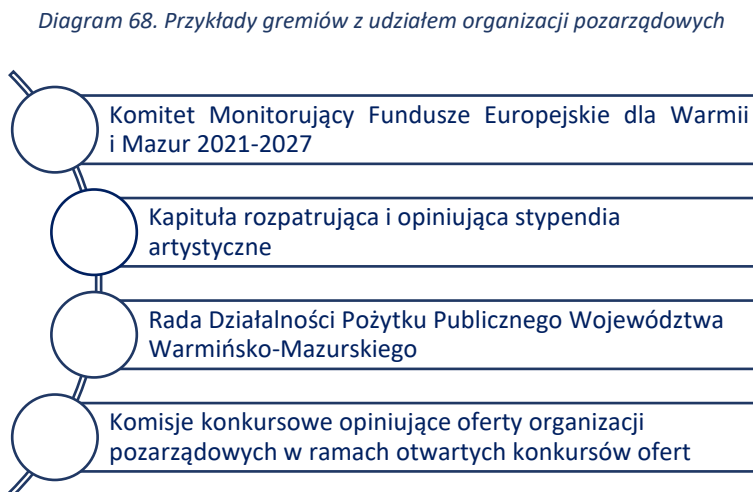
- 1) Edukacja, profilaktyka i promocja zdrowia publicznego;
- 2) Promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy;
- 3) Rozwój kultury fizycznej;
- 4) Integracja europejska i współpraca międzynarodowa;
- 5) Upowszechnianie i ochrona praw konsumenta;
- 6) Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego;
- 7) Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego;
- 8) Rozwój turystyki;
- 9) Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych;
- 10) Aktywizacja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich;
- 11) Polityka społeczna;
- 12) Wzmacnianie potencjału twórczego, aktywności obywatelskiej i kompetencji społecznych młodzieży;
- 13) Rozwój sektora pozarządowego województwa warmińsko-mazurskiego;

- 14) Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- 15) Żywność i ochrona dziedzictwa kulinarnego;
- 16) Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej oraz pielęgnowanie polskości;
- 17) Działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych

oraz następujących trzech płaszczyznach:

1) *Włączanie organizacji pozarządowych w tworzenie polityk publicznych*

Organizacje pozarządowe, najczęściej poprzez swoich przedstawicieli, aktywnie biorą udział w tworzeniu i monitorowaniu realizacji dokumentów wojewódzkich, uczestnicząc w pracach różnego rodzaju grup/zespołów roboczych, opiniujących, doradczych, a także konsultacyjnych. Przykłady gremiów, w których w 2023 r. uczestniczyli

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego

przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawione zostały na diagramie nr 68.

Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego powołuje również grupy robocze do opracowania i monitoringu programów współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi w poszczególnych obszarach tematycznych (np. sport, współpraca międzynarodowa, turystyka, obszary wiejskie itp.). W ich skład wchodzi przedstawiciele administracji samorządowej oraz organizacji pozarządowych. W 2023 r., tak jak rok wcześniej, funkcjonowało 14 grup roboczych powołanych Uchwałą Nr 25/352/23/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 maja 2023 r. Na 107 ich członków, 66 to przedstawiciele organizacji pozarządowych – prawie 59%. Dodatkowo w 2023 r. działała również *Wojewódzka Rada Sportu* powołana Uchwałą Nr 58/809/19/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 grudnia 2019 r. ze zm. – na 16 członków, 9 to przedstawiciele NGO.

Szczególną platformą współpracy międzysektorowej jest Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, powołana w 2011 r. przez marszałka województwa warmińsko-mazurskiego w celu praktycznej realizacji dialogu obywatelskiego. Rada składa się z 20 członków (10 przedstawicieli organizacji pozarządowych i 10 przedstawicieli administracji, w tym przedstawiciela Wojewody oraz 2 przedstawicieli sejmiku województwa). Od stycznia 2022 r. rozpoczęła funkcjonowanie V kadencja Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, powołana po wcześniej zorganizowanych wyborach (Zarządzenie nr 35/2022 Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14.02.2022 r. w sprawie powołania Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego). W 2023 r. odbyła ona łącznie 6 posiedzeń. Rada uczestniczyła również w projekcie *Dobre rady dla Rady* realizowanym przez

Stowarzyszenie EKOSKOP w partnerstwie z Opolskim Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych oraz Stowarzyszeniem Ośrodek Kultury i Aktywności Lokalnej w Krzesku w ramach dofinansowania z Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030. Celem projektu jest zwiększenie wpływu na kształtowanie regionalnych polityk publicznych, poszerzenie i wzmocnienie dialogu obywatelskiego, umożliwienie podnoszenia swoich kompetencji, poczucia wpływu w podejmowanych działaniach oraz poprawa skuteczności funkcjonowania 16 Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego.

Przedstawiciele Rady aktywnie brali udział w posiedzeniach ogólnopolskiego Konwentu Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego. Obrady i posiedzenia Konwentu, oprócz tradycyjnej wymiany informacji nt. aktualnie prowadzonych spraw, skoncentrowane były również na sytuacji Mazurskiej Służby Ratowniczej z Okartowa i Społecznej Szkoły Muzycznej I stopnia w Ostródzie prowadzonej przez Towarzystwo Muzyczne z Ostródy.

Samorząd województwa, jak od wielu lat, współpracował z Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, będącą wojewódzką, ponadbranżową reprezentacją sektora pozarządowego w regionie. Współpraca miała charakter bieżący, zgodny z potrzebami sektora pozarządowego, a także dotyczyła ustalania form wsparcia rozwoju potencjału organizacji pozarządowych planowanych w ramach EFS+, w tym w szczególności wolontariatu.

Organizacje pozarządowe uczestniczą również przy wyborze ofert konkursowych do dofinansowania z budżetu województwa, składanych przez organizacje w ramach otwartych konkursów ofert organizowanych przez zarząd województwa na realizację zadań samorządu województwa. W 2023 r. zarząd województwa powołał 18 komisji konkursowych, w składzie których na 135 członków, 26 osób zostało wskazanych przez organizacje pozarządowe (19%).

Inną formą włączania organizacji pozarządowych w tworzenie polityk publicznych są konsultacje społeczne, które są ważnym elementem podejmowania decyzji odpowiadających potrzebom mieszkańców. Najczęściej organizacje pozarządowe uczestniczą w pracach (w tym w konsultacjach) nad opracowaniem programów współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi.

W 2023 r. samorząd województwa ogłosił 11 konsultacji (umieszczonych w Biuletynie Informacji Publicznej w zakładce *Konsultacje społeczne*), które dotyczyły projektów uchwał oraz programów i dokumentów o charakterze wojewódzkim.

Samorząd województwa, jak od wielu lat, współpracował z Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, będącą wojewódzką, ponadbranżową reprezentacją sektora pozarządowego w regionie. Współpraca miała charakter bieżący, zgodny z potrzebami sektora pozarządowego, a także dotyczyła ustalania form wsparcia rozwoju potencjału organizacji pozarządowych planowanych w ramach EFS+, w tym w szczególności wolontariatu.

Diagram 69. Aktywność organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych

**11 konsultacji społecznych
Samorządu Województwa
(wobec 12 w 2022 r.)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego.

W procesie konsultacji społecznych w 2023 r. uwagi zgłosiło 9 organizacji pozarządowych i podmiotów, w skład których wchodzi przedstawiciele III sektora, tj. Stowarzyszenie Kobieta na PLUS, Caritas Archidiecezji Warmińskiej, Bank Żywności w Olsztynie, Stowarzyszenie Adelfi w Ełku, Fundacja Nexus Olsztyn, Warmińsko-Mazurski Uniwersytet Trzeciego Wieku w Olsztynie, PODWODNIK Szkoła Ratownictwa, Sportów Wodnych i Obronnych, Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku, Fundacja Instytut Badań i Ekonomii Społecznej oraz grupa robocza powołana przez zarząd województwa, w składzie której ponad połowę stanowią przedstawiciele organizacji pozarządowych. Łącznie mieszkańcy i organizacje pozarządowe w konsultacjach społecznych organizowanych przez samorząd województwa warmińsko-mazurskiego przekazali 50 uwag (w porównaniu z 12 uwagami w 2022 r.).

2) *Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych*

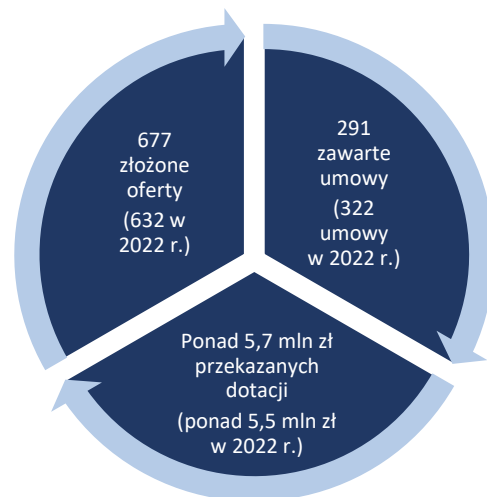
Współpraca w tym obszarze odbywa się przede wszystkim poprzez zlecenie organizacjom pozarządowym zadań publicznych samorządu województwa wymienionych w rocznym programie współpracy, głównie po przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert.

W 2023 r. zarząd województwa ogłosił 24 otwarte konkursy ofert na zadania realizowane w 2023 r. Udział organizacji pozarządowych w realizacji zleconych zadań publicznych samorządu województwa przedstawia diagram nr 70.

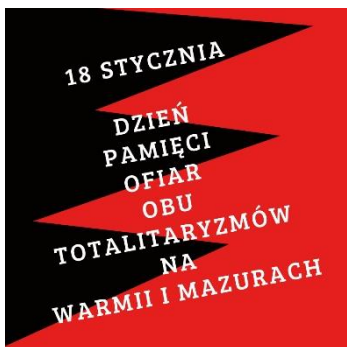
Organizacje pozarządowe realizując zadania publiczne samorządu województwa wnoszą swój udział własny w postaci wolontariatu, pracy społecznej członków organizacji, który stanowi co roku ok. 10% wartości zrealizowanych przez NGO zadań zleconych, a także środków finansowych pozyskanych z innych źródeł – publicznych lub prywatnych. Innym rodzajem wkładu jest włączenie do zadania zasobów materialnych organizacji, pomieszczeń, urządzeń itp. Jest to, oprócz najważniejszego aspektu społecznego zlecenia zadań publicznych JST organizacjom obywatelskim, ważny, ekonomiczny argument podejmowania współpracy z NGO przez samorządy.

Zlecenie zadań publicznych przez samorząd województwa warmińsko-mazurskiego jest najpopularniejszą, jednak nie jedyną formą współpracy z partnerami społeczeństwa obywatelskiego w zakresie wykonywania zadań własnych JST. Realizując zadania publiczne z zakresu podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej oraz pielęgnowania polskości, samorząd województwa warmińsko-mazurskiego współpracuje z organizacjami kombatanckimi i zrzeszającymi osoby represjonowane z regionu, a także organizacjami patriotyczno-historycznymi oraz młodzieżą szkolną, samorządami lokalnymi oraz służbami mundurowymi.

Diagram 70. Realizacja konkursów dla organizacji pozarządowych w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego

18 stycznia 2023 r. zorganizowano po raz trzeci uroczyste obchody Dnia Pamięci Ofiar Obu Totalitaryzmów na Warmii i Mazurach. Odbyły się one w Działdowie z dużym zaangażowaniem miejskiego i powiatowego samorządu oraz kościoła pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Działdowie. Obchody zostały ustanowione Uchwałą Nr XVI/294/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2020 r. w sprawie przyjęcia apelu dotyczącego corocznego czczenia pamięci Ofiar tragedii spowodowanych przez oba totalitaryzmy,

do jakich doszło w regionie, w szczególności w latach 1939-1956, w tym w formie honorowania Dnia Pamięci Ofiar Obu Totalitaryzmów na Warmii i Mazurach.

W ramach zadania związanego tematycznie z Dniem Pamięci Ofiar Obu Totalitaryzmów na Warmii i Mazurach 20 kwietnia 2023 r. w auli Liceum Ogólnokształcącego CN-B im. Cichociemnych w Olsztynie z inicjatywy samorządu województwa kontynuowano cykl *Spotkań z historią*. Pierwsze spotkanie z tego cyklu odbyło się pod hasłem *Sybiracy na Warmii i Mazurach*. Zorganizowano je w związku z rocznicami napaści Niemców i Rosjan na Polskę oraz przypadający na dzień 17 września Dzień Sybiraka. W 2023 r. odbyło się ono pod hasłem *Zbrodnia Katyńska 1940*, w formie wykładu i prezentacji.

Samorząd województwa realizuje szereg zadań na rzecz seniorów, m.in. w zakresie wsparcia organizacji senioralnych i funkcjonowania reprezentacji seniorów w regionie. Od 2016 r. samorząd województwa pomaga przy organizacji i funkcjonowaniu inicjatywy obywatelskiej jaką jest Ogólnopolski Parlament Seniorów – delegatura warmińsko-mazurska.

Spotkania członków parlamentu, którzy są reprezentantami organizacji senioralnych naszego regionu odbywają się 3-5 razy w roku. W roku 2023 odbyła się w Warszawie inauguracja kolejnej kadencji Ogólnopolskiego Parlamentu Seniorów. 21 lutego ukonstytuowało się Prezydium Warmińsko-Mazurskiej Delegatury Obywatelskiego Parlamentu Seniorów IV kadencji.

W roku 2023 marszałek województwa warmińsko-mazurskiego zawnioskował do Oddziału IPN w Białymstoku o nagrodę *Świadek Historii* dla Oddziału Związku Sybiraków w Olsztynie. Nagroda została wręczona 8 grudnia podczas uroczystej gali w siedzibie Oddziału IPN w Białymstoku.

Biuro organizowało w Urzędzie Marszałkowskim zbiórki darów w ramach akcji przedsięwziętych Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa *FOSa dzieciom i seniorom* oraz Fundacji Przyszłość dla Dzieci *Gwiazdka z przyszłością*.

3) *Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie infrastruktury współpracy, tworzenie warunków do społecznej aktywności.*

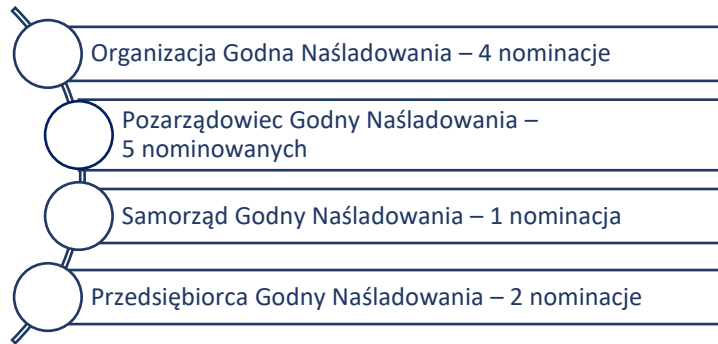
Oprócz najczęstszej formy współpracy, tj. zlecenia zadań publicznych i udzielania na ten cel dotacji, współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywa się poprzez wspólne wydarzenia, inicjatywy, konferencje, szkolenia itp., przyczyniające się do zwiększenia potencjału organizacji. Przedsięwzięcia organizacji pozarządowych są obejmowane honorowym patronatem marszałka województwa. Samorząd również, w miarę możliwości, bezpłatnie udziela swoich pomieszczeń na działalność organizacji, przekazuje materiały promocyjne, uczestniczy w organizowanych przez nie wydarzeniach, umieszcza informacje na swojej stronie internetowej www.warmia.mazury.pl oraz na profilu Biura Dialogu Społecznego i Pożytku

Publicznego na Facebook’u. Wzajemne wsparcie i współpraca odbywają się praktycznie na co dzień. Tworzą one również warunki do rozwoju społecznej aktywności. Jednym z takich wspólnych przedsięwzięć, mającym znaczenie dla promocji działalności obywatelskiej, pozarządowej są coroczne Warmińsko-Mazurskie Fora Organizacji Pozarządowych oraz Konkurs Godni Naśladowania.

W 2023 r. odbyła się 20 edycja Konkursu Godni Naśladowania organizowanego przez Radę Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego we współpracy z samorządem województwa na podstawie umowy partnerskiej i pod honorowym patronatem marszałka województwa. Konkurs odbył się w czterech kategoriach przedstawionych na diagramie nr 71. Przyjęto 12 zgłoszeń, z czego nagrodzono i wyróżniono 12 nominowanych. Przyznano 4 statuetki oraz 8 wyróżnień.

Diagram 71. Wyniki konkursu Godni Naśladowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego Urzędu

Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego odbyło się 6 listopada 2023 r. w Olsztynie. W wydarzeniu uczestniczyło ok. 120 osób. Jak co roku miało ono charakter merytoryczny (tym razem dotyczyło głównie kondycji i przyszłości NGO w obliczu globalnych kryzysów – wyzwań przyszłości) oraz uroczysty (Gala Konkursu Godni Naśladowania).

Kolejnym ważnym zagadnieniem mającym wpływ na rozwój sektora pozarządowego naszego regionu jest wsparcie rozwoju wolontariatu. Bez osób zaangażowanych społecznie, wrażliwych i gotowych do bezpłatnej pracy na rzecz innych oraz swojego środowiska lokalnego, nie byłoby organizacji pozarządowych. W 2023 r. z budżetu Województwa przekazano ok. 81 tys. zł (tj. o 10,8 tys. zł mniej niż w 2022 r.) bezpośrednio na rozwój wolontariatu, w wyniku czego wsparto 10 zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym (tj. o 1 mniej niż w 2022 r.). Ich tematyka dotyczyła rozwoju wolontariatu, jego promocji czy szkoleń dla wolontariuszy i koordynatorów wolontariatu.

Diagram 72. Wsparcie rozwoju wolontariatu

10 zleconych zadań

81 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego.

Jak co roku samorząd województwa wsparł i włączył się w organizację obchodów *Międzynarodowego Dnia Wolontariusza*. Podczas uroczystości Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu uhonorowało wolontariuszy z Warmii i Mazur, laureatów regionalnego etapu konkursu *Barwy Wolontariatu*. W 2023 r. odbyła się XXIII edycja Konkursu. Zgłoszono do niego 50 wolontariuszy (osób indywidualnych lub grup wolontariuszy, np. kół wolontariatu), a kapituła wyłoniła 10 laureatów. Gala konkursu odbyła się 5 grudnia 2023 r. podczas *Gali Wolontariatu Województwa Warmińsko-Mazurskiego*, w której wzięło udział ok. 135 osób

z różnych środowisk związanych z wolontariatem. Ważnym elementem spotkania było przedstawienie informacji nt. stanu wolontariatu w województwie warmińsko-mazurskim oraz prezentacje dobrych praktyk z zakresu działalności szkolnych klubów wolontariatu w dyskusji połączonej z przedstawieniem dobrych praktyk pod hasłem *Szkolne Kluby Wolontariatu – czym są i jak działają?*.

Kolejnym konkursem promowanym w 2023 r. przez samorząd województwa, który nagradza młodzież za aktywność wolontariacką, był Samorządowy Konkurs Nastolatków *Ośmiu Wspaniałych* Fundacji *Świat na Tak* z Warszawy. *Ośmiu Wspaniałych* to również metoda wychowawcza, której celem jest promowanie pozytywnych, prospołecznych postaw młodzieży, działalności na rzecz innych, upowszechnianie wzajemnej życzliwości i współpracy, jako antidotum na agresję i brutalizację życia. W 2023 r. w Ostródzie odbyła się XXIX Gala Finałowa ogólnopolskiej edycji konkursu połączona z 25-leciem Fundacji *Świat na Tak*. Z tej okazji Samorząd Województwa wsparł obchody poprzez organizację pobytu w Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku dla ok. 120 uczestników oraz dojazdu do Muzeum, a także ufundował nagrody dla laureatów i wyróżnionych w XXIX edycji konkursu.

Mając na uwadze kluczowe znaczenie udziału młodzieży w rozwoju Warmii i Mazur, samorząd województwa podejmuje działania mające na celu włączenie tego środowiska w działalność lokalną i regionalną. Od 2015 r. przyznawane są organizacjom pozarządowym dotacje na realizację programu wspierania inicjatyw młodzieżowych w województwie warmińsko-mazurskim. W 2023 r. przekazano na ten cel 78 tys. zł (o 22 tys. zł mniej niż w 2022 r.), wspierając 9 zadań (o 5 mniej niż w poprzednim roku).

Diagram 73. Wsparcie inicjatyw młodzieżowych

9 zleconych zadań

78 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego.

W 2023 r. odbyło się również IV Forum Młodzieży Warmii i Mazur (4 października) pod hasłem *Forum Środowisk Młodzieżowych*. W trakcie Forum obecni przedstawiciele różnych środowisk młodzieżowych (m.in. harcerzy, szkolnych klubów wolontariatu, samorządów uczniowskich) przedstawili swoją dotychczasową działalność i realizowane inicjatywy. Uczestnicy wzięli również udział w wybranych warsztatach o następujących tematach: *Problemy, trudności – potrzeby młodzieży w organizacji i realizacji wspólnych inicjatyw, w pracy RAZEM, Nie chce mi się, a po co to, nie warto – jak przełamać barierę obojętności niechęci młodzieży?, Jak rozmawiać z dorosłymi?, Pieniądze to nie wszystko? Skąd i jak pozyskać środki finansowe na działania młodzieży?*. W IV Forum Młodzieży wzięło udział 140 osób, głównie młodzieży szkół średnich.

W 2023 r. samorząd województwa warmińsko-mazurskiego kontynuował działania na rzecz młodzieży poprzez działania Młodzieżowego Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Sejmik ten jest organem kolegialnym o charakterze inicjatywnym, konsultacyjno-doradczym i wnioskodawczym, głównie dla organów samorządu województwa warmińsko-mazurskiego. Cele i zadania Młodzieżowego Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego są wskazane w jego statucie, ustanowionym Uchwałą

Nr XXXIII/500/21 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie utworzenia Młodzieżowego Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz nadania mu statutu. W jego skład na podstawie Uchwały nr 25/313/22/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2022 r. wchodzi dwudziestu sześciu członków, w wieku 13-20 lat, z prawie całego województwa. I Kadencja Młodzieżowego Sejmiku trwa do 24 maja 2024 r. Młodzieżowy Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego od momentu powołania obradował podczas 6 sesji, przygotował i rozpowszechnił Apel dotyczący zdrowia psychicznego młodzieży, zorganizował m.in. Forum Samorządów Uczniowskich w Olsztynie, podpisał umowę o współpracy z Młodzieżowym Sejmikiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, z którym przeprowadził akcję sadzenia lasu pod hasłem *Klimat to interes nasz, więc zasadźmy wspólnie las*, razem z Biurem Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego współorganizował Forum Rad Młodzieżowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego i IV Forum Młodzieży Warmii i Mazur.

Kolejnym działaniem samorządu województwa, mającym na celu wsparcie sektora pozarządowego, jest akcja społeczna *Wspieram Region – Kocham Wspieram – mój % dla organizacji pożytku publicznego z Warmii i Mazur*. Propaguje ona możliwość przekazania 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych organizacjom pożytku publicznego (OPP) z Warmii i Mazur. W ramach działań podejmowanych w 2023 r. umieszczono treści zachęcające do wsparcia OPP na stronie wspieram.warmia.mazury.pl oraz zaktualizowano bazę OPP, a także informacje na temat akcji w 2022 r. W 2023 r. samorząd województwa warmińsko-mazurskiego kontynuował w mediach społecznościowych promocję roli znaczenia działalności organizacji pozarządowych podczas Światowego Dnia NGO przypadającego na 27 lutego.

Samorząd województwa podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi w różnych formach i zakresach. Szczegółowy jej opis jest przedstawiany w corocznych sprawozdaniach z realizacji programów współpracy, przekazywanych przez zarząd województwa Sejmikowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (WRDS WM) jest regionalną instytucją dialogu społecznego. Powołana została 7 grudnia 2015 r. zarządzeniem marszałka województwa warmińsko-mazurskiego. WRDS WM to 36 przedstawicieli: ze strony pracowników i pracodawców (po 15 osób) oraz rządowej i samorządowej (po 3 osoby). WRDS WM powołała cztery zespoły robocze do spraw:

ochrony zdrowia, dialogu i polityki społecznej, gospodarki i polityki regionalnej oraz oświaty. WRDS spełnia funkcję doradczą-opiniotwórczą, promując regularny i merytoryczny dialog w sprawach społeczno-gospodarczych o zasięgu wojewódzkim. Do zadań WRDS WM należą:

- wyrażanie opinii i podejmowanie stanowisk w sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa;
- rozpatrywanie spraw społecznych lub gospodarczych powodujących konflikty między pracodawcami i pracownikami;
- wyrażanie opinii i stanowisk w sprawach o zasięgu wojewódzkim, przekazanych do rozpatrzenia przez Radę Dialogu Społecznego;
- opiniowanie dokumentów wojewódzkich i sprawozdań z ich realizacji.

W 2023 r. odbyły się cztery posiedzenia plenarne oraz cztery posiedzenia Prezydium WRDS WM. Dwa razy obradował Zespół ds. dialogu i polityki społecznej, ponadto po jednym spotkaniu zrealizował Zespół ds. gospodarki i polityki regionalnej oraz Zespół ds. ochrony zdrowia.

Zajmowano się m.in.: omówieniem sytuacji w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kętrzynie, analizą sytuacji ekonomicznej podmiotów branży wodociągowo-kanalizacyjnej, sporem pomiędzy organizacjami związkowymi a prezydentem Olsztyna, sprawą opłat za korzystanie przez Mazurską Służbę Ratowniczą w Okartowie z nieruchomości stanowiącej własność gminy Pisz, omówieniem tematu *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (FEWIM)*, aktualnymi zasadami finansowania świadczeń medycznych w szpitalach psychiatrycznych, projektem strategicznym *Wsparcie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych*, tematem psychologii budowania potencjału zawodowego i osobistego, założeniami projektu budżetu województwa warmińsko-mazurskiego na 2024 r.

Ponadto odbyło się szkolenie dla przedstawicieli WRDS WM (12-13 października), na którym poruszono szereg tematów, w tym m.in.: *Negocjacje i mediacje – warsztat. Skuteczne strategie i techniki negocjacji*, wybrane zmiany w prawie pracy, w tym związane z odwołaniem stanu zagrożenia epidemicznego. Omówiono również zasady raportowania schematów podatkowych.

WRDS WM podjęła 12 uchwał oraz przygotowano stanowiska, które zostały przekazane na szczebel centralny. Szeroka debata przedstawicieli różnych środowisk na temat regulacji prawnych, programów czy strategii pozwala zwrócić uwagę na aktualne potrzeby województwa, potencjalne zagrożenia oraz szanse rozwoju, a w konsekwencji uzyskać lepsze rozwiązania w obszarze polityki społeczno-gospodarczej. Dialog społeczny oraz obywatelski powinien być więc jak najszerszej wykorzystywany, jako jedno z ważniejszych narzędzi rozwoju silnego kapitału społecznego zarówno na poziomie lokalnym, jak i regionalnym oraz krajowym.

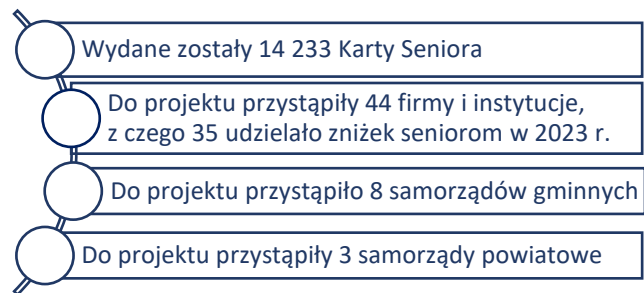

Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego kontynuował realizację projektu *Warmińsko-Mazurska Karta Seniora* (przyjętego 17 kwietnia 2018 r. Uchwałą Nr 18/384/18/V). Warmińsko-Mazurska Karta Seniora jest przeznaczona dla osób powyżej 60. roku życia. Projekt służy realizacji następujących celów:

- zwiększeniu dostępu seniorom do usług kulturalnych, edukacyjnych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych, sportowych, socjalnych, turystyczno-rekreacyjnych oraz innych dedykowanych im usług i produktów przez partnerów projektu;
- promowaniu przedsiębiorców i instytucji jako przyjaznych seniorom (*srebrna gospodarka*);
- zwiększeniu dostępu seniorom do usług i produktów sprzedawanych przez instytucje i przedsiębiorstwa w całej Polsce – m.in. we współpracy z innymi samorządami województw;
- wsparciu seniorów poprzez wzmocnienie ich kondycji finansowej;
- promocji województwa warmińsko-mazurskiego jako przyjaznego seniorom.

Do końca 2023 r. wydano 14 233 karty. Do projektu przystąpiły już 44 firmy i instytucje, z czego 9 zrezygnowało w 2022 r. Obecnie w ramach projektu zniżek seniorom udziela 35 firm oraz współpracujemy w zakresie rozpowszechniania karty z 8 samorządami gminnymi i 3 powiatami.

Diagram 74. Realizacja projektu Warmińsko-Mazurska Karta Seniora

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego.

6.3. Promocja

Promocja regionu jest istotnym elementem kształtującym wizerunek województwa warmińsko-mazurskiego. Buduje markę regionu, poczucie przynależności i dumy wśród jego mieszkańców, generuje ruch turystyczny, wpływa na decyzje zakupowe i inwestycyjne. Dzięki niej możliwe jest wsparcie aktywności regionalnych przedsiębiorców poprzez zaprezentowanie ich firm, usług i produktów. Promocja jest również ważnym elementem działań eksportowych, gdyż dzięki niej możliwa jest ekspansja na rynki międzynarodowe. Niezależnie od tego, czy realizowane działania kierowane są na zewnątrz czy do wewnątrz regionu, ma to wpływ na jego rozwój, wzrost zainteresowania nim jako miejscem do wypoczynku, ale także do pracy i życia.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Promocja województwa warmińsko-mazurskiego odbywa się w trzech aspektach. Przede wszystkim dotyczy realizacji *Strategii Marki Województwa Warmińsko-Mazurskiego*, promocji gospodarczej regionu oraz informacji i promocji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, a także programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027.

Diagram 75. Kierunki promocji województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Koordynacji Promocji.

Kluczowym dokumentem wytyczającym kierunki działań promocyjnych dla Warmii i Mazur jest *Strategia Marki Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021+*. Proponowane w Strategii mechanizmy, cele oraz działania mają za zadanie poprawę stanu świadomości realizatorów i odbiorców działań promocyjnych, jakości życia mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, a także szeroko rozumianą promocję województwa w kraju i za granicą. Powyższe cele realizowane były w 2023 r. między innymi poprzez:

- Produkcję 33 odcinków audycji o charakterze informacyjno-promocyjnym związanej z działalnością samorządu województwa warmińsko-mazurskiego i emisję na antenach regionalnych telewizji, tj. Telewizja Mazury, Telewizja Olsztyn, Truso TV (kwiecień-grudzień). Celem działania było informowanie społeczeństwa regionu o realizowanych przez samorząd działaniach.
- Produkcję i emisję multimedialnego programu radiowo-telewizyjnego dotyczącego najistotniejszych spraw województwa warmińsko-mazurskiego w cyklu *Barwy Warmii i Mazur* (kwiecień-listopad). Emisja odbyła się w takich mediach i social mediach jak: Telewizja Kopernik, YouTube na kanale Telewizji Kopernik, Facebook na profilu Telewizji Kopernik, Radio Plus, Radio UWM FM, Meloradio. Celem kampanii było informowanie społeczeństwa regionu o działaniach realizowanych na jego rzecz przez samorząd.

- Akcję społeczną *Wspieram region – Kocham, wspieram – moje wsparcie dla organizacji pożytku publicznego z Warmii i Mazur*. Na potrzeby akcji zaktualizowano wykaz Organizacji Pożytku Publicznego działających w województwie. Został on udostępniony na nowej stronie invest.warmia.mazury.pl, na dedykowanej podstronie wspieram.warmia.mazury.pl. Akcja miała zwiększać świadomość mieszkańców oraz wpływać na wzrost środków przekazywanych przez podatników z województwa warmińsko-mazurskiego dla organizacji pożytku publicznego z regionu (styczeń-kwiecień).

- Druk oraz kolportaż magazynu *Warmia i Mazury. Region, w którym warto żyć* (kwiecień-grudzień). Przedstawiono w nim informacje na temat działań samorządu województwa warmińsko-mazurskiego oraz informacje o tematyce społecznej, kulturalnej i gospodarczej związane z regionem. Wydano 4 numery, łączny nakład wyniósł 8 tys. egzemplarzy. Efektem projektu była promocja województwa i jego marki poprzez informowanie mieszkańców o wydarzeniach, inicjatywach oraz przedsięwzięciach odbywających się w regionie (marzec-grudzień).

- Kampanię promocyjną *Lato 2023 na Warmii i Mazurach*, realizowaną w sierpniu, polegającą na publikacji 22 artykułów promujących województwo warmińsko-mazurskie zamieszczonych w wydaniu specjalnym (stustronicowym) magazynu *MADE IN Warmia & Mazury* pod tytułem *LATO 2023 na Warmii i Mazurach*. Celem wydania było wywołanie zainteresowania Warmią i Mazurami jako kierunkiem urlopowym, a także zwiększanie świadomości marki regionu i pracowanie na rzecz jej rozpoznawalności. Celem było także utrwalanie wizerunku województwa warmińsko-mazurskiego jako regionu o wysokiej jakości życia, z gospodarką działającą w harmonii ze środowiskiem naturalnym i społeczeństwem, zdrową żywnością oraz ekologicznym rolnictwem. Wydanie to, o nakładzie 5 tys. egzemplarzy, dystrybuowane było w 50 punktach w regionie oraz 400 w całej Polsce m.in. w Warszawie, Krakowie, Gdańsku, Gdyni, Białymstoku, Sopocie, Toruniu, Wrocławiu, Rzeszowie, Poznaniu i Katowicach. Magazyn dostępny był także w 6 regionalnych portach lotniczych tj. Olsztyn Mazury, Kraków Balice, Rzeszów Jesionka, we Wrocławiu, w Gdańsku, w Katowicach, a także w wersji cyfrowej (czerwiec-wrzesień).

- Kampanię reklamową, przedmiotem której jest usługa promocji województwa warmińsko-mazurskiego w oparciu o przewoźnika lotniczego, która potrwa do jesieni 2024 r. Jednym z ważniejszych elementów Kampanii było zamieszczenie reklamy Województwa Warmińsko-Mazurskiego na kadłubie (m.in. treść: invest.warmia.mazury.pl) i na stateczniku pionowym samolotu pasażerskiego. Samolot przez cały okres trwania kampanii (tj. 15 m-cy) regularnie ma wykonywać połączenia na trasach lotniczych w Polsce i za granicą. Kampania ma na celu zwiększenie wiedzy potencjalnych turystów na temat

regionu, jego walorów turystycznych i inwestycyjnych, dostępności komunikacyjnej regionu w tym komunikacji lotniczej (styczeń-grudzień).

- Przeprowadzenie kampanii promocyjnej województwa w regionalnym i ogólnopolskim wydaniu *Gazety Wyborczej*, a także w serwisie *Wyborcza.pl* oraz newsletterze *Gazety Wyborczej*, poprzez zakup usługi promocyjnej w ramach plebiscytu *Supermiasta i Superregiony* (marzec-grudzień). Usługa promocyjna była okazją do budowania wizerunku województwa warmińsko-mazurskiego jako regionu, który posiada duże możliwości rozwojowe oraz do dyskusji z liderami i ekspertami nad jego przyszłością. W ramach kampanii wspólnie z czytelnikami *Gazety Wyborczej* redakcja wybrała te miejsca, z których jesteśmy dumni jako mieszkańcy swoich *małych ojczyzn*. Plebiscyt pod hasłem *Współczesna ikona miasta i regionu* był okazją do dyskusji o tym, jak samorządy zmieniły miasta i regiony, jaki mają pomysł na ich przyszłość.
- Przeprowadzenie kampanii promocyjnej regionu w mediach ogólnopolskich (lipiec-listopad) oraz zakup usługi promocyjnej na rzecz województwa warmińsko-mazurskiego w ramach *Olsztyn Green Festival 2023*. Kampania realizowana była przy współpracy z ogólnopolskim wydawcą (AGORA S.A., Wydawca *Gazety Wyborczej*). Kampania zawierała szeroki wachlarz kanałów dotarcia do różnorodnego odbiorcy m.in. w prasie, na portalach internetowych, fanpage'ach, mediach społecznościowych. Zarówno kampania, jak i festiwal były świetną okazją do zaprezentowania walorów turystycznych regionu oraz dały możliwość budowania wizerunku województwa jako regionu o wielu możliwościach, szczególnie atrakcyjnym pod względem turystycznym i wyjątkowym miejscem do życia. Liczba uczestników podczas festiwalu w 2023 r. wyniosła 35 tys.
- Udział w *VIII Europejskim Kongresie Samorządowym* w Mikołajkach (kwiecień), wydarzeniu organizowanym przez Instytut Studiów Wschodnich (organizatora Forum Ekonomicznego i Forum Regionów). *Europejski Kongres Samorządów* to platforma wymiany poglądów oraz miejsce spotkań liderów samorządowych, elit regionalnych z przedstawicielami administracji państwowej, organizacji pozarządowych, biznesu i partnerami zagranicznymi. Zróżnicowany program, na który złożyło się trzynaście ścieżek tematycznych, objął ponad 170 wydarzeń:

prezentacje raportów, panele, dyskusje, wykłady oraz uroczystą galę. W wydarzeniu wzięło udział ponad 2 tys. osób, wśród których dystrybuowano materiały promocyjne dotyczące województwa. Na stoisku województwa wyświetlane były materiały promujące Warmię i Mazury dotyczące regionu, w tym regionalnego programu

operacyjnego.

- Organizację 12. edycji *Festiwalu Promocji Gospodarczej Warmii i Mazur* (październik). Wydarzenie o charakterze konferencyjno-warsztatowym skierowane było do kadr

odpowiedzialnych za promocję w JST (tj. do gmin i powiatów z województwa warmińsko-mazurskiego). W wydarzeniu uczestniczyło blisko 180 osób: przedstawiciele komórek ds. promocji, rozwoju, inwestycji gospodarczych, przedstawiciele instytucji podległych samorządowi, instytucji regionalnych oraz lokalnych instytucji otoczenia biznesu, placówek naukowych oraz przedsiębiorcy. Po raz pierwszy w Festiwalu mogli wziąć udział również laureaci *Nagród Gospodarczych Żagle Warmii i Mazur* z ubiegłych edycji.

- Przeprowadzenie 11. edycji konkursu PRO Warmia i Mazury (nabór styczeń-marzec), którego celem jest wyłonienie najlepszych projektów z zakresu promocji, realizowanych w województwie warmińsko-mazurskim. Główną ideą konkursu jest podnoszenie standardów działań marketingowych z zakresu promocji, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje z województwa warmińsko-mazurskiego. Ma on także inspirować, upowszechniać dobre praktyki, promować działania zwiększające atrakcyjność turystyczną i gospodarczą regionu oraz poprawiające jakość życia i integrujące jego mieszkańców. Do konkursu w 2023 r. zgłoszonych zostało 13 projektów. Zgodnie z regulaminem w każdej kategorii przyznawana była jedna nagroda główna i wyróżnienie. W kategorii *promocja gospodarcza* wyróżnienie otrzymał projekt: *Punkt Obsługi Inwestora*, zrealizowany przez Gminę Olsztynek. Nagrodę główną Jury Konkursu przyznało za projekt *Kadry nowoczesnej gospodarki* i *Kurs na IT* Powiatowemu Urzędowi Pracy w Iławie. W kategorii *promocja ogólna* wyróżniony został projekt *Kampania Zdrowe L@to* Powiatu Ostródzkiego, a nagrodę główną przyznano za projekt *Regionalny Festiwal Pogranicza Kartaczewo* Gminie Gołdap.
- W celu upowszechnienia informacji o nagrodzonych projektach, w okresie październik-grudzień przeprowadzono kampanię informacyjno-promocyjną 11. edycji Konkursu PRO WARMIA i MAZURY, 12. Festiwalu Promocji Gospodarczej Warmii i Mazur oraz III edycji projektu *Nagrody Gospodarcze Żagle Warmii i Mazur*. W toku kampanii przedstawiani byli laureaci konkursu PRO Warmia i Mazury oraz podmioty, którym przyznano w 2023 r. certyfikaty Laureata Nagrody Gospodarczej.
- Przeprowadzenie czwartej edycji otwartego konkursu ofert o nazwie *OKO Promocji* na realizację zadań publicznych z zakresu promocji województwa warmińsko-mazurskiego przez organizacje pozarządowe (nabór luty-marzec). Celem konkursu było wsparcie i zachęcanie organizacji pozarządowych z województwa warmińsko-mazurskiego do podejmowania inicjatyw oraz realizacji przedsięwzięć na rzecz promocji regionu. Z 39 zgłoszonych projektów, 34 przeszło ocenę formalną, do dofinansowania zakwalifikowało się 17, z których ostatecznie zrealizowanych i rozliczonych zostało 16.

Diagram 76. Informacja o konkursie OKO Promocji

16 projektów

169,6 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Koordynacji Promocji.

- Zakup usługi promocyjnej podczas *XV. Kongresu Kobiet* w Poznaniu (wrzesień). Krajowy zasięg wydarzenia zapewnił dotarcie nie tylko do uczestników kongresu, ale także do szerokiego grona sympatyków z uwagi na udział w wydarzeniu ogólnopolskich stacji radiowych, telewizyjnych oraz prasy. Region Warmii i Mazur za pośrednictwem panelistów i panelistek odpowiedzialny był za

przygotowanie i prezentację panelu związanego z niepełnosprawnościami w szerokim tego słowa znaczeniu.

- Zakup usługi promocyjnej podczas 62. Edycji *Juwenaliów Olsztyńskich Kortowiaada 2023*, która odbyła się w Olsztynie (maj). Przyczynił się do promocji naszego regionu i budowania wizerunku województwa jako zaangażowanego w życie społeczne oraz wspierającego działania na rzecz kultury, wzrostu aktywności oraz integracji społecznej. Liczba unikalnych odbiorców wyniosła ponad 40 tys.

- Współorganizację wydarzenia pn. *Festiwal Weselnych Przebojów – Mrągowo 2023* (sierpień).

Przyczyniło się ono do promocji Warmii i Mazur i budowania wizerunku województwa jako zaangażowanego w życie społeczne oraz wspierającego działania na rzecz kultury, wzrostu aktywności oraz integracji społecznej. Koncerty transmitowane były na żywo przez Telewizję Polsat, przy oglądalności ponad 2,3 mln widzów.

- Zakup usługi promocyjnej podczas Ogólnopolskiego Konkursu Młodych Zespołów FEST MUZA, który odbył się w olsztyńskim Amfiteatrze (lipiec). Celem była promocja Warmii i Mazur oraz wykonawców stawiających pierwsze kroki w branży muzycznej, zarówno wśród mieszkańców województwa, jaki i osób spoza regionu. W konkursie wzięło udział ponad 1,4 tys. osób, a komunikacja dotycząca konkursu odbywała się z wykorzystaniem regionalnych mediów tj.: Radio Olsztyn, Radio UWM, Radio Eska Olsztyn, Radio Plus, Meloradio Olsztyn, Gazeta Olsztyńska, Gazeta Wyborcza Olsztyn, Twój Kurier Olsztyński, TVP Olsztyn, olsztyn24.com, olsztyn.com.pl.

- Upamiętnienie 550. rocznicy urodzin oraz 480. śmierci Mikołaja Kopernika – poprzez namalowanie jego współczesnego wizerunku. Autorem obrazu jest warmiński artysta Robert Listwan. Niebiański i kosmiczny wizerunek wielkiego polskiego uczonego towarzyszył wydarzeniom realizowanym w plenerze oraz na konferencjach i spotkaniach przez cały 2023 r.

- Udział w organizacji *Pikniku Samorządowego* z okazji obchodów 25-lecia samorządu województwa warmińsko-mazurskiego. Podczas *Pikniku* 24 września na olsztyńskiej starówce można było zapoznać się z działalnością wojewódzkich jednostek organizacyjnych, wziąć udział w licznych quizach i konkursach z nagrodami, spróbować warmińsko-mazurskich specjałów, posłuchać dobrej muzyki, a także zrobić podstawowe darmowe badania profilaktyczne.

- Zakup usługi promocyjnej podczas IX Rodzinnego Pikniku Lotniczego *Pod Niebem Kopernika* w Gryźlinach (lipiec). Udział w wydarzeniu przyczynił się do promocji naszego regionu i budowania wizerunku województwa jako zaangażowanego w życie społeczne oraz wspierającego działania na rzecz wzrostu aktywności oraz integracji społecznej.

- Zakup usługi promocyjnej podczas wydarzenia sportowego pod nazwą Regaty *Copernicus Grand Prix 2023*, które odbyły się w Olsztynie nad jeziorem Ukiel (sierpień). Transmisje regat na żywo realizowane były w telewizjach Sport Club, Canal+ Sport oraz na kanale YouTube OCS – Żeglarski Kanał Sportowy. Promocja podczas regat przyczyniła się do budowania wizerunku województwa jako zaangażowanego w życie społeczne oraz wspierającego aktywny tryb życia, w tym sport,

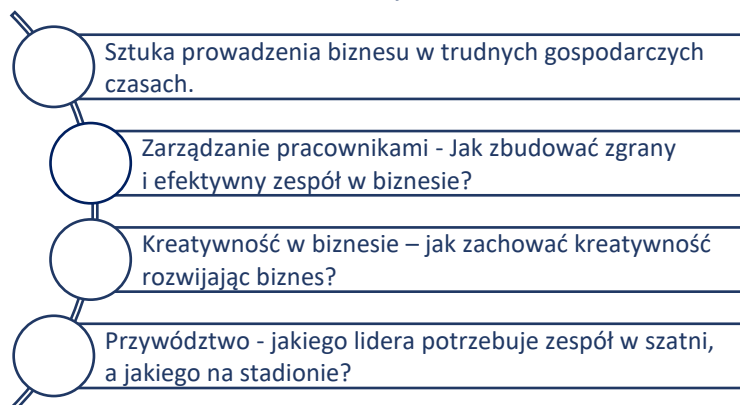
a także jako regionu, w którym odbywa się wydarzenia atrakcyjne zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

- W 2023 r. w ramach promocji gospodarczej przeprowadzono trzecią edycję projektu *Nagrody Gospodarcze – Żagle Warmii i Mazur* (styczeń–październik). Przyznanie nagród miało na celu wyróżnienie i uhonorowanie podmiotów gospodarczych prowadzących swoją działalność w województwie warmińsko-mazurskim, istotnie przyczyniających się do rozwoju gospodarki regionalnej oraz przestrzegających zasad odpowiedzialnego biznesu, a tym samym promujących pozytywny wizerunek regionu oraz mających kluczowy wpływ na rozwój gospodarki województwa. Zwieńczeniem trzeciej edycji projektu była uroczysta gala, która odbyła się w październiku w Ostródzie podczas 12. edycji *Festiwalu Promocji Gospodarczej Warmii i Mazur*. Na gali przedstawieni zostali wyróżnieni Laureaci. W 2023 r. przyznano 5 certyfikatów: w kategorii *Żagle Warmii i Mazur*. Certyfikat otrzymali: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polbis Auto Sp. z o.o., Warmińsko-Mazurski Zakład Doskonalenia Zawodowego w Olsztynie, Tymbark – MWS Sp. z o.o oddział w Olsztynku, CAIRO-soft Sp. z o.o.
- Realizację czterech stacjonarnych spotkań w Olsztynie dla przedsiębiorców z regionu pod nazwą BIZNES WIR.

Każde ze spotkań było podzielone na 3 części:

- *Wiedza* – prezentacje szkoleniowe, których celem było przedstawienie lokalnym przedsiębiorcom zagadnienia dotyczącego prowadzenia firmy w odniesieniu do: marketingu, budowania zaangażowanego zespołu, tworzenia modeli biznesowych, działań public relations oraz skutecznego inwestowania;

Diagram 78. Tematyka spotkań BIZNES WIR on-line – Wiedza. Inspiracje. Relacje

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Koordynacji Promocji

- *Inspiracje* – luźna, ale stymulująca rozmowa z przedstawicielami różnorodnych sektorów rynkowych;
- *Relacje* – networking pomiędzy uczestnikami w formie tzw. szybkich randek biznesowych.

Po każdym wydarzeniu publikowany był również materiał prasowy, jako relacja ze spotkań, w papierowym wydaniu magazynu MADE IN Warmia & Mazury, łącznie opublikowano 4 artykuły.

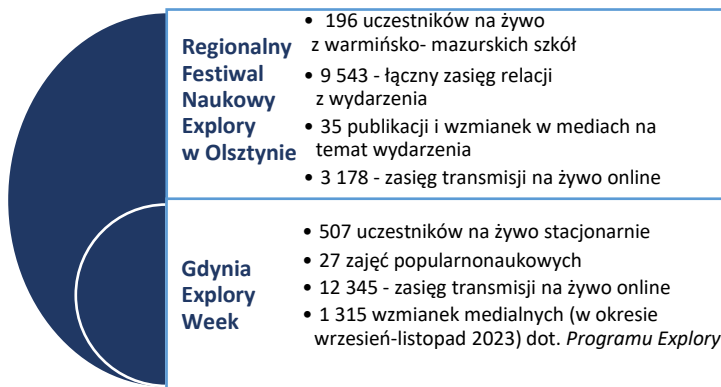
- Aktualizację oraz dodruk publikacji *Warmia i Mazury. Region, w którym warto żyć*. Wydawnictwo zawiera kompleksowe informacje o tematyce społecznej, kulturalnej i gospodarczej związane z regionem. Nakład w 2023 r. wyniósł 6 tys. egzemplarzy. Głównym celem kontynuacji wydawania publikacji była promocja województwa pod kątem atrakcyjności gospodarczej, turystycznej, kulturalnej i wysokiej jakości życia. Publikacja zawiera również treści w trzech językach (angielski, niemiecki, ukraiński).

Region, w którym warto żyć

- Zakup usługi promocyjnej podczas XII edycji *Programu Explory*. Działania promocyjne realizowane były podczas Regionalnego Festiwalu Naukowego Explory w Olsztynie (województwo uzyskało tytuł *Gospodarza Festiwalu Naukowego Explory w Olsztynie*) oraz trzech regionalnych festiwali organizowanych w innych miastach (województwo uzyskało tytuł *Partnera Wspierającego Explory*). Region promowany był również na stronie internetowej festiwalu, gdzie zamieszczony został link do strony samorządu województwa, film promocyjny oraz nagranie wypowiedzi marszałka województwa. Działanie przyczyniło się do wzmocnienia marki regionu i promocji Warmii i Mazur jako miejsca przyjaznego kreatywnej młodzieży, studentom, naukowcom oraz firmom opartym na nowoczesnych technologiach, a także jako atrakcyjnej lokalizacji do organizacji ogólnopolskich wydarzeń naukowych, kulturalnych, szkoleniowych, biznesowych. Realizacja działań przedstawiona została na diagramie nr 77.

Diagram 77. Zakup usług promocyjnych podczas IX edycji Programu Explory oraz Gdynia Explory Week

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Koordynacji Promocji.

- Wizyta przedstawicieli firm i instytucji z Republiki Korei w województwie warmińsko-mazurskim (11-16 września), w celu poznania regionu jako potencjalnego miejsca do inwestycji. Na wizytę gospodarczą zagranicznych gości złożyła się m.in. konferencja (z udziałem przedstawicieli samorządu, reprezentantów firm i specjalistów z branży rolno-spożywczej), jak i międzynarodowy networking, służący budowaniu oraz wymianie doświadczeń biznesowych. Ponadto Koreańczycy odwiedzili regionalne instytucje wspierające lokalny biznes, gdzie w czasie rozmów i prezentacji poznali szczegóły funkcjonowania wybranych jednostek, realizowane projekty oraz narzędzia służące wsparciu firm w internacjonalizacji. Spotkania przyniosły wymierne efekty: podpisano trzy listy

intencyjne, wyrażające chęć współpracy biznesowej między firmami, a także *Memorandum of Understanding* między koreańską komórką rządową KOAT a samorządem województwa warmińsko-mazurskiego.

- Współorganizację konkursu *Sternik*. Głównym organizatorem wydarzenia był Bank Gospodarstwa Krajowego Region Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, a samorząd województwa ponownie został jednym z partnerów konkursu. Głównym celem przedsięwzięcia było nagrodzenie firm, szpitali, jednostek administracji (w tym JST) lub NGO z województwa warmińsko-mazurskiego, które obrały kurs na rozwój: kurs na innowacje, nowe inwestycje, ekspansję zagraniczną, zrównoważony rozwój – wykorzystując dostępne możliwości. Ideą tego cyklicznego konkursu jest budowanie platformy wymiany wiedzy, inspiracji, dobrych praktyk biznesowych i społecznych, z których będą mogli korzystać inni przedsiębiorcy i organizacje. Uczestnicy konkursu, dzieląc się swoimi doświadczeniami, mogli umocnić relacje z klientami, partnerami biznesowymi i kooperantami oraz promować swoją markę, dzięki możliwości posługiwania się znakiem konkursu *Sternik*. Nagrody przyznano w następujących kategoriach: *Sternik Eksportu* (ERKO sp. z o.o. sp. k.), *Sternik Inwestycji* (Unimasz Sp. z o.o.), *Sternik Zielonej Transformacji* (KAJ Sp. z o.o.), *Sternik Przyjazna Administracja* (Powiat Olsztyński), *Sternik Odpowiedzialności Społecznej* (SPA for Cancer), *Sternik Ochrony Zdrowia* (Uniwersytecki Szpital Kliniczny w Olsztynie). W każdej z kategorii Kapituła przyznała także po 3 wyróżnienia. Wybrano również 2 Laureatów Nagrody *Sternik 3W – Szkółand Sp. z o.o.* oraz *BOB Energetyk Sp. z o.o.*
- Zakup usługi promocyjnej podczas IX Gali *Kosynierzy Przedsiębiorczości Polskiej*. Uroczystość stanowiła okazję do promowania województwa oraz pokazania atutów Warmii i Mazur jako pięknego i przyjaznego regionu, w którym żyją i pracują wyjątkowi ludzie.

Szczególnym rodzajem promocji jest prowadzenie działań z zakresu polityki inwestycyjnej oraz promocji gospodarczej, podejmowanych przez samorząd województwa warmińsko-mazurskiego na rzecz ekonomicznego rozwoju regionu. W obszar ten wpisuje się działalność Centrum Obsługi

Diagram 78. Realizacja projektu *Wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów*

probiz

**479 usług
pro-biz**

PRO×Export

**974 usługi
pro-export**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Koordynacji Promocji.

Inwestorów i Eksporterów (COIE) w zakresie obsługi inwestora pro-biz, która obejmuje obsługę krajowych i zagranicznych inwestorów zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej na Warmii i Mazurach, a także usługi pro-eksport, obejmującej pomoc w nawiązywaniu kontaktów z firmami zagranicznymi. W 2023 r. COIE obsłużyło 16 zapytań inwestycyjnych i 9 zapytań exportowych (wobec odpowiednio 18 i 10 zapytań w 2022 r.).

Warmińsko-Mazurskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów prowadzi Regionalną bazę ofert inwestycyjnych, która dostępna jest pod adresem www.invest.warmia.mazury.pl/tereny. Baza zawiera oferty terenów inwestycyjnych (greenfield) oraz hal

przemysłowych (brownfield) – łącznie 171 ofert inwestycyjnych z całego regionu i jest na bieżąco aktualizowana. Baza ofert jest wykorzystywana przez pracowników COIE do obsługi wpływających zapytań inwestycyjnych, umożliwia jednostkom samorządu terytorialnego z regionu promocję ich

terenów, a przedsiębiorcom zapoznanie się z ofertą inwestycyjną województwa warmińsko-mazurskiego.

Dodatkowo COIE prowadzi konsultacje z obsługi mediów społecznościowych i strategii marki. W indywidualnych spotkaniach udział biorą mikroprzedsiębiorcy w początkowej fazie rozwoju, którym zależy na optymalizacji działań, diagnozie przewag konkurencyjnych i sukcesywnym zwiększaniu swojej pozycji na rynku. W 2023 r. zrealizowano 28 spotkań.

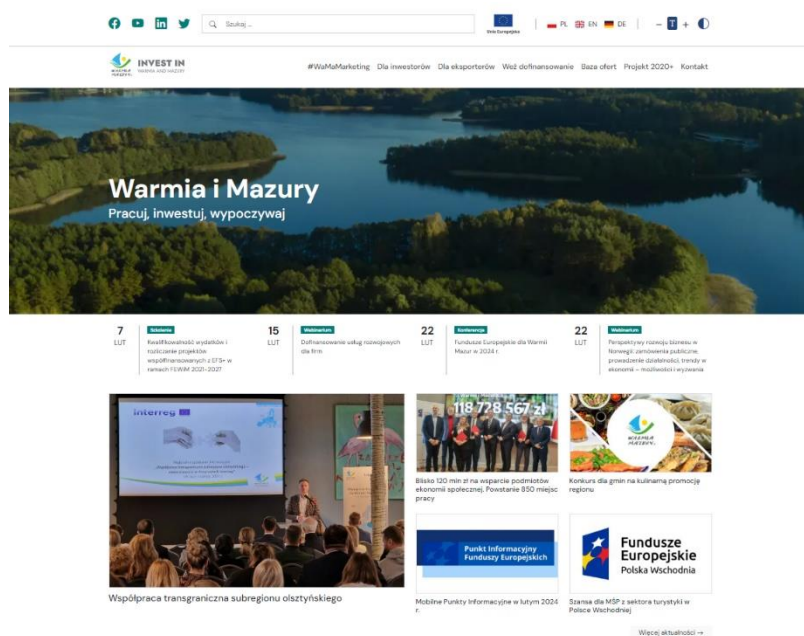
Departament Koordynacji Promocji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie prowadzi komunikację o działaniach samorządu województwa warmińsko-mazurskiego poprzez obsługę profili Urzędu Marszałkowskiego na Facebooku (<https://www.facebook.com/WarmiaMazuryCzystyZysk> z liczbą ok. 36 tys. obserwujących), LinkedIn (<https://www.linkedin.com/company/urz%C4%85d-marsza%C5%82kowski-wojew%C3%B3dztwa-warmi%C5%84sko-mazurskiego/>) oraz X (dawnym Twitterze – https://twitter.com/UMWWM_Olsztyn). W social mediach na bieżąco publikowane są informacje o sytuacji gospodarczej regionu, o konferencjach, eventach, grantach, a także aktywności zarządu na rzecz gospodarki i społeczności regionu.

Uzupełniającym kanałem informacyjnym jest strona invest.warmia.mazury.pl, zawierająca zarówno aktualności dotyczące Warmii i Mazur o charakterze gospodarczym, jak również informacje o regionie dla inwestorów, w tym wspomnianą bazę terenów inwestycyjnych.

W województwie warmińsko-mazurskim w latach 2020-2023 realizowany był projekt *Promocja gospodarcza Warmii i Mazur 2020+*. Jego celem był wzrost konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego poprzez zrealizowany sieciowy projekt promocji gospodarczej województwa w wymiarze krajowym i międzynarodowym, jak i wzrost napływu bezpośrednich inwestycji zewnętrznych (w tym zagranicznych) do regionu. W ramach projektu w 2023 r. zrealizowano następujące zadania:

- Misja gospodarcza z krajów UE

W dniach 6-7 marca 2023 r. została zorganizowana misja gospodarcza dla przedsiębiorców z krajów UE w formule spotkań B2B on-line. Głównym celem misji było wsparcie przedsiębiorstw z regionu Warmii i Mazur w nawiązaniu relacji biznesowych z przedsiębiorcami z krajów UE innych niż Polska, prezentacja potencjału gospodarczego województwa pod kątem pozyskania partnerów eksportowej wymiany handlowej oraz budowanie wizerunku Warmii i Mazur jako regionu atrakcyjnego w zakresie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, jak również wiarygodnego partnera biznesowego. W organizowanej misji wzięli udział regionalni oraz zagraniczni

przedsiębiorcy, zainteresowani nawiązaniem nowych relacji biznesowych. Uczestnicy misji, już na etapie rekrutacji, zostali „dopasowani” biznesowo, co przyczyniło się do zwiększenia efektywności bezpośrednich rozmów B2B. Wśród przedsiębiorców zagranicznych znalazły się firmy z Niemiec, Włoch i Szwajcarii. W wyniku rozmów B2B zostały podpisane listy intencyjne pomiędzy firmami zagranicznymi, a regionalnymi, które warunkują chęć dalszego dialogu biznesowego.

- Otwarcie na Skandynawię

1 czerwca 2023 r. w Olsztynie odbyła się 10. edycja konferencji *Otwarcie na Skandynawię*. Wydarzenie adresowane było do przedsiębiorców z Warmii i Mazur, a także ze Szwecji, Finlandii i Danii, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego oraz instytucji otoczenia biznesu wspierających współpracę gospodarczą pomiędzy Polską a Skandynawią. Podczas konferencji przedstawiono potencjał inwestycyjny Warmii i Mazur, zaprezentowano ofertę eksportową województwa warmińsko-mazurskiego oraz przybliżono uczestnikom możliwości współpracy z krajami skandynawskimi. Program wydarzenia

obejmował prelekcje oraz warsztaty dla 2 grup językowych, w trakcie których uczestnicy uzyskali praktyczne wskazówki dotyczące współpracy międzynarodowej oraz przygotowania skutecznej oferty handlowej. Łącznie w konferencji uczestniczyło 81 osób, w tym 9 przedstawicieli przedsiębiorstw i instytucji otoczenia biznesu ze Skandynawii. Honorowy patronat nad wydarzeniem objęły Ambasada Królestwa Danii, Ambasada Finlandii i Ambasada Szwecji.

- Konferencja #WaMaMarketing – wydarzenie, którego celem było wyposażenie uczestników z regionu w unikatową, trudno dostępną wiedzę z zakresu nowych technologii, social mediów, e-commerce oraz wirtualnej rzeczywistości. W 2023 r. zostały zrealizowane 2 edycje, w których udział wzięło 1 tys. uczestników stacjonarnych oraz ponad 1,1 tys. uczestników w formule on-line. Zasięg

udostępnianych organicznie informacji na temat wydarzenia, wyniósł w social mediach ponad 5 mln użytkowników, a rejestracja na spotkanie została zamknięta w 2 dni. Na scenie pojawiły się topowe nazwiska z kraju i ze świata, w tym badaczka Harvard University, doradca Microsoft, szkoleniowiec przedstawicieli z Parlamentu Brytyjskiego oraz trener wiodącego operatora telekomunikacyjnego na Bliskim Wschodzie i w Afryce. Poza udziałem w wyjątkowych wykładach i kularowych spotkaniach z prelegentami, do dyspozycji uczestników były także atrakcje nowej generacji, jak np. roboty humanoidalne, w tym pierwszy polski humanoid, czy holobox 3D.

- Kampania OOH (Out Of Home – reklama zewnętrzna)

Celem kampanii było zbudowanie wizerunku regionu, jako miejsca atrakcyjnego do prowadzenia biznesu. Komunikat przekazywany był za pomocą kreatywnych billboardów 3D z wykorzystaniem komponentów z recyklingu na największych nośnikach w 10 miastach w Polsce, tj. w Warszawie, Łodzi, Gdyni, Szczecinie, Poznaniu, Bydgoszczy, Katowicach, Krakowie, Lublinie oraz Wrocławiu. Zarówno kreacja, jak i samo wykonanie billboardów, zostały dostrzeżone przez dziennikarzy, co przełożyło się na ponad 100 bezpłatnych publikacji w mediach regionalnych, krajowych oraz międzynarodowych, a tym samym zwiększono zasięgi informacji o Warmii i Mazurach, jako miejscu atrakcyjnym gospodarczo o kolejne 1,8 mln odbiorców. Łącznie kampania dotarła do 25 mln osób (dane na podstawie Visibility Adjusted Contact, liczby kontaktów z reklamą). Pierwsza edycja projektu trwała od 1 maja do 31 lipca 2022 r. Druga została przeprowadzona od 1 marca do 30 kwietnia 2023 r.. W czerwcu 2023 r. kampania pod hasłem *Tutaj kreacja to rekreacja*, uzyskała prestiżowy tytuł Perły Samorządu i zajęła I miejsce w kategorii promocja, pokonując tym samym działania promocyjne realizowane przez inne jednostki samorządowe w całym kraju.

- Kampania w mediach

Celem kampanii w mediach (luty 2022 – kwiecień 2023) była poprawa wizerunku województwa jako miejsca atrakcyjnego do inwestycji oraz przyciągnięcie nowych inwestorów na Warmię i Mazury, poprzez prezentowanie potencjału gospodarczego regionu, w tym także infrastruktury drogowej, kolejowej czy lotniczej. Dotarła do ponad 8,1 mln unikalnych odbiorców w kraju i za granicą (Szwecja, Finlandia, Dania, Niemcy, Hiszpania, Francja), poprzez 5 kanałów komunikacji: prasa gospodarcza i lifestylowa (30 artykułów w Polsce, 12 artykułów za granicą), radio (80 emisji spotów w polskich stacjach radiowych), telewizja (60 emisji spotów w TV w Polsce), reklamy Google Ads, social media (Facebook, LinkedIn). Wyprodukowane zostały również 2 spoty video.

- ✓ Artykuły ukazały się m.in. w Polityce, Pulsie Biznesu, Rzeczypospolitej, Gazecie Wyborczej, Dzienniku Gazeta Prawna, Do Rzeczy, My Company, Golf and Roll, National Geographic, El Economista, Economia 3, The Good Life, Handwerk Magazin, Talouselämä, Privata Affärer, Børsen Newspaper, Affärsvärlden, Wirtschafts Woche.
- ✓ Spoty TV ukazały się w TVN24, Polsat News i HGTV.
- ✓ Spoty radiowe były emitowane w sieciach radiowych należących do grup radiowych RMF 3D (RMF FM, RMF Classic, RMF Maxxx), Trójwymiar (PR1, PR3, PR4, PR24), Zet Total (radio ZET, sieć Antyradio, Meloradio, Plus, Chillizet).

Warmia og Masurien - et land med mange forretningsmuligheder

Der er et sted, hvor udspejlet nature ligger side om side med ny teknologi. Her er der gunstige betingelser for landbrug, industriproduktion og serviceløsningen, og miljøet er ikke kun gunstigt for forretningsudvikling, men også for afslapning. Vi taler om Warmia og Masurien, en region i det nordøstlige Polen. Forretningsmuligheder fra Danmark havde mulighed for at overbevise sig selv om fordelene ved dette den 15. oktober under konferencen 'Åbn for Skandinavien', som blev afholdt i regionen.

Der deltog foretningsskift fra Sverige, Danmark og Finland samt repræsentanter for SMV'er, lokale myndigheder og institutioner fra Warmia og Masurien. I alt over 100 personer bidede personligt og online, og i alt næsten 900 personer i de ni udgaver af arrangementet til dato. Dette år møde omfattede paneldiskussioner og workshops på polsk og engelsk om forskellige aspekter af at drive forretning på begge sider af Østersøen.

For skandinaviske virksomheder er Warmia og Masurien et potentielt attraktivt sted at investere kapital eller finde forretningspartnere, bl.a. på grund af den geografiske nærhed, de mange investeringsincitamenter og tilstedeværelsen af mange interessante samarbejdspartnere. Her kan de regne med støtte fra Servicecenter for investorer og eksportører, kvalificeret personale og omfattende logistiske faciliteter og infrastruktur. Konference 'Åbn for Skandinavien' giver erhvervsrepræsentanterne mulighed for at få praktiske oplysninger om de enkelte lande, udsøke erfaringer og etablere værdifulde kontakter, som kan føre til et langsigtet samarbejde i fremtiden.

Den næste mulighed for et internationalt møde vil være i foråret 2023, hvor konferencen vil blive afholdt for tredje gang.

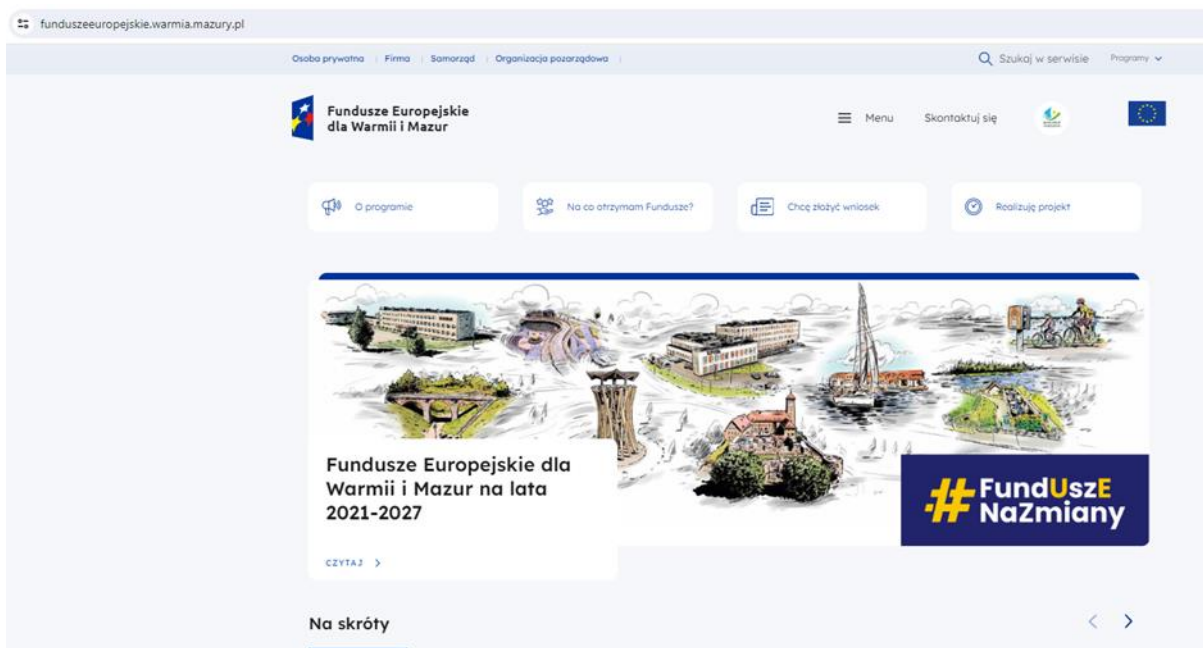
www.investwarmiamazury.pl/en

Realizowano również działania promocyjne w zakresie funduszy europejskich:

- Administrowanie serwisu www.funduszeeuropejskie.warmia.mazury.pl, który funkcjonuje jako podstawowe źródło wiedzy o Funduszach Europejskich dla Wami i Mazur 2021-2027 (FEWiM) dla mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Serwis ten w 2023 r. odnotował 513 tys. wyświetleń i był pierwszym serwisem w Polsce uruchomionym w tej perspektywie finansowej przez Instytucję Zarządzającą programem. Na stronach internetowych serwisu umieszczano, m.in. informacje o naborach ogłaszanych w ramach FEWiM, konferencjach, spotkaniach informacyjnych i szkoleniach dla beneficjentów.

- Prowadzenie fanpage'a na Facebooku *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur* (drugi w Polsce pod względem liczby polubień profil o tematyce funduszowej, powadzony przez Instytucję Zarządzającą) oraz konta *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur* w serwisie YouTube, jako uzupełniających kanałów informacji o regionalnych Funduszach Europejskich.

- Realizacja usługi *marketing automation*, której celem było m.in. zaangażowanie użytkowników do obserwowania informacji na stronie www.funduszeeuropejskie.warmia.mazury.pl (subskrypcja web push), pozyskiwanie nowych użytkowników, zwiększenie bazy subskrybentów

newslettera, zwiększenie zainteresowania użytkowników mediami społecznościowymi oraz równoległe prowadzenie starego serwisu internetowego www.rpo.warmia.mazury.pl poświęconego programowi regionalnemu RPO WIM 2014-2020. W 2023 r. serwis odnotował 578 tys. odwiedzin.

- Dostarczanie kompleksowej wiedzy 443 osobom, zainteresowanym aplikowaniem i realizującym projekty z Funduszy Europejskich, służyły szkolenia stacjonarne z następujących tematów:
  - ✓ przygotowanie wniosku o dofinansowanie projektu współfinansowanego z EFS+ w ramach FEWiM 2021-2027 w systemie SOWA,
  - ✓ partnerstwo w projektach współfinansowanych z EFRR w ramach FEWiM 2021-2027,
  - ✓ pomoc publiczna i pomoc de minimis w projektach z Programów Regionalnych,
  - ✓ przygotowanie wniosku o dofinansowanie projektu współfinansowanego z EFRR w ramach FEWiM 2021-2027 w systemie WOD,
  - ✓ przygotowanie wniosku o płatność projektu współfinansowanego z EFS+ w ramach FEWiM 2021-2027 w systemie SL2021,
  - ✓ zastosowanie standardów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w projektach współfinansowanych z EFS+ w ramach FEWiM 2021-2027,
  - ✓ obowiązki informacyjne i promocyjne beneficjentów FEWiM 2021-2027,
  - ✓ zamówienia publiczne przy realizacji projektów współfinansowanych z EFS i EFS+ w ramach Programów Regionalnych,
  - ✓ zamówienia publiczne przy realizacji projektów współfinansowanych z EFRR w ramach Programów Regionalnych,
  - ✓ zatrudnianie personelu w kontekście prawa oświatowego w projektach współfinansowanych z EFS+ w ramach FEWiM 2021-2027,
  - ✓ partnerstwo w projektach współfinansowanych z EFS+ w ramach FEWiM 2021-2027,
  - ✓ kwalifikowalność wydatków i rozliczanie projektów współfinansowanych z EFRR w ramach FEWiM 2021-2027.
- Utrwalanie w formie wideo tzw. dobrych praktyk pokazujących korzyści, jakie fundusze europejskie przynoszą mieszkańcom regionu. W 2023 r. wyprodukowano 6 minireportaży (każdy w wersji długiej i krótkiej) prezentujących interesujące projekty finansowane z funduszy europejskich. Emisja powyższych materiałów odbyła się w telewizji regionalnej (TVP3 Olsztyn), u trzech nadawców lokalnych (TV Olsztyn, TV Mazury, Truso TV) w najatrakcyjniejszym dla widzów czasie (prime time) w terminach:
  - ✓ od 8 maja do 4 czerwca w trzech telewizjach lokalnych
  - ✓ od 8 maja do 31 lipca w telewizji regionalnej

- Organizacja konferencji stacjonarnej inaugurującej realizację programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 (16 lutego). Wzięło w niej udział 337 osób.

- Organizacja konferencji *Kraina możliwości zawodowych* (26 października). Jej celem było pokazanie, jak – żyjąc w czasach wyzwań, jakie niosą ze sobą m.in. transformacja cyfrowa i ekologiczna – opanować umiejętność dostosowania do zachodzących zmian. Konferencja zgromadziła 157 osób.

- Prowadzenie licznych kampanii internetowych, m.in. kampanii display, kampanii w wyszukiwarce Google, promocji wideo na YouTube, promocji postów graficznych i wideo na Facebooku. Dotyczyły one m.in. promocji nowego adresu strony internetowej, promocji dobrych praktyk z funduszy europejskich i promocji naborów. Koncentrowały się na konkretnych grupach docelowych województwa warmińsko-mazurskiego.

- Współorganizacja przez samorząd województwa wraz z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej *XI Dni Otwartych Funduszy Europejskich* (12-14 maja). Celem tej akcji było pokazanie mieszkańcom województwa jak Fundusze Europejskie zmieniają region Warmii i Mazur. Była to także okazja do podsumowania w gronie beneficjentów kończącej się perspektywy budżetowej UE 2014-2020. Wydarzenie było promowane na profilu na Facebooku *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur*, na stronie internetowej funduszeuropejskie.warmia.mazury.pl i poprzez newsletter. W trakcie trwania *Dni Otwartych* w trzech telewizjach lokalnych i telewizji regionalnej emitowany był minireportaż pokazujący wykorzystanie funduszy europejskich.

W ramach wydarzenia beneficjenci z Warmii i Mazur zapewnili mieszkańcom regionu 16 atrakcji w postaci pokazów pszczelarskich, zwiedzania muzeów, gry terenowej czy kursu języka hiszpańskiego dla seniorów.

Innym zadaniem, wpisującym się w szeroko rozumiane działania promocyjne i wpływającym na rozwój Warmii i Mazur, jest upowszechnianie wśród mieszkańców regionu, a szczególnie przedsiębiorców, informacji o możliwościach aplikowania o środki z funduszy europejskich. Działanie to jest możliwe dzięki funkcjonowaniu Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich, które w 2023 r. realizowały swoje zadania w ramach następujących po sobie 2 umów dotacyjnych z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, tj. umowy nr DIP/BDG-II/POPT/104/14 oraz DKP/BDG-II/PTFE/24/23.

- W 2023 r. w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowały dwa Punkty Informacyjne, tj. Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Olsztynie oraz Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Elblągu. Każdy z tych punktów świadczył bezpłatne usługi informacyjne w odniesieniu do wszystkich programów finansowanych z funduszy europejskich w szczególności z:
  - Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;

- Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego+;
- Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji;
- Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury;
- Funduszu Spójności;
- Programów Komisji Europejskiej na lata 2014-2020 i 2021-2027.

Działania i formy świadczenia usług przez ww. Punkty Informacyjne przedstawiono na diagramie 79.

Diagram 79. Działania i formy świadczenia usług przez Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Olsztynie oraz Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Elblągu w 2023 r.

Umowa nr DIP/BDG-II/POPT/104/14 (obowiązująca do 31.05.2023 r.)	Umowa nr DKP/BDG-II/PTFE/24/23 (obowiązująca od 1.06.2023 r.):
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba konsultacji (osobiste + telefoniczne + mailowe + indywidualne) – 2 281; • Liczba Mobilnych Punktów Informacyjnych i całodziennych dyżurów – 96; • Liczba spotkań informacyjnych – 14; • Liczba spotkań informacyjnych w szkołach ponadpodstawowych – 12; • Liczba uczestników spotkań i szkoleń – 414; • Liczba szkoleń (przeprowadzonych samodzielnie lub przez eksperta) – 2. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba konsultacji (osobiste + telefoniczne + mailowe + indywidualne) – 2 676; • Liczba Mobilnych Punktów Informacyjnych i całodziennych dyżurów – 38; • Liczba spotkań informacyjnych – 20; • Liczba spotkań informacyjnych w szkołach ponadpodstawowych – 23; • Liczba uczestników spotkań i szkoleń – 2 439; • Liczba szkoleń (przeprowadzonych samodzielnie lub przez eksperta) – 2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Koordynacji Promocji.

- W przypadku Programów zarządzanych centralnie przez Komisję Europejską, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej zarządzanych przez Ministra właściwego do spraw Rolnictwa i Rozwoju Wsi (z wyjątkiem Programu Rybactwo i Morze 2021-2027), PIFE świadczył usługi informacyjne w zakresie ogólnym, tj. nie świadczył usług konsultacji na etapie przygotowania wniosku o dotację oraz konsultacji na etapie realizacji projektów.

INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

7. Infrastruktura i środowisko

7.1. Planowanie przestrzenne

Organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego województwa oraz audyt krajobrazowy, a także prowadzą analizy i studia oraz opracowują koncepcje i programy odnoszące się do obszarów i problemów zagospodarowania przestrzennego.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Jednostką organizacyjną samorządu województwa warmińsko-mazurskiego odpowiedzialną za planowanie przestrzenne jest Warmińsko-Mazurskiego Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie.

W 2023 r. kontynuowano prace nad *Audytem krajobrazowym województwa warmińsko-mazurskiego*. *Audyt* sporządzany jest dla obszaru województwa przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, na podstawie art. 38 a i 38 b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz. U. 2019 poz. 394).

Audyt krajobrazowy to opracowanie, które ma na celu delimitację, charakterystykę i waloryzację krajobrazów na terenie województwa oraz wskazanie sposobów kształtowania i ochrony krajobrazu.

W 2023 r. kontynuowano prace nad *Audytem*, w ramach których m.in.:

- zidentyfikowano zagrożenia dla poszczególnych krajobrazów,
- sporządzono karty krajobrazów priorytetowych w zakresie opisu walorów fizjonomicznych, przyrodniczych i kulturowych,
- opracowano rekomendacje i wnioski w zakresie kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie wybranych form ochrony przyrody,
- przeprowadzono wizje i inwentaryzacje terenowe krajobrazów priorytetowych,
- sporządzono dokumentację fotograficzną krajobrazów priorytetowych z wykorzystaniem drona.

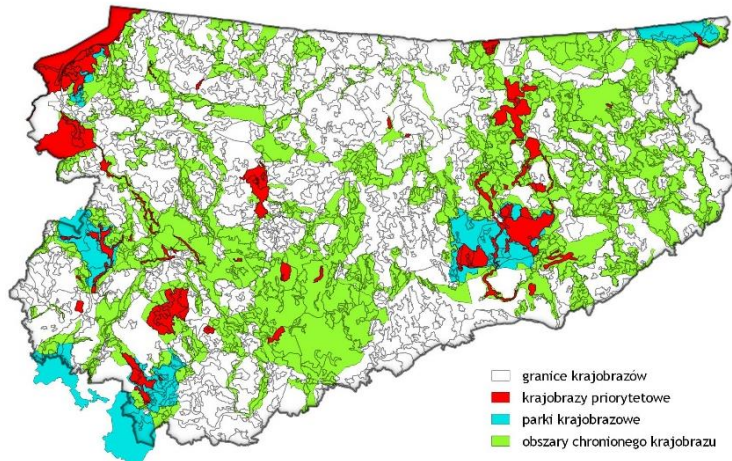
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 października 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz. U. poz. 2308) wprowadziło zmiany w metodyce sporządzania audytu, co doprowadziło do rozszerzenia zakresu prac nad *Audytem*. Uchwalenie *Audytu krajobrazowego* przez sejmik województwa, poprzedzone konsultacjami społecznymi oraz opiniowaniem przez odpowiednie organy i jednostki, planowane jest w 2024 r. Zgodnie z przyjętym przez zarząd województwa Rzeczym Programem prac Warmińsko-Mazurskiego Biura Planowania Przestrzennego na 2022 r., sporządzane są analityczne opracowania. Opracowania te mają charakter studialno-analityczny, odnoszą się do bieżącej problematyki regionu z zakresu gospodarki przestrzennej i powiązanych z nią zagadnień związanych z infrastrukturą techniczną, gospodarką, ochroną środowiska. W 2023 r. w biurze zostały wykonane opracowania takie jak:

- *Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa warmińsko-mazurskiego*

Zadanie obejmuje sporządzenie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa oraz sformułowanie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki rozwoju.

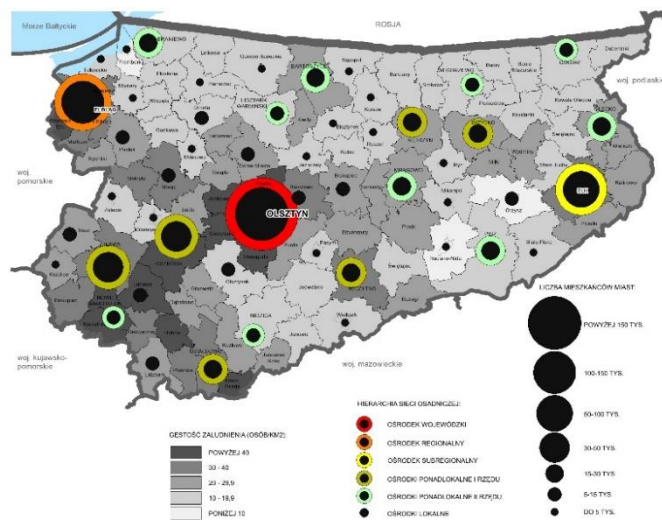
Model i ustalenia stanowiąc będą, zgodnie z art. 11 ust. 1c pkt 4 i 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 z późn. zm.), integralną część strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. W toku prowadzonych prac przygotowano założenia metodyczne, przeprowadzono aktualizację baz danych oraz opracowano syntetyczną diagnozę uwarunkowań w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz kluczowych elementów zagospodarowania przestrzennego na poziomie regionalnym. Istotnym elementem prac był udział w licznych spotkaniach z regionalnymi służbami planistycznymi, które stanowiły forum do wymiany doświadczeń, współpracy i podejmowania wspólnych inicjatyw. Realizacja zadania będzie kontynuowana w 2024 r.

Rys. 1. Krajobrazy priorytetowe na tle obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne Warmińsko-Mazurskiego Biura Planowania Przestrzennego w Olsztynie, 2023.

Rys. 2. Schemat sieci osadniczej

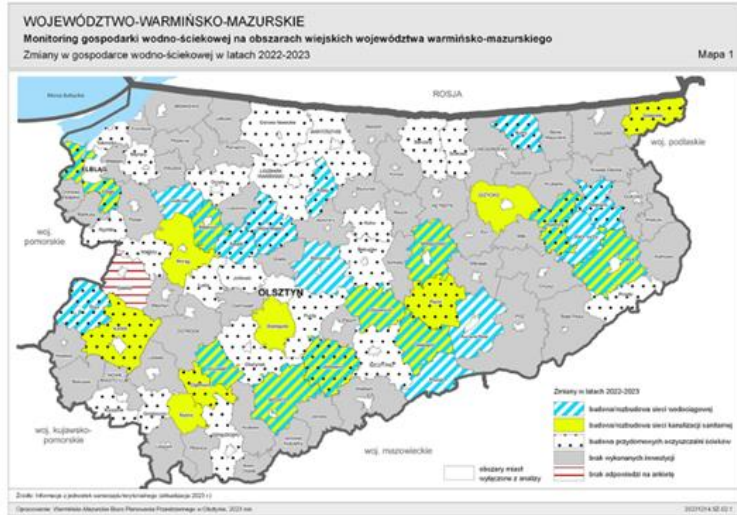

Źródło: opracowanie własne Warmińsko-Mazurskiego Biura Planowania Przestrzennego w Olsztynie, 2023.

- *Monitoring gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego (2022 r.)*

Opracowanie cykliczne, sporządzane corocznie od 2020 r., którego celem jest aktualizowanie kompleksowej bazy danych dotyczącej istniejących i planowanych rozwiązań infrastruktury technicznej w zakresie poboru i zaopatrzenia w wodę oraz utylizacji ścieków sanitarnych na obszarach wiejskich województwa. Podstawę prowadzenia monitoringu w przedmiotowym zakresie stanowi ankietyzacja jednostek samorządu terytorialnego.

Rys. 3. Zmiany w gospodarce wodno-kanalizacyjnej na obszarach wiejskich w latach 2022-2023

Źródło: opracowanie własne Warmińsko-Mazurskiego Biura Planowania Przestrzennego w Olsztynie, 2023.

Dla pełnej i kompleksowej oceny pozyskane dane od jednostek, uzupełniono o dane statystyczne. W oparciu o zgromadzone informacje dokonano analizy i oceny zmian w przedmiotowym zakresie jakie zaszły w 2022 r. Ponadto dla poszczególnych gmin opracowano karty, zawierające część opisową i graficzną, w zakresie opisu stanu gospodarki wodno-ściekowej.

- *Infrastruktura techniczna w przestrzeni województwa warmińsko-mazurskim. Raport 2018-2022/2023*

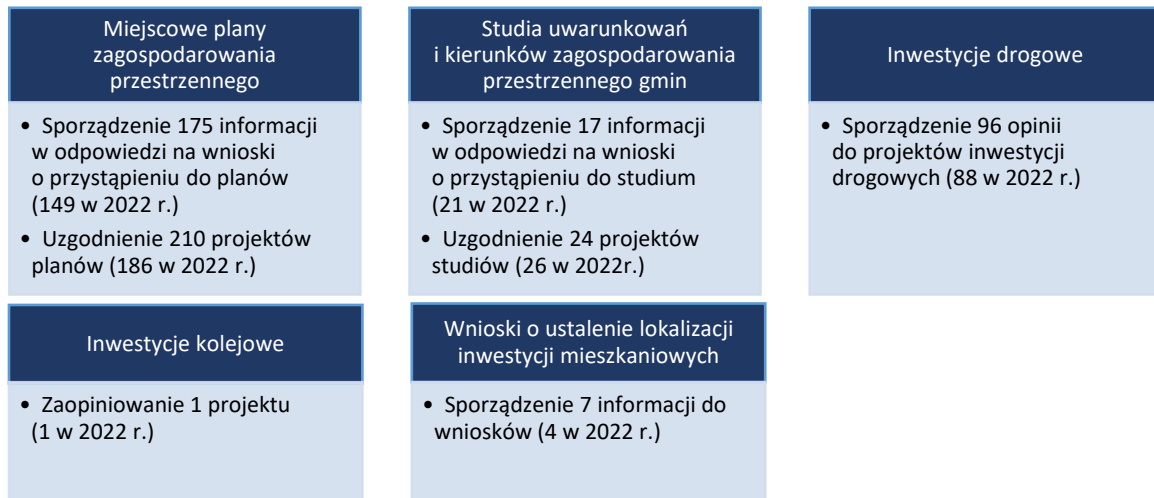
Raport jest opracowaniem cyklicznym i stanowi kontynuację i odniesienie do *Raportu* sporządzonego w 2020 r. W raporcie przedstawiono stan, rozmieszczenie i zmiany w rozwoju oraz funkcjonowaniu wybranych elementów infrastruktury technicznej w latach 2018-2022/2023, a także zróżnicowanie przestrzenne dostępu do infrastruktury technicznej i jej wykorzystania na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego. Przedmiotem badań były wybrane zagadnienia infrastruktury technicznej, w tym: gospodarka wodno-ściekowa, gazowa, elektroenergetyka oraz odnawialne źródła energii. Przyjęto, że dostęp oraz stopień wyposażenia w ww. elementy stanowią jedno z najważniejszych uwarunkowań wpływających na możliwości rozwojowe obszarów (potencjał rozwojowy, atrakcyjność inwestycyjna, rozwój zabudowy), jak również kształtujących warunki i jakość życia mieszkańców. Wyniki raportu stanowią bieżący, całościowy obraz infrastruktury technicznej oraz spójną ocenę jego funkcjonowania w województwie.

W Warmińsko-Mazurskim Biurze Planowania Przestrzennego w Olsztynie realizowano zadania w zakresie numeracji dróg gminnych i powiatowych, w tym przygotowywanie projektów uchwał oraz prowadzenie rejestrów dróg. W 2023 r. zarząd województwa, na podstawie art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tj. Dz.U. 2020 poz. 470 z późn. zm.), podjął 48 uchwał w sprawie nadawania numerów drogom gminnym i powiatowym (41 uchwał w 2022 r.).

Ponadto w imieniu zarządu województwa prowadzono sprawy polegające na sporządzaniu informacji, uzgadnianiu i opiniowaniu projektów dokumentów planistycznych i decyzji lokalizacyjnych zgodnie z odpowiednimi przepisami.

Informacje o liczbie sporządzonych w 2023 r. przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego informacji, uzgodnień lub opinii przedstawione zostały na diagramie nr 81.

Diagram 81. Uzgodnienia, opinie, informacje sporządzone przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko-Mazurskiego Biura Planowania Przestrzennego w Olsztynie.

7.2. Infrastruktura

Infrastruktura jest jednym z fundamentów rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego. Jej rozwój integruje zagadnienia społeczne i społeczno-gospodarcze z zagadnieniami środowiskowymi. Konieczność dalszego rozwoju szeroko rozumianej infrastruktury wynika z oceny aktualnego stanu spójności przestrzennej Warmii i Mazur z otoczeniem oraz spójności wewnętrznej. Nowoczesnej infrastruktury wymagają mieszkańcy chcący aktywnie uczestniczyć w globalnej wymianie wiedzy, chcący mieć otwarte możliwości przemieszczania się zarówno wewnątrz regionu, jak i w relacjach zewnętrznych.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Transport publiczny

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1944 z późn. zm.), organizatorem publicznego transportu zbiorowego, w zależności od zasięgu przewozów, jest gmina, związek międzygminny, powiat (miasto na prawach powiatu), związek powiatów, województwo lub minister właściwy do spraw transportu.

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego został uchwalony przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego (uchwała nr XXX/582/2013 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 września 2013 r.).

Aktualizacja Planu została uchwalona w dniu 26 sierpnia 2015 r. uchwałą nr IX/2015/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Kolejna aktualizacja Planu miała miejsce w 2023 r., kiedy to 7.11.2023 r. Sejmik Województwa Warmińsko-

Mazurskiego przyjął uchwałę nr LIV/826/23 w sprawie przyjęcia Aktualizacji nr II Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa warmińsko-mazurskiego.

Wojewódzkie kolejowe przewozy pasażerskie w ramach publicznego transportu zbiorowego przedstawione zostały w tabeli 1.

Tabela 1. Wojewódzkie kolejowe przewozy pasażerskie w ramach publicznego transportu zbiorowego

L.p.	Plan Transportowy wg II Aktualizacji. Planowane linie komunikacyjne w sieci połączeń kolejowych o charakterze użyteczności publicznej	Ilość poc.	Realizacja przewozów w 2023 r. zgodnie z Umową IG-I.1/2021-2026 z dnia 23 listopada 2020 r. w ramach środków finansowych przewidzianych w Wieloletniej Prognozie Finansowej	
			Ilość poc.	Ilość poc.
1.	Linia Nr 9 odcinek Iława – Działdowo, Iława – Malbork	20	Linia Nr 9 odcinek Iława – Działdowo, Iława – Malbork	20

L.p.	Plan Transportowy wg II Aktualizacji. Planowane linie komunikacyjne w sieci połączeń kolejowych o charakterze użyteczności publicznej	Ilość poc.	Realizacja przewozów w 2023 r. zgodnie z Umową IG-I.1/2021-2026 z dnia 23 listopada 2020 r. w ramach środków finansowych przewidzianych w Wieloletniej Prognozie Finansowej	Ilość poc.
2.	Linia Nr 38 odcinek Ełk – Grajewo (Białystok)	8	Linia Nr 38 odcinek Ełk – Grajewo (Białystok)	8
3.	Linia Nr 216 odcinek Olsztyn – Działdowo	10	Linia Nr 216 odcinek Olsztyn – Działdowo	10
4.	Linia Nr 219 odcinek Olsztyn – Szczytno – Pisz – Ełk	14	Linia Nr 219 odcinek Olsztyn – Szczytno – Pisz – Ełk	14
5.	Linia Nr 220/221 odcinek Olsztyn – Gutkowo – Braniewo	Planowane uruchomienie połączeń w RRJ ⁶ 2023/2024	Linia Nr 220/221 odcinek Olsztyn – Gutkowo – Braniewo, uruchomione od 10.12.2023 r.	10
6.	Linia Nr 220/204 odcinek Olsztyn – Bogaczewo – Elbląg	16	Linia Nr 220/204 odcinek Olsztyn – Bogaczewo – Elbląg	16
7.	Linia Nr 353 odcinek Olsztyn – Iława – Toruń – (Bydgoszcz)	19	Linia Nr 353 odcinek Olsztyn – Iława – Toruń – (Bydgoszcz)	19
8.	Linia Nr 353/38 odcinek Olsztyn – Korsze – Ełk	16	Linia Nr 353/38 odcinek Olsztyn – Korsze – Ełk	16
9.	Linia Nr 353/9 odcinek Olsztyn – Iława – Gdańsk – Gdynia Główna	2	Linia Nr 353/9 odcinek Olsztyn – Iława – Gdańsk – Gdynia Główna	2
10.	Linia Nr 219/35/724 odcinek Olsztyn – Szczytno – Szymany Lotnisko	6	Linia Nr 219/35/724 odcinek Olsztyn – Szczytno – Szymany Lotnisko	4
11.	Linia Nr 219/35 odcinek Olsztyn – Szczytno – Wielbark – Chorzele-Ostrołęka	Planowane uruchomienie połączeń w RRJ 2023/2024 w relacji Olsztyn - Chorzele	Linia Nr 219/35 odcinek Olsztyn – Szczytno – Wielbark – Chorzele, uruchomione od 10.12.2023 r.	8
12.	Linia Nr 221/220/219/35 odcinek Braniewo – Olsztyn Gł. - Chorzele	Planowane uruchomienie połączeń w RRJ 2023/2024	Linia Nr 221/220/219/35 odcinek Braniewo – Olsztyn Gł. – Chorzele, uruchomione od 10.12.2023 r.	4

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji.

23 listopada 2020 r. województwo warmińsko-mazurskie, jako organizator publicznego transportu zbiorowego w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym zawarł z Operatorem POLREGIO S.A. Umowę IG-I.1/2021-2026 o wykonywanie wojewódzkich kolejowych przewozów pasażerskich w ramach świadczenia usług publicznych na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego i województw sąsiednich w latach 2021-2026. Umowa zabezpiecza realizację przewozów kolejowych na terenie województwa przy rocznej pracy

⁶ RRJ - Roczny Rozkład Jazdy

eksploatacyjnej nie mniejszej niż 3 000 000,00 i nie większej niż 3 000 500,00 pockm. Całkowita, planowana wartość umowy wynosi 435,7 mln zł.

W 2023 r. uruchomiono 14 wojewódzkich linii komunikacyjnych, na których wykonywane są przewozy autobusowe o charakterze użyteczności publicznej, w tym 13 z wykorzystaniem środków Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych. Przewozy autobusowe odbywają się na następujących trasach:

- Braniewo – Orneta p. Płoskinię
- Gołdap – Ełk p. Olecko
- Iława – Kurzętnik
- Węgorzewo - Giżycko
- Biskupiec - Kętrzyn
- Ełk - Giżycko
- Braniewo - Bartoszyce
- Szymany - Mikołajki
- Nowe Miasto Lubawskie - Elbląg
- Gołdap -Węgorzewo
- Olsztyn - Ełk
- Działdowo – Ostróda
- Olsztyn – Lidzbark
- Olsztyn – Biskupiec przez Dźwierzuty

Celem tego działania jest przywracanie komunikacji autobusowej na liniach o niskiej rentowności oraz sukcesywne wypełnianie tzw. „komunikacyjnych białych plam”, czyli miejsc, do których dziś transport publiczny nie dociera lub w których istniejąca oferta przewozowa jest na tyle uboga, że nie zaspokaja potrzeb społecznych w oczekiwanym stopniu.

Infrastruktura drogowa

W 2023 r. zaczęła obowiązywać nowa *Strategia rozwoju Zarządu Dróg Wojewódzkich w Olsztynie na lata 2023-2030*, która stanowi kontynuację poprzedniej strategii, przewidzianej na lata 2015-2022. Wpisuje się ona w *Plan rozwoju sieci drogowej dróg wojewódzkich województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030*. Wyznacza ona cztery główne cele strategiczne oraz programy i działania określające sposoby osiągnięcia tych celów.

- *Cel 1: Przywrócenie pełnej przejezdności sieci dróg wojewódzkich*

Zakłada realizację działań mających na celu wyeliminowanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężarowych i wielkogabarytowych przez podnoszenie nośności dróg i obiektów inżynierskich oraz likwidację ograniczeń skrajni (szczególnie na mostach). W 2023 r. w tym obszarze Zarząd Dróg Wojewódzkich (ZDW) realizował dwa zadania, uzyskując dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg:

1. *Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 604 na odc. Robaczewo – Drogowy Odcinek Lotniskowy – Wielbark*. W 2023 r. zakończono roboty budowlane związane z budową ogrodzenia Drogowego Odcinka Lotniskowego. Rozliczenie inwestycji przewidziano na 2024 r.
2. *Rozbudowa drogi wojewódzkiej 513 Lidzbark Warmiński – Wozławki*. W 2023 r. kontynuowano realizację robót budowlanych, ich zakończenie planowane jest na wrzesień 2024 r.

Ponadto w 2023 r. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie realizował jedno zadanie dofinansowane z Rządowego Funduszu Polski Ład w ramach Programu Inwestycji Strategicznych:

- *Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 527 na odcinku granica województwa – Kwietniewo.* W 2023 r. kontynuowano realizację robót budowlanych, a ich zakończenie planowane jest na czerwiec 2024 r.

Ważną częścią przywracania pełnej przejezdności sieci dróg wojewódzkich jest likwidacja ograniczeń na obiektach mostowych. W 2023 r. wykonano zatem przebudowę pięciu przepustów oraz realizowano inwestycje na czterech większych obiektach inżynierskich:

1. *Przebudowa mostu zlokalizowanego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 590 koło msc. Barciany* – realizacja w latach 2022-23, zadanie zakończono,
2. *Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 596 od km 7+547 do km 7+637 wraz z częściową rozbiórką starego przepustu i budową nowego przepustu, przebudową skrzyżowania i budową zatoki autobusowej w msc. Kabiny* – zadanie zrealizowano w 2023 r., uzyskano dofinansowanie z rezerwy subwencji ogólnej budżetu państwa w wysokości 1,5 mln zł,
3. *Rozbiórka starego i budowa nowego mostu nad rzeką Liwą w km 45+512 drogi wojewódzkiej nr 515 w miejscowości Kamieniec* – realizacja w latach 2023-2024, uzyskano dofinansowanie z rezerwy subwencji ogólnej budżetu państwa w wys. 0,5 mln zł,
4. *Przebudowa przepust w km7+988 drogi wojewódzkiej nr 643 koło msc. Bogaczewo* – realizacja w latach 2023-2024.

W roku 2023 Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie realizował następujące projekty z RPO WiM 2014-2020:

1. *Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 527 na odcinku Łukta – Olsztyn* – w 2023 r. zakończono roboty budowlane i rozliczono projekt,
2. *Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 527 na odcinku Morąg – Łukta z podziałem na etapy: etap I odcinek Morąg – Bramka, etap III odcinek Florczaki – Łukta oraz etap II odcinek Bramka – Florczaki* – w 2023 r. zakończono roboty budowlane - rozliczenie projektu nastąpi w 2024 r.,
3. *Mazurska Pętla Rowerowa/Etap II* – w roku 2023 zakończono roboty budowlane i rozliczono projekt.

Równolegle ZDW stale prowadzi działania związane z przygotowaniem dokumentacyjnym dla małych i dużych zadań inwestycyjnych, planowanych do realizacji w najbliższej przyszłości.

- *Cel 2: Poprawa bezpieczeństwa*
  - *Program budowy i utrzymania parkingów*

Program ten powstał z myślą o zapewnieniu bezpieczeństwa podróżnym. Parkingi stworzone przy drogach wojewódzkich pozwalają na swobodne korzystanie z uroków natury podczas odpoczynku w czasie podróży, co w bardzo dużym stopniu zwiększa poziom bezpieczeństwa na drogach wojewódzkich. W ramach programu powstało 31 takich miejsc na terenie całego województwa. W 2023 r. działania w tym zakresie polegały na utrzymaniu dobrego stanu technicznego, ładu i estetyki na istniejących parkingach.

– Program budowy chodników przy drogach wojewódzkich

W 2023 r. Zarząd Dróg Wojewódzkich kontynuował realizację Programu budowy chodników przy drogach wojewódzkich, który zakłada budowę chodników przede wszystkim w małych miejscowościach, gdzie występuje pilna potrzeba zwiększenia bezpieczeństwa przez oddzielenie ruchu pieszego od samochodowego. W programie przyjęto 50-procentowy udział finansowy jednostek samorządu terytorialnego, na których terenie jest realizowane zadanie. W 2023 r. rozpoczęto realizację 11 zadań, zakończono 8 takich zadań (obejmujących: 6,1 km chodników, 5 zatok autobusowych), a ostatnie z nich zostanie ukończono w 2024 r. Ich łączna wartość to ponad 13 mln zł, z czego 9,6 mln zł to środki własne, 3,4 mln zł – dotacje jednostek samorządu terytorialnego. Program spotkał się z dużym zainteresowaniem oraz poparciem ze strony gmin i powiatów. Dla porównania, w 2022 r. zrealizowano 13 takich inwestycji, a ich koszt wyniósł ponad 10 mln zł.

Diagram 83. Program budowy chodników przy drogach wojewódzkich

11 inwestycji

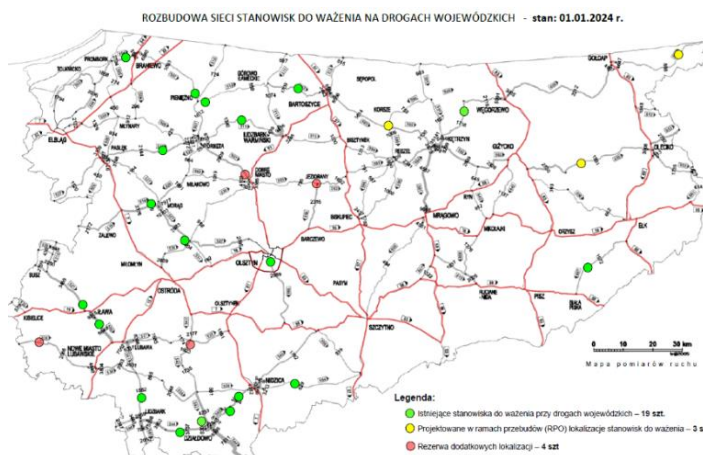
13 mln zł

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji.

– Program budowy stanowisk do ważenia pojazdów

Na drogach wojewódzkich obecnie dostępnych jest 19 miejsc do kontroli, a docelowo zlokalizowanych ma być 26 takich miejsc, których wykonanie planuje się do końca 2030 r. Do wykonania pozostały stanowiska do ważenia na odcinkach planowanych przebudów tj. skrzyżowanie DW 590/592 obręb Korsze; DW 651 obręb Żytkiejmy, DW 655 obręb Wydminy, natomiast pozostałe 4 miejsca (DW 538 Biskupiec, DW 507/DK51 Dobrze Miasto; DW 537/542 Frygnowo; DW 593/595 Jeziorany) stanowią rezerwowe dodatkowe lokalizacje.

Rys. 3. Rozbudowa sieci stanowisk do ważenia na drogach wojewódzkich – stan 01.01.2024 r.

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

– *Program Zielona Droga*

Diagram 84. Program Zielona Droga

To powrót Zarządu Dróg Wojewódzkich do tradycji drogowców odpowiedzialnych za kształtowanie zieleni przydrożnej i opieki nad nią. Dzięki programowi zieleni jest odtwarzana, pielęgnowana, ratowane są historyczne aleje przydrożne. Także w ramach bieżącego utrzymania dróg oraz realizacji inwestycji drogowych Zarząd Dróg Wojewódzkich dokonuje wielu nasadzeń drzew, które nie są formalnie objęte programem *Zielona Droga*. Nowych nasadzeń zawsze dokonuje się w bezpiecznej odległości od drogi. W 2023 r. dzięki *Zielonej Drodze* Zarząd Dróg Wojewódzkich wykonał nasadzeń 150 drzew. Poza programem *Zielona Droga*, w ramach bieżącego utrzymania dróg oraz inwestycji drogowych ZDW Olsztyn w 2023 r. posadzono kolejne 4563 drzew.

**Nasadzenia
i pielęgnacja
4 713 drzew (wobec
10 098 w 2022 r.)**

Źródło: opracowanie własne
Departamentu Infrastruktury i Geodezji.

– *Program odnowy nawierzchni*

W ramach tego programu Zarząd Dróg Wojewódzkich zrealizował w 2023 r. odnowę nawierzchni na kolejnych najbardziej zniszczonych odcinkach dróg wojewódzkich o łącznej długości 22,4 km za kwotę 21,6 mln zł. Kontynuacja programu w przyszłych latach jest w dalszym ciągu niezbędna, ale zależy od możliwości finansowych Województwa i Zarządu Dróg Wojewódzkich.

Diagram 85. Program odnowy nawierzchni dróg

22,4 km dróg

21,6 mln zł

Źródło: opracowanie własne
Departamentu Infrastruktury i Geodezji.

• *Cel 3: Nowoczesne zarządzanie posiadanymi zasobami*

– *Standaryzacja bieżącego utrzymania dróg*

W latach 2018-2019 Zarząd Dróg Wojewódzkich wprowadził system jednorodnej informacji dotyczącej oznakowania dróg i organizacji ruchu, który usprawnia zarządzanie ruchem i wspomaga wiele działań z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego. W związku z przejściem nowych odcinków dróg, będących starodrożami dróg krajowych przekazanych województwu, w roku 2023 trwały przygotowania do ustalenia standardów zimowego i letniego utrzymania dróg wojewódzkich. Zestawienie tych danych z wynikami generalnego pomiaru ruchu z 2020 r. pozwoli na opracowanie zmian w celu udoskonalenia standardów utrzymania dróg, które planuje się wprowadzić w 2024 r. wraz z nową mapą standardów utrzymania zimowego i letniego.

– *Program nowoczesnej ewidencji*

W ramach programu nowoczesnej ewidencji Zarząd Dróg Wojewódzkich korzysta z systemu obejmującego fotorejestrację i ewidencję całej sieci dróg wojewódzkich naszego regionu, który w bardzo skuteczny sposób usprawnia pracę w wielu aspektach działalności ZDW.

Rok 2023 to sukcesywne aktualizacje danych poprzez wprowadzanie zmian na odcinkach, których zagospodarowanie uległo zmianie wskutek budowy, przebudowy lub remontu, a także wprowadzanie danych dla nowych dróg wojewódzkich „otrzymanych” od GDDKiA jako starodroży dróg krajowych.

– *Program nowoczesnej diagnostyki*

W 2023 r. w ramach *Programu nowoczesnej diagnostyki* przeprowadzono aktualizację oraz średnio i długoterminową prognozę stanu nawierzchni dróg wojewódzkich. Działania te pozwalały określić zapotrzebowanie finansowe na ewentualne remonty, aby stan nawierzchni sieci drogowej nie ulegał pogorszeniu. Kompleksowe pomiary parametrów technicznych jezdni całej sieci dróg wojewódzkich, dzięki którym ten program skutecznie funkcjonuje, przeprowadzono w latach 2020-2021.

– *Laboratorium drogowe*

Laboratorium drogowe, będące w gestii Zarządu Dróg Wojewódzkich w Olsztynie, funkcjonuje od 2016 r. W 2019 r. dokonano jego znaczącej rozbudowy i doposażono w nowoczesny sprzęt. W 2023 r. prowadzono intensywne badania laboratoryjne i polowe dotyczące jakości wykorzystywanych materiałów i wykonywanych robót przy realizacji inwestycji na drogach wojewódzkich.

– *Zmiany w strukturze organizacyjnej*

Zarząd Dróg Wojewódzkich (ZDW) stale dostosowuje swoją strukturę organizacyjną, aby zoptymalizować skuteczność w realizacji swych działań i realizacji celów. W 2023 r. pozyskano 7 dodatkowych etatów, obecnie jest ich 227. Wszyscy pracownicy ZDW delegowani są na liczne kursy, szkolenia i warsztaty w celu podnoszenia kwalifikacje i poszerzania wiedzy.

– *Poprawa warunków pracy*

ZDW stale prowadzi sukcesywne działania w celu poprawy warunków pracy, stawiając na ekonomiczne oraz ekologiczne rozwiązania. W 2023 r. kontynuowano gruntowną modernizację budynku administracyjno-biurowego ZDW w Olsztynie oraz modernizację budynków biurowych Rejonów Dróg Wojewódzkich i Obwodów Drogowych. Trwały również prace budowlane przy budowie Obwodów Drogowych w Wieliczkach (w strukturach Rejonu Dróg w Olecku) i Morągu (w strukturach Rejonu Dróg w Elblągu).

• *Cel 4: Budowa alternatywnego układu drogowego dla urządzeń transportu osobistego (UTO)*

– *Kompleksowa budowa sieci tras rowerowych i urządzeń UTO w województwie warmińsko-mazurskim*

Zarząd Dróg Wojewódzkich od 2021 r. realizuje ww. program od 2021 r. zorientowany na poprawę bezpieczeństwa na drogach publicznych, zrównoważonego rozwoju, ekologii i tworzenia warunków dla zdrowego trybu życia. Celem jest rozwój spójnej sieci tras komunikacji rowerowej (dojazdy do pracy, szkoły, miejsc użyteczności publicznej, węzłów przesiadkowych), zwiększenie wykorzystania zeroemisyjnych środków transportu. Planuje się budowę 1 650 km dróg rowerowych za kwotę ok. 4 mld zł.

Ze względu na specyfikę zadań oraz ich szeroki zakres, w 2023 r. ZDW stworzył oddzielną komórkę organizacyjną – Zespół ds. Komunikacji Rowerowej, oraz wydzielenie zakresu jej

działania jako odrębnego celu strategicznego w *Strategii rozwoju Zarządu Dróg Wojewódzkich*. Najważniejsze efektem jej działań w ubiegłym roku to:

1. Opracowanie na zlecenie ZDW przez Polską Akademię Nauk strategicznego dokumentu pn. *Polityka Rowerowa ZDW w Olsztynie*,
2. Wykonane przez Fundację Rozwoju Inżynierii Lądowej na zlecenie ZDW wielokryterialnego opracowania *Bezpieczne drogi rowerowe – materiał bazowy dla kampanii promocyjno-edukacyjnej*,
3. Podpisanie porozumienia o współpracy patronackiej z Politechniką Gdańską,
4. Stworzenie profesjonalnego logo – symbolu identyfikacji wizualnej programu,
5. Pozyskanie dofinansowania z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg dla zadań budowy dróg dla rowerów przy drogach wojewódzkich 545, 604, 538, 650 (łącznie ok. 20 km, rozpoczęcie w II kw. 2024 r., szacunkowy koszt 30mln zł),
6. Zlecenie opracowania dokumentacji budowy dróg rowerowych w ramach nagród trzech gmin w konkursie *Rowerowy maj* (całkowity budżet zadania 22mln zł).

W 2023 r. ukończono również budowę 1,8 km ścieżki rowerowej przy drodze wojewódzkiej nr 503. Ponadto trwają szeroko zakrojone prace planistyczne na budowę kolejnych inwestycji.

Infrastruktura lotnicza

Port Lotniczy Olsztyn-Mazury w Szymanach, zarządzany przez Spółkę Warmia i Mazury Sp. z o.o., w 2023 r. kontynuował swoje działania mające na celu rozwój siatki połączeń, maksymalne wykorzystanie infrastruktury lotniskowej i okołolotniskowej oraz posiadanego potencjału kadrowego.

Spółka Warmia i Mazury Sp. z o.o. zarządzająca Portem Lotniczym Olsztyn-Mazury w Szymanach w 2023 r. realizowała projekty i zadania mające na celu:

- odbudowę ruchu pasażerskiego do poziomu z ostatniego, pełnego roku przed pandemią Covid-19,
- uruchomienie połączeń czarterowych we współpracy z touroperatorami,
- rozwój sektora usług Cargo,
- wprowadzenie innych usług okołolotniskowych, zmierzających do dywersyfikacji źródła przychodów,
- wdrożenie działań z zakresu strategii „zielonego lotniska” opartą na stopniowym wprowadzaniu ekologicznych rozwiązań, ograniczeniu śladu węglowego oraz redukcji kosztów energii (farma fotowoltaiczna na potrzeby własne oraz pompy ciepła zasilające wszystkie budynki lotniska),
- rozwój działalności spółki zwiększający jej bezpieczeństwo finansowe,
- realizację inwestycji zwiększających bezpieczeństwo operacji lotniczych.

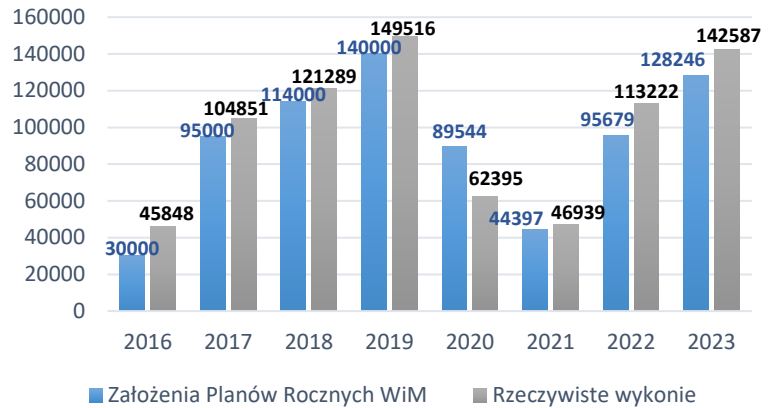
W 2023 r., ruch pasażerski w Porcie Lotniczym Olsztyn-Mazury po raz pierwszy od marca 2020 odbywał się bez rządowych restrykcji związanych z ograniczeniem rozprzestrzeniania się Covid-19. Siatka połączeń obejmowała nie tylko kierunki ze stałej, całorocznej oferty, ale również kilka sezonowych propozycji, w tym nowe połączenie czarterowe.

W sumie w 2023 r. odprawiono 142 587 pasażerów (wobec 113 222 pasażerów w 2022 r.), co stanowi 25,9% wzrost. Od uruchomienia portu w 2016 r. skorzystało z niego łącznie 786 647 osób. Jak pokazuje diagram 88. Po okresie pandemii w latach 2020-2022, ruch na lotnisku Olsztyn-Mazury zaczął się dynamicznie odbudowywać.

Z każdym mijającym miesiącem 2023 r. statystyki potwierdzały wzrost popytu na podróże oraz zwiększenie mobilności zarówno wśród mieszkańców Warmii i Mazur, jak również turystów odwiedzających region.

Statystyka połączeń lotniczych w 2023 r. przedstawiona została na diagramie nr 88.

Diagram 87. Ruch lotniczy w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji

Diagram 88. Statystyki połączeń lotniczych Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury

Wizzair: 420 operacji 65 220 pasażerów obłożenie 81,15%:	Luton: 214 operacji / 32 093 pasażerów / obłożenie 74,4%; Dortmund: 206 operacji / 33 127 pasażerów / obłożenie 87,9%;	Ryanair: 514 operacji 60 508 pasażerów obłożenie 55,3%:	Stansted: 204 operacje / 30 608 pasażerów / obłożenie 60,4%; Wrocław: 124 operacje / 10 569 pasażerów / obłożenie 46,0%; Kraków: 186 operacji, 19 331 pasażerów / obłożenie 53,9%;
LOT: 208 operacji 10 278 pasażerów obłożenie 61,3%:	Kraków: 208 operacji / 10 278 pasażerów / obłożenie 61,3%;	ITAKA (Buzz Airlines): 28 operacji 12 4 438 pasażerów obłożenie 83,9%:	Antalya: 28 operacji / 4 438 pasażerów / obłożenie 83,9%;
GA: 4 189 operacji 2 143 pasażerów	Loty komercyjne: 4 189 operacji / 2 143 pasażerów		

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji.

W 2023 r. spółka nawiązała współpracę z tourooperatorem ITAKA, który w czerwcu uruchomił swoje pierwsze połączenie czarterowe z Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury – do tureckiej Antalyi. Zainteresowanie okazało się na tyle duże, że biuro podróży już w 2023 r. rozpoczęło sprzedaż wczasów w Turcji na sezon 2024 r. oraz zapowiedziało uruchomienie kolejnych kierunków wakacyjnych.

Poza ruchem pasażerskim, warmińsko-mazurskie lotnisko sukcesywnie obsługiwało operacje lotnicze General Aviation, tj. loty prywatne, szkoleniowe, biznesowe, medyczne oraz wojskowe, a także cargo.

W 2023 r. w ramach obsługi operacji wojskowych w Porcie Lotniczym Olsztyn-Mazury miały miejsce:

- 348 operacje obsługujące wojska NATO, w tym
- rotacje Romanian Air Force w ilości 26 operacji, w których odprawiono łącznie 537 żołnierzy i ponad 62 tony ładunku.

W 2023 r. lotnisko Olsztyn-Mazury zanotowało stabilny rozwój sektora cargo w oparciu o projekt *Special Trade Zone*, będący częścią *Olsztyn-Mazury Food Cluster* – autorskiej inicjatywy zarządu portu w Szymanach. Oba projekty powstały z myślą o wykorzystaniu potencjału warmińsko-mazurskiej branży rolno-spożywczej i wspieraniu lokalnych przedsiębiorców w dystrybucji ich produktów drogą lotniczą, w ten sposób otwierając przed nimi międzynarodowe rynki. Rozwiązanie to spotkało się z uznaniem globalnego konglomeratu spożywczo-handlowego prowadzącego sieć hipermarketów w rejonie Zatoki Perskiej i Azji – Lulu Group International, z którym we wrześniu ubiegłego roku lotnisko podpisało memorandum o partnerstwie. Przedsiębiorcy, których produkty wysyłano z Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury w ramach tej współpracy m.in. do Zjednoczonych Emiratów Arabskich, to znane polskie firmy takie jak Indykpol, Piątnica czy Mlekpól. Najczęściej odprawianymi towarami były artykuły spożywcze, w tym: borówka amerykańska, koncentrat spożywczy, wyroby mięsne, nabiał oraz kawior.

Dzięki współpracy z Lulu Group, warmińsko-mazurskie lotnisko pełni rolę centrum konsolidacyjno-logistycznego w tej części Europy. Podobne obiekty istnieją już w Hiszpanii, Wielkiej Brytanii oraz we Włoszech.

Spółka zrealizowała w 2023 r.:

- 67 operacji Cargo (w tym również operacje RFS – Road Feeder Service, tj. transport kołowy do lotniska-hubu),
- odprawę ponad 309 ton ładunku Cargo.

W 2023 r., zarządzająca Portem Lotniczym Olsztyn-Mazury Spółka podejmowała również kluczowe działania okołolotniskowe dopełniające ruch pasażerski:

- wynajem powierzchni hangarowej: Bartolini Air (szkoła lotnicza), LS Technics (serwis techniczny samolotów),
- długoterminowy postój samolotów (usługa parkingowa): Tropos oraz rozbiórka: 4Thrust
- obsługę szkół lotniczych/linii lotniczych w zakresie lotów treningowych: Bartolini Air, Enter Air, PLL LOT,
- usługi parkingowe,
- usługi wynajmu powierzchni terminalowych.

Ponadto, spółka realizowała działania marketingowe i reklamowe skupione na promocji Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury. Dotyczyły one:

- realizacji Umowy Marketingowej z LOT S.A. Wizz Air Hungary Ltd oraz Ryanair w zakresie promocji Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury na rynku krajowym i zagranicznym w oparciu o narzędzia reklamowe przewoźników lotniczych,
- realizacji internetowej kampanii reklamowej *Samolotem na Warmię i Mazury* oraz *Lotnisko blisko Ciebie. Lataj z Mazur* w sieci Google Ads (bannery reklamowe) oraz w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram), skierowanej do odbiorców w województwach warmińsko-mazurskim oraz podlaskim, a także w małopolskim, śląskim oraz dolnośląskim,
- prowadzenie kampanii promującej wakacyjne połączenie czarterowe z Warmii i Mazur do tureckiej Antalyi,
- prowadzenia rozmów z przewoźnikami lotniczymi oraz touroperatorami w zakresie uruchomienia nowych kierunków w 2023 i 2024 r.,
- udziału w wydarzeniach sportowych, muzycznych i kulturowych, a także targach i konferencjach branżowych w ramach działań związanych z promocją lotniska.

Warmia i Mazury Sp. z o.o., zarządzająca Portem Lotniczym Olsztyn-Mazury, w 2023 r. była beneficjentem trzech projektów dofinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020:

- *Dostosowanie infrastruktury Lotniska Olsztyn-Mazury do II kategorii systemu ILS;*
- *Energy Biznes – farma fotowoltaiczna i pompy ciepła;*
- *CAWOK – bezpieczeństwo w strefie RESA. Zakup specjalistycznego pojazdu ratowniczo-gaśniczego z wyposażeniem medycznym.*

Realizacja kluczowych inwestycji i dalszy rozwój portu stały się możliwe dzięki zdecydowanemu wsparciu Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego – działania te umacniają fundamentalną rolę lotniska jako istotnego elementu infrastruktury komunikacyjnej regionu i wspierają rozwój sektora lotniczego, co w konsekwencji przyczynia się do wzrostu potencjału gospodarczego i komunikacyjnego całego województwa. Łączna wartość inwestycji zrealizowanych w 2023 r. to prawie 41 mln zł netto, z czego wysokość dofinansowania ze środków unijnych wyniosła prawie 23 mln zł.

Głównym celem przeprowadzonych inwestycji było podniesienie potencjału operacyjnego Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury. Wyższa kategoria systemu radiowo-nawigacyjnego ILS, którą posiada jedynie 9 lotnisk w Polsce, umożliwia bezpieczne lądowanie i start samolotów w warunkach ograniczonej widzialności – wcześniejsze minimalne wymogi widzialności (RVR) i wysokości decyzji (DH) wynoszące odpowiednio 550 metrów i 200 stóp, zostały obniżone do 300 metrów i 100 stóp, a w przypadku operacji startu, minimalna wartość RVR zmniejszyła się z 550 metrów do 150 metrów.

Zbudowano farmę fotowoltaiczną wraz z carportami parkingowymi o łącznej mocy 950 kW oraz zainstalowano pięć pomp ciepła o mocy 1500 kW. Jest to jedna z największych inwestycji tego typu na polskich lotniskach, która wpisuje się w strategię „zielonego lotniska” opartą na wdrażaniu ekologicznych rozwiązań, ograniczeniu śladu węglowego oraz redukcji kosztów energii.

W 2023 r. zakupiono specjalistyczny wóz Lotniskowej Służby Ratowniczo-Gaśniczej. Pozwoli to na zapewnienie 8 kategorii przeciwpożarowej, umożliwiającej obsługę większych statków powietrznych i zwiększy bezpieczeństwo operacji lotniczych.

Ważnym aspektem rozwoju nie tylko lotniska, ale przede wszystkim regionu, są tereny inwestycyjne zlokalizowane w strefie okołolotniskowej w Szymanach. Na nieruchomościach, które posiada samorząd województwa planowane jest stworzenie zaplecza turystycznego oraz usługowo-

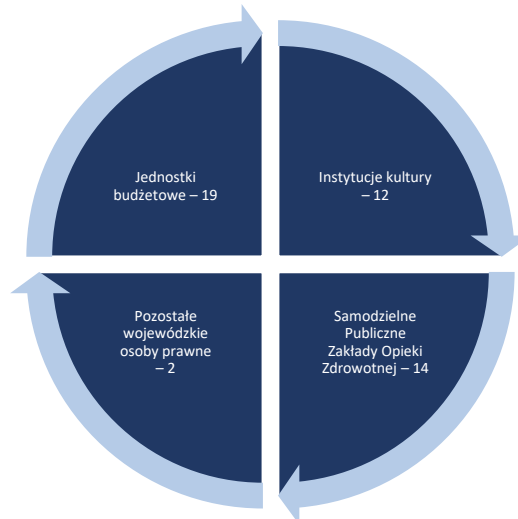
przemysłowego wspierającego port. Zarówno uzbrojenie terenów inwestycyjnych jak ich dalszy rozwój wymaga ścisłej współpracy pomiędzy województwem warmińsko-mazurskim a gminą Szczytno.

Wszystkie te działania stanowią dopełnienie ruchu pasażerskiego na lotnisku i mają na celu dywersyfikację przychodów portu, co docelowo ma doprowadzić do przekroczenia progu rentowności.

Mienie województwa

Stosownie do ustawy o samorządzie województwa (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 z późn. zm.) mieniem województwa jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez województwo lub inne wojewódzkie osoby prawne, czyli samorządowe jednostki organizacyjne, którym ustawy wprost nadają taki status oraz te osoby prawne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnych ustaw wyłącznie przez województwo. Nabycie mienia województwa następuje na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym i innych ustawach, a także w drodze przekazania mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych. Przekazanie województwu mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych, służącego realizacji zadań województwa następowało na podstawie decyzji administracyjnej wojewody. Liczba wojewódzkich jednostek organizacyjnych przedstawiona została na diagramie nr 89.

Diagram 89. Liczba wojewódzkich jednostek organizacyjnych

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji.

Ogółem powierzchnia nieruchomości gruntowych będących w zasobie samorządu województwa na koniec 2023 r. wynosi 5 065,5419 ha (tj. o 0,24% mniej niż w 2022 r.). Nieruchomości województwa warmińsko-mazurskiego obejmują:

Diagram 90. Powierzchnia nieruchomości Województwa

5 065,5419 ha
powierzchni w zasobie
Województwa

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji.

- nieruchomości stanowiące drogi wojewódzkie: 4 419,5845 ha,
- pozostałe nieruchomości: 645,9574 ha, w tym w szczególności:
  - *Zdrowie* (nieruchomości samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej) – 71,6304 ha,
  - *Inne Jednostki* (Wojewódzki Urząd Pracy, Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego) – 0,0819 ha,
  - *Edukacja* (Szkoły Policealne w Olsztynie, Elblągu i Ełku, Zespół Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim, Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Olsztynie, W-M Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie) – 5,9375 ha,
  - *Parki Krajobrazowe* (nieruchomości w zarządzie: Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej w Elblągu, Parku Krajobrazowego Puszczy Romińskiej w Żytkiejmach,

Mazurskiego Parku Krajobrazowego w Krutyni i Welskiego Parku Krajobrazowego w Jeleniu) – 0,8175 ha,

- *Drogi* (nieruchomości w zarządzie Zarządu Dróg Wojewódzkich) – 6,9595 ha,
- *Zarząd* (nieruchomości niezagospodarowane przez jednostki organizacyjne samorządu województwa, będące w bezpośrednim zarządzaniu przez Departament Infrastruktury i Geodezji) – 557,6642 ha (w tym grunty dzierżawione i będące w trwałym zarządzie Warmia i Mazury Sp. z o. o. – 542,9026ha),
- *Zarząd po Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych (ZMiUW)* (nieruchomości przejęte do bezpośredniego zarządzania przez Departament Infrastruktury i Geodezji po zlikwidowanych zarządach melioracji w Olsztynie i Elblągu) – 2,8674 ha.

Nieruchomości te zostały przekazane w trwałą zarząd (Edukacja, Drogi, Parki Krajobrazowe, inne jednostki), ustanowiono na nich ograniczone prawo rzeczowe i przekazano je w nieodpłatne użytkowanie SP ZOZ (Zdrowie,) bądź są w bezpośrednim zarządzaniu przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (Zarząd, Zarząd po ZMiUW).

Ponadto, w skład mienia województwa warmińsko-mazurskiego wchodzi nieruchomości będące w użytkowaniu wieczystym, o łącznej powierzchni 136,5395 ha (stan na dzień 31.12.2023 r.).

Województwo jest udziałowcem i akcjonariuszem w pięciu spółkach kapitałowych działających na podstawie ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych. Zestawienie spółek zaprezentowano w tabeli nr 2.

Tabela 2. Spółki kapitałowe, w których Województwo Warmińsko-Mazurskie jest udziałowcem i akcjonariuszem (stan na 31.12.2023 r.)

Lp.	Nazwa jednostki	Wartość udziałów/akcji	w %
1.	Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Olsztynie, Pl. Bema 3	5 749 000 zł Wartość akcji 1 000 zł	100%
2	Porty Lotnicze Mazury sp. z o.o. Szczytno ul. Wielbarska 5	175 200 zł Wartość udziału 300 zł	5,49%
3	Spółka Warmia i Mazury Sp. z o.o. w Szymanach	186 427 000 zł Wartość udziału 1 000 zł	100%
4	Warmińsko-Mazurski Fundusz Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o. w Działdowie	500 000 zł Wartość udziału 10 000 zł	7,27%
5	Spółka POLREGIO sp. z o.o. ul. Kolejowa 1 w Warszawie	16 330 400 zł Wartość udziału 200 zł	2,65%
RAZEM		260 702 400 zł bez Spółki – Port Lotniczy Mazury sp. z o.o. – spółka nieaktywna	

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Wydatki poniesione w 2023 r. przez samorząd województwa w związku z gospodarowaniem mieniem wyniosły 5 925,67 tys. zł (1 603,13 tys. zł w 2022 r.).

Województwo warmińsko-mazurskie w 2023 r. uzyskało łączny dochód z tytułu wykonywania praw własności i innych praw majątkowych w wysokości: 2 363,26 tys. zł (3 002,66 tys. zł w 2022 r.). Na dochód ten składają się m.in.:

- wpływy z tytułu opłat za nieruchomości oddane w trwałą zarząd,
- wpływy z tytułu opłat za użytkowanie i służebności,
- dochody z najmu i dzierżawy,
- dochody z tytułu odpłatnego użytkowania wieczystego nieruchomości,
- dochody z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności.

Szczegółowe informacje dotyczące gospodarowania mieniem województwa warmińsko-mazurskiego zawarte są w *Informacji o stanie mienia Województwa Warmińsko-Mazurskiego za rok 2023*, według stanu na dzień 31.12.2023 r. Dokument ten sporządzono oraz przedłożono Sejmikowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094) w zw. z art. 267 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 z późn. zm.).

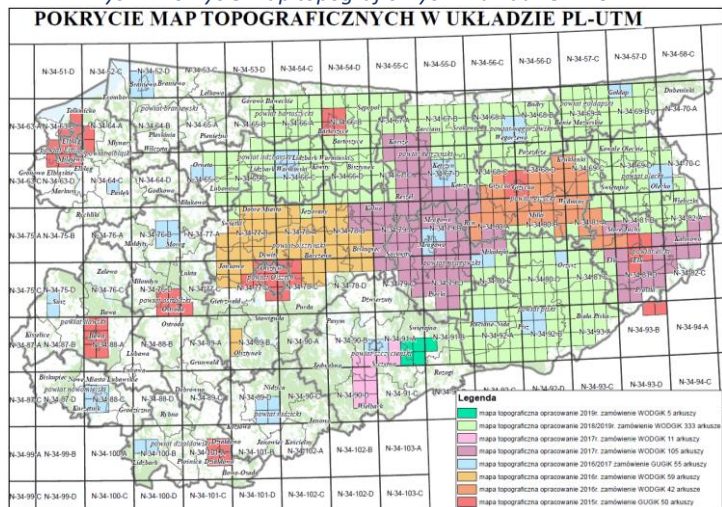
Informacja o stanie mienia, według stanu na dzień 31.12.2023 r., po przedłożeniu sejmikowi województwa, została zamieszczona na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa-Warmińsko w Olsztynie.

Geodezja i kartografia

Marszałek województwa wykonuje zadania z zakresu geodezji i kartografii na podstawie art. 7c ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U.2023.1752 tj. ze zm.). Prowadzi i udostępnia wojewódzki zasób geodezyjny i kartograficzny w postaci map topograficznych i tematycznych oraz Bazę Danych Obiektów Topograficznych BDOT10k. Baza ta jest bazą referencyjną dla systemów informacji przestrzennej oraz źródłem danych do standardowych opracowań topograficznych. BDOT10k zawiera 9 podstawowych warstw tematycznych:

- sieć wodna,
- sieć komunikacyjna,
- sieć uzbrojenia terenu,
- pokrycie terenu,
- budynki, budowle i urządzenia,
- kompleksy użytkowania terenu,
- tereny chronione,
- jednostki podziału terytorialnego,
- obiekty inne.

Rys. 4. Pokrycie map topograficznych w układzie PL-UTM

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Od lipca 2020 r. Baza Danych Obiektów Topograficznych BDOT10k jest dostępna nieodpłatnie dla wszystkich zainteresowanych i jest do pobrania na portalu wojewódzkim pod adresem: <https://atlas.warmia.mazury.pl/index.php/wodgik/dane-bez-oplat>.

Marszałek województwa wykonuje i udostępnia analizy struktury agrarnej. Opracowania dostępne są na portalu Atlas Warmii i Mazur pod adresem: <https://atlas.warmia.mazury.pl/index.php/opracowania>. W 2023 r. wykonano:

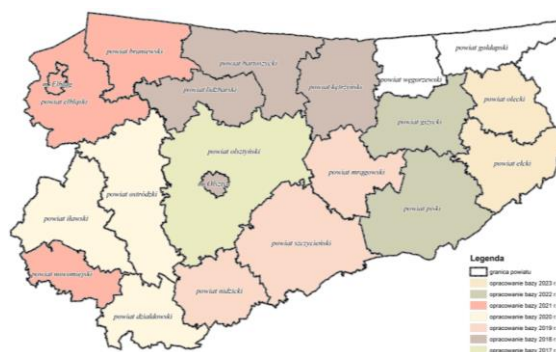
- aktualizację i weryfikację Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) dla powiatów: elbląskiego, braniewskiego, lidzbarskiego, bartoszyckiego, giżyckiego, oleckiego, węgorzewskiego, ełckiego, szczycieńskiego, ostródzkiego, iławskiego, mrągowskiego, nidzickiego, olsztyńskiego.
- numeryczną mapę glebowo-rolniczą w skali 1:5000 na podstawie skalibrowanych rastrów map analogowych dla powiatu ełckiego i oleckiego.

Rys. 5. Mapa aktualności Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Rys. 6. Mapa pokrycia cyfrową mapą glebowo-rolniczą

Źródło: opracowanie własne Departamentu Infrastruktury i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Aktualne i historyczne dane geodezyjne i kartograficzne udostępniane są przez Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej. Elementy tych danych dostępne są na portalu Atlas Warmii i Mazur lub za pomocą usług danych przestrzennych (<https://atlas.warmia.mazury.pl/index.php/wodgik/us%C5%82ugi-przeg%C4%85dania-wms>).

7.3. Ochrona Środowiska

Warmia i Mazury zaliczają się do regionów o cennej przyrodzie i atrakcyjnym krajobrazie. W województwie warmińsko-mazurskim znajduje się 11,1% wszystkich krajowych obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych, co daje regionowi pierwsze miejsce w kraju. Jednocześnie obszary te stanowią 46,7% powierzchni województwa.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

W 2023 r. w zakresie planowania strategicznego w części dotyczącej ochrony środowiska podjęto następujące działania:

- *Opracowanie Sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022 w latach 2020-2022*

W grudniu 2023 r. zostało zaakceptowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, a następnie przedłożone Sejmikowi i przekazane Ministrowi Klimatu i Środowiska *Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022 w latach 2020-2022*.

Sprawozdanie opracowane zostało przez pracowników Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w oparciu o przepisy ustawy o odpadach oraz wytycznych Ministra Środowiska. Do sporządzenia dokumentu wykorzystano następujące źródła: wydane decyzje administracyjne w zakresie gospodarki odpadami, sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, sprawozdania podmiotów z zakresu gospodarki odpadami, wojewódzki system odpadowy, Wojewódzką Bazę Zanieczyszczeń Środowiska, bazę danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, Bazę Azbestową oraz inne wojewódzkie bazy danych, roczniki statystyczne, ankiety zebrane od jednostek samorządowych, organów ochrony środowiska, uczelni, instytucji i przedsiębiorców działających w dziedzinie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki odpadami.

Dokument zawiera omówienie najistotniejszych zmian w zakresie ilości i rodzajów odpadów wytworzonych i poddawanych procesom odzysku, w tym recyklingu, oraz procesom unieszkodliwiania w okresie sprawozdawczym. Odniesiono się w nim również do oceny zmian ilości powstających odpadów oraz kierunków postępowania z nimi.

Z analizy wskaźników szczegółowych wynika, że sytuacja w gospodarce odpadami się poprawia. Wzrasta ilość odpadów poddawanych recyklingowi, maleje zaś ilość odpadów deponowanych na składowiskach.

Dochodzenie do celów gospodarki odpadami przebiega sukcesywnie, aczkolwiek tempo zmian jest niższe, niż pierwotnie zakładano.

- Aktualizacja *Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej*

Przeprowadzona przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie roczna ocena jakości powietrza za rok 2021 w województwie warmińsko-mazurskim wykazała przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu (B(a)P). W związku z przekroczeniem normy jakości powietrza zarząd województwa był zobowiązany do opracowania projektu aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej określonego Uchwałą Nr XVI/280/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2020 r. Z uwagi na dotrzymanie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 aktualizacja objęła głównie działania naprawcze mające na celu wyeliminowanie przekroczeń B(a)P. Integralną częścią aktualizacji Programu ochrony powietrza jest plan działań krótkoterminowych, który swoim zakresem objął pył zawieszony PM10 i B(a)P. Uwzględniono w nim dotychczas obowiązujące działania naprawcze skierowane na szybkie ograniczenie skutków wysokich stężeń pyłu PM10 i B(a)P, a także zaktualizowano niektóre z nich dostosowując do obecnych warunków i obowiązujących przepisów prawa.

- *Nadanie statutów parkom krajobrazowym*

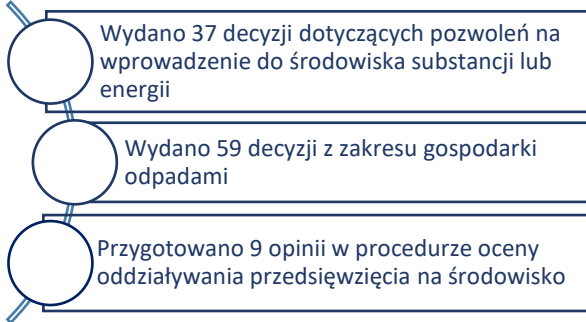
Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r. podjął 6 uchwał w sprawie nadania statutów parkom krajobrazowym położonym na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Samorząd Województwa zaakceptował projekty zmian w statutach Brodnickiego Parku Krajobrazowego oraz Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Sejmik województwa warmińsko-mazurskiego nadał również nowe statuty

Mazurskiemu Parkowi Krajobrazowemu, Parkowi Krajobrazowemu Puszczy Rominckiej oraz Zespołowi Parków Krajobrazowych Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich. Statuty określają strukturę organizacyjną parków krajobrazowych. Na mocy przedmiotowych uchwał dokonano zmian wynikających z aktualizacji aktów prawnych, na podstawie których funkcjonują ww. jednostki.

Zgodnie z *ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie do środowiska substancji lub energii wymaga w określonych przypadkach uzyskania pozwolenia. Marszałek województwa jest organem ochrony środowiska właściwym do wydawania pozwoleń na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym m.in. pozwoleń zintegrowanych, pozwoleń na wytwarzanie odpadów i pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, dla instalacji kwalifikowanych jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Dodatkowo z ustawą o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. marszałek województwa jest właściwy do wydawania decyzji z zakresu gospodarki odpadami, w tym m.in. zezwoleń na zbieranie odpadów, zezwoleń na przetwarzanie odpadów, decyzji dotyczących zamknięcia składowiska odpadów, decyzji zatwierdzających instrukcję prowadzenia składowiska oraz decyzji o uznaniu produktu lub substancji za produkt uboczny. Działania podejmowane w 2023 r. w zakresie pozwoleń środowiskowych przedstawione zostały na diagramie 91.

Diagram 91. Działania w zakresie pozwoleń środowiskowych

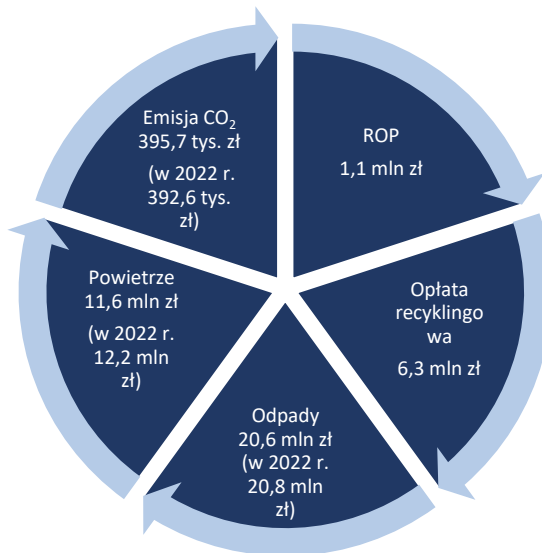
Źródło: opracowanie własne Departamentu Ochrony Środowiska.

Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego zobowiązany jest do prowadzenia rejestru podmiotów gospodarujących odpadami, stanowiący integralną część bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami. Na koniec 2023 r. w rejestrze zarejestrowanych było 19,2 tys. podmiotów prowadzących działalność na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Na przestrzeni roku zweryfikowano i zatwierdzono ponad 13 tys. sprawozdań o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami za lata 2019-2023, przedłożonych przez podmioty zobligowane ustawowo do ich sporządzenia.

Ponadto rozpatrzono około 3 tys. wniosków o wpis do/aktualizację wpisu/wykreślenie z rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami. Zweryfikowano i wprowadzono do wojewódzkiej bazy wyrobów i odpadów zawierających azbest 1 561 informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu jego wykorzystania, przesłanych do marszałka województwa przez podmioty prawne.

W ramach realizowania zadań w zakresie spraw związanych z opłatami za korzystanie ze środowiska w 2023 r. zanotowano wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska w zakresie wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza, emisji CO₂, rozszerzonej odpowiedzialności producenta, opłaty recyklingowej i składowania odpadów. Wartość opłat za korzystanie ze środowiska przedstawiono na diagramie nr 92.

Diagram 92. Opłaty za korzystanie ze środowiska w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne Departamentu Ochrony Środowiska.

Samorząd województwa warmińsko-mazurskiego kontynuował w 2023 r. działalność w ramach międzynarodowej sieci ENCORE, poświęconej politycznej współpracy pomiędzy regionalnymi ministrami środowiska i innymi liderami politycznymi regionów Europy w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. W 2023 r. przedstawiciele województwa warmińsko-mazurskiego uczestniczyli m.in. w konferencji sieci ENCORE w dniach 27-30 września 2023 r. w Arnhem (Holandia).

EUROPARC
FEDERATION

Województwo warmińsko-mazurskie jest także członkiem Federacji EUROPARC, sieci działającej dla zachowania i ochrony przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa Europy. Przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego oraz Parków Krajobrazowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego brali udział w międzynarodowej konferencji EUROPARC, która odbyła się w dniach 2-6 października 2023 r. w Leeuwarden (Holandia). Udział w konferencji był okazją do pozyskania nowych wiadomości i pogłębiania wiedzy oraz wymiany doświadczeń z zakresu zarządzania obszarami ochrony przyrody. Ponadto w ramach sieci w dniach 6-10.09.2023 r. miała miejsce wizyta pracowników Welskiego Parku Krajobrazowego u wieloletnich niemieckich partnerów. Oprócz pracowników Parku w wyjeździe m.in. brała udział delegacja z Zespołu Parków Krajobrazowych Pojezierza Łąwskiego i Wzgórz Dylewskich. W Oebisfelde odbyła się prezentacja projektu „Drömlingsbienen” dotyczącego życia owadów występujących na łące doświadczalnej. Odwiedzono także Uniwersytet Nauk Stosowanych w Magdeburgu, gdzie przedstawiono projekt Apiscan, który dotyczy wykrywania warrozy przy pomocy sztucznej inteligencji. Odbył się też wyjazd terenowy do serca Rezerwatu Biosfery Drömling, gdzie poznano historię obszaru. Odbył się również coroczny Drömlingsfest w Brome w czasie, kiedy Rezerwat Biosfery Drömling otrzymał wyróżnienie, jako Rezerwat Biosfery UNESCO.

Samorząd województwa warmińsko-mazurskiego zorganizował w dniach 24-25 maja 2023 r. *XXIV Samorządowe Forum Ekologiczne*. To cykliczne wydarzenie z udziałem przedstawicieli samorządów lokalnych, instytucji związanych z ochroną środowiska, środowisk naukowych oraz wszystkich, którym bliska jest tematyka ochrony środowiska. Zeszłoroczne forum nosiło tytuł *Antropogeniczne zmiany w środowisku wodnym Warmii i Mazur* i poświęcone było zagadnieniom związanym z wpływem inwestycji na czystość wód jezior i rzek oraz na pojezierny krajobraz województwa warmińsko-mazurskiego. Prelekcje dotyczyły m.in. siedlisk wodnych i wodno-błotnych w województwie warmińsko-mazurskim, współczesnych wyzwań związanych z ochroną jezior i rzek, monitoringu jakości wód powierzchniowych w województwie warmińsko-mazurskim oraz rekultywacji jako metodzie leczenia zdegradowanych jezior.

31 maja 2023 r. odbył się Finał Wojewódzki XXII edycji Ogólnopolskiego Konkursu *Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski*, objęta honorowym patronatem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty. Finał wojewódzki konkursu został dofinansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.

W ramach etapu wojewódzkiego sześć drużyn reprezentujących parki krajobrazowe z naszego regionu zmierzyło się o awans do finału ogólnopolskiego.

W ramach realizacji celu *Prowadzenie spraw związanych ze sprawowaniem administracji w zakresie łowiectwa na terenie województwa* wdrażano trzy zadania:

- Określenie terminów zakończenia okresów zbioru poszczególnych gatunków roślin uprawnych w województwie warmińsko-mazurskim dla celów zachowania uprawnień za szkody łowieckie

Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r. podjął jedną uchwałę w sprawie *określenia terminów zakończenia okresów zbioru poszczególnych gatunków roślin uprawnych w województwie warmińsko-mazurskim dla celów zachowania uprawnień za szkody łowieckie*. Odszkodowanie łowieckie nie przysługuje posiadaczom uszkodzonych upraw lub pólów

rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru danego gatunku rośliny w regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały.

- Szacowanie szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną na terenie obwodów łowieckich polnych oraz zwierzęta łowne na terenach niewchodzących w skład obwodu łowieckiego

Zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. *Prawo łowieckie* za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt. 1 ustawy (dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny) na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich, a także za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (łosie) na obszarach obwodów łowieckich polnych odszkodowanie wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa. W 2023 r. sporządzono 515 protokołów ostatecznego szacowania szkody na łączną kwotę odszkodowań wynoszącą 3,737 mln zł oraz powierzchnię zredukowaną upraw 666,94 ha.

- Przygotowywanie projektów zezwoleń na odstępstwo od zakazu płoszenia zwierząt łownych
Zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. *Prawo łowieckie* marszałek województwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, może zezwolić na odstępstwo od zakazu płoszenia zwierząt łownych. Zezwolenie może być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych oraz jeżeli nie jest szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących *populacji zwierząt łownych*.

W 2023 r. dla gmin z województwa warmińsko-mazurskiego zorganizowano po raz drugi konkurs grantowy pn. *Niebiesko-zielone granty dla Warmii i Mazur*. Jego ideą jest podniesienie jakości życia mieszkańców regionu poprzez poprawę stanu środowiska. Na konkurs wpłynęło 31 wniosków, z czego dofinansowanych z budżetu województwa warmińsko-mazurskiego zostało 20 zadań na łączną kwotę dotacji 500 tys. zł. Realizowano następujące inwestycje w poszczególnych gminach województwa:

Diagram 93. Niebiesko-zielone granty dla Warmii i Mazur

20 dofinansowanych
zadań

500 tys. zł

Źródło: opracowanie własne Departamentu Ochrony Środowiska.

- Gmina Gietrzwałd – zadanie *Zielony Gietrzwałd etap 1 – zagospodarowanie terenów zielonych w Gietrzwałdzie*,
- Gmina Płońnica – zadanie *Zagospodarowanie działek nr 884 i 1593 w Jabłonowie*,
- Gmina Miłomłyn – zadanie *Instalacja fotowoltaiczna dla ośrodka kultury i remizy strażackiej w Miłomłynie*,
- Gmina Kiwity – zadanie *Instalacja paneli fotowoltaicznych do budynku świetlicy wiejskiej w Kiwitach*,
- Gmina Biskupiec – zadanie *Poprawa jakości środowiska miejskiego poprzez zwiększenie nasadzeń zieleni w Biskupcu – etap II*,
- Gmina Ostróda – zadanie *Mikroretencja wód w miejscowości Pietrzwałd*,
- Gmina Pisz – zadanie *Wykonanie nasadzeń drzew i krzewów przy drodze dojazdowej do plaży miejskiej w Pisz, w ramach zagospodarowania wspólnych przestrzeni zielonych*,

- Gmina Miejska Górowo Iławeckie – zadanie *Zazieleniamy miasto - nowe nasadzenia drzew, krzewów i bylin na terenie miasta Górowo Iławeckie*,
- Gmina Lelkowo – zadanie *Nad Jeziorem*,
- Gmina Dubeninki – zadanie *Ekologiczna szkoła – bawi i uczy w Dubeninkach*,
- Gmina Iława – zadanie *Zielony plac zabaw nad jeziorem Szymbarskim w Kamionce*,
- Gmina Stawiguda – zadanie *Kontynuacja zagospodarowania terenu zielonego wraz z elementami porządkującymi organizację ruchu pieszego i małą architekturą przy ulicy Kwiatowej w miejscowości Bartąg*,
- Gmina Lubawa – zadanie *Modernizacja placu rekreacyjnego w centrum wsi Rożental*,
- Gmina Iłowo-Osada – zadanie *Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego w m. Purgałki*,
- Gmina Olsztyn – zadanie *Zagospodarowanie skweru przy skrzyżowaniu ulic Kościuszki i Żołnierskiej w Olsztynie*,
- Gmina Giżycko – zadanie *Ogród teatralny na ul. Akacyjowej w Gajewie*,
- Gmina Olsztynek – zadanie *Zagospodarowanie terenów zielonych na przyzamczu w Olsztyнку*,
- Gmina Biała Piska – zadanie *Pływający ogród w Białej Piskiej*,
- Gmina Lidzbark – zadanie *Zagospodarowanie działki nr 521/22 przy ul. Jeleńskiej w Lidzbarku*,
- Gmina Kurzętnik – zadanie *Gmina drzewami obsadzona – nasadzenia drzew na terenie gminy Kurzętnik*.

W 2023 r. dla gmin z województwa warmińsko-mazurskiego zorganizowano po raz pierwszy konkurs grantowy *Podaj Łapę*. Jego ideą jest zapobieganie oraz zmniejszanie bezdomności zwierząt domowych, leczenie i poprawa ich dobrostanu, a także podnoszenie świadomości mieszkańców województwa w zakresie opieki nad zwierzętami. W ramach konkursu wpłynęły 62 wnioski, z czego dofinansowanych z budżetu województwa warmińsko-mazurskiego zostało 30 zadań na łączną kwotę dotacji 299,13 tys. zł. W 2023 r. dofinansowane zadania dotyczyły przede wszystkim opieki nad bezdomnymi zwierzętami, zapobieganiu bezdomności zwierząt, sterylizacji i kastracji psów i kotów oraz na sprawowaniu opieki nad wolno żyjącymi i bezdomnymi kotami.

Diagram 94. Podaj Łapę

30 dofinansowanych zadań

ok. 299 tys. zł

Źródło: opracowanie własne Departamentu Ochrony Środowiska.

W 2023 r. parki krajobrazowe Warmii i Mazur realizowały liczne projekty:

1. W 2023 r. Welski Park Krajobrazowy zrealizował projekt pn. *Mokradła jako regulatory klimatu* dzięki dofinansowaniu ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej. W ramach zadania przeprowadzono kampanię informacyjną, szkolenia i warsztaty terenowe. Odbiorcami głównymi projektu byli mieszkańcy regionu i dysponenci gruntów. Dodatkowo projekt zakładał poszerzenie wiedzy specjalistów z zakresu ochrony przyrody i edukacji przyrodniczej pracujących w służbach ochrony przyrody i organizacjach pozarządowych zajmujących się ochroną przyrody.
2. W 2023 r. Welski Park Krajobrazowy współpracował przy projekcie *Rzeka nie jest rzeczą* realizowanym przez Fundację Greenmind i Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków.

Projekt obejmował m.in.: sprzątnięcie rzeki Wel w rezerwacie Piekiełko, spacer ornitologiczny Kurojady-Chełsty, spacer hydromorfologiczny w Lesie Nadwelskim, wycieczkę rowerową wzdłuż Welu po pagórkach Garbu Lubawskiego.

3. W 2023 r. Mazurski Park Krajobrazowy realizował projekt pn. *Obszar chroniony, obszar dostępny* finansowany z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Celem projektu było wypracowanie ramowego modelu dostępnego parku narodowego i krajobrazowego jako elementu dostępności oferty turystycznej dla osób z niepełnosprawnościami i wdrożenie wybranych elementów modelu w Polsce. W ramach projektu m.in.: kupiono defibrylator AED, przenośne rampy podjazdowe dla wózków, plany tyflograficzne, modele przestrzenne wybranych gatunków roślin i zwierząt oraz multimedialny kiosk informacyjny. Uzupełniono oznakowanie 5 ścieżek przyrodniczych, wykonano oznakowanie i dokumentację 4 szlaków rowerowych oraz zrobiono ścieżki komunikacyjne dla osób niewidomych w budynku siedziby i budynku Ośrodka Edukacji.

4. Projekt z zakresu czynnej ochrony przyrody pn. *Pielęgnacja drzew pomnikowych na Wysoczyźnie Elbląskiej* realizowany przez Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej. Projekt był dofinansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. W ramach projektu wykonano ekspertyzę dendrologiczną 4 pomników przyrody, która obejmowała inspekcję z dostępu linowego, czyszczenie suszu oraz tomografię soniczną.

5. Projekt *Eko Spotkania w Parku Kajki* dofinansowany ze środków Funduszu Grantowego Stowarzyszenia ESWIP w ramach programu EKO-INICJATYWY. W ramach zadania odbyły się warsztaty z zakładania ogródków ziołowych w siedzibie Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej (1 spotkanie) dla dorosłych i warsztaty robienia karmników (3 spotkania dla dzieci z opiekunami).
6. Projekt *Bieżące funkcjonowanie ośrodka rehabilitacji zwierząt przy Zespole Parków Krajobrazowych Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich w Jerzwałdzie* – dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. Ośrodek jest jednym z kilku tego typu placówek na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Jest zamknięty dla zwiedzających, aby przebywające tutaj zwierzęta miały mały kontakt z człowiekiem, co w przypadku powrotu do natury zwiększa ich szanse na przeżycie. Ośrodek prowadzi również szeroko pojętą działalność edukacyjną. W ramach projektu zakupiono przenośną woliery, pokarm, taczkę budowlaną, miękką siatkę do woliery oraz siatkę maskującą. Dodatkowo wykonano zadaszony siatką wybieg.

7. Projekt *Rowerem przez parki krajobrazowe* - dofinansowany przez WFOŚiGW. W ramach realizowanego projektu zmodernizowane zostały cztery szlaki rowerowe, które zlokalizowane są na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, na terenie powiatów: iławskiego i ostródzkiego, na terenie gmin: Iława gm. wiejska, Lubawa gm. wiejska, Ostróda, Zalewo. Ponadto organizowano wydarzenia edukacyjno-promocyjne na wyznaczonych wcześniej szlakach rowerowych i pieszych oraz wydano mapy z oznaczeniem zmodernizowanych szlaków.

8. Projekt *Czynna ochrona zagrożonych gatunków płazów i gadów na obszarach Natura 2000 w Europie*. Projekt realizowany w Polsce i w Danii w ramach Programu LIFE. Województwo warmińsko-mazurskie jest partnerem wiodącym, a współbeneficjentami są Stowarzyszenie Człowiek i Przyroda z Krzywego k. Suwałk oraz firma Amphi International z Danii. Podstawowe działania w województwie warmińsko-mazurskim dotyczyły ochrony siedlisk żółwia błotnego i kumaka nizinnego na Mazurach oraz budowy przejść pod drogą krajową nr 16 dedykowanych żółwiowi błotnemu. Projekt był realizowany w latach 2022-2023. Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej zrealizował już większość swoich działań – przejścia dla żółwia błotnego pod drogą krajową nr 16, zbiorniki wodne, zimowiska dla płazów. W 2023 r. odtworzono 10 dodatkowych zbiorników wodnych dla płazów oraz zorganizowano konferencję zamykającą projekt. Trwa jeszcze reintrodukcja kumaka nizinnego na wyspie Skaro prowadzona przez duńskich partnerów.
9. Projekt *Czynna ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków na cennych przyrodniczo obszarach Mazur Wschodnich* realizowany w latach 2021-2024 w ramach Mechanizmu Finansowego EOG. Beneficjentem projektu jest Fundacja Puszczy Rominckiej, a partnerami Norweski Instytut Badań Przyrodniczych i Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej. Celem projektu jest skuteczna ochrona cennych i zagrożonych grup zwierząt oraz siedlisk na obszarze Mazur Wschodnich oraz zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Podstawowe działania koncentrują się na odtwarzaniu zbiorników wodnych dla płazów, ochrony nietoperzy oraz edukacji ekologicznej. W 2023 r. zorganizowano: warsztaty herpetologiczne dla pracowników parków krajobrazowych, leśników, pracowników gmin i powiatów, wyjazd studyjny do Norwegii oraz realizację filmu o płazach. Prowadzono też monitoring wyremontowanych miejsc hibernacji nietoperzy oraz wybudowanych zimowisk dla płazów. Ponadto wykonano i powieszono 85 skrzynek dla nietoperzy.

RPO WiM
NA LATA 2014-2020

8. Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020

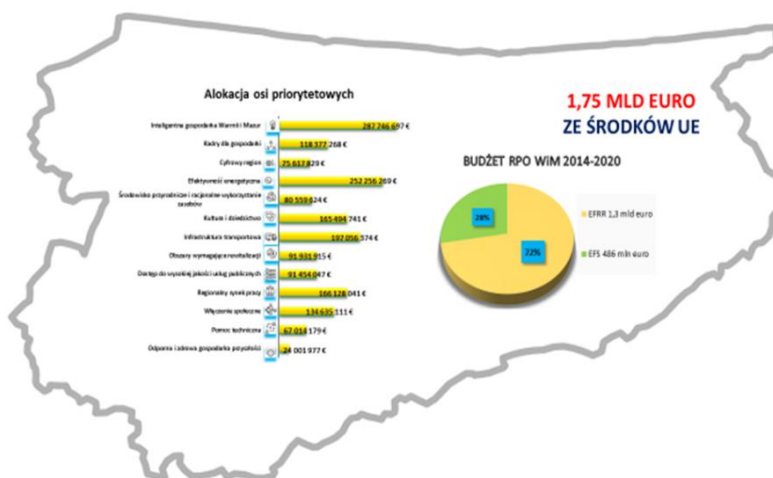
Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020) koncentruje się na wsparciu warmińsko-mazurskiej gospodarki i kształceniu dla niej kadr, poprawie sytuacji na rynku pracy, zwiększeniu dostępności usług publicznych, przełamaniu wykluczenia energetycznego regionu, poprawie jakości

środowiska przyrodniczego, wypełnianiu luk w systemie transportowym, rewitalizacji miast oraz ograniczaniu ubóstwa w regionie.

RPO WiM 2014-2020 jest dwufunduszowym programem operacyjnym, finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Łączny nakład środków unijnych wynosi ok. 1,75 mld euro, z czego 72% (tj. ponad 1,26 mld euro) to Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, a 28% (tj. ponad 486 mln euro) - Europejski Fundusz Społeczny. Instytucją Zarządzającą RPO WiM 2014-2020 jest Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Diagram 97. Szacunkowy podział środków na osie RPO WiM 2014-2020

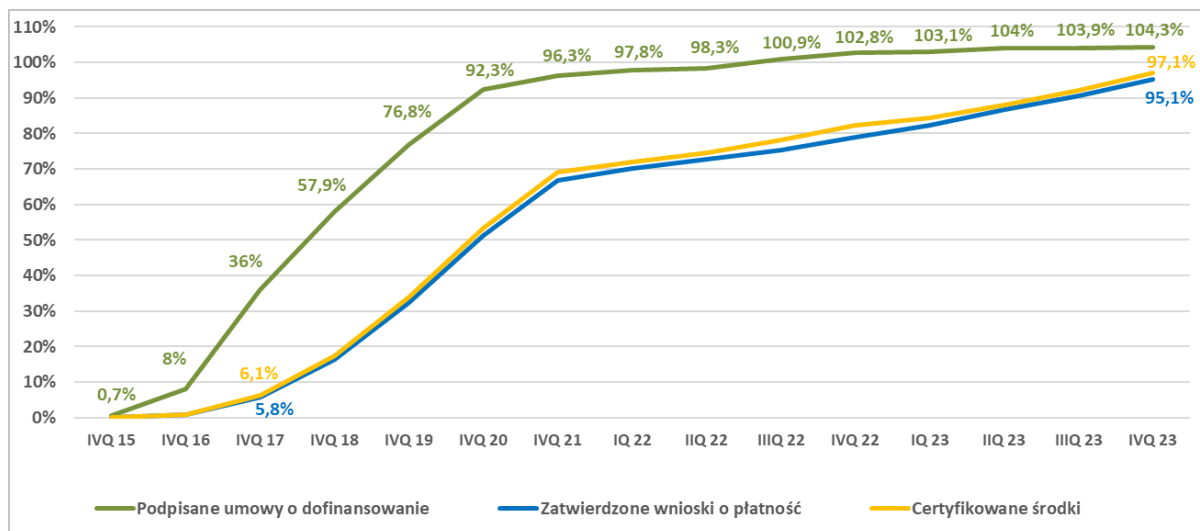
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej.

W grudniu 2021 r. Komisja Europejska zatwierdziła m.in. wprowadzenie dodatkowej 13 osi priorytetowej pn. *Odporna i zdrowa gospodarka przyszłości* o ostatecznej alokacji 24 001 977 euro. Szacunkowy podział środków na poszczególne osie priorytetowe Programu, przedstawiono na diagramie 97.

W 2023 r. Instytucja Zarządzająca podejmowała działania, aby w jak największym stopniu zakontraktować środki RPO WiM 2014-2020. O ich skuteczności świadczy stan realizacji programu na koniec 2023 r.ⁱ Wartość podpisanych umów osiągnęła poziom 104,3% alokacji Programu, z czego 9,2 punkty procentowe zrealizowano w 2023 r.

Następował również stały, regularny wzrost wydatkowania (wartości zatwierdzanych wniosków o płatność) i ich certyfikacji. Wartość zatwierdzonych wniosków o płatność na koniec 2023 r. wyniosła 95,1% alokacji programu, natomiast wartość certyfikowanych środków wyniosła 97,1% alokacji programu.

Diagram 98. Postęp wdrażania RPO WiM 2014-2020 (% alokacji Programu)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej.

Od początku wdrażania RPO WiM 2014-2020:

Ogłoszono 586 naborów o wartości ponad 3,16 mld euro

W 2023 r. uruchomiono 8 naborów wniosków, w ramach których złożono 214 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 47 mln euro. Kwota ta stanowiła około 1,27% wartości wszystkich złożonych wniosków od uruchomienia programu.

Podpisano 5 348 umów, na kwotę dofinansowania UE ponad 1,8 mld euro, co stanowi ponad 104% budżetu Programu

Rok 2023 przyniósł wzrost o 146 umów o dofinansowanie/decyzji o łącznej wartości środków UE w wysokości około 27,5 mln euro, co stanowi około 1,57% alokacji programu.

Beneficjentom wypłacono ponad 1,6 mld euro środków UE, co stanowi 95,1% budżetu programu

Rok 2023 przyniósł przyrost wydanych przez beneficjentów środków UE w kwocie około 284 mln euro, co stanowi 16,23% alokacji programu.

Komisja Europejska zatwierdziła ponad 1,7 mld euro środków UE, co stanowi 97,1% budżetu programu

Rok 2023 przyniósł przyrost środków UE certyfikowanych do Komisji Europejskiej w kwocie około 260 mln euro, co stanowi 14,88% alokacji programu.

FEWiM
NA LATA 2021-2027

9. Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Program Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027 (FEWiM 2021-2027) stanowi odpowiedź na wyzwania opisane w strategii *Warmińsko-Mazurskie 2030*. Jego cele wynikają również z polityk Unii Europejskiej oraz strategii krajowych. Głównym celem programu jest transformacja regionu przy zapewnieniu przestrzeni dla jego rozwoju, bezpieczeństwa

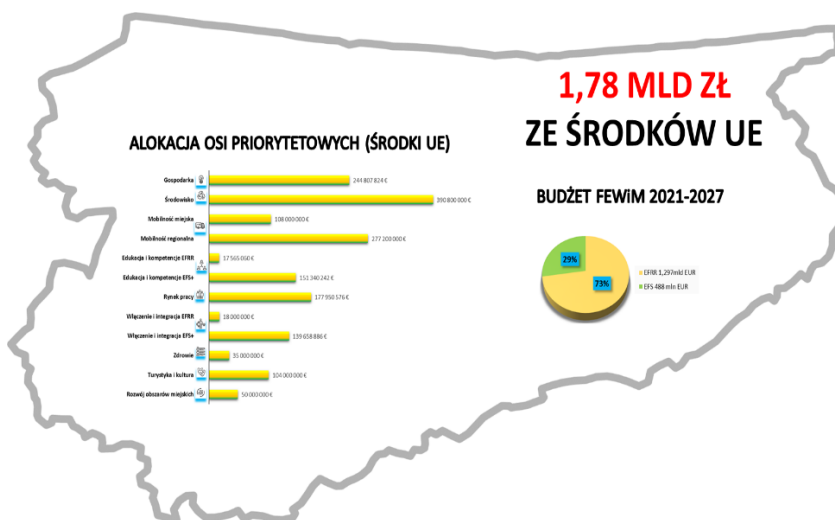
i dobrobytu mieszkańców. Program realizuje 5 celów Polityki Spójności finansowanych przez EFRR i EFS+. Odzwierciedlają one szczególne potrzeby, wyzwania i możliwości stojące przed regionem, wyznaczając drogę do przemyślanych inwestycji w ciągu następnych lat. Wśród priorytetów programu (mapka/wykres poniżej) są: gospodarka i cyfryzacja, energia, środowisko i klimat, transport, edukacja, rynek pracy, włączenie społeczne, zdrowie, kultura i turystyka oraz obszary miejskie. Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur mają się przyczynić do zielonej, cyfrowej i gospodarczej transformacji regionu.

FEWiM 2021-2027 został przyjęty przez Komisję Europejską 5 grudnia 2022 r., a następnie 19 grudnia 2022 r. zatwierdzony przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Oprócz

Institucji Zarządzającej FEWiM 2021-2027 (Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego) realizacji programu uczestniczą dwie Instytucje Pośredniczące tj. Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie oraz Warmińsko-

Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie. Instytucją Zarządzającą FEWiM 2021-2027 jest Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Szacunkowy podział środków na poszczególne priorytety programu, przedstawiono na diagramie 100.

Diagram 100. Szacunkowy podział środków na priorytety FEWiM 2021-2027

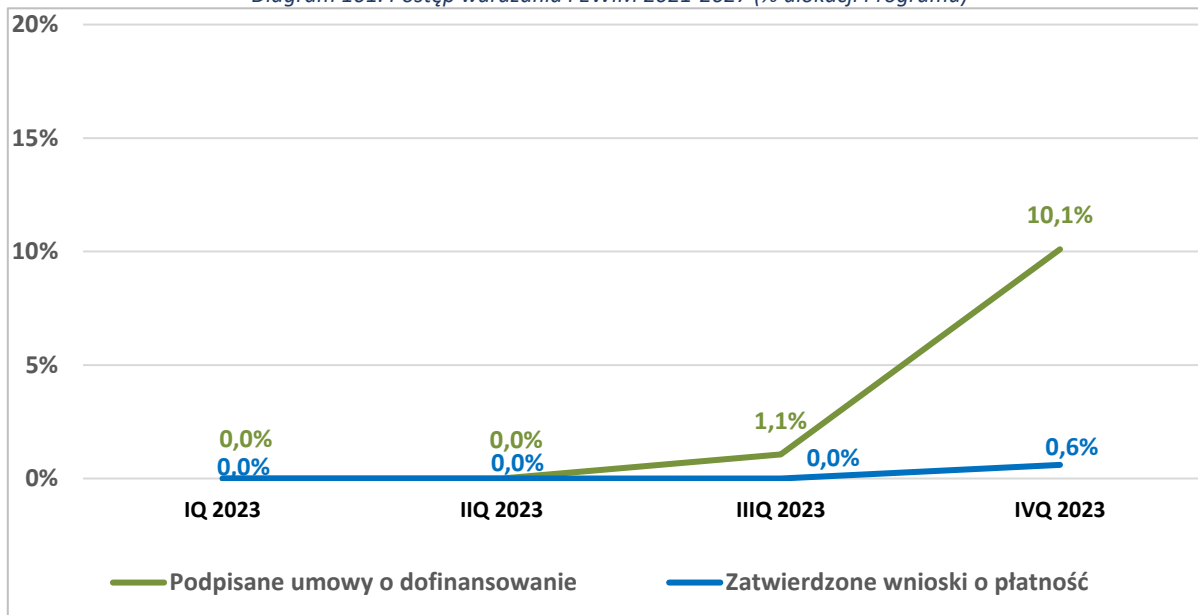
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej.

W 2023 r. Instytucja Zarządzająca podejmowała działania, aby w jak największym stopniu zakontraktować środki FEWiM 2021-2027. O ich skuteczności świadczy stan realizacji programu na koniec 2023 r. Wartość podpisanych umów osiągnęła poziom 10,1% alokacji programu.

W 2023 r. pojawiły się również pierwsze wnioski o płatność. Wartość zatwierdzonych wniosków o płatność na koniec 2023 r. wyniosła 0,6% alokacji programu.

Diagram 101. Postęp wdrażania FEWiM 2021-2027 (% alokacji Programu)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Polityki Regionalnej

Od początku wdrażania FEWiM 2021-2027:

Ogłoszono 26 naborów o wartości ok. 308 mln euro

Od uruchomienia programu przeprowadzono łącznie 26 naborów wniosków o dofinansowanie. Większa ich część dotyczyła działań finansowanych z EFS+ (18 naborów). W ramach EFRR przeprowadzono 8 naborów. Łączna kwota dofinansowania przeznaczona do rozdysponowania beneficjentom wyniosła ok. 308 mln euro, z czego 184 mln euro w ramach EFS+ i 124 mln euro z EFRR.

Podpisano 62 umowy, na kwotę dofinansowania UE ponad 180 mln euro, co stanowi 10,1% budżetu programu

Do końca 2023 r. podpisano 62 umowy o wartości ponad 180 mln euro dofinansowania unijnego (10,1% alokacji FEWiM 2021-2027), w tym: EFRR ok. 98 mln euro (co stanowi 7,6% alokacji EFRR) i EFS+ ponad 82 mln euro (co stanowi 16,9% alokacji EFS+).

Beneficjentom wypłacono ponad 9,9 mln euro środków UE, co stanowi 0,6% budżetu programu

Łączna wartość dofinansowania Unii Europejskiej wydana przez beneficjentów, na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność, wyniosła ponad 9,9 mln euro (ok. 0,6 % alokacji FEWiM 2021-2027). Są to środki pochodzące wyłącznie z funduszu EFS+, stanowiące ok. 2% alokacji EFS+.

Komisji Europejskiej nie przedłożono do certyfikacji żadnych wydatków.

Do końca grudnia 2023 r. w ramach FEWiM 2021-2027 nie nastąpiła jeszcze certyfikacja środków do Komisji Europejskiej.

PODSUMOWANIE

Podsumowanie

Kluczowym zadaniem Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest zarządzanie rozwojem Warmii i Mazur, w tym wskazywanie zakresu, trybu oraz warunków wsparcia wzrostu społeczno-gospodarczego ze środków krajowych oraz europejskich. Aktywność Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r. koncentrowała się na szeregu działań rozwojowych.

Jednym z najważniejszych zadań osiągniętych w 2023 r. było przygotowanie dokumentacji wdrożeniowej i rozpoczęcie realizacji programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM 2021-2027). W minionym roku m.in. opracowano *Szczegółowy Opis Priorytetów* zawierający uszczegółowienie zakresu wsparcia możliwego do sfinansowania z FEWiM 2021-2027. Opublikowano również *Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027*, który następnie był uzupełniany przez cały miniony rok. Działania te umożliwiły rozpoczęcie wdrażania FEWiM 2021-2027. I tak, w 2023 r. w ramach nowego programu przeprowadzono łącznie 26 naborów wniosków o dofinansowanie o wartości ok. 308 mln zł. Działania te skutkowały zawarciem 62 umów o wartości ponad 180 mln euro dofinansowania unijnego (10,1% alokacji FEWiM 2021-2027). W 2023 r. nie nastąpiła jeszcze certyfikacja środków FEWiM 2021-2027 do Komisji Europejskiej.

Jednocześnie z rozpoczęciem wdrażania programu FEWiM 2021-2027, prowadzono działania dążące do maksymalnego wykorzystania środków RPO WiM 2014-2020. O efektywności tych działań dowodzi stan realizacji programu na koniec 2023 r. Wartość podpisanych umów osiągnęła bowiem poziom 104,3% alokacji programu, z czego 9,2 punkty procentowe zrealizowano w 2023 r. Następował również stały, regularny wzrost wydatkowania (wartości zatwierdzanych wniosków o płatność) i ich certyfikacji. Wartość zatwierdzonych wniosków o płatność na koniec 2023 r. wyniosła 95,1% alokacji programu, wartość certyfikowanych środków osiągnęła natomiast 97,1% alokacji programu.

Równie konsekwentnie realizowano założenia budżetu na 2023 r., przeznaczając zabezpieczone w nim środki na finansowanie inwestycji w najważniejszych dziedzinach gospodarki regionu. I tak np. prawie 259,5 mln zł przeznaczono na sfinansowanie inwestycji drogowych, przede wszystkim przedsięwzięć wieloletnich; ponad 28,7 mln zł przekazano na rzecz ochrony zdrowia, z czego 26,6 mln zł przekazano jednostkom ochrony zdrowia, zaś 2,1 mln stanowi inwestycję realizowaną w ramach Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych; inwestycjom kultury przekazano natomiast blisko 99,8 mln zł, z czego dotacje na inwestycje stanowiły ponad 27,5 mln zł.

Rok 2023 to czas obchodów Roku Mikołaja Kopernika. Dlatego też z inicjatywy Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego m.in. poprzez wystawy, multimedia, imprezy sportowe i kulturalne, konkursy wiedzy, prelekcje, koncerty i publikacje promowano życie i dorobek Mikołaja Kopernika oraz jego powiązania z naszym regionem; upowszechniano atrakcje turystyczne Szlaku Kopernikowskiego oraz miejsc związanych z życiem Mikołaja Kopernika w naszym regionie; zrealizowano konkurs dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych w zakresie realizacji wydarzeń w ramach obchodów 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika.

W ciągu minionego roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował również szereg innych działań rozwojowych. Ich celem było przede wszystkim ożywienie gospodarcze Warmii i Mazur oraz zapewnianie mieszkańcom regionu lepszych warunków życia.

Jednym z działań prorozwojowych podejmowanych 2023 r. było wspieranie regionalnego rynku pracy i przeciwdziałanie bezrobociu. Zadania w tym zakresie finansowane były zarówno z funduszy unijnych jak i środków Funduszu Pracy pozostających w dyspozycji województwa warmińsko-mazurskiego. Dzięki temu możliwe było podjęcie przedsięwzięć na rzecz poprawy sytuacji na rynku prac, których celem była promocja zatrudnienia, rozwój zasobów ludzkich oraz aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. Działania te miały wymierny efekt, ponieważ w ujęciu rocznym w województwie warmińsko-mazurskim odnotowano zmniejszenie liczby bezrobotnych, a także spadek bezrobocia rejestrowanego.

Innym działaniem podejmowanym w 2023 r. z inicjatywy zarządu województwa na rzecz rozwoju regionalnego było wspieranie gospodarki poprzez realizację działań z zakresu promocji i wzmocnienia przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach. W tym celu współpracowano z szeroką grupą partnerów społeczno-gospodarczych, którymi przede wszystkim były instytucje okołobiznesowe, przedsiębiorcy oraz jednostki naukowe. Działania te nie tylko przyczyniły się do rozwoju przedsiębiorczości, ale też wpłynęły na wzmocnianie regionalnych inteligentnych specjalizacji.

W minionym roku z inicjatywy Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizowano również wielopłaszczyznowe przedsięwzięcia w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Podobnie jak w latach ubiegłych skupiały się one na większym wykorzystaniu usług i narzędzi elektronicznych, a także budowaniu podstaw dla rozwoju gospodarki cyfrowej, zapewnieniu specjalistycznych kadr oraz promowaniu umiejętności cyfrowych u mieszkańców regionu. Kontynuowano także rozwój infrastruktury teleinformatycznej w regionie. Powyższym inicjatywom przyświeca jeden cel, którym jest dążenie do cyfrowej transformacji, usprawniającej życie mieszkańców Warmii i Mazur.

W ubiegłym roku ważny obszar wsparcia stanowił także rozwój obszarów wiejskich. W tym celu realizowano szereg przedsięwzięć z zakresu aktywizacji i promocji obszarów wiejskich, rozwoju rolnictwa i rybactwa, promocji żywności regionalnej, a także realizacji inwestycji infrastrukturalnych. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w województwie warmińsko-mazurskim nie byłby możliwy bez wsparcia z funduszy unijnych pozyskanych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Zostały one przede wszystkim skierowane na finansowanie inwestycji drogowych oraz gospodarki wodno-ściekowej. Wspierane były również inicjatywy związane z poprawą stanu targowisk, obiektów kulturalnych, obiektów zabytkowych oraz kształtowania przestrzeni publicznych. Środki unijne ukierunkowane na rozwój obszarów wiejskich umożliwiły także wzrost przedsiębiorczości, aktywizację zawodową oraz zachowanie dziedzictwa lokalnego. Przedsięwzięcia na rzecz rozwoju obszarów wiejskich umożliwiły poprawę warunków życia mieszkańców wsi, poprawę estetyki miejscowości wiejskich oraz zwiększenie poziomu zaangażowania społeczności lokalnych, a także przyczyniły się do ochrony dziedzictwa kulinarnego regionu i rozwoju sektora rolniczego.

Rok 2023 to także okres realizacji licznych przedsięwzięć z zakresu rozwoju turystyki. Obejmowały one m.in. współpracę z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju turystyki, konkursy w zakresie infrastruktury turystycznej, a także podejmowano działania promujące Warmię i Mazury, ukazujące walory turystyczne regionu. Szczególnie istotne było wsparcie rozwoju turystyki rowerowej, która z każdym rokiem znajduje coraz więcej amatorów.

W minionym roku podejmowano także różnorodne działania, mające na celu wsparcie infrastruktury komunikacyjnej województwa warmińsko-mazurskiego. Sukcesywnie dążono do poprawy stanu technicznego infrastruktury drogowej regionu, a także przywrócenia pełnej przejezdowości dróg wojewódzkich na Warmii i Mazurach oraz poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego. Ponadto

realizowano działania na rzecz wzrostu liczby odprawionych pasażerów Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury w Szymanach. W ubiegłym roku podejmowano również działania w zakresie budowy i przebudowy dróg, budowy sieci tras rowerowych, a także budowy chodników oraz budowy i utrzymania parkingów przy drogach wojewódzkich.

W 2023 r. realizowano również przedsięwzięcia mające na celu ochronę dziedzictwa przyrodniczego Warmii i Mazur. W tym celu realizowano inwestycje w zakresie ochrony bioróżnorodności i siedlisk znajdujących się na terenie województwa. Wspierano również infrastrukturę parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu Warmii i Mazur promującą wartości przyrodnicze i krajobrazowe regionu. Dodatkowo realizowano przygotowywanie uchwał antysmogowych, projektów pozwoleń środowiskowych oraz zadania w zakresie spraw związanych z opłatami za korzystanie ze środowiska, a także kontynuowano działania dotyczące gospodarki odpadami w województwie warmińsko-mazurskim.

Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego prowadził również aktywną politykę społeczną, mającą na celu poprawę interakcji i aktywności społecznej, rozwiązywanie problemów społecznych, wyrównywanie poziomu życia mieszkańców województwa, zapobieganie procesom wykluczenia społecznego oraz stwarzanie warunków umożliwiających osobom i rodzinom przewyższanie trudnych sytuacji życiowych. Dlatego też w 2023 r. swoimi działaniami wspierano seniorów, osoby uzależnione, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny, w tym rodziny wielodzietne. W ramach polityki społecznej prowadzono przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, wspieranie rodzin w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, rozwój ekonomii społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w tym pomocy w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Ważnym obszarem wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim była kultura i edukacja. W tym celu podejmowano działania w zakresie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego, promocji kultury regionu, poprzez organizację różnych imprez kulturalnych, przyznawania dotacji oraz stypendiów artystycznych i naukowych, różnego rodzaju nagród, a także organizacji konkursów w dziedzinie kultury. Oprócz przedsięwzięć kulturalnych, podejmowano także działania na rzecz rozwoju edukacji, które skierowane były do uczniów i nauczycieli szkół w regionie, a także środowiska naukowego.

Doceniając niezwykle ważną rolę sportu, w 2023 r. stawiano za cel tworzenie warunków dla rozwoju życia sportowego w regionie, a także upowszechnianie różnorodnych form aktywności sportowej skierowanej do wszystkich mieszkańców regionu: dzieci i młodzieży, amatorów oraz sportowców wyczynowych. Formy wsparcia były różne, ale każda z nich pośrednio lub bezpośrednio trafiła do stowarzyszeń, organizacji i klubów sportowych umożliwiając im funkcjonowanie i prowadzenie działalności. Elementem wsparcia były nie tylko środki finansowe, ale także pomoc organizacyjna, patronaty, stypendia i nagrody sportowe. Podobnie jak w latach ubiegłych, tworzono warunki do rozwoju życia sportowego w regionie poprzez wsparcie zarówno sportu powszechnego jak i wyczynowego. Ponadto, województwo dzięki usługom promocyjnym, miało możliwość promowania się jako marka podczas wielu imprez sportowych.

Innym przedsięwzięciem podejmowanym w zeszłym roku była ochrona zdrowia. W tym zakresie poprzez realizację programów zdrowotnych podejmowano przedsięwzięcia mające na celu zachowanie dobrego stanu zdrowia wśród mieszkańców województwa. Prowadzono również edukację zdrowotną i propagowano zdrowy styl życia, a także podejmowano przedsięwzięcia na rzecz kształcenia podyplomowego lekarzy i stomatologów. W 2023 r. zrealizowano także szereg inwestycji,

dzięki którym w sposób znaczący zwiększono dostęp do usług zdrowotnych, co poprawiło możliwości leczenia pacjentów.

W ubiegłym roku region kontynuował również współpracę z organizacjami pozarządowymi. Odbывała się ona poprzez włączanie ich w kreowanie polityk publicznych, m.in. poprzez udział w tworzeniu i monitorowaniu realizacji programów, planów, i strategii podejmowanych w województwie, a także udział w konsultacjach społecznych. Ważną formą wsparcia sektora pozarządowego są dotacje z budżetu województwa warmińsko-mazurskiego na realizację zleconych zadań publicznych. Formą budowania społeczeństwa obywatelskiego był dialog społeczny, który odbywał się poprzez działalność Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Ważnym zadaniem realizowanym w 2023 r. w naszym regionie była również promocja i wspieranie wolontariatu.

Województwo nieprzerwanie prowadzi również współpracę zagraniczną. W 2023 r. dobywała się ona m.in. przez udział jego przedstawicieli w różnych gremiach i wydarzeniach, spotkaniach dyplomatycznych, a także poprzez kontynuowanie dotychczasowych i nawiązywanie nowych kontaktów międzynarodowych. Ważnym aspektem działalności zagranicznej było też funkcjonowanie Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli. Jego głównym celem jest reprezentowanie interesów Warmii i Mazur w instytucjach Unii Europejskiej, promowanie regionu oraz podejmowanie działań mających na celu zacieśnienie współpracy województwa z strukturami UE.

Istotnym czynnikiem kształtującym wizerunek województwa warmińsko-mazurskiego była skuteczna promocja. Z sukcesem prowadzono działania w mediach, prasie i podczas różnego rodzaju wydarzeń. Organizowano też konkursy oraz kampanie. Szczególnym rodzajem promocji były aktywności z zakresu polityki inwestycyjnej i gospodarczej, mające na celu wzrost konkurencyjności i atrakcyjności województwa w tym obszarze oraz napływ nowych inwestycji. Innym elementem wpisującym się w szeroko rozumianą promocję, były działania informacyjne dotyczące funduszy europejskich, w tym w szczególności dotyczących RPO WiM 2014-2020 oraz FE WiM 2021-2027.

Chociaż przedsięwzięcia podejmowane z inicjatywy Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r. przybierały różnorodne formy, łączyła je jedna wspólna idea – realizacja wizji strategii *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*, którą jest *Warmia i Mazury regionem, w którym warto żyć niezależnie od wieku, wykształcenia, stanu posiadania, pochodzenia, miejsca zamieszkania, płci oraz kondycji zdrowotnej*. Wszelkie działania podejmowane przez zarząd województwa, czy to dotyczące poprawy infrastruktury komunikacyjnej, wzmocnienia gospodarki, adaptacji do zmian klimatycznych, ochrony środowiska, promocji kultury, rozwoju turystyki, czy modernizacji obszarów miejskich, są ukierunkowane na zaspokojenie potrzeb mieszkańców województwa. Człowiek stanowi bowiem centralny punkt strategii rozwoju Warmii i Mazur.

Zdjęcia przedstawione w *Raporcie o stanie Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r.*, pochodzą ze zbiorów wewnętrznych Departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz stron internetowych www.warmia.mazury.pl

ZAŁĄCZNIK
WYKAZ UCHWAŁ SEJMIKU

Załącznik

do *Raportu o stanie Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r.*

**Wykaz uchwał przyjętych przez
Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego
w 2023 r.**

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
1.	28.02.2023	XLVII/672/23	Uchwała w sprawie zmiany statutu Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Olsztynie	Obowiązujący	Uchwała została przyjęta przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego
2.	28.02.2023	XLVII/673/23	Uchwała w sprawie przekazania przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego danych statystycznych w formie sprawozdania o ochronie przyrody i krajobrazu za rok 2022 (formularz OS-7)	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią.
3.	28.02.2023	XLVII/674/23	Uchwała w sprawie powołania Komisji konkursowej oceniającej oferty złożone w otwartym konkursie ofert na wykonywanie w 2023 r. zadań z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	Obowiązujący	Na podstawie Uchwały została powołana Komisja konkursowa oceniająca oferty złożone w otwartym konkursie ofert na wykonywanie w 2023 r. zadań z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Komisja została powołana do 31 grudnia 2023 r. Obradowała 30 marca 2023 r.
4.	28.02.2023	XLVII/675/23	Uchwała w sprawie określenia szczegółowych zasad, sposobu ustalania i trybu przyznawania stypendiów artystycznych Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury oraz opieką nad zabytkami	Obowiązujący	Na podstawie uchwały osoby fizyczne składają wnioski o stypendium artystyczne Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego, nabór trwa do 20 stycznia, w roku w którym wniosek będzie rozpatrywany.
5.	28.02.2023	XLVII/676/23	Uchwała w sprawie porozumienia z Sejmikiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego w przedmiocie zmian	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią.

⁷ W wykazie ujęto wyłącznie uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2023 r., których inicjatorem był Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			w statucie Brodnickiego Parku Krajobrazowego		
6.	28.02.2023	XLVII/677/23	Uchwała w sprawie porozumienia z Sejmikiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego w przedmiocie zmian w statucie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią.
7.	28.02.2023	XLVII/678/23	Uchwała w sprawie powierzenia przez Województwo Warmińsko-Mazurskie, a przyjęcia przez Województwo Pomorskie wykonania zadań dotyczących rewitalizacji i promocji śródlądowej drogi wodnej relacji zachód – wschód obejmującej drogi wodne: Odra, Warta, Noteć, Kanał Bydgoski, Brda, Wisła, Nogat, Szarpawa oraz Zalew Wiślany (planowana droga wodna E70 na terenie Polski) na odcinku położonym na terenie województwa warmińsko – mazurskiego	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
8.	28.02.2023	XLVII/679/23	Uchwała zmieniająca uchwałę Nr XIX/389/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2012 r. w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządzającym jest Województwo Warmińsko - Mazurskie	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Sejmik zatwierdził zmianę w uchwale określającą wykaz przystanków komunikacyjnych
9.	28.02.2023	XLVII/680/23	Uchwała zmieniająca uchwałę Nr XXXIV/513/22 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 22 lutego 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			na wprowadzenie należności pieniężnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego do Rejestru Należności Publicznoprawnych		
10.	28.02.2023	XLVII/681/23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie nieruchomości w drodze darowizny przez Województwo Warmińsko-Mazurskie na rzecz Gminy-Miasta Działdowo	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. W dniu 8.02.2024 dokonano darowizny nieruchomości na rzecz Gminy-Miasta Działdowo
11.	28.02.2023	XLVII/682/23	Uchwała w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2037	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany zostały uwzględnione w prognozie w roku bieżącym i latach kolejnych. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.
12.	28.02.2023	XLVII/683/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 rok	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany uwzględniono w planie dochodów i wydatków. Zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji.
13.	28.02.2023	XLVII/684/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Orneta na dofinansowanie w zakresie promocji Gminy Orneta podczas Festiwalu Miast Cittaslow	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Gmina wydatkowała środki w 100%. Rozliczenie dotacji nastąpiło 13.07.2023r.
14.	28.02.2023	XLVII/685/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Lubomino	Obowiązujący	Umową nr ROPS I.3037.46.2022 z 30.03.2023 r. przekazano dotację celową w wysokości 15.000 zł Gminie Lubomino.
15.	28.02.2023	XLVII/686/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Iława	Obowiązujący	Umową nr ROPS I.3037.2.2023 z 30.03.2023 r. przekazano dotację celową w wysokości 21.000 zł Gminie Iława.
16.	28.02.2023	XLVII/687/23	Uchwała w sprawie pozbawienia kategorii dróg wojewódzkich drogi wojewódzkiej bez numeru (odcinki byłej drogi krajowej nr 15) na terenie gminy Nowe Miasto Lubawskie,	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Sejmik zatwierdził zmiany w sprawie zmiany kategorii dróg

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie oraz gminy Kurzętnik		
17.	28.03.2023	XLVIII/699/23	Uchwała w sprawie przyjęcia dokumentu <i>Ocena sytuacji na rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w Województwie Warmińsko-Mazurskim w 2022 roku. Realizacja Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim za 2022 rok</i>	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
18.	28.03.2023	XLVIII/700/23	Uchwała w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego w województwie warmińsko – mazurskim	Zmieniony	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
19.	28.03.2023	XLVIII/701/23	Uchwała w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w roku 2023	Zmieniony	Podjęcie przedmiotowej uchwały umożliwiło Zarządowi Województwa podjęcie uchwał w sprawie dofinansowania: - robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów, - kosztów działania zakładów aktywności zawodowej, - zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym.

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
20.	28.03.2023	XLVIII/702/23	Uchwała w sprawie zmiany Statutu Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie	Obowiązujący	Sejmik przyjął Statut, który został następnie opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
21.	28.03.2023	XLVIII/703/23	Uchwała w sprawie nadania Statutu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
22.	28.03.2023	XLVIII/704/23	Uchwała w sprawie zmiany statutu Warmińsko-Mazurskiego Centrum Chorób Płuc w Olsztynie	Obowiązujący	Uchwała została przyjęta przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego
23.	28.03.2023	XLVIII/705/23	Uchwała w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Szpitala Psychiatrycznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie	Obowiązujący	Uchwała została przyjęta przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego
24.	28.03.2023	XLVIII/706/23	Uchwała w sprawie zmian w Statucie Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie	Obowiązujący	Zmiany zostały przyjęte i wprowadzone do obowiązującego tekstu Statutu
25.	28.03.2023	XLVIII/707/23	Uchwała w sprawie zmian w Statucie Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu	Obowiązujący	Zmiany zostały przyjęte i wprowadzone do obowiązującego tekstu Statutu
26.	28.03.2023	XLVIII/708/23	Uchwała w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2037	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany zostały uwzględnione w prognozie w roku bieżącym i latach kolejnych. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.
27.	28.03.2023	XLVIII/709/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 rok	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany uwzględniono w planie dochodów i wydatków. Zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
28.	28.03.2023	XLVIII/710/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego w formie dotacji celowej na dofinansowanie przedsięwzięć międzynarodowych w ramach Konkursu <i>WM DLA WM. WSPARCIE WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ JST W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W 2023 ROKU</i>	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Dotacje zostały udzielone i rozliczone.
29.	28.03.2023	XLVIII/711/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Frombork, na dofinansowanie bieżących zadań własnych w zakresie promocji Gminy Frombork podczas zawodów biegowych pod nazwą <i>Fromborski Bieg Copernicusa</i>	Obowiązujący	Uchwała nie została wykonana. Gmina Frombork pismem z dnia 28.07.2023r poinformowała Urząd Marszałkowski o rezygnacji z dotacji, z powodu małego zainteresowania wydarzenie nie odbyło się.
30.	28.03.2023	XLVIII/712/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miejskiej Lidzbark Warmiński, na dofinansowanie bieżących zadań własnych w zakresie promocji Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński podczas zawodów biegowych pod nazwą <i>Nocny bieg z Kopernikiem</i>	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Gmina wydatkowała środki w 100%. Rozliczenie dotacji nastąpiło 11.10.2023r.
31.	28.03.2023	XLVIII/713/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miejskiej Lubawa, na dofinansowanie bieżących zadań własnych w zakresie promocji Gminy Miejskiej Lubawa podczas zawodów biegowych pod nazwą <i>Lubawska 10-cha</i>	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Gmina wydatkowała środki w 100%. Rozliczenie dotacji nastąpiło 29.06.2023r.

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
32.	28.03.2023	XLVIII/714/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie-Miastu Etł pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Etłkie Centrum Kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
33.	28.03.2023	XLVIII/715/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Miejskiej Lidzbark Warmiński pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Lidzbarski Dom Kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
34.	28.03.2023	XLVIII/716/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Olsztyn pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez miejskie instytucje kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
35.	28.03.2023	XLVIII/717/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Orzysz pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
36.	28.03.2023	XLVIII/718/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Ryn pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Gminę Ryn	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
37.	28.03.2023	XLVIII/719/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Stawiguda pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
38.	28.03.2023	XLVIII/720/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Iława pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Lasecznie.	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
39.	28.03.2023	XLVIII/721/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Miastu Mrągowo pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Mrągowskie Centrum Kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
40.	28.03.2023	XLVIII/722/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Orneta pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Centrum Kultury i Biblioteki Miejskiej w Orniecie	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
41.	28.03.2023	XLVIII/723/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Miejskiej Ostróda pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Gminę Miejską Ostróda	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
42.	28.03.2023	XLVIII/724/23	Uchwała w sprawie udzielenia Powiatowi Piskiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r.	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			działań w zakresie kultury realizowanych przez Muzeum K.I. Gałczyńskiego w Praniu wraz z oddziałem – Muzeum Michała Kajki w Ogródku		
43.	28.03.2023	XLVIII/725/23	Uchwała w sprawie udzielenia Związkowi Gmin Warmińsko-Mazurskich pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
44.	28.03.2023	XLVIII/726/23	Uchwała w sprawie powierzenia Gminie Miejskiej Bartoszyce części zadań zarządcy dróg wojewódzkich w granicach administracyjnych miasta, zmiany uchwały nr XXXII/606/09 Sejmiku Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 25 sierpnia 2009 r. w sprawie powierzenia Gminie Miejskiej Kętrzyn, Gminie Miejskiej Bartoszyce, Gminie Miejskiej Lidzbark Warmiński niektórych zadań zarządcy dróg wojewódzkich oraz uchylenia uchwały nr XXXV/695/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 marca 2014 r. w sprawie zawarcia aneksu nr 1 do porozumienia zawartego w dniu 25 sierpnia 2009 r. pomiędzy Województwem Warmińsko-Mazurskim a Gminą Bartoszyce w sprawie przejęcia przez Gminę zadania zarządcy dróg wojewódzkich w granicach administracyjnych miasta Bartoszyce	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Po podjęciu uchwały przez Sejmik podpisano stosowne porozumienia oraz dokonano pozostałych czynności wymienionych w tytule uchwały

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
45.	28.03.2023	XLVIII/727/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXI/594/09 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazursk z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie powierzenia Gminie Łukta, Gminie Morąg, Gminie Ornetą, Gminie Miłakowo, Gminie Pastęk, Gminie Gołdap niektórych zadań zarządcy dróg wojewódzkich i uchylenia niektórych uchwał Sejmiku Województwa Warmińsko - Mazurskiego	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Decyzją Sejmiku dokonano zmiany we wskazanej uchwale
46.	25.04.2023	XLIX/730/23	Uchwała w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Wojewódzkiego Zespołu Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	Obowiązujący	Uchwała została przyjęta przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego
47.	25.04.2023	XLIX/731/23	Uchwała zmieniająca Uchwałę Nr XXXIII/496/21 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy o świadczenie usług publicznego transportu zbiorowego w transporcie drogowym	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
48.	25.04.2023	XLIX/732/23	Uchwała w sprawie nadania statutu Mazurskiemu Parkowi Krajobrazowemu	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią
49.	25.04.2023	XLIX/733/23	Uchwała w sprawie nadania statutu Parkowi Krajobrazowemu Puszczy Rominckiej	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią
50.	25.04.2023	XLIX/734/23	Uchwała w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2027	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany zostały uwzględnione w prognozie w roku bieżącym i latach kolejnych. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
51.	25.04.2023	XLIX/735/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 rok	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany uwzględniono w planie dochodów i wydatków. Zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji
52.	25.04.2023	XLIX/736/23	Uchwała w sprawie udzielenia gminom z Województwa Warmińsko-Mazurskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowych na dofinansowanie zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
53.	25.04.2023	XLIX/737/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>Organizacja wydarzeń regionalnych promujących żywność naturalną, tradycyjną i lokalną oraz dziedzictwo kulinarne Warmii i Mazur w 2023 r.</i>	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Do dofinansowania zarekomendowanych zostało 7 wniosków na kwotę pomocy 138 600,00 zł. Zawarto 7 umów z gminami.
54.	25.04.2023	XLIX/738/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>Małe Granty Sołeckie Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r.</i>	Obowiązujący	Dofinansowano 30 zadań na kwotę 600 000, 00 zł
55.	25.04.2023	XLIX/739/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>Granty Marszałka dla Kół Gospodyń Wiejskich w 2023 r.</i>	Obowiązujący	Dofinansowano 20 zadań na kwotę 150 000,00 zł

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
56.	25.04.2023	XLIX/740/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie-Miastu Elbląg pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez miejskie instytucje kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
57.	25.04.2023	XLIX/741/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Miejskiej Iława pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Iławskie Centrum Kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
58.	25.04.2023	XLIX/742/23	Uchwała w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru	Obowiązujący	Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego udzielił dotacji z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego 42 podmiotom o łącznej wysokości 1 500 000,00 zł z przeznaczeniem na realizację w 2023 roku prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru, usytuowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.
59.	25.04.2023	XLIX/743/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>Niebiesko-zielone granty dla Warmii i Mazur w 2023 r.</i>	Zmieniony	Uchwała zmieniona uchwałą nr LI/790/23
60.	25.04.2023	XLIX/744/23	Uchwała w sprawie określenia warunków wynagradzania egzaminatorów przeprowadzających egzaminy kandydatów	Obowiązujący	Uchwała została przyjęta przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			na kierowców i kierowców zatrudnionych na umowę o pracę w wojewódzkich ośrodkach ruchu drogowego w województwie warmińsko – mazurskim		
61.	30.05.2023	L/751/23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Warmińsko-Mazurskie na okres dłuższy niż 1 rok budżetowy umowy na dofinansowanie, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, związanych z realizacją inwestycji - Rozbudowa bazy dydaktyczno-rehabilitacyjnej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Szymanowie	Obowiązujący	Podjęcie przedmiotowej uchwały umożliwiło Zarządowi Województwa podjęcie uchwały w sprawie dofinansowania robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami.
62.	30.05.2023	L/752/23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Warmińsko-Mazurskie na okres dłuższy niż 1 rok budżetowy umowy na dofinansowanie, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, związanych z realizacją inwestycji - Budowa sali sportowej dla osób niepełnosprawnych w tym dzieci i młodzieży do rehabilitacji	Obowiązujący	Podjęcie przedmiotowej uchwały umożliwiło Zarządowi Województwa podjęcie uchwały w sprawie dofinansowania robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami.

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			i rekreacji przy Szkole Podstawowej w Łęgowie gmina Kisielice wraz z adaptacją istniejących pomieszczeń na cele socjalne		
63.	30.05.2023	L/753/23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Warmińsko-Mazurskie na okres dłuższy niż 1 rok budżetowy umowy na dofinansowanie, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, związanych z realizacją inwestycji - Modernizacja i remont małej sali gimnastycznej z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych oraz jej wyposażenie w sprzęt siłowy w Zespole Szkół imienia Ireny Kosmowskiej w Suszu przy ulicy Wiejskiej 1	Obowiązujący	Podjęcie przedmiotowej uchwały umożliwiło Zarządowi Województwa podjęcie uchwały w sprawie dofinansowania robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami.
64.	30.05.2023	L/754/23	Uchwała w sprawie przyjęcia projektu uchwały w przedmiocie nadania statutu Zespołowi Parków Krajobrazowych Pojezierza Ławskiego i Wzgórz Dylewskich	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
65.	30.05.2023	L/755/23	Uchwała w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2037	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany zostały uwzględnione w prognozie w roku bieżącym i latach kolejnych. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
66.	30.05.2023	L/756/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 r.	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany uwzględniono w planie dochodów i wydatków. Zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji
67.	30.05.2023	L/757/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin ujętych na liście rezerwowej w ramach konkursu <i>Granty Marszałka dla Kół Gospodyń Wiejskich</i> w 2023 roku	Obowiązujący	Dofinansowano 10 zadań na kwotę 69 909,00 zł
68.	30.05.2023	L/758/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>Aktywna Wieś Warmii, Mazur i Powiśla</i> w 2023 roku	Obowiązujący	Dofinansowano 12 zadań na kwotę 260 000,00 zł
69.	30.05.2023	L/759/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Janowo pomocy finansowej w formie dotacji na organizację XV Wystawy Hodowlanych Koni Zimnokrwistych	Obowiązujący	Dofinansowano zadanie na kwotę 25 000 zł
70.	30.05.2023	L/760/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>łączy nas turystyka</i> w 2023 roku	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Dofinansowanych zostało 9 zadań w zakresie poprawy i rozwoju infrastruktury turystycznej.
71.	30.05.2023	L/761/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Płośnica pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
72.	30.05.2023	L/762/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie-Miastu i Gminie Pasłęk pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Pasłęcki Ośrodek Kultury	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
73.	30.05.2023	L/763/23	Uchwała w sprawie udzielenia gminie wiejskiej Ostróda pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie zadań własnych gminy z zakresu ochrony przeciwpożarowej polegających na budowie kompleksu szkoleniowo-treningowego dla Ochotniczych Straży Pożarnych i Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych w miejscowości Górka	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
74.	30.05.2023	L/764/23	Uchwała w sprawie udzielenia gminom z Województwa Warmińsko-Mazurskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowych na dofinansowanie zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
75.	30.05.2023	L/765/23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie w trybie bezprzetargowym na czas określony kolejnej umowy najmu z dotychczasowym najemcą	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Zawarto umowę najmu z dotychczasowym najemcą na okres od 1 czerwca 2023 r. do dnia 31 marca 2027 r.
76.	30.05.2023	L/766/23	Uchwała w sprawie przyjęcia zasad obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji w spółkach prawa	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			handlowego przez Województwo Warmińsko-Mazurskie		
77.	30.05.2023	L/767/23	Uchwała w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Zmieniony	Uchwała uwzględnia wytyczne do sporządzenia projektu uchwały budżetowej. Wyszczególniono zasady i tryb opracowania materiałów do projektu uchwały budżetowej.
78.	27.06.2023	LI/770/23	Uchwała w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Warmińsko-Mazurskiego za 2022 r. wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego za 2022 r.	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
79.	27.06.2023	LI/772/23	Uchwała w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej.	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią
80.	27.06.2023	LI/773/23	Uchwała w sprawie uchwalenia <i>Warmińsko-Mazurskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2027</i> .	Obowiązujący	Sejmik przyjął Program, który został następnie opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz na stronie https://warmia.mazury.pl/polityka-spoeczna/dzialania-na-rzecz-rodziny/piecza-zastepcza
81.	27.06.2023	LI/774/23	Uchwała w sprawie określenia terminów zakończenia okresów zbioru poszczególnych gatunków roślin uprawnych w województwie warmińsko-mazurskim dla	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			celów zachowania uprawnień za szkody łowieckie.		
82.	27.06.2023	LI/775/23	Uchwała w sprawie powierzenia Gminie Miejskiej Lidzbark Warmiński wykonania zadań własnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego w zakresie promocji turystyki w części dotyczącej organizacji imprezy pod nazwą <i>Wojewódzkie Obchody Światowego Dnia Turystyki w 2023 roku.</i>	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Gmina wydatkowała środki w 100%. Rozliczenie dotacji nastąpiło 9.11.2023r.
83.	27.06.2023	LI/776/23	Uchwała zmieniająca Uchwałę Nr XIII/224/19 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie powołania członków Rady Muzeum Budownictwa Ludowego – Parku Etnograficznego w Olsztynku.	Obowiązujący	Wprowadzenie zmiany w składzie Rady Muzeum w związku z wygaśnięciem członkostwa w Radzie Muzeum Pani Anny Luśni na skutek zrzeczenia się.
84.	27.06.2023	LI/777/23	Uchwała w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2037.	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany zostały uwzględnione w prognozie w roku bieżącym i latach kolejnych. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.
85.	27.06.2023	LI/778/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 r.	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany uwzględniono w planie dochodów i wydatków. Zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji
86.	27.06.2023	LI/779/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Małdyty.	Obowiązujący	Umową nr ROPS I.3037.11.2023 z 20 lipca 2023 roku przekazano dotację celową w wysokości 6.000 zł Gminie Małdyty.
87.	27.06.2023	LI/780/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na dofinansowanie zadań własnych	Obowiązujący	Uchwała uwzględniła dofinansowanie 5 zadań w zakresie poprawy i rozwoju infrastruktury turystycznej. Jedna gmina zrezygnowała z dofinansowania przed

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			gmin w zakresie poprawy i rozwoju infrastruktury turystycznej.		podpisaniem umowy. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podpisał 4 umowy o dofinansowanie, które zostały rozliczone.
88.	27.06.2023	LI/781/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>Granty Marszałka Województwa dla Rodzinnych Ogrodów Działkowych</i> w 2023 roku.	Obowiązujący	Dofinansowano 10 zadań na kwotę 225 000 zł
89.	27.06.2023	LI/782/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>Organizacja wydarzeń regionalnych promujących żywność naturalną, tradycyjną i lokalną oraz dziedzictwo kulinarne Warmii i Mazur w 2023 r. – II nabór</i> .	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Do dofinansowania zarekomendowane zostały 2 wnioski na łączną kwotę pomocy 40 000,00 zł. Zawarto 2 umowy z gminami.
90.	27.06.2023	LI/783/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin ujętych na liście rezerwowej w ramach konkursu <i>Aktywna Wieś Warmii, Mazur i Powiśla</i> w 2023 roku.	Obowiązujący	Dofinansowano 2 zadania na kwotę 37 500, 00 zł
91.	27.06.2023	LI/784/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Pisz pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury.	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
92.	27.06.2023	LI/785/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Lidzbark pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury.	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
93.	27.06.2023	LI/786/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin ujętych na liście rezerwowej w ramach konkursu <i>Małe Granty Sołeckie Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego</i> w 2023 roku.	Obowiązujący	Dofinansowano 12 zadań na kwotę 203 849,00 zł
94.	27.06.2023	LI/787/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Ostróda pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury realizowanych przez Gminne Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Samborowie.	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
95.	27.06.2023	LI/788/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom i powiatom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin i powiatów w ramach konkursu <i>Małe granty na infrastrukturę sportową w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 r.</i>	Obowiązujący	Uchwała uwzględniła dofinansowanie 29 zadań sportowych. 4 podmioty zrezygnowały z dofinansowania przed podpisaniem umowy. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podpisał 25 umów o dofinansowanie 25 inwestycji polegających na budowie nowych inwestycji, modernizacji, remoncie oraz wyposażeniu obiektów sportowych.
96.	27.06.2023	LI/789/232	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>Podaj łapę</i> w 2023 r.		
97.	27.06.2023	LI/790/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XLIX/743/23 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach konkursu <i>Niebiesko-zielone granty dla Warmii i Mazur</i> w 2023 r.	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią
98.	27.06.2023	LI/791/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na dofinansowanie zadań własnych gmin w zakresie poprawy i rozwoju infrastruktury sportowej.	Obowiązujący	Uchwała uwzględniła dofinansowanie 6 zadań sportowych. Dwie gminy zrezygnowały z dofinansowania przed podpisaniem umowy. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podpisał 4 umów o dofinansowanie 4 inwestycji polegających na modernizacji oraz wyposażeniu obiektów sportowych.
99.	27.06.2023	LI/792/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Iława w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych w zakresie współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw z przeznaczeniem na organizację pobytu letniego dzieci i młodzieży z Obwodu Rówieńskiego (Ukraina).	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Dotacja została udzielona i rozliczona.
100.	27.06.2023	LI/793/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Wydminy w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Dotacja została udzielona i rozliczona.

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			w zakresie współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw z przeznaczeniem na organizację pobytu letniego dzieci i młodzieży z Obwodu Rówieńskiego (Ukraina).		
101.	27.06.2023	LI/794/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej społeczności regionalnej Obwodu Rówieńskiego (Ukraina).	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Pomoc została udzielona.
102.	27.06.2023	LI/795/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej społeczności regionalnej Obwodu Rówieńskiego (Ukraina).	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Pomoc została udzielona.
103.	29.08.2023	LII/798/23	Uchwała w sprawie zmiany statutu Wojewódzkiego Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci w Ameryce.	Obowiązujący	Uchwała została przyjęta przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego
104.	29.08.2023	LII/799/23	Uchwała w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego im. prof. dr. Stanisława Popowskiego w Olsztynie.	Obowiązujący	Uchwała została przyjęta przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego
105.	29.08.2023	LII/800/23	Uchwała w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2037.	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany zostały uwzględnione w prognozie w roku bieżącym i latach kolejnych. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.
106.	29.08.2023	LII/801/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 r.	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany uwzględniono w planie dochodów i wydatków. Zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji
107.	29.08.2023	LII/802/23	Uchwała w sprawie zmiany Uchwały Nr XLVIII/701/23 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 marca	Obowiązujący	Podjęcie przedmiotowej uchwały umożliwiło Zarządowi Województwa podjęcie uchwały w sprawie

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			2023 roku w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w roku 2023.		dofinansowania kosztów działania zakładów aktywności zawodowej.
108.	29.08.2023	LII/803/23	Uchwała w sprawie udzielenia Związkowi Gmin Warmińsko-Mazurskich pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. działań w zakresie kultury.	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
109.	29.08.2023	LII/804/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Iłowo-Osada pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie w 2023 r. zadań w zakresie kultury realizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Iłowie-Osadle.	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury.
110.	29.08.2023	LII/805/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Nidzica.	Obowiązujący	Umową nr ROPS I.3037.16.2023 z 18 października 2023 roku przekazano dotację celową w wysokości 3.000 zł Gminie Nidzica.
111.	26.09.2023	LIII/811/23	Uchwała w sprawie przyjęcia dokumentu <i>Ocena sytuacji na rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w I półroczu 2023 roku</i>	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
112.	26.09.2023	LIII/812/23	Uchwała w sprawie uchwalenia Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami	Obowiązujący	Uchwała w trakcie realizacji w 2024 r. przez poszczególne departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2024		Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie.
113.	26.09.2023	LIII/813/23	Uchwała w sprawie przyjęcia Statutu Warmińsko-Mazurskiej Rady Seniorów	Zmieniony	W związku ze zmianą ustawy o samorządzie województwa przyjęto uchwałą Sejmiku Statut Warmińsko-Mazurskiej Rady Seniorów
114.	26.09.2023	LIII/814/23	Uchwała w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2037	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany zostały uwzględnione w prognozie w roku bieżącym i latach kolejnych. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.
115.	26.09.2023	LIII/815/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 r.	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany uwzględniono w planie dochodów i wydatków. Zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji
116.	26.09.2023	LIII/816/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Szczytno z budżetu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w formie dotacji celowej w 2023 r. na częściowe wykonanie dokumentacji projektowej inwestycji pn. <i>Uzbrojenie terenów przemysłowych w miejscowości Szymany</i> oraz częściową rozbudowę stacji uzdatniania wody w miejscowości Szymany	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Przekazano dotację Gminie Szczytno, następnie gmina dokonała stosownego rozliczenia przekazanych środków
117.	26.09.2023	LIII/817/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Ryn	Obowiązujący	Na podstawie uchwały została zawarta umowa na dofinansowanie działań w zakresie Kultury. Umową nr ROPS I.3037.18.2023 z 3 listopada 2023 roku

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
					przekazano dotację celową w wysokości 2.000 zł Gminie Ryn.
118.	26.09.2023	LIII/818/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin w ramach Konkursu pn. Sadzenie drzew i krzewów miododajnych, jako sposób na ochronę bioróżnorodności w województwie warmińsko-mazurskim „w trosce o owady zapylające”	Obowiązujący	Dofinansowano 23 zadań na kwotę 135 000 zł
119.	26.09.2023	LIII/819/23	Uchwała zmieniająca uchwałę w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Obowiązujący	Zmiany zostały uwzględnione w przedmiotowej uchwale. Dostosowanie zapisów uchwały do stosowanej przez organ nadzoru wykładni prawa.
120.	26.09.2023	LIII/820/23	Uchwała w sprawie zmiany Uchwały Nr IV/55/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie podziału Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie poprzez wyłączenie Oddziału Muzeum Bitwy Grunwaldzkiej w Stębarku jako odrębnej instytucji kultury pod nazwą Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku	Obowiązujący	W związku z zakończeniem budowy nowego Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku oraz jego otwarciem, zaistniała potrzeba zmiany Statutu instytucji w celu dostosowania go do nowych warunków pracy. Statut został uzgodniony z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
121.	26.09.2023	LIII/822/23	Uchwała w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej odcinka ul. Sikorskiego (odcinek od ul. Obrońców Tobruku do ul. Płoskiego), odcinka ul. Płoskiego (odcinek od ul. Sikorskiego do ul. Witosa) oraz zaliczenia do kategorii dróg wojewódzkich	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			ul. Synów Pułku (odcinek od ul. Wyszyńskiego do ul. Krasickiego), ul. Krasickiego (odcinek od ul. Synów Pułku do ul. Witosa), ul. Witosa (odcinek od ul. Krasickiego do ul. Płoskiego) w Olsztynie		
122.	07.11.2023	LIV/826/23	Uchwała w sprawie przyjęcia Aktualizacji nr II Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Warmińsko - Mazurskiego	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
123.	07.11.2023	LIV/827/23	Uchwała w sprawie Regulaminu przyznawania stypendium studentom kształcącym się na kierunku lekarskim	Obowiązujący	Uchwała została przyjęta przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • Uchwałą Nr 55/852/23/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 grudnia 2023 r. ogłoszony został nabór wniosków o przyznanie stypendium na rok akademicki 2023/2024. Wnioski przyjmowane były od 2 do 22 stycznia 2024 r. • Uchwałą Nr 7/94/24/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 lutego 2024 r. w sprawie przyznania stypendium studentom kształcącym się na kierunku lekarskim w roku akademickim 2023/2024 - Zarząd przyznał 4 stypendia. W chwili obecnej trwają procedury związane z podpisaniem umów pomiędzy Województwem a studentami.

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
124.	07.11.2023	LIV/828/23	Uchwała w sprawie przyjęcia Porozumienia o współpracy pomiędzy Województwem Warmińsko-Mazurskim (Rzeczpospolita Polska) a Okręgiem Dolj (Rumunia)	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Podpisano Porozumienie o współpracy
125.	07.11.2023	LIV/829/23	Uchwała w sprawie utworzenia Warmińsko-Mazurskiego Centrum Nowych Technologii	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią
126.	07.11.2023	LIV/830/23	Uchwała w sprawie wyposażenia samorządowej instytucji kultury - Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku, w prawo własności nieruchomości niezabudowanej położonej w Krzyżewie, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako działka nr 148/22, obręb Krzyzewo, o powierzchni 11,9663 ha	Obowiązujący	Uchwała w trakcie realizacji. planuje się zawarcie aktu notarialnego w I kwartale 2024 roku
127.	07.11.2023	LIV/831/23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zamianę nieruchomości gruntowych pomiędzy Województwem Warmińsko-Mazurskim a Skarbem Państwa – Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe – Nadleśnictwem Stare Jabłonki	Obowiązujący	Uchwała w trakcie realizacji. planuje się zawarcie aktu notarialnego w I kwartale 2024 roku
128.	07.11.2023	LIV/832/23	Uchwała w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2037	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany zostały uwzględnione w prognozie w roku bieżącym i latach kolejnych. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.
129.	07.11.2023	LIV/833/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 r.	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany uwzględniono w planie dochodów i wydatków. Zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji
130.	07.11.2023	LIV/834/23	Uchwała w sprawie udzielenia gminie Ryn pomocy finansowej w formie dotacji celowej	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			na dofinansowanie zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej		
131.	07.11.2023	LIV/835/23	Uchwała w sprawie udzielenia gminie Iłowo-Osada pomocy finansowej w formie dotacji celowej na dofinansowanie zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
132.	07.11.2023	LIV/836/23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej na realizację zadań własnych gmin ujętych na liście rezerwowej w ramach konkursu pn. Sadzenie drzew i krzewów miododajnych, jako sposób na ochronę bioróżnorodności w województwie warmińsko-mazurskim „w trosce o owady zapylające”	Obowiązujący	Dofinansowano 3 zadań na kwotę 16 200 zł
133.	07.11.2023	LIV/837/23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie na czas określony kolejnych umów najmu z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Zawarto umowy najmu z dotychczasowym najemcą na okres od 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2026 r.
134.	19.12.2023	LV/845/23	Uchwała w sprawie zmiany Uchwały Nr XLVIII/701/23 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 marca 2023 roku w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w roku 2023, zmienionej Uchwałą Nr LII/802/23 Sejmiku	Obowiązujący	Podjęcie przedmiotowej uchwały umożliwiło Zarządowi Województwa podjęcie uchwały w sprawie dofinansowania kosztów działania zakładów aktywności zawodowej.

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W 2023 ROKU

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
			Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 sierpnia 2023 roku		
135.	19.12.2023	LV/846/23	Uchwała w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2037	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany zostały uwzględnione w prognozie w roku bieżącym i latach kolejnych. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.
136.	19.12.2023	LV/847/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2023 rok	Obowiązujący	Zgłoszone zmiany uwzględniono w planie dochodów i wydatków. Zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji
137.	19.12.2023	LV/848/23	Uchwała w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2024-2037	Obowiązujący	Wieloletnia Prognoza Finansowa została zatwierdzona i przyjęta do realizacji. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych została zachowana.
138.	19.12.2023	LV/849/23	Uchwała w sprawie budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2024 r.	Obowiązujący	Budżet na 2023 r. został zatwierdzony i przyjęty do realizacji.
139.	19.12.2023	LV/850/23	Uchwała w sprawie wydatków budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, które w 2023 roku nie wygasają z upływem roku budżetowego	Obowiązujący	Wydatki zgłoszone jako niewygasające z upływem roku budżetowego zostały zatwierdzone i przyjęte do realizacji.
140.	19.12.2023	LV/851/23	Uchwała w sprawie przyjęcia dokumentu <i>Raport nr II z realizacji Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w województwie warmińsko-mazurskim do 2025 roku</i>	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Raport został przyjęty.
141.	19.12.2023	LV/852/23	Uchwała w sprawie przystąpienia Województwa Warmińsko-Mazurskiego do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością Euroregion Bałtyk	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. Uzyskano zgodę MSZ na przystąpienie do EUWT

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
142.	19.12.2023	LV/853/23	Uchwała w sprawie nadania statutu Zespołowi Parków Krajobrazowych Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich	Obowiązujący	Uchwała realizowana zgodnie z treścią
143.	19.12.2023	LV/854/23	Uchwała w sprawie zasad udzielania dotacji Wojewódzkim Ośrodkom Ruchu Drogowego, trybu postępowania w sprawie ich udzielania oraz sposobu rozliczania	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią. (w chwili obecnej toczy się postępowanie polegające na zaskarżeniu decyzji Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie w przedmiotowej sprawie)
144.	19.12.2023	LV/855/23	Uchwała w sprawie zmiany Uchwały Nr XLVIII/700/23 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 28 marca 2023 r. w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego w województwie warmińsko – mazurskim	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
145.	19.12.2023	LV/856/23	Uchwała zmieniająca Uchwałę Nr XXXIII/496/21 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy o świadczenie usług publicznego transportu zbiorowego w transporcie drogowym	Obowiązujący	Uchwała została zrealizowana zgodnie z treścią.
146.	19.12.2023	LV/857/23	Uchwała w sprawie dokonania zmian w treści Uchwały Nr LIII/813/23 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 września 2023 r. w sprawie przyjęcia Statutu Warmińsko-Mazurskiej Rady Seniorów	Obowiązujący	W związku z potrzebą funkcjonalnego dostosowania zapisów wprowadzono zmiany do Statutu Warmińsko-Mazurskiej Rady Seniorów

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
147.	19.12.2023	LV/858/23	Uchwała w sprawie przyjęcia <i>Programu opieki nad zabytkami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2024-2027</i>	Obowiązujący	Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął <i>Program opieki nad zabytkami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2024-2027</i> , który jest aktualizacją <i>Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2020-2023</i> w zakresie uwarunkowań formalno-prawnych, danych liczbowych charakteryzujących zasoby zabytkowe, działalności Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego dotyczącej ochrony i opieki nad zabytkami oraz muzeów.
148.	19.12.2023	LV/859/23	Uchwała w sprawie udzielenia Powiatowi Giżyckiemu, Ostródzkiemu, Piskiemu, Gołdapskiemu, Oleckiemu, Mrągowskiemu, Bartoszyckiemu, Iławskiemu, Działdowskiemu, Nowomiejskiemu, Ełckiemu, Olsztyńskiemu oraz Gminie Miejskiej Lidzbark Warmiński pomocy finansowej w formie dotacji celowej na realizację zadań bieżących związanych z prowadzeniem w 2024 roku Powiatowych Bibliotek Pedagogicznych oraz Miejskiej Biblioteki Pedagogicznej w Lidzbarku Warmińskim	Obowiązujący	Na podstawie uchwały zostało zawartych 13 umów o dofinansowanie. Wszystkie udzielone dotacje zostały rozliczone.
149.	19.12.2023	LV/860/23	Uchwała w sprawie powołania członków Rady Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku na kadencję 2024-2027	Obowiązujący	Rada Muzeum została powołana na kolejny okres, tj. od 2024-2027. W 2024 roku

Lp.	Data podjęcia	Numer Uchwały ⁷	Tytuł	Status	Informacja o stanie realizacji
					planowane jest inauguracyjne pierwsze posiedzenie Rady Muzeum.
150.	19.12.2023	LV/861/23	Uchwała w sprawie powołania członków Rady Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie na kadencję 2024-2027	Obowiązujący	Rada Muzeum została powołana na kolejny okres, tj. od 2024-2027. W 2024 roku planowane jest inauguracyjne pierwsze posiedzenie Rady Muzeum.
151.	19.12.2023	LV/862/23	Uchwała w sprawie powołania członków Rady Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku na kadencję 2024-2027	Obowiązujący	Rada Muzeum została powołana na kolejny okres, tj. od 2024-2027. W 2024 roku planowane jest inauguracyjne pierwsze posiedzenie Rady Muzeum.
152.	19.12.2023	LV/863/23	Uchwała w sprawie powołania członków Rady Muzeum Budownictwa Ludowego – Parku Etnograficznego w Olsztynku na kadencję 2024-2027	Obowiązujący	Rada Muzeum została powołana na kolejny okres, tj. od 2024-2027. W 2024 roku planowane jest inauguracyjne pierwsze posiedzenie Rady Muzeum.

ⁱ Ostateczny stan realizacji RPO WiM 2014-2020 będzie obejmował dane na 30.06.2024 r.